

วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Journal of Humanities and Social Sciences Review (JHSSR)

Phetchaburi Rajabhat University

ISSN 2673-0987 (Print)

ISSN 2821-9759 (Online)

ปีที่ 26 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2567

Vol.26 No.1 January-June 2024

- วัตถุประสงค์
1. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการและงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษา
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ ผศ.ดร.อัญชนา พานิช มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยบรรณาธิการ ดร.กมลทิพย์ รักเกียรติยศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
กองบรรณาธิการ ศ.ดร.สิริวรรณ ศรีพหล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.นท.ดร.สุมิตร สุวรรณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.นรินทร์ สังข์รักษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ.ดร.เอกรินทร์ พึ่งประชา มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ.เบญจรัตน์ สีทองสุข มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผศ.ดร.พนิตนาฏ ชูฤกษ์ มหาวิทยาลัยรังสิต
ผศ.ดร.พณีย์ มั่งคั่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ผศ.ดร.ธวัชวรรณ กำคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผศ.ดร.ขวัญใจ กิจชาลรัตน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
รศ.ดร.พิมพ์ระวี ไรจน์รุ่งสตัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ฝ่ายจัดการ นางสาวจิรปรีชา จ้อยแจ้ง นางละออง เชื้อนขันธสถิต นายนฤนาท ไม้แก้ว

สำนักงาน กองบรรณาธิการวารสารมนุษยสังคมปริทัศน์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
38 หมู่ 8 ตำบลนาวิ่ง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
โทรศัพท์/โทรสาร 0-3270-8615, 089-542-3113 e-mail: jhssr.pbru@hotmail.com

เจ้าของงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

การส่งบทความ ส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hspbruacthjjournal>

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม – มิถุนายน และกรกฎาคม – ธันวาคม)

เงื่อนไขการตีพิมพ์ ทุบทความที่ตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ในลักษณะ

Double-blind peer review

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ ปีที่ 26 ฉบับที่ 1 นี้ ได้ผ่านการรับรองจากศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ที่ผ่านการรับรองคุณภาพวารสารอยู่กลุ่มที่ 2 เนื้อหาของบทความยังคงสาระเนื้อหาที่เน้นองค์ความรู้ที่สัมพันธ์กับสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยทุกบทความได้ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ (peer reviews) ในสาขานั้น ๆ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าสาระความรู้จากทุกบทความทั้ง 13 บทความ จะช่วยสร้างสรรค์ จุดประกายจินตนาการและเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน อันจะนำไปสู่การต่อยอดและขยายวงการศึกษาให้กว้างขวางต่อไปได้

วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์นั้นขอนำเสนอบทความทั้งหมด 13 บทความ แบ่งเป็น บทความวิจัยจำนวน 7 บทความ ได้แก่ 1) การพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อมโดยใช้แนวคิดมหาวิทยาลัยสีเขียวเป็นฐาน : กรณีศึกษาการสุขาภิบาลอาหาร 2) การพัฒนาแบบฝึกการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านโน้ต การบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และการสร้างควมมีวินัยในการฝึกซ้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 3) ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอิมเมียงเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน 5) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน 6) การศึกษา วิเคราะห์ ลักษณะและปัญหาของการจัดนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คานัล แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน 7) การศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี บทความวิชาการ จำนวน 6 บทความ ได้แก่ 1) รูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี 2) การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเขาวราช 3) เคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง ตามกาล... 09/03/2023 4) บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีต่อการฟื้นฟูดนตรีนาเสปซุมชนท่าแร่ ออก 5) โลกทัศน์ด้านวัฒนธรรมจากวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี 6) การวิเคราะห์คุณค่าภูมิปัญญาการแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ ขอขอบคุณนักวิจัย นักวิชาการทุกท่านที่ร่วมส่งบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ร่วมพิจารณากลั่นกรองคุณภาพผลงานทางวิชาการ ตลอดจนคณะทำงานที่มีส่วนร่วมในการจัดทำวารสารให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้าค่ะ

บรรณาธิการ

สารบัญ

การพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อมโดยใช้แนวคิดมหาวิทยาลัยสีเขียว เป็นฐาน : กรณีศึกษาการสุขาภิบาลอาหาร ชิดชนก ปานวิเชียร	7
การพัฒนาแบบฝึกการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านโน้ต การบรรเลงฆ้อง วงใหญ่ และการสร้างควมมีวินัยในการฝึกซ้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ปกป้อง ขำประเสริฐ วีรวัฒน์ จันทรัตน์ ณัฐกานต์ ภาคพรต กมลลักษณ์ นวมสำลี	20
ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระ เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี สริตา บัวเขียว	35
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน Han Yingjie ชัยยศ วณิชวัฒนาวัดิ	54
การศึกษา วิเคราะห์ ลักษณะและปัญหาของการจัดนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คานัล แห่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน Wu Xiaoling ชัยยศ วณิชวัฒนาวัดิ	72
การศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกในพื้นที่ จังหวัดสุพรรณบุรี ทวีวัฒน์ กันฉาย สมรพรรณ คงสกุล สรรัช ยมกุล นิภา วธาวนิชกุล วิโรจน์ คริ่งกลาง	88
รูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับ พระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี โชติสุรัตน์ พงษ์พันธ์ รักเกียรติ หงษ์ทอง	109

สารบัญ

การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเขาวราช พรเพ็ญ คงหน่วย อุษณา พิมพ์ พิมพ์ชนก ชัดียะ มุกิตา เทพบางจาก สโรชา แซ่ตัน อภาณุช จันแพทย์รักษ์ นภัทร เอกจริยกร อภิชาติ พลประเสริฐ ศิริก้อย ชูดาทวิสวัสดิ์	127
เคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง ตามกาล... 09/03/2023 เขมา แฉ่งฉายา ภูวนาท รัตนรังสิกุล	142
บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีต่อการฟื้นฟูวัฒนธรรมชนเผ่าม้ง จักริน จันทนภุมมะ มนสิการ เหล่าวานิช	154
โลกทัศน์ด้านวัฒนธรรมจากวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี พระครูปลัดประพันธ์ สุรกโร ณัฐวดี คล้ายสุวรรณ กรกมล ชนะโรจน์รุ่งเรือง	166
การวิเคราะห์คุณค่าภูมิปัญญาการแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี จิณห์จุฑา สุวรรณคัมภีระ หทัยรัตน์ ทับพร อัศวิทย์ เรืองรอง	182
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอู๋เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน Xu Fan ธนกร สิริสุคันธา	205

Content

The development of teaching and learning of environmental health courses by using the concept of Green University: Case studies of food sanitation Chidchanok Panwichain	7
The development of the practice of playing the Gong Wong Yai to promote the ability to read notes playing the Gong Wong Yai and building discipline in training of Mathayomsuksa 4 students at Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School, Phetchaburi Province Pokpong Khamprasert Weerawat Chantharattana Nuttakan Pakprod Kamalalak Nuamsamlee	20
The Ability in English Grammar of Undergraduate First-Year Students Majoring in English Education at Phetchaburi Rajabhat University Using Content-Based on Local Art and Culture of Phetchaburi Sarita Buakhieo	35
Factors affecting the management of the Ming Dynasty textile industry, People's Republic of China Han Yingjie Chaiyot Vanichwattananuwat	54
A study and analysis of the characteristics and problems of the exhibitions of the China Grand Canal Museum of the People's Republic of China Wu Xiaoling Chaiyot Vanichwattananuwat	72
Study of the level of service quality development small hotel staff and alternative accommodation in the area of Suphan Buri Province Thavewat Kunchay Sanchai Yomakakul Wirocn khrangklang Nipha wthawnichkul Wirocn khrangklang	88
The Work Motivation Models that Affects the Achievement Operation of Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi Chotsurat Pongphun Rakkait Hongthong	109

Content

The Development of Art Activity to Promote Identity and Beliefs in Yaowarat Community Phonphen Khongnuai Usana Pimporn Pimchanok Kattiya Mutita Thepbangchag Sarocho Saetan Arphanuch Janphaetrak Naphat Eakjariyakorn Apichart Pholprasert Sirikoy Chutataweesawas	127
Change through Time...09/03/2023 Khema Changchaya Phuvanart Rattanaungsikul	142
The role of Phetchaburi Rajabhat University in the revitalization of Tharaengok community's Nasep music Jakrin Chantanapumma Monsikarn Laovanich	154
Cultural worldview from Petchaburi local literature Phrakrupalad Prapan Surakaro Natawut Klaisuwan Kornkamon Thanarotrungueang	166
Value in Local Wisdom of Lakhon Chatr of Phetchaburi Province Chinchutha Suwankhamphira Hatairath Tubporn Akwiit Ruangrong	182
Factors Affecting the Decision to Travel to Yi Ethnic Group in Liangshan City Sichuan Province, China Xu Fan Thanakorn Sirisugandha	205

การพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อมโดยใช้แนวคิด
มหาวิทยาลัยสีเขียวเป็นฐาน : กรณีศึกษาการสุขาภิบาลอาหาร
The development of teaching and learning of environmental
health courses by using the concept of Green University:
Case studies of food sanitation

ชิตชนก ปานวิเชียร /Chidchanok Panwichain

อาจารย์ประจำสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Department of Public Health, Faculty of Nursing and Allied Health Sciences,

Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author E-mail: chidchanok25192701@gmail.com

(Received: February 21, 2023; Revised: November 14, 2023; Accepted : May 27, 2024)

บทคัดย่อ

งานวิจัย เรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อมโดยใช้แนวคิดมหาวิทยาลัยสีเขียวเป็นฐาน: กรณีศึกษาการสุขาภิบาลอาหาร ทำการศึกษากับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่เรียนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม (09882406) ภาคการศึกษาที่ 2/2563 จำนวน 29 คน โดยการสุ่มแบบคัดเลือก (Purposive sampling) โดยวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาความรู้ ความเข้าใจการมีส่วนร่วมของนักศึกษาภายใต้โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียวผ่านการเรียนการสอนในรายวิชาวิชานามัยสิ่งแวดล้อมด้านการสุขาภิบาลอาหารในโรงอาหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2) เปรียบเทียบการใช้แผนการพัฒนารเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อมก่อนและหลังการใช้แผนการพัฒนารเรียนการสอน และ 3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาโรงอาหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภายใต้โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบทดสอบความรู้ในรายวิชาวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่องการสุขาภิบาลอาหาร (2) แผนการพัฒนารเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหารซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้มาตรการ 2R 3G 4L และ (3) สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับแผนการพัฒนารเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร ซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้มาตรการ 2R 3 G 4L ผลการศึกษา

พบว่า 1) ค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคนที่ทดสอบก่อน (pre-test) และหลัง (post-test) การใช้แผนการพัฒนารายวิชาการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P \text{ value} < 0.05$) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีความเข้าใจในรายละเอียดของรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม ตามมาตรการ 4L ในแนวทางสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว 2) แผนการพัฒนารายวิชาการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 62.07/78.97 และ 3) นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แผนการพัฒนารายวิชาการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม ด้านการสุขาภิบาลอาหาร และด้านสถานที่ปรุงอาหาร ภาชนะที่บรรจุอาหาร ผู้สัมผัสอาหาร แผลงและสัตว์นำโรค ตามมาตรการ 2R 3G 4L สู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ผลที่ได้จากกิจกรรมการเรียนการสอนใช้เพื่อเสนอแนะแนวทางสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีต่อไป

คำสำคัญ: สุขาภิบาลอาหาร มหาวิทยาลัยสีเขียว การเรียนการสอน

Abstract

The development of teaching and learning of environmental health course by using the concept of Green University: Case Studies of Food Sanitation, was conducted with second-year students in the Public Health Program, the Faculty of Nursing and Health Sciences, Phetchaburi Rajabhat University, studying in the Environmental Health subject (09882406), semester 2/2020. 29 people were selected by purposive sampling. The purposes of the study were: 1) to study students' knowledge and understanding of participation under the Green University Development Project through teaching in the environmental health subject on food sanitation in the Phetchaburi Rajabhat University cafeteria; 2) to compare using the learning development plan in the Environmental Health course before and after the experiment; and 3) to suggest guidelines for the development of canteens at Phetchaburi Rajabhat University under the Green University Development Project. The instruments used in this research were: (1) a knowledge test in the environmental health course on food sanitation; (2) teaching and learning development plans and teaching activities in the environmental health course on food sanitation, which emphasized the application of measures 2R 3G 4L; and (3) a questionnaire regarding teaching and learning development plans and teaching activities in the environmental health subject on food sanitation. The results showed that: 1) it was statistically significant at the level of 0.05 with

$t = -10.666$, $p\text{-value} = 0.00$, which showed that students understood the details of the environmental health course according to the measures 2R 3G 4L to become a green university, 2) the learning development plan in the Environmental Health course had efficiency of process (E1) and efficiency of results (E2) equal to 62.07/78.97, and 3) students had opinions about teaching and learning activities that were applied together with the 2R 3G 4L measures on food sanitation, the cooking area, food containers, food handlers, insects, and disease-carrying animals, making their knowledge and understanding at a high level. The results from teaching activities would be used to make suggestions for becoming a green university at Phetchaburi Rajabhat University in the future.

Keywords: Food sanitation, Green University, Teaching and Learning

บทนำ

สถานการณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันเกิดความเสื่อมโทรม สำหรับสถาบันการศึกษา การกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติมหาวิทยาลัยสีเขียวเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถ นำมาช่วยลดผลกระทบจากการพัฒนานั้นได้ ดังเห็นได้จากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวมหาวิทยาลัยทั่วโลก โดย UI Green Metric Ranking of World Universities 2012 จัดโดย Universities of Indonesia หรือ UI เป็นเป็นกลไกเพื่อส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยทั่วโลกได้จัดทำนโยบายและจัดระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใน มหาวิทยาลัย ให้เกิดความยั่งยืนและเอื้อต่อการลดผลกระทบที่ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์พลังงานการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมถึงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการส่งเสริมให้เกิดการใช้พลังงานทดแทน ซึ่งเกณฑ์การตัดสินได้คำนึงถึงการจัดทำนโยบายการพัฒนากระบวนการจัดการ กิจกรรมการส่งเสริมให้เกิดการรับรู้และการนำระบบไปสู่การปฏิบัติให้ครบถ้วนภายในมหาวิทยาลัย (UI Green Metric, 2017) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีนโยบายโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียว โดยได้กำหนด Road Map to PBRU Green and Clean University แนวทางสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวสะอาด ด้วยมาตรการ 2R 3G 4L (สองอาร์ สามจี สี่แอล) ประกอบไปด้วย มาตรการ 2R ได้แก่ Renewable Energy และ Recycle Park มาตรการ 3G ได้แก่ Green Vision Creation, Good Conservation Practice และ Green & Smart Office และ มาตรการ 4L ได้แก่ Leader of Eco Consumption, Low Carbon Transportation, Less Waste & Pollution RE Living Green Campus (UI Green Metric, 2017)

การสุขาภิบาลอาหารต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการจัดการกับปัจจัยทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ เพื่อป้องกันมิให้ปัจจัยสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบทางลบต่อสุขภาพหรือสมดุลทางนิเวศวิทยาที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะยาว หลักการและวิธีในการประเมิน แก่ไขควบคุมป้องกันปัจจัย

สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ การสุขาภิบาลอาหารจึงเป็นการบริหารจัดการ และควบคุมสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาหารเพื่อให้อาหารสะอาดปลอดภัย ผู้ประกอบการอาหาร สถานที่ปรุงและผลิตอาหาร ภาชนะและอุปกรณ์อาหาร ผู้สัมผัสอาหาร แมลงและสัตว์นำโรค การตรวจสอบการปนเปื้อนในอาหาร เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาหรือการตรวจสอบดังกล่าวเบื้องต้นสามารถสอดแทรกหลักกรรมหาวิทยาลัยสีเขียวได้หลายประการ อาทิ Recycle Park Less Waste & Pollution เป็นต้น พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการดำเนินการและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตามมาตรการที่มหาวิทยาลัย ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นว่า การพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อมทำให้ผู้เรียนได้ความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาล อาหารนอกจากจะสามารถพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าว ยังได้ข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาโรงอาหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียว

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างก่อน และหลังการใช้แผนการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร ซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้มาตรการ 2R 3G 4L
2. เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของนักศึกษาภายใต้โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียวผ่านการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม ด้านการสุขาภิบาลอาหารในโรงอาหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโรงอาหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภายใต้โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียว

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และวิทยาการสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่เรียนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม (09582406) ภาคการศึกษาที่ 2/2563 จำนวน 29 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่เรียนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม (09882406) ภาคการศึกษาที่ 2/2563 จำนวน 29 คน เป็นการสุ่มแบบคัดเลือก (Purposive sampling) เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาดังกล่าวและมีการเข้าชั้นเรียนตามจริง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) เนื้อหารายวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อมหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2559 และเกณฑ์มาตรฐานการสุขาภิบาลอาหารของกระทรวงสาธารณสุข

2) แนวคิดมาตรการ 2R 3G 4L สู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงอาหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (PBRU Green campus)

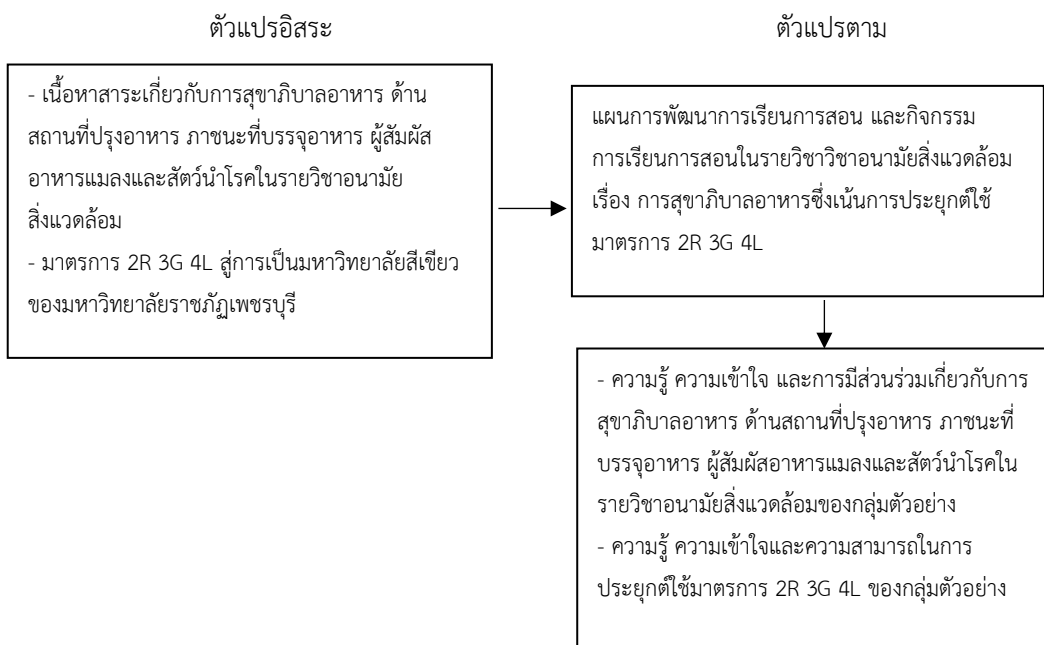
2.3 ขอบเขตด้านประชากร

นักศึกษาศาสาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 29 คน

3. ระยะเวลาในการวิจัย

ดำเนินการในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยบูรณาการการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่วมกับการเรียนการสอนในรายวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนาโดยใช้โรงอาหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และมาตรการ 2R 3G 4L สู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อมในหัวข้อการสุขาภิบาลอาหาร โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. เตรียมความพร้อมกลุ่มตัวอย่างโดยการอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม รวมถึงเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถามข้อสงสัย เพื่อให้การดำเนินการทดลองเป็นไปอย่างราบรื่น
2. ทดสอบความรู้ความเข้าใจกลุ่มตัวอย่างก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการพัฒนาการเรียนการสอน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบความรู้เรื่องการสุขาภิบาลอาหารด้วยแบบทดสอบปรนัยที่สร้างขึ้น
3. ดำเนินการทดลองใช้แผนการพัฒนาการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหารซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้มาตรการ 2R 3G 4L กับนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ
4. ทดสอบความรู้ความเข้าใจกลุ่มตัวอย่างหลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการพัฒนาการเรียนการสอน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบความรู้เรื่องการสุขาภิบาลอาหารด้วยแบบทดสอบปรนัยที่สร้างขึ้น
5. สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับแผนพัฒนาการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร ซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้มาตรการ 2R 3G 4L

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ (1) แบบทดสอบความรู้ในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร (2) แผนพัฒนาการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร ซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้มาตรการ 2R 3G 4L และ (3) สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับแผนพัฒนาการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร ซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้มาตรการ 2R 3G 4L

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาค่าความเหมาะสมเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบความรู้ในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร ด้านสถานที่ปรุงอาหาร ภาชนะที่บรรจุอาหาร ผู้สัมผัสอาหารแมลงและสัตว์นำโรค แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ หาค่า IOC เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป

แสดงว่า คำถามข้อนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหานั้น แสดงว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ค่าความเหมาะสม (IOC) ของแบบทดสอบความรู้ในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร = 0.80

2. การหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของการใช้แผนการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม ต้องใช้ทักษะและการเรียนรู้ ค่าประสิทธิภาพจึงควรมีค่ามากกว่า 60% ขึ้นไป จากผลที่ได้จากการทดสอบค่าประสิทธิภาพของเครื่องมือ E_1/E_2 มีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าเท่ากับ $E_1 = 62.07$ และ $E_2 = 78.97$

3. นำสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับแผนการพัฒนาการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร ซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้มาตรการ 2R 3G 4L ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง การทดสอบใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach) โดยนำไปทดสอบกับนักศึกษาปริญญาตรีที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านการสุขาภิบาลอาหาร = 0.863

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองด้วยแบบทดสอบความรู้ในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร ด้วยสถิติ Paired Samples T-Test เป็นการคำนวณค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแบบ Sig. (2-tailed) ค่าความเชื่อมั่น 95 %

2. การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับแผนการพัฒนาการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร ซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้มาตรการ 2R 3G 4L ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองด้วยแบบทดสอบความรู้ในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร พบว่า ค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนทดสอบก่อน และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่า $t = -10.666$, $p\text{-value} = 0.00$ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้การใช้แผนการพัฒนารายวิชาการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม ด้วยสถิติ Paired Samples Test

Paired Samples Test

	Paired Differences			t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean			
Pair 1 ก่อน - หลัง	-3.533	1.814	.331	-10.666	29	.000

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับแผนการพัฒนารายวิชาการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร ด้านที่ปรุงอาหาร ภาชนะที่บรรจุอาหาร ผู้สัมผัสอาหาร แผลงและสัตว์น้ำโรค ซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้มาตรการ 2R 3G 4L พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่า แผนการพัฒนารายวิชาการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นการประยุกต์ใช้มาตรการ 2R 3G 4L ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 24) มีการใช้สารเคมีในการฉีด พ่น และกำจัดแมลง มีค่า ($\bar{x} = 0.56$, $SD = 0.53$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่า ($\bar{x} = 1.00$, $SD = 0$) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการพัฒนารายวิชาการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การสุขาภิบาลอาหาร รายข้อ

แผนการพัฒนารายวิชาการสอนและ กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความเข้าใจ		การแปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
ด้านสถานที่ปรุงอาหาร			
1. พื้น ทำด้วยวัสดุแข็งแรง ไม่ชำรุด ทำความสะอาดได้ง่าย	1	0	ระดับสูง
2. พื้น สะอาด ไม่มีน้ำขัง ไม่มีเศษขยะ หรือเศษอาหารบนพื้น	1	0	ระดับสูง
3. ผนัง หรือเพดาน สะอาด ไม่มีหยากไย่หรือคราบน้ำมัน	1	0	ระดับสูง
4. มีการระบายอากาศเพียงพอ เช่น มีปล่องระบายควัน หรือพัดลมดูดอากาศ หรือเครื่องปรับอากาศ เป็นต้น	1	0	ระดับสูง

แผนการพัฒนารเรียนการสอนและ กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความเข้าใจ		การแปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
5. มีอ่างล้างมือสะอาด ไม่มีคราบสกปรก ใช้การได้ดี มีสบู่ใช้ตลอดเวลา	1	0	ระดับสูง
6. โต๊ะ ที่ใช้เตรียม ประกอบ หรือปรุงอาหาร สะอาด มีสภาพดี ไม่มีคราบสกปรก สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.	1	0	ระดับสูง
7. ไม่เตรียม ประกอบ หรือปรุงอาหารบนพื้น และบริเวณหน้าต่างส้วม	1	0	ระดับสูง
8. บริเวณรอบถังมูลฝอย สะอาด ไม่มีเศษขยะตกค้าง และคราบสกปรก	1	0	ระดับสูง
9. มีถังรองรับมูลฝอยที่มีสภาพดี ไม่รั่วซึม และมีฝาปิดมิดชิด	1	0	ระดับสูง
10. สารเคมีที่เป็นพิษหรืออันตราย จัดเก็บแยกออกจากบริเวณที่เตรียม ปรุง ประกอบอาหาร และมีการติดฉลากหรือป้ายที่ชัดเจน	1	0	ระดับสูง
ภาชนะบรรจุอาหาร			
11. ภาชนะ อุปกรณ์ จัดเก็บในที่สะอาด มีการปกปิด เช่น ตู้ กล่องที่มีฝาปิด เป็นต้น	1	0	ระดับสูง
12. เหยียง สะอาด มีสภาพดี มีการแยกใช้ระหว่างเนื้อสัตว์สุก เนื้อสัตว์ดิบ ผัก และผลไม้	0.89	0.33	ระดับสูง
13. เครื่องปรุงรส เช่น น้ำส้มสายชู น้ำปลา น้ำจิ้ม ใส่ในภาชนะที่ปลอดภัย เช่น แก้ว กระเบื้องเคลือบขาว และมีฝาปิด/การปกปิด	0.89	0.33	ระดับสูง
14. ช้อน ส้อม ตะเกียบ วางตั้งเอาด้ามขึ้นหรือวางเป็นระเบียบในภาชนะ ที่สะอาด ไม่มีคราบสกปรก สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร	0.89	0.33	ระดับสูง
15. จาน ชาม ถ้วย แก้วน้ำ ถาดหลุม ฯลฯ ที่จัดไว้บริการอาหาร เก็บในภาชนะหรือตะแกรงที่สะอาด วางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร	0.89	0.33	ระดับสูง
16. ตู้เย็น/ตู้แช่/อุปกรณ์เก็บรักษาความเย็น มีขนาดที่เพียงพอ สะอาด มีสภาพดี มีประสิทธิภาพเหมาะสมในการเก็บรักษาคุณภาพอาหาร	1	0	ระดับสูง
ผู้สัมผัสอาหาร			
17. มีหลักฐานการตรวจสุขภาพในปีนั้น ๆ ให้ตรวจสอบได้	1	0	ระดับสูง
18. มีสุขภาพดี ไม่แสดงอาการเจ็บป่วย ในขณะที่ปฏิบัติงาน	1	0	ระดับสูง

แผนการพัฒนาระบบการเรียนการสอนและ กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความเข้าใจ		การแปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
19. มีทะเบียน หรือหลักฐานผ่านการอบรมตามหลักสูตร สุขาภิบาลอาหารจากหน่วยงานจัดการอบรมที่กำหนด ทุกคน	1	0	ระดับสูง
20. แต่งกายสะอาด สวมเสื้อมีแขน หรือมีเครื่องแบบ และสวมหมวก หรือเน็ตคลุมผม หรือวิธีการอื่น ที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนได้	0.89	0.33	ระดับสูง
21. ใช้อุปกรณ์ในการหยิบจับอาหารปรุงสำเร็จพร้อมบริโภค	1	0	ระดับสูง
22. มีสุขนิสัยที่ดี เช่น ตัดเล็บสั้น ไม่ทาสีเล็บ ไม่สูบบุหรี่ หรือ กระทำใดๆ ที่จะก่อให้เกิดการปนเปื้อนต่ออาหารในขณะ ปฏิบัติงานด้านอาหาร	1	0	ระดับสูง
แมลงและสัตว์นำโรค			
23. ไม่พบสัตว์/แมลงนำโรค สัตว์เลี้ยง ในบริเวณที่เตรียม ปรุง ประกอบอาหาร	1	0	ระดับสูง
24. มีการใช้สารเคมีในการฉีด พ่น และกำจัดแมลง	0.56	0.53	ระดับปานกลาง
25. หนูเป็นแหล่งแพร่เชื้อ กาฬโรค พยาธิตัวตืด	1	0	ระดับสูง

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์คะแนนของนักศึกษาผลที่ได้จากการทดสอบ พบว่า คะแนนด้านการสุขาภิบาลอาหารก่อนการทดลองส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ คะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 25 ส่วนคะแนนมากที่สุด เท่ากับ 13 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 65 ส่วนคะแนนระหว่างการทดลองส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ คะแนนน้อยที่สุด เท่ากับ 9 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 45 คะแนนมากที่สุด เท่ากับ 15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75 และคะแนนหลังการทดลองส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง กล่าวคือ คะแนนน้อยที่สุด เท่ากับ 13 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 65 คะแนนมากที่สุด เท่ากับ 18 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90 นอกจากนั้นผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้การวิเคราะห์แผนการพัฒนาระบบการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม พบว่า ค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคนที่ทดสอบก่อนและหลังมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่า $t = -10.666$, $p\text{-value} = 0.00$ แสดงว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในชั้นเรียนปานกลางจากการศึกษาแสดงให้เห็นถึงผลของการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอจึงมีการปรับปรุงเพิ่มเติมกิจกรรมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในรายวิชานี้มากขึ้น ด้วยการจัดกิจกรรมเสริม ดังนี้ 1) กิจกรรม “สายลับกรีนยู” สืบค้นกิจกรรมภายใต้

โครงการมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยแบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 3-4 คน พร้อมทั้งนำเสนอและวิเคราะห์กิจกรรมเหล่านั้นว่าเป็นไปตามแนวทางสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว (Road Map to PBRU Green and Clean University) หรือไม่อย่างไร 2) กิจกรรม “มหาวิทยาลัยสีเขียวในฝัน” ออกแบบรูปแบบและแนวทางปฏิบัติ “มหาวิทยาลัยสีเขียว” ตามความคิดของนักศึกษาโดยแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3-4 คน ซึ่งกำหนดขอบเขตภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดมหาวิทยาลัยสีเขียวและแนวทางสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหา รายวิชาวิชานามัยสิ่งแวดล้อมและแนวคิดมหาวิทยาลัยสีเขียว โดยกิจกรรมนี้ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงตามแนวทางของมาตรการ 2R ในส่วนของ Recycle Park เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์จากขยะรีไซเคิล อาทิ สวนศิลปะกรรมจากขยะพลาสติก ลานปุ๋ยหมักจากวัสดุชีวมวล และขยะเศษอาหาร เป็นต้น ซึ่งทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมในขบวนการเรียนการสอนมากขึ้นส่งผลให้นักศึกษามีความเข้าใจในขบวนการเรียนการสอนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Johnson & Johnson (1974: 213-240 อ้างถึงใน ทิศนา ขมมณี, 2556: 4) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนมีการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขัน เนื่องจากการแข่งขันทำให้เกิดการแพ้-ชนะ ต่างจากการเรียนรู้ที่มีความร่วมมือกันซึ่งก่อให้เกิดสภาพการณ์แบบชนะ-ชนะ อันเป็นสภาพการณ์ที่ดีกว่าทั้งทางด้านจิตใจและสติปัญญา ช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคมและอารมณ์มากขึ้นด้วย รวมทั้งมีโอกาสได้ฝึกฝนพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมากซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทางการเรียนการสอนมากด้วยเช่นเดียวกันสอดคล้องกับ อลิศรา ชูชาติ (2545: 147-153) ซึ่งกล่าวถึงการจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมเป็นการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ แต่กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีส่วนร่วมมีความลึกซึ้งมากกว่านั้น เพราะต้องมีการวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ อย่างรอบคอบโดยมีวัตถุประสงค์หลักดังนี้

จากค่าประสิทธิภาพของเครื่องมือ E_1/E_2 ระหว่างและหลังการทดลองพบว่า คะแนนการใช้แผนการพัฒนารเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม หลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีค่าสูงขึ้น จึงส่งผลให้ค่าประสิทธิภาพมีค่าสูงขึ้นในแต่ละครั้งของการทดลอง โดยค่าประสิทธิภาพระหว่างการทดลองและหลังการทดลองเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากการใช้แผนการพัฒนารเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม ต้องใช้ทักษะและการเรียนรู้ ค่าประสิทธิภาพจึงควรมีค่ามากกว่า 60% ขึ้นไป จากผลที่ได้จากการทดสอบค่าประสิทธิภาพของเครื่องมือ E_1/E_2 มีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ มีค่าเท่ากับ $E_1 = 62.07$ และ $E_2 = 78.97$ ที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีความเข้าใจในการดูแลสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะ การประหยัดพลังงาน และการเลือกใช้อุปกรณ์ หรือเครื่องใช้ที่มีฉลากประหยัดไฟซึ่งเป็นมาตรการของ 4L สอดคล้องกับ จตุพร พงศ์พิระ (2560) ซึ่งกล่าวถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลการวิจัยเกี่ยวกับสมองและการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้กระบวนการทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป โดยการจัดการศึกษาทุกระดับจะต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง อาทิ การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดแบบมีวิจารณญาณ รวมทั้ง

การพัฒนาทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้และการมีทักษะทางสังคม แนวโน้มการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ และบูรณาการการเรียนรู้ในห้องเรียนและชีวิตจริง ทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เช่นเดียวกับงานวิจัยของนฤมล ภูสิงห์ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ผลการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยรวมและจำแนกตามรายด้าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความรู้ในเรื่องการสุขาภิบาลอาหารด้านที่ปรุงอาหาร ภาชนะที่บรรจุอาหาร ผู้สัมผัสอาหาร แผลงและสัตว์นำโรค จากการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความเข้าใจส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 24) มีการใช้สารเคมีในการฉีด พ่น และกำจัดแมลง มีค่า $\bar{x} = 0.56$, $SD = 0.53$ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่า $\bar{x} = 1.00$, $SD = 0.00$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งช่วยให้ศึกษามีส่วนร่วมและเกิดความเข้าใจในระดับสูงจะนำไปสู่ความสามารถในการนำมาใช้ปฏิบัติในการปรุงอาหารได้ถูกต้องตามมาตรฐานสุขาภิบาลอาหารสำหรับโรงอาหารได้จริงซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดวงรัตน์ เสือขำ (2561)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การดำเนินโครงการวิจัยต้องอาศัยความร่วมมือของครูผู้สอน นักศึกษา ผู้ประกอบการร้านอาหารหรือหัวหน้าภาควิชาในการช่วยจัดเวลาการทำกิจกรรมและการบริหารจัดการให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบตามที่กำหนดไว้ ถ้าการติดต่อประสานงานไม่ดีอาจจะทำให้การดำเนินงานล่าช้าไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด อาจจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานให้รอบคอบ เพื่อปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน
2. รูปแบบกิจกรรม วิธีการสอน และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้อาจจะมีการปรับเปลี่ยนให้มีรายละเอียดมากขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม ด้านการสุขาภิบาลอาหาร และการพัฒนาโรงอาหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภายใต้โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียวให้มีรูปแบบที่หลากหลายในการเรียนการสอน และการนำไปปฏิบัติจริง
3. การปรับเปลี่ยนกิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ดังนั้น การเพิ่มกิจกรรมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น อภิปรายและมีส่วนในการเรียนการสอนในรายวิชานี้มากขึ้นด้วยการบูรณาการกับโครงการมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่ง

เป็นโครงการที่เกิดขึ้นจริงอย่างเป็นรูปธรรมในร่วมมหาวิทยาลัย ส่งผลให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนและสามารถดึงดูดให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้นี้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมให้โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียวประสบความสำเร็จได้ หากในหลายรายวิชาในวิธีการดังกล่าวในกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการเรียนการสอน หรือการบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน ในรายวิชานามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านการสุขาภิบาลอาหารในโรงอาหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่มีการผสมผสานกับสื่อสมัยใหม่ในปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียวได้ตามวัตถุประสงค์ของมาตรการที่มหาวิทยาลัยกำหนด

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนวิจัย (เงินกองทุนเพื่อการวิจัย) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปีงบประมาณ 2564

เอกสารอ้างอิง

- จตุพร พงศ์พิระ. (2560). สารวิชาหลักและทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สู่ (ร่าง) โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับใหม่. บทความทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นิสิตปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน รุ่น 5 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงรัตน์ เสือขำ. (2561). การสุขาภิบาลอาหาร. สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ทิตินา แคมมณี. (2556). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล ภูสิงห์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อลิศรา ชูชาติ. (2545). การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ประมวลบทความนวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปฏิบัติการศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- UI Green Metric. (2017). การจัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวโลก ยูไอ กรีนเมตริก. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2566, จาก <http://www.greenmetric.ui.ac.id/>.

การพัฒนาแบบฝึกการบรรเลงฆ้องวงใหญ่

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านโน้ต การบรรเลงฆ้องวงใหญ่
และการสร้างควมมีวินัยในการฝึกซ้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

The development of the practice of playing the Gong Wong Yai
to promote the ability to read notes playing the Gong Wong Yai
and building discipline in training of Mathayomsuksa 4 students
at Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School,
Phetchaburi Province

ปกป้อง ขำประเสริฐ¹/วีรวัฒน์ จันทรัตน์²/ณัฐกานต์ ภาคพรต³/กมลลักษณ์ นวมสำลี⁴
Pokpong Khamprasert¹/Weerawat Chantharattana²/Nuttakan Pakprod³/
Kamalalak Nuamsamlee⁴

^{1, 4} อาจารย์ประจำสาขาคณตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

^{1, 4} Lecturer in Music Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาพื้นฐานวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

² Lecturer in the Basic Teaching Profession Department, Faculty of Education, Phetchaburi
Rajabhat University

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

³ Lecturer in the Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Faculty of Education,
Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author E-mail: ¹pokpong.kha@mail.pbru.ac.th, ²weerawat.cha@mail.pbru.ac.th,

³nattakan.pak@mail.pbru.ac.th, ⁴kamalalak.fern@gmail.com

(Received: May 20, 2023; Revised: August 29, 2023; Accepted: June 5, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และความสามารถในการอ่านโน้ต ก่อนเรียนและหลังเรียน หลังการใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 3) ศึกษาคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 10 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ 3) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่จำนวน 4 แผน 4) แบบประเมินความสามารถในการอ่านโน้ต 5) แบบประเมินคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.75/83.00 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่จัดการเรียนรู้แบบโดยใช้แบบฝึกทักษะพบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน โดยหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 47.80 คิดเป็นร้อยละ 95.60 ก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 34.60 คิดเป็นร้อยละ 69.20 ซึ่งมีค่าความก้าวหน้าเฉลี่ย 13.20 คิดเป็นร้อยละ 26.40 ความสามารถในการอ่านโน้ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่จัดการเรียนรู้แบบโดยใช้แบบฝึกทักษะ พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 26.10 คิดเป็นร้อยละ 87.00 ก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 19.60 คิดเป็นร้อยละ 65.33 มีค่าความก้าวหน้าเฉลี่ย 6.50 คิดเป็นร้อยละ 21.67 และ 3) ผลการประเมินคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ มีคะแนน เฉลี่ยรวม 4.40 (S.D.= 0.632) ซึ่งอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ฆ้องวงใหญ่ ทักษะ แบบฝึกทักษะ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop and determine the efficiency of the skill exercises for playing the Gong Wong Yai for Mathayomsuksa 4 students at Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School in Phetchaburi Province; 2) to study the ability to read notes before and after using the skill exercises for playing the Gong Wong Yai for Mathayomsuksa 4 students at Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School in Phetchaburi Province; and 3) to study the characteristics of discipline in the training of Mathayomsuksa 4 students at Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School in the second semester of the academic year 2020. 35 students were selected by purposive sampling. The instruments used in this study were the skill exercises of playing the Gong Wong Yai, achievement tests, four lesson plans based on the skill exercises of playing the Gong Wong Yai, a note reading ability assessment, and a practice discipline assessment form. The statistics used for analyzing the data were mean, standard deviation (S.D.), E1/E2, and percentage. The research results could be summarized as follows: 1) The efficiency of the skill learning of playing the Gong Wong Yai of students in Mathayomsuksa 4 at Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School was equal to 82.75/83.00; 2) the comparative results of learning achievement in the skill of playing the Gong Wong Yai before and after learning of students in Mathayomsuksa 4 at the Demonstration School of Phetchaburi Rajabhat University were that after studying, the average score was 47.80, representing 95.60 percent, and before learning received an average score of 34.60, representing 69.20 percent, with an average progression of 13.20, representing 26.40 percent. The ability to read notes for Mathayomsuksa 4 students at Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School that learned by using skill training was found to be higher after learning than before learning. Before learning, the average score was 19.60, representing 65.33 percent, and after learning, the average score was 26.10, representing 87.00 percent, with an average progression of 6.50, representing 21.67 percent. 3) The assessment result of the characteristics of disciplined practice in Mathayomsuksa 4 students at Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School who learned by using the instrumental skills of Gong Wong Yai had an average score of 4.40 (S.D.= 0.632), which was at a high level.

Keyword: Gong Wong Yai, Skill, Skill exercises

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาชาติ และเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคลากรของชาติให้เป็นคนเก่ง คนดี และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างสมบูรณ์ ปัจจุบันการศึกษาของไทยได้ผลักดันให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ระบุให้จัดการศึกษาแก่ผู้เรียนทั้งสิ้น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นต้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะนั้น สามารถแบ่งการจัดการเรียนรู้ได้ออกเป็น 3 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ สาระที่ 2 ดนตรี และสาระที่ 3 นาฏศิลป์ โดยกลุ่มดนตรีนั้นได้มีการระบุสาระการเรียนรู้คือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ด้านองค์ประกอบดนตรี สามารถแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าทางดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกลงทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าทางดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล มีทักษะการขับร้องบทเพลงหรือทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรมและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 4)

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในสาระการเรียนรู้ดนตรีนี้ เมื่อนำหลักสูตรมาวิเคราะห์จะพบว่า ตัวหลักสูตรมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดองค์ประกอบทางดนตรีทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางดนตรี ทักษะทางดนตรี และทัศนคติที่ดีต่อดนตรี เพื่อใช้สร้างสุนทรีย์ให้กับตนเอง และเข้าใจความแตกต่างในสุนทรีย์ของผู้อื่น ซึ่งผู้เรียนต้องมีความเข้าใจในศาสตร์ทางดนตรีทั้งด้านดนตรีไทยและดนตรีสากลด้วย

ในอดีตการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยนั้น จะให้ครูดนตรีเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนโดยตรงในรูปแบบขุปาฐะ นักเรียนจึงยึดรูปแบบของครูเป็นหลัก โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในด้านทักษะ และการจดจำทำนองเพลง ซึ่งทำนองเพลงไทยในอดีตนั้นไม่ได้มีการกำหนดให้เป็นโน้ต โด เร มี ฟา ซอล อย่างในปัจจุบัน การจดจำทำนองเพลงจึงเป็นไปตามแต่ครูผู้สอนจะคิดค้นขึ้น เพื่อให้ลูกศิษย์สามารถจดจำทำนองเพลงได้ เช่นการร้องทำนองเป็น นอย น้อย นอย ตามเสียงของทำนองเพลง ปัจจุบันรูปแบบการจัดการเรียนรู้รวมถึงวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านดนตรีไทยนั้นได้มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ เนื่องด้วยองค์ความรู้ทางดนตรีที่จะเกิดขึ้นได้กับผู้เรียนนั้นมิใช่เพียงการได้รับความรู้เท่านั้น แต่หากต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะ กระทั่งนำไปสู่การก่อให้เกิดสุนทรีย์กับตนเองและเข้าใจในสุนทรีย์ของผู้อื่นได้

การสร้างให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ทางดนตรี ทักษะทางดนตรี และทัศนคติที่ดีต่อดนตรีนั้น จำเป็นต้องใช้องค์ประกอบหลายประการ และการจัดการเรียนรู้ที่จะได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่สมบูรณ์นั้นเป็นไปได้อย่างดั่งที่ วิไลพร

ภูมิเชตร์ (2560: 2) ได้กล่าวว่า ดนตรียังเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากผู้เรียนไม่สามารถเปิดตำราค้นคว้าหาความรู้ให้เข้าใจด้วยตนเองทั้งหมดได้ อีกทั้งตัวผู้เรียนยังมีความแตกต่างกันในเรื่องของการเรียนรู้และทักษะเฉพาะบุคคล รวมถึงความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรทางด้านดนตรีนั้นต้องมีทักษะที่มีความเฉพาะเท่านั้นจึงจะสามารถจัดการเรียนรู้และนำไปสู่เป้าหมายที่สมบูรณ์ได้ สอดคล้องกับ อิติ ปัญญาอินทร์ (2553) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาการจัดการเรียนรู้ด้านดนตรีนั้นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นและผู้สอนไม่สามารถแก้ไขได้ คือ ความแตกต่างของผู้เรียน ความรู้และความพร้อมของผู้เรียน ความรู้ในทฤษฎีดนตรีของผู้เรียน ความพร้อมของสื่อการเรียนรู้ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากปัญหาและปัจจัยข้างต้นที่กล่าวมานี้ ฌรุธ สุธจิตต์ (2538: 1) ยังได้กล่าวว่า ความรู้สึกของสุนทรีย์ทางเสียงดนตรีนั้นเกิดขึ้นจากประสบการณ์ทางดนตรีของผู้ฟังแต่ละบุคคลซึ่งมีไม่เท่ากัน และความซาบซึ้งทางดนตรีนั้นไม่สามารถสอนให้กันได้ เพียงแต่สามารถชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกได้ด้วยตัวเอง ดังนั้นการจัดประสบการณ์ทางด้านเสียงดนตรีเป็นเพียงวิถีทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนดนตรีเกิดความซาบซึ้งได้ด้วยตนเอง จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่จะสมบูรณ์ได้นั้นจำเป็นต้องใช้องค์ประกอบและทรัพยากรที่มีความพร้อมอย่างยิ่ง

จากการจัดการเรียนการสอนของผู้วิจัย ในรายวิชาดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี นั้นพบว่า ผู้เรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียนรู้แต่ยังขาดเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการทบทวนบทเรียนเพื่อใช้ในการฝึกซ้อมด้วยตนเอง จากปัญหาดังกล่าวนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาแบบฝึกการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านโน้ต การบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และการสร้างควมมีวินัยในการฝึกซ้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และความสามารถในการอ่านโน้ตก่อนเรียนและหลังเรียน หลังการใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาคุณลักษณะด้านควมมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และความสามารถในการอ่านโน้ต ก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. คุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี หลังการใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 10 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปรที่ทำการศึกษา

ตัวแปรต้น: แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตัวแปรตาม:

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และความสามารถในการอ่านโน้ต ก่อนเรียน และหลังเรียน หลังการใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. คุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ระยะเวลาในการศึกษา ครั้งละ 50 นาที จำนวน 8 ครั้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบฝึกการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านโน้ต การบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และการสร้างควมมีวินัยในการฝึกซ้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลักษณะ โครงสร้าง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง หรือกลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 10 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ขั้นตอนเตรียมการ

1) ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะ การจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะ การสร้างแบบสัมภาษณ์ การสร้างแบบทดสอบวัดทักษะ การสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และการสร้างแบบฝึกทักษะ เพื่อนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูล และนำไปใช้สร้างเครื่องมือสำหรับการทำวิจัยต่อไป

2) ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูสาระการเรียนรู้ศิลปะเฉพาะดนตรีไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนรายวิชาดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 ข้อคำถาม และทดสอบทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ระดับพื้นฐาน โดยใช้ชุดการทดสอบทักษะฆ้องวงใหญ่จำนวน 5 ข้อ ไปทดสอบนักเรียนเพื่อดูความสามารถในทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และทักษะการอ่านโน้ต นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู และผลการทดสอบทักษะมาสรุปสภาพปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ไข

2.2 ขั้นตอนสร้างเครื่องมือ

1) ผู้วิจัยดำเนินการโดยเริ่มจากการศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากทฤษฎีและหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์ สร้างแบบสัมภาษณ์ แบบปลายเปิด จำนวน 1 ตอน จำนวน 5 ข้อ โดยสัมภาษณ์สภาพปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับวิชาดนตรีที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีตรวจสอบความถูกต้อง และเหมาะสมของข้อคำถาม แล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่ถูกต้องไปใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างแบบฝึกทักษะ

2) แบบวัดทักษะพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ จำนวน 5 ข้อ โดยผู้วิจัยได้เลือกมาจากวรรณคดีต่าง ๆ ในบทเพลงที่ระบุไว้ในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย พุทธศักราช 2553 ขั้นที่ 1 - 3 แล้วนำมาออกแบบแบบวัดทักษะพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ จำนวน 5 ข้อ โดยให้นักเรียนอ่านโน้ตและบรรเลงฆ้องวงใหญ่ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของวรรณคดีที่นำมาใช้ในการฝึกทักษะ จากนั้นนำไปแก้ไขแล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่และการอ่านโน้ตไทย ผู้วิจัยดำเนินการโดยเริ่มจากศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึก

ทักษะ หลังจากนั้นสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยแบบฝึกทักษะ จำนวน 4 แผน จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ จำนวน 4 แผน ให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ จำนวน 4 แผน ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาคัดชั้นความสอดคล้องโดยรวม (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.87 แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสร็จสมบูรณ์แล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

4) แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ผู้วิจัยดำเนินการโดยเริ่มจากศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี ศึกษาเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย พุทธศักราช 2553 ขั้นที่ 1 - 3 ในด้านทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี ศึกษาทฤษฎีหลักการสร้างแบบฝึกทักษะ และศึกษาทฤษฎีและหลักการการสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา สร้างแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ จำนวน 4 ชุดแบบฝึกทักษะ ได้แก่ ชุดที่ 1 แบบฝึกทักษะ เรื่อง วิธีการบรรเลงขั้นพื้นฐาน การจับไม้ตี ทำนอง การตีคู่ 4 และคู่ 8 ชุดที่ 2 แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแบ่งมือและคู่เสียงสำหรับฆ้องวงใหญ่ ชุดที่ 3 แบบฝึกทักษะ เรื่อง การกรอ และการตีประคบบมือ ชุดที่ 4 แบบฝึกทักษะ เรื่อง การสลับและบทเพลงสำหรับฆ้องวงใหญ่ จากนั้นนำแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ จำนวน 4 แบบฝึกทักษะไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี จำนวน 3 ท่าน ประเมินแบบฝึกทักษะเพื่อพิจารณาคัดชั้นความสอดคล้อง จากผลการวิเคราะห์ IOC ได้ค่าเท่ากับ 0.93 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ นำแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ที่สมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

5) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ผู้วิจัยดำเนินการโดยเริ่มจากศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี ศึกษาทฤษฎีและหลักการสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งประกอบด้วยแบบประเมินทักษะการปฏิบัติ เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) และแบบทดสอบทักษะ จำนวน 10 ข้อ นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาคัดชั้นความสอดคล้องโดยรวม (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.83 แสดงว่าแบบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

6) แบบวัดความสามารถในการอ่านโน้ต ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้ว ซึ่งมีแบบทดสอบจำนวน 10 ข้อ นำมาใช้เพื่อวัดความสามารถในการอ่านโน้ต โดยเพิ่มเติมการสร้างแบบประเมินความสามารถในการอ่านโน้ต และเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) นำแบบวัดความสามารถในการอ่านโน้ตไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาคัดชั้นความสอดคล้องโดยรวม (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.83 แสดงว่าแบบวัดความสามารถในการอ่านโน้ต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

7) แบบวัดคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อมของผู้เรียน ผู้วิจัยดำเนินการ โดยเริ่มจากศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี ศึกษาทฤษฎีและหลักการสร้างเครื่องมือวัดเจตพิสัย วิเคราะห์เนื้อหา และ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบวัดคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อม ซึ่งประกอบด้วย แบบวัดคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อมของผู้เรียนลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) นำแบบวัดคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อมของผู้เรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาข้อคำถามเพื่อคัดชั้นความสอดคล้องโดยรวม (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.80 แสดงว่าแบบวัดคุณลักษณะ ด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อมของผู้เรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ One group pretest-posttest design มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และแบบวัดความสามารถในการอ่านโน้ต ไปทดสอบก่อนการเรียน (Pre - test) กับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ จำนวน 4 แผน (แผนละ 2 ชั่วโมง) โดยใช้เวลาในการสอนจำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง ซึ่งในการสอนครูผู้สอนจะนำแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ไป ใช้ประกอบการสอน และในแต่ละแบบฝึกผู้วิจัยจะเก็บคะแนนของการทำแบบฝึกแต่ละชุดเพื่อนำไปหาค่า E_1 โดยแบบฝึกมีดังนี้

- 1) แบบฝึกทักษะ เรื่อง วิธีการบรรเลงขั้นพื้นฐาน การจับไม้ตี ทำนอง การตีคู่ 4 และคู่ 8
- 2) แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแบ่งมือและคู่เสียงสำหรับฆ้องวงใหญ่
- 3) แบบฝึกทักษะ เรื่อง การกรอและการตีประคบบมือ
- 4) แบบฝึกทักษะ เรื่อง การสลับและบทเพลงสำหรับฆ้องวงใหญ่

3.3 ผู้วิจัยนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และแบบวัดความสามารถในการอ่านโน้ต จำนวน 10 ข้อ ไปทดสอบหลังเรียน (post-test) กับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 ผู้วิจัยนำแบบวัดคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อมของผู้เรียน ให้ผู้เรียนประเมินตนเองคนละ 1 ชุด และผู้สอนประเมินผู้เรียนแต่ละคน

3.5 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

4.1 วิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนวิชาดนตรี ในหัวข้อทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบฝึกทักษะ

4.2 ตรวจสอบคุณภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้การคำนวณหาประสิทธิภาพ E_1/E_2

4.3 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการอ่านโน้ตระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

4.4 วิเคราะห์คุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อมของผู้เรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบฝึกการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านโน้ตการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และการสร้างควมมีวินัยในการฝึกซ้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี” ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาด้านทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อคำถาม โดยนำไปสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาดนตรี พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้านทักษะเนื่องจากผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างกัน การทบทวนเนื้อหาและการฝึกซ้อมนอกเวลาเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ขึ้นมา 1 ชุด แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อคือ ทักษะการบรรเลง ไม่มีผู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ในส่วนทักษะการอ่านโน้ต ไม่มีผู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 เช่นกันจากสภาพปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปใช้เป็นฐานในการสร้างแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่

2. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

รายการ	แบบฝึกทักษะที่ 1	แบบฝึกทักษะที่ 2	แบบฝึกทักษะที่ 3	แบบฝึกทักษะที่ 4	หลังเรียน
รวม	81	84	83	83	83
ค่าเฉลี่ย	8.10	8.40	8.30	8.30	8.30
ผลรวมค่าเฉลี่ยแต่ละแบบฝึก				8.27	
ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะ (E_1/E_2)				82.75	83.00

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.75/83.00 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ค่าร้อยละ	ค่าเฉลี่ยความก้าวหน้าก่อนและหลังเรียน	ค่าร้อยละความก้าวหน้าก่อนและหลังเรียน
คะแนนก่อนเรียน	10	50	34.60	69.20		
คะแนนหลังเรียน	10	50	47.80	95.60	13.20	26.40

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.60 คิดเป็นร้อยละ 69.20 หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 47.80 คิดเป็นร้อยละ 95.60 โดยมีค่าความก้าวหน้าเฉลี่ย 13.20 คิดเป็นร้อยละ 26.40

4. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านโน้ต ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ

ตารางที่ 3 ค่าร้อยละผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านโน้ต ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ค่าร้อยละ	ค่าเฉลี่ยความก้าวหน้าก่อนและหลังเรียน	ค่าร้อยละความก้าวหน้าก่อนและหลังเรียน
คะแนนก่อนเรียน	10	30	19.60	65.33		
คะแนนหลังเรียน	10	30	26.10	87.00	6.50	21.67

จากตารางที่ 3 พบว่าผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านโน้ต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 19.60 คิดเป็นร้อยละ 65.33 หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 26.10 คิดเป็นร้อยละ 87.00 โดยมีค่าความก้าวหน้าเฉลี่ย 6.50 คิดเป็นร้อยละ 21.67

5. ผลการประเมินคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ

ตารางที่ 4 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
1	นักเรียนฝึกซ้อมหลังเลิกเรียนสม่ำเสมอ	4.10	0.538	มาก
2	นักเรียนฝึกอ่านโน้ตในช่วงเวลาว่างเสมอ	4.50	0.500	มาก
3	นักเรียนขอให้ครูช่วยฝึกซ้อมเพิ่มเติมในเวลาว่างเสมอ	4.30	0.781	มาก
4	นักเรียนเห็นว่าการฝึกซ้อมดนตรีเป็นเรื่องสำคัญ	4.60	0.489	มากที่สุด
5	นักเรียนใช้เวลาระหว่างเรียนในการฝึกซ้อมให้ได้มากที่สุด	4.50	0.670	มาก
รวมเฉลี่ย		4.40	0.632	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ นั้นข้อที่มีคะแนนสูงที่สุดคือ ข้อที่ 4 นักเรียนเห็นว่าการฝึกซ้อมดนตรีเป็นเรื่องสำคัญ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60 (S.D.= 0.489) รองลงมาคือ ข้อที่ 2 นักเรียนฝึกอ่านโน้ตในช่วงเวลาว่าง และข้อที่ 5 นักเรียนใช้เวลาระหว่างเรียนในการฝึกซ้อมให้ได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.50 (S.D.= 0.500 และ 0.670) ข้อที่นักเรียนเห็นว่าสำคัญน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1 นักเรียนฝึกซ้อมหลังเลิกเรียนสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.10 (S.D.= 0.538)

การอภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.75/83.00

การสร้างแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ในครั้งนี้มีประสิทธิภาพเนื่องจากการศึกษาจากเอกสาร ตำรา การสร้างแบบฝึกทักษะ วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรี ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนทักษะทางดนตรีประเภทเครื่องตี ประกอบกับการสัมภาษณ์ครูผู้สอนดนตรีโดยตรงทำให้เข้าใจปัญหาที่แท้จริง จนนำมาสู่การพัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ จำนวน 4 ชุดแบบฝึกทักษะซึ่งประกอบไปด้วย ด้วย 1) แบบฝึกทักษะ เรื่อง วิธีการบรรเลงขั้นพื้นฐาน การจับไม้ตี ทำนอง การตีคู่ 4 และคู่ 8 2) แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแบ่งมือและคู่เสียงสำหรับฆ้องวงใหญ่ 3) แบบฝึกทักษะ เรื่อง การกรอและการตีประคบบมือ 4) แบบฝึกทักษะ เรื่อง การสลับและบทเพลงสำหรับฆ้องวงใหญ่โดยมีการจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่จากง่ายไปยากเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลให้คะแนนในแต่ละแบบฝึกมีพัฒนาการที่สูงขึ้นตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุกฤษ เจริญสุข (2542) ได้สรุปการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิ (Suzuki Method) ว่าเป็นการสอบแบบลำดับขั้นจากง่ายไปยาก โดยมี 4 ขั้นตอนหลักคือการฟังแบบซ้ำ ๆ การเลียนแบบการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ และการจดจำฝังใจ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และความสามารถในการอ่านโน้ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่จัดการเรียนรู้แบบโดยใช้แบบฝึกทักษะ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนได้คะแนน

เฉลี่ย 34.60 คิดเป็น ร้อยละ 69.20 หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 47.80 คิดเป็นร้อยละ 95.60 โดยมีค่าความก้าวหน้าเฉลี่ย 13.20 คิดเป็นร้อยละ 26.40

ความสามารถในการอ่านโน้ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่จัดการเรียนรู้แบบโดยใช้แบบฝึกทักษะ พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 19.60 คิดเป็น ร้อยละ 65.33 หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 26.10 คิดเป็นร้อยละ 87.00 โดยมีค่าความก้าวหน้าเฉลี่ย 6.50 คิดเป็นร้อยละ 21.67

สาเหตุที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการอ่านโน้ต หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องมาจากการใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ซึ่งเมื่อนักเรียนได้ฝึกทักษะการบรรเลงจากง่ายไปยาก ทำให้พื้นฐานของการฝึกทักษะการปฏิบัติมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้นเมื่อพื้นฐานดีจึงนำไปสู่การเรียนรู้และต่อยอดที่ดีตามไปด้วย อีกทั้งแบบฝึกนี้ยังช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านโน้ต และสามารถใช้ในการทบทวนการฝึกซ้อมได้ด้วยตนเองอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2543: 25) ที่ได้กล่าวว่า ความซ้ำซาก นับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความคุ้นเคย อันเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะพาไปสู่รสชาติอันดีดั่งแห่งศิลปะดนตรี ซึ่งการทำซ้ำนี้เองเป็นวิธีการเดียวที่จะสามารถเพิ่มพูนทักษะทางดนตรีได้

3. ผลการประเมินคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ นั้น ข้อที่มีคะแนนสูงที่สุด คือ ข้อที่ 4 นักเรียนเห็นว่าการฝึกซ้อมดนตรีเป็นเรื่องสำคัญ ค่าเฉลี่ย 4.60 (S.D.= 0.489) รองลงมาคือ ข้อที่ 2 นักเรียนฝึกอ่านโน้ตในช่วงเวลาว่าง และข้อที่ 5 นักเรียนใช้เวลาระหว่างเรียนในการฝึกซ้อมให้ได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.50 (S.D.= 0.500 และ 0.670) ข้อที่นักเรียนเห็นว่าสำคัญน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1 นักเรียนฝึกซ้อมหลังเลิกเรียนสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย 4.10 (S.D.= 0.538) โดยมีค่าเฉลี่ยในเรื่องคุณลักษณะด้านความมีวินัยในการฝึกซ้อม รวม 4.40 (S.D.= 0.632) แปรผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่าเมื่อผู้เรียนมีหลักในการเรียนรู้และมีแบบฝึกสำหรับทบทวนบทเรียนนั้นทำให้ผู้เรียนมีความต้องการในการฝึกซ้อมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองในเวลาว่างอีกด้วย

การสร้างแบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีจึงถือเป็นส่วนสำคัญในการช่วยปูพื้นฐานองค์ความรู้ให้กับผู้เรียน อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนทั้งทางตรง คือ ได้เรียนรู้การอ่านโน้ตจากแบบฝึก และได้ใช้แบบฝึกในการพัฒนาตนเองด้านทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรี อีกทั้งในทางอ้อมนั้นหากผู้เรียนมีความสนใจใฝ่รู้เพิ่มเติมยังสามารถที่จะนำแบบฝึกดังกล่าวนี้ไปใช้ในการทบทวนบทเรียนและการฝึกซ้อมในเวลาว่างได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการสร้างแบบฝึกทักษะทางดนตรีในเครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนด้านดนตรีในแต่ละระดับชั้น
2. ควรมีการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปขยายผลทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนอื่น ที่มีปัญหาใกล้เคียงกัน และมีบริบทที่คล้ายคลึงกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปผลการวิจัยที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2543). *สังคีตนิยมว่าด้วยดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2538). *กิจกรรมดนตรีสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตติ ปัญญาอินทร์. (2553). *การจัดการเรียนการสอนทฤษฎีดนตรีสากลของครูผู้สอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมจังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยุทุนสนับสนุน. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิไลพร ภูมิเขตร์. (2560). *การพัฒนาทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออโดยใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุกรี เจริญสุข. (2542). *คู่มือการอบรมครูชูกิจและการเป็นครูชูกิจขั้นต้น*. นครปฐม : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ได้รับการจัด
การเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี
The Ability in English Grammar of Undergraduate First-Year Students
Majoring in English Education at Phetchaburi Rajabhat University
Using Content-Based on Local Art and Culture of Phetchaburi

สรिता บัวเขียว/Sarita Buakhieo

รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Assoc. Prof. Dr., Lecturer of English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author E-mail: buasarita@yahoo.com

(Received: February 4, 2023; Revised: February 12, 2024; Accepted: June 5, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาหลักภาษาสำหรับครูภาษาอังกฤษ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ที่ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แบบแผนการวิจัยคือ One Group Pretest-Posttest Design กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) เอกสารประกอบการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี ที่มี QR Code นำเสนออุปกรณ์และขั้นตอนการแทงหยวกนำมาประดิษฐ์เป็นตะเกียง 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test แบบ Pair-Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่

ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยรวมพอใจในระดับมาก

คำสำคัญ: ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี

Abstract

The purposes of this research were to: 1) investigate the ability in English grammar of undergraduate first-year students majoring in English education at Phetchaburi Rajabhat University before and after learning by using content-based on the local art and culture of Phetchaburi; and 2) explore students' opinion towards learning English grammar using content-based on the local art and culture of Phetchaburi. The research sample consisted of 27 undergraduate first-year students majoring in English education at Phetchaburi Rajabhat University who enrolled in the English Structure for English Teacher Course in the first semester of the academic year 2023 and were selected by a simple random sampling method. The research design was a One Group Pretest-Posttest Design. The participants were taught English grammar using content-based on the local art and culture of Phetchaburi. The research instruments consisted of: 1) a handout of English grammar based on the local art and culture of Phetchaburi, including QR Code-presented appliances and the steps of making a banana stalk lantern. 2) lesson plan, 3) pre-post test; and 4) questionnaire towards learning English grammar using content-based on the local art and culture of Phetchaburi. The data analysis employed percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The hypothesis was tested by Pair-Samples t-test. The findings were as follows: 1) the students' ability in English grammar after learning by using content-based on the local art and culture of Phetchaburi was higher than that before learning at the .01 level of statistical significance, and 2) the students' opinion towards learning English grammar using content-based on the local art and culture of Phetchaburi was at a high level.

Keyword: Ability in English grammar, Learning, Local art and culture of Phetchaburi

บทนำ

เมื่อการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative language teaching) ที่เน้นการใช้ภาษา (Use) มากกว่ารูปแบบของภาษา (Usage) ได้รับการยอมรับว่าเป็นการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาได้ทั้งถูกต้อง (Accurate) และความเหมาะสม (Appropriateness) ตามสถานการณ์ต่าง ๆ จึงทำให้มีผู้เข้าใจว่าผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์ไวยากรณ์ของภาษาอีกต่อไป ซึ่งความเข้าใจเช่นนี้เป็นความเข้าใจที่ผิดเพราะโครงสร้างทางไวยากรณ์มีส่วนทำให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนไวยากรณ์ของภาษาจึงยังมีความจำเป็นอยู่ (สมิตรา อังวัฒนกุล, 2553; อรุณี วิริยะจิตรรา และคณะ, 2555) และได้ระบุอีกด้วยว่าถึงแม้ว่าจะเน้นที่การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษาตามความมุ่งหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญแก่ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) แต่ก็มีควรละเลยความถูกต้องของภาษา

นอกจากนี้ ดิกกินส์ และวูดส์ (Dickins and Woods, 1988) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของไวยากรณ์ไว้อีกว่า ผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองจะไม่เกิดความเข้าใจและไม่สามารถสื่อสารในระดับสูงได้ ถ้าขาดความรู้ทางระบบไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ และวิธีประยุกต์โครงสร้างไวยากรณ์เหล่านั้นในการสื่อสาร จึงกล่าวได้ว่าไวยากรณ์เป็นตัวบ่งชี้ถึงส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดในการตีความถึงความเหมาะสมและความถูกต้องของคำพูด และยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การสื่อสารประสบความสำเร็จพร้อมกันนี้ โบเวน (Bowen, 1985 อ้างถึงใน จินตนา สุจจันท์, 2550: 11) ได้กล่าวว่า ไวยากรณ์ก็เหมือนกับเครื่องขยายวงจร สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่วงจรใช้ช่วยบอกว่าผู้ขับขีหรือผู้เรียนอยู่บนเส้นทางที่ถูกต้อง การที่ผู้เรียนเข้าใจสัญลักษณ์และกฎต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการใช้มากขึ้น รวมถึง จินตนา สุจจันท์ (2550) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของไวยากรณ์ไว้อย่างชัดเจนว่าไวยากรณ์เป็นเหมือนกับกระดูกสันหลัง (Backbone) ที่เป็นพื้นฐานช่วยให้ผู้เรียนภาษาต่างประเทศประสบความสำเร็จในการเรียนทั้งสี่ทักษะคือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งสอดคล้องกับ เวฟเวอร์ (Weaver, 1979 และ Weaver; McNally and Moreman, n.d.) ที่กล่าวว่าไวยากรณ์ช่วยให้บุคคลเป็นผู้ฟัง ผู้พูด ผู้อ่าน และผู้เขียนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับ Littlewood (1998) ได้กล่าวถึงความสำคัญของไวยากรณ์ไว้เช่นกัน โดยกล่าวว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาการใช้ภาษาทุกทักษะโดยมีความสัมพันธ์กับความสามารถทางด้านไวยากรณ์เนื่องจากไวยากรณ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของความสามารถในการสื่อสาร (Communicative Competence) ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงข้อแตกต่างระหว่างผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศกับเจ้าของภาษาอังกฤษ จะพบว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศจะรับรู้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติได้อย่างจำกัด เนื่องจากมีโอกาสและเวลาในการสัมผัสกับภาษาน้อยกว่าเจ้าของภาษา ดังนั้นผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศจึงจำเป็นต้องเรียนไวยากรณ์เพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องทั้งด้านตัวภาษาและการสื่อสารความหมาย (Skehan, 1998 : 75) Thornbury (2006) ได้กล่าวเกี่ยวกับการสอนไวยากรณ์ไว้ว่า ควรสอนอย่างมีความหมาย (Meaning) ดังเช่น คำนี้ถึงหน้าที่ของภาษา (Functional Syllabus) ซึ่งสอดคล้องกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Purposes) เช่น การบอกทิศทาง การบรรยายสิ่งต่าง ๆ

ถึงแม้ว่าการเรียนรู้หลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษจะมีความจำเป็นและสำคัญมากดังกล่าวแล้ว แต่ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวกับหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มานานหลายสิบปีก็ประสบกับสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนมาโดยตลอดกล่าวคือ รายวิชาที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนนั้นมีเป้าหมายหรือจุดเน้นในการให้ผู้เรียนสามารถแต่งประโยคภาษาอังกฤษพื้นฐานได้ (Simple Sentence) ได้แก่ ประโยคบอกเล่า (Affirmative Sentence) ประโยคปฏิเสธ (Negative Sentence) ประโยคคำถาม (Interrogative Sentence) ประโยคคำสั่งหรือขอร้อง (Imperative Sentence) รวมทั้งประโยคอุทาน (Exclamatory Sentence) ซึ่งผู้วิจัยพบเสมอว่า ๆ ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะไม่ได้ให้ความสนใจในการเรียนเท่าที่ควร ซึ่งสามารถสรุปสาเหตุได้ดังนี้ ประการแรก ด้านเนื้อหาที่เต็มไปด้วยหลักการ กฎเกณฑ์มากมายหลายประเด็น ซึ่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนักศึกษาต้องอาศัยการจัดจำอย่างแม่นยำ และอีกประการหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือการนำหลักการ กฎเกณฑ์ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ให้ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นความสามารถในขั้นที่สูงกว่าขึ้นไปอีก ดังเช่น ในการแต่งประโยคพื้นฐานเพียงประโยคเดียว นักศึกษาต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับ หลักการ กฎเกณฑ์ และความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักการ กฎเกณฑ์ เหล่านั้น ได้แก่ หลักการ กฎเกณฑ์เรื่อง Part of Speech และ Tense รวมทั้ง Sentence Pattern ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการนำไปใช้แต่งประโยค แต่อย่างไรก็ตามประโยคที่ถูกต้องสมบูรณ์นักศึกษายังต้องคำนึงถึงหลักการ กฎเกณฑ์ เรื่อง Punctuation Spelling รวมทั้งการใช้ Capital Letter อีกด้วย เหล่านี้เป็นสภาพปัญหาที่ไม่ส่งเสริมความสนใจในการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ กาโสม หมาดเด็น (2559) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษและการจัดการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูจำนวน 76 คน และนักเรียน จำนวน 370 คน เครื่องที่ใช้สำหรับนักเรียน ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ แบบทดสอบทักษะการอ่าน และแบบทดสอบทักษะการเขียน แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เครื่องมือที่ใช้สำหรับครู ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับผลการวิจัย ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า ปัญหาที่ประสบมากที่สุดในการสอนไวยากรณ์คือนักเรียนไม่สนใจเรียน มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนไวยากรณ์และมีพื้นฐานความรู้ด้านไวยากรณ์ต่ำ แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยยังพบว่า นักเรียนมีความต้องการเรียนไวยากรณ์ โดยให้มีการสอนที่หลากหลายให้ใช้สื่อและกิจกรรมที่น่าสนใจ จะช่วยให้เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

สำหรับในด้านสื่อการสอนผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและพบว่า แนวทางหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ไวยากรณ์ได้แก่ การเลือกเนื้อหาที่น่าสนใจมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใกล้ตัวผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ บริตันตัน, สโนว์ และเวสชี (Brinton; Snow and Wesche, 1989: 2) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับการนำเนื้อหาสาระมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนภาษาไว้ว่า การสอนภาษาโดยใช้เนื้อหา เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาหรือที่เรียกว่า Content - Based Instruction (CBI) เป็นการสอนที่ประสานเนื้อหาเข้ากับจุดประสงค์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษ

เป็นเครื่องมือในการศึกษาเนื้อหาพร้อมกับพัฒนาภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ ผู้สอนที่ใช้แนวการสอนแบบนี้เห็นว่า ครูไม่ควรใช้เนื้อหาเป็นเพียงแบบฝึกหัดทางภาษาเท่านั้น แต่ครูควรฝึกให้ผู้เกิดความเข้าใจสาระของเนื้อหา โดยใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือ ครูจะใช้เนื้อหากำหนดรูปแบบของภาษา (Form) หน้าที่ของภาษา (Function) คราเชน (Krashen, 1988) ได้กล่าวเกี่ยวกับการรับรู้ภาษาที่สองไว้ว่า ผู้เรียนจะใช้ความรู้เดิม (i) เพื่อเรียนรู้เรื่องใหม่ (1) จึงเป็นการรับรู้ภาษาในรูปแบบ “i+1” และสิ่งที่จะช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดีขึ้นคือ การให้สิ่งที่เรียนรู้ใหม่เป็นไปในลักษณะของปัจจัยป้อนที่มีความหมาย (Comprehensible Input) ที่ผู้เรียนเข้าใจได้ ดังเช่นที่ เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2533 : 20 อ้างถึงใน สวัสดิ์ จันทรไตรรัตน์ และสิทธิพล อาจอินทร์, 2560 : 207) ได้จัดการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาโดยได้เสนอแนวทางในการนำปัจจัยป้อนที่มีความหมายมาสู่ชั้นเรียน ได้แก่ การใช้ของจริงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน

ทั้งนี้ม้งานวิจัยด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษหลายเรื่องที่จัดการเรียนการสอนโดยนำเนื้อหาที่น่าสนใจมาเป็นสื่อ ดังเช่น งานวิจัยของ ฟารา สุไลมาน และนุรฮัสวานี บอตอ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่บูรณาการบริบทท้องถิ่นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในจังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยได้สร้างสื่อการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่บูรณาการบริบทท้องถิ่น และให้ครูกลุ่มตัวอย่างนำไปใช้ในการเรียนการสอนไวยากรณ์ให้กับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เกิดขึ้นจากตัวผู้เรียน ครูผู้สอน และโครงสร้างไวยากรณ์ ครูจึงต้องการสื่อการสอนไวยากรณ์ที่มีเนื้อหาบริบทท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับอาหาร สัตว์ การแต่งกาย สถานที่ และชีวิตประจำวันที่เป็นสื่อพื้นฐาน สามารถจับต้องได้ สื่อที่ดึงดูดใจของผู้เรียน อีกทั้งทำงานง่าย ไม่มีค่าใช้จ่ายสูง และคงทน 2) สื่อการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่บูรณาการบริบทท้องถิ่น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.43/77.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 70/70 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้สื่อการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่บูรณาการบริบทท้องถิ่นสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) นักเรียนและครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่บูรณาการบริบทท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก ตามลำดับ สุพรรณิ อาศัยราช และนันทวิทย์ วงษ์เสถียร (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษแบบเน้นภาระงานโดยใช้เอกสารจริงด้านสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 23 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของบทเรียนไวยากรณ์มีค่าเท่ากับ 79.01/77.54 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 75/75 2) ความสามารถทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนไวยากรณ์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ผู้เรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อบทเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษแบบเน้นภาระงาน อีกทั้ง วรรณรัตน์ วิชัยกัญญกุล (2553) ได้วิจัยเรื่องผลของการใช้เพลง

ประกอบการสอนไวยากรณ์เพื่อพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสฤติเดช จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ (อ 23101) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 50 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้เพลงประกอบการสอน แบบทดสอบความสามารถในด้านการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังการทดลอง แบบสำรวจทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และแบบบันทึกหลังการสอนของครู ผลการวิจัยพบว่า การใช้เพลงประกอบการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษสามารถพัฒนาความสามารถด้านการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ประมวลมาดังกล่าวข้างต้นในด้านการจัดการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษทำให้ผู้วิจัยซึ่งได้รับมอบหมายจากสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ให้รับผิดชอบสอนรายวิชาทางด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จึงมีแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษให้มีความน่าสนใจ และเรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยนำเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรีมาเป็นสื่อสำคัญในการจัดการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ก่อนและหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาหลักภาษาสำหรับครูภาษาอังกฤษ (English Structure for English Teacher) จำนวน 2 ห้องเรียน ได้แก่ ห้อง A จำนวน 27 คน และห้อง B จำนวน 27 คน รวมจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 54 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาหลักภาษาสำหรับครูภาษาอังกฤษ (English Structure for English Teacher) ที่ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียนได้แก่ ห้อง A จำนวนนักศึกษาทั้งหมด 27 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นเนื้อหาเรื่อง tense, part of speech และ sentence pattern เพื่อนำใช้ในการแต่งประโยคภาษาอังกฤษพื้นฐาน ได้แก่ positive sentence, negative sentence, interrogative sentence และ imperative sentence โดยผู้วิจัยเรียบเรียงขึ้นจากเนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวกของจังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำมาประดิษฐ์เป็นตะเกียง (Banana Stalk Lantern) ได้แก่ เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอุปกรณ์ และขั้นตอนการแทงหยวก และนำมาประดิษฐ์เป็นตะเกียง (Banana Stalk Lantern) จัดทำเป็นเอกสารประกอบการสอนที่มีทั้งเนื้อหา แบบฝึกหัด และมี QR code ที่นำเสนอภาพและเสียงภาษาอังกฤษบรรยายอุปกรณ์และขั้นตอนการแทงหยวกเพื่อนำไปประดิษฐ์เป็นตะเกียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยได้แก่ 1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนภาษา โดยใช้เนื้อหาเป็นหลักหรือ Content - Based Instruction (CBI) ซึ่ง บรินตัน, สโนว์ และเวสชี (Brinton; Snow and Wesche, 1989) ได้กล่าวว่าเป็นการสอนที่ประสานเนื้อหาเข้ากับจุดประสงค์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการศึกษาเนื้อหาพร้อมกับพัฒนาภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ ซึ่งครูจะใช้เนื้อหาที่กำหนดรูปแบบของภาษา (Form) หน้าที่ของภาษา (Function) 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ภาษาที่สองของคราเชน (Krashen, 1988) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนจะได้รับความรู้เดิม (i) เพื่อเรียนรู้เรื่องใหม่ (1) จึงเป็นการรับรู้ภาษาในรูปแบบ “i+1” และสิ่งที่จะช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดีขึ้นคือ การให้สิ่งที่เรียนรู้ใหม่เป็นไปในลักษณะของปัจจัยป้อนที่มีความหมาย (Comprehensible Input) ที่ผู้เรียนเข้าใจได้ (เสาหลัก รัตนาวิช, 2533 : 20 อ้างถึงใน สวัสดิ์ จันทรไตรรัตน์ และสิทธิพล อาจอินทร์, 2560 : 207) จากแนวคิดและทฤษฎีข้อ 1 และข้อ 2 จึงนำมาสู่ข้อ 3) เนื้อหาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น คือ ศิลปะการแทงหยวก เพื่อนำชิ้นงานมาสร้างสรรค์เป็นตะเกียงที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างกว้างขวาง เช่น ให้แสงสว่างยามค่ำคืนหรือประดับตกแต่งสถานที่จัดงานต่าง ๆ ที่สำคัญศิลปะการแทงหยวกเป็นศิลปะที่เป็นที่ภาคภูมิใจของชาวจังหวัดเพชรบุรี ดังนั้นการให้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้เรียนรู้หลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวกจึงมีความเหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างมีความหมาย และ 4) ผลการวิจัยหลายเรื่องที่น่าเนื้อหาสาระที่น่าสนใจมาเป็นเรื่องในการจัดการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษและประสบผลสำเร็จ เช่น เพลง และเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น รวมทั้งเอกสารจริงด้านสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และพบว่างานวิจัยเหล่านั้นประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ จากหลักการและทฤษฎีดังกล่าว จึงนำมาสู่กรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภูมิต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

การจัดการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ
โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม
ท้องถิ่นเพชรบุรี ได้แก่ ศิลปะการแทงหยวก
เพื่อนำมาประดิษฐ์เป็นตะเกียง

ตัวแปรตาม

1. ความสามารถในการด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ
2. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการทดลองสอนโดยผู้วิจัยในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการด้านกระบวนการจริยธรรมวิจัยในคน
2. เตรียมความพร้อมกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยได้จัดปฐมนิเทศกลุ่มตัวอย่างเพื่อเตรียมความพร้อมและซักถามให้มีความเข้าใจตรงกันในบทบาท หน้าที่ เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการใช้ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องกระทำ เพื่อให้การดำเนินการทดลองเป็นไปอย่างราบรื่น รวมทั้งมีการสอบถามความสมัครใจ

3. ทดสอบกลุ่มตัวอย่าง สำหรับแบบทดสอบที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบทดสอบปรนัยและอัตนัยที่สร้างขึ้นและหาคุณภาพแล้ว เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจรวมทั้งความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในหัวข้อ tense, part of speech และ sentence patterns เพื่อนำไปใช้ในการแต่งประโยคภาษาอังกฤษพื้นฐาน ได้แก่ positive sentence, negative sentence, interrogative sentence และ imperative sentence สำหรับข้อสอบอัตนัยเน้นการแต่งประโยคบรรยายภาพต่าง ๆ โดยกำหนดประเภทของประโยคที่ใช้บรรยายแต่ละภาพ ทั้งนี้ภาพที่นำมาใช้ในแบบทดสอบเป็นภาพทั่ว ๆ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการแทงหยวก เพื่อแสดงว่านักศึกษาสามารถนำความรู้จากการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ได้ ผู้วิจัยทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

3.2 ทดสอบหลังเรียนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้ (Post-test)

4. ดำเนินการทดลองสอนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 4 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง

5. สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยทำแบบสอบถามหลังจากการทดลองสอนเสร็จสิ้นลงแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี ได้แก่ ศิลปะแทงหยวกสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 6 แผน ๆ ละ 4 ชั่วโมง โดยแต่ละแผนมีจุดมุ่งเน้นดังนี้

แผนที่ 1 เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของเนื้อหาเกี่ยวกับการศิลปะการแทงหยวก เพื่อทำตะเกียงใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านอุปกรณ์ เช่น กาบกล้วย มีดแทงหยวก เทียน เป็นต้น และด้านขั้นตอนการแทงหยวกแล้วประกอบกันขึ้นเป็นตะเกียง เช่น การวาดลายลงบนกาบกล้วย การใช้มีดแทงหยวกตามลวดลาย การประกอบชิ้นงานเป็นตะเกียง โดยให้นักศึกษาเรียนรู้จากการดูสื่อ VDO ประกอบเสียงบรรยายภาษาอังกฤษ แล้วให้ฝึกถาม-ตอบ เกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้รับชม รวมทั้งฝึกเล่าเรื่องประกอบภาพเป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น

แผนที่ 2 เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับประโยคภาษาอังกฤษพื้นฐาน ได้แก่ ความหมายและองค์ประกอบของประโยค และ 3 สิ่งสำคัญในการแต่งประโยค ได้แก่ part of speech, sentence pattern และ tense

แผนที่ 3 เน้นการฝึกฝนแต่งประโยคประกอบภาพด้านเนื้อหาสาระของศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ประโยค imperative sentence

แผนที่ 4 เน้นการฝึกฝนแต่งประโยคประกอบภาพด้านเนื้อหาสาระของศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ประโยค positive & negative sentences

แผนที่ 5 เน้นการฝึกฝนแต่งประโยคประกอบภาพด้านเนื้อหาสาระของศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ประโยค interrogative sentence: yes-no question

แผนที่ 6 เน้นการฝึกฝนแต่งประโยคประกอบภาพด้านเนื้อหาสาระของศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ประโยค interrogative sentence: wh-question

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มอบหมายให้กลุ่มตัวอย่างแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน เพื่อช่วยกันจัดทำเอกสารที่คล้ายคลึงกับเอกสารประกอบการสอนที่ผู้วิจัยแจกให้ทุกคน กล่าวคือ เอกสารการจัดการเรียนการสอนเป็นบทเรียนที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการแทงหยวกเพื่อนำมาประดิษฐ์เป็นตะเกียงโดยมีภาพและประโยคภาษาอังกฤษพื้นฐานบรรยายสอดคล้องตามภาพ ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มตัวอย่างค่อย ๆ ทายอดทำ หลังจากเรียนจบเนื้อหาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้ความรู้แต่ละบทเรียนไปจัดทำเอกสารและมีการนำเสนอความก้าวหน้าของผลงานในการเรียนครั้งต่อไป แล้วจึงจัดการเรียนการสอนเรื่องใหม่ สำหรับเรื่องราวที่กลุ่มตัวอย่างนำมาจัดทำเอกสาร ได้แก่ การร้อยพวงมาลัย การทำมัดย้อม และการทำอาหาร เป็นต้น

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ได้แก่ องค์ประกอบของประโยคพื้นฐาน (Simple sentence) แบบแผนของประโยคพื้นฐาน (Sentence pattern) ชนิดของคำ (Part of speech) และเรื่องกาลเวลา (Tense) ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 70 ข้อ และตอนที่ 2 แบบอัตนัยโดยให้แปลงประโยคภาษาไทยให้เป็นประโยคภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ข้อ

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้านเอกสารประกอบการเรียน และด้านการเรียนการสอน โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ และในตอนท้ายของแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นอื่น ๆ เพิ่มเติม

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้

1.1 เมื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว นำแผนการใช้แบบฝึกไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

1.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมกับปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

2.1 เมื่อสร้างแบบทดสอบปรนัย เพื่อวัดความสามารถด้านการเขียนประโยคภาษาอังกฤษพื้นฐานให้ถูกต้องตามโครงสร้างประโยค จำนวน 70 ข้อ และแบบทดสอบอัตนัย เพื่อวัดความสามารถทางการเขียนประโยคภาษาอังกฤษประเภทพื้นฐาน จำนวน 20 ข้อ เรียบร้อยแล้ว นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ภาษา โครงสร้างประโยค และความยากง่ายที่มีความเหมาะสมกับระดับชั้น

2.2 นำแบบทดสอบปรนัยที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะไว้ไปปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.3 นำแบบทดสอบปรนัยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 50 คน

2.4 นำแบบทดสอบปรนัยที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าความยากง่าย (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .20 - .80 และข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 - 1.00 รวมทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ โดยในการวิจัยครั้งนี้แบบทดสอบปรนัย มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.78 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23 - 0.51 และแบบทดสอบอัตนัย มีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.78 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.26 - 0.55 รวมทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบปรนัยไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2553 : 168-169) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบปรนัยเท่ากับ 0.9723

2.6 นำแบบทดสอบไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ทำการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบนี้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี

3.1 เมื่อสร้างแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

3.2 นำแบบสอบถามความคิดเห็นไปให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำหลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี โดยใช้สถิติการหาค่า t-test แบบ Pair-Samples t-test โดยนำเสนอเป็นตารางและการเขียนความเรียงเชิงพรรณนา

2. การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี แสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความสามารถในการแต่งประโยคภาษาอังกฤษก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษา

ความสามารถด้านไวยากรณ์ ภาษาอังกฤษ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	27	12.04	3.92	-3.525	0.002**
หลังเรียน	27	16.07	3.70		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี มีค่าเท่ากับ 16.07 สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 12.04 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี แสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี

ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหา สาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	อันดับ ที่
1. ด้านเนื้อหา	3.77	0.89	มาก	3
2. ด้านเอกสารประกอบการเรียน	3.85	0.74	มาก	2
3. ด้านการเรียนการสอน	3.94	0.83	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.85	0.75	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี โดยรวมพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีความพอใจในระดับมากเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับแรก ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.83) รองลงมาคือ ด้านเอกสารประกอบการเรียน ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.74) และด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.89) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี ก่อนและหลังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี ก่อนและหลังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นพอใจอยู่ในระดับมาก โดยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี ก่อนและหลังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี จะมีความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษหลังได้รับการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการเรียนรู้ ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวอาจมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรีเกี่ยวกับศิลปะแหงหยวกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องตามหลักการ ทฤษฎีในด้านต่าง ๆ เพื่อจัดทำเป็นเอกสารประกอบการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะที่สอดคล้องตามหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง Banana Stalk Lantern ซึ่งมี CD เสียงบรรยายภาษาอังกฤษประกอบสื่อการนำเสนอ PowerPoint เพื่อให้ผู้เรียนสามารถฟังได้หลาย ๆ ครั้งจนเข้าใจเนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อภาษานั้นถูกใช้เพื่อการสื่อสารในบริบททางสังคมและทางวิชาการที่มีความหมาย ดังที่ ฮาร์วี (Harvey, 1987 อ้างถึงใน เจษฎาภรณ์ แสนชัย, 2549) กล่าวว่าในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนั้นผู้สอนควรสอนเนื้อหาไปพร้อม ๆ กับสอนทักษะทางภาษาที่จำเป็นต่อความเข้าใจในเนื้อหา เพราะเนื้อหาทางวิชาการเป็นพื้นฐานที่มีความหมายต่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กล่าวคือ หากนักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชา นักเรียนก็จะเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษา โดยเฉพาะเมื่อเนื้อหานั้นมีความน่าสนใจและมีคุณค่าต่อนักเรียน การบูรณาการภาษาและเนื้อหาวิชาจะเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ภาษา กล่าวคือ เนื้อหาที่สำคัญและน่าสนใจไม่ว่าจะเป็นเชิงวิชาการหรือด้านอื่น ๆ ก็ตามจะเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้โครงสร้างและรูปแบบใหม่ ๆ ทางภาษา นอกจากนี้การสื่อสารจริงที่เกิดขึ้นในห้องเรียน (Authentic classroom communication) เกี่ยวกับเรื่องราวในเชิงวิชาการหรือเรื่องทั่ว ๆ ไป ที่นักเรียนให้ความสนใจจะเป็นบริบทที่มีความหมายต่อการเรียนรู้ถึงหน้าที่ของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนิชา วรรณภักดิ์ และคณะ (2550) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องเพลงและภูมิปัญญาชาวบ้านเมืองแปดริ้ว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมีความเหมาะสมและองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้อง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ มีทอง และคณะ (2550) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา มีความเหมาะสมและองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้อง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และนักเรียนมีเจตคติต่อหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนถึงสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษหลังได้รับการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และประกอบกับการที่ผู้วิจัยมอบหมายให้ผู้เรียนทำเอกสารนำเสนออุปกรณ์และขั้นตอนการทำสิ่งหนึ่งตามความสนใจที่ประกอบด้วย ภาพและประโยคภาษาอังกฤษ กิจกรรมนี้เป็นการช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เพราะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการแต่งประโยคนอกเหนือจากการทำแบบฝึกหัดที่มีในเอกสารประกอบการสอนซึ่งสอดคล้องกับ

ข้อมูลจากเอกสาร นิเทศการเรียนการสอน ปรัชญา พรบ (2551) ที่นำเสนอไว้ว่า หลักการสอนไวยากรณ์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน และขั้นตอนที่ต้องทำหลังจากการเรียนการสอนคือ การฝึกฝน (Practice) เพื่อให้ผู้เรียน เข้าใจโครงสร้างภาษาได้อย่างลึกซึ้ง ครูควรจัดให้มีแบบฝึกหัดทั้งที่ให้ทำในชั้นเรียน และที่ให้เป็นการบ้าน ให้มีความหลากหลายครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณิ อาศักราช และนันทดี วงษ์เสถียร (2557) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษแบบเน้นภาระงาน โดยใช้เอกสารจริงด้านสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 23 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของบทเรียนไวยากรณ์มีค่าเท่ากับ $79.01/77.54$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ $75/75$ 2) ความสามารถทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนไวยากรณ์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ผู้เรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อบทเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษแบบเน้นภาระงาน

แต่ทั้งนี้ยังมีผู้เรียนบางคนที่ยังไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระของหลักการเขียนหรือหลักไวยากรณ์ ภาษาอังกฤษ ซึ่งจะเห็นได้จากผลคะแนนร้อยละความก้าวหน้าของความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ร้อยละ 13.46 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 25 ขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้อังกฤษผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะทักษะการเขียน นับเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษ และเป็นทักษะที่ยากที่สุด ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเรียบเรียงประโยคภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ทำให้คะแนนความสามารถของผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าว แต่หากผู้เรียนได้รับการฝึกฝนบ่อยๆ ก็จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาได้ดีขึ้น ดังที่ ชี (Chee, 2002 อ้างถึงใน พันศิริ หวยจิตร และอนุสิษฐ์ พันธกล้า, 2562 : 177) กล่าวว่า การจะเขียนให้ดีขึ้นไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้เรียนที่เรียนอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ หรือแม้แต่เจ้าของภาษาเองก็พบว่า การเขียนยาก และมักขาดทักษะในการเขียน อย่างไรก็ตามการฝึกทักษะการเขียนสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาในด้านอื่น ๆ ด้วย สอดคล้องกับ วนิดา เพ็ญกิจกาญจน์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนนั้น ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่สลับซับซ้อนมากที่สุด จะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างจึงจะทำให้ผู้เรียนเขียนได้ถูกต้อง อีกทั้งยังสอดคล้องกับ วารุณี สุขชูเจริญกิจ (2556 : 38) สรุปไว้ว่าการเขียนเป็นทักษะที่ยากและมีความสำคัญ ผู้เขียนจะต้องได้รับการฝึกฝนจากทักษะการฟัง การพูด การอ่าน จนสามารถนำมาเขียนเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ต้องอาศัยความสามารถอย่างแท้จริง จึงจะสามารถเขียนหรือถ่ายทอดความคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ซึ่งปัญหาที่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษประสบอยู่บ่อยครั้ง คือ นักเรียนไม่สามารถเขียนประโยคภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง ไม่สามารถสื่อสารความต้องการด้วยการเขียนได้ตามวัตถุประสงค์ ที่ต้องการเขียน อย่างไรก็ตามครูผู้สอนส่วนใหญ่ตระหนักถึงปัญหาและพยายามที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว

เพราะเมื่อผู้เรียนขาดทักษะด้านการเขียนย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญตา มากมูล (2555 : 16) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจำเป็นต้องมีทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ทักษะ การเขียนเป็นทักษะสุดท้ายทางการสื่อสาร เป็นทักษะที่ยากที่สุดในการเรียนรู้ เพราะต้องใช้กระบวนการคิดและ ผลิตภาษาที่นานกว่าทักษะด้านอื่น ๆ และเป็นทักษะที่มีความสำคัญสำหรับผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็น ภาษาต่างประเทศในประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะที่สำคัญที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสาร จึงมี ความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เขียนจะต้องมีความรู้ในด้านใช้ทักษะการเขียน ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างของคำในประโยค และไวยากรณ์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำมาพิจารณา เพราะถ้าเขียนผิดจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายผิด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร พินิจวิญญูภาพ และกชกร ธิปัตติ (2563 : 106-107) ได้สังเกตการสอน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เมื่อปีการศึกษาที่ 2/2559 ณ โรงเรียนบ้านทุ่ง พบว่า นักเรียนมีทักษะ การเขียนตรงตัวซึ่งวัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่นักเรียนไม่สามารถ เขียนประโยคความซ้อนได้ ซึ่งทักษะการเขียนของนักเรียนระดับนี้ควรจะสามารเขียนประโยคความซ้อนได้แล้ว จึงเป็นปัญหาสำคัญที่จำเป็นจะต้องเร่งแก้ไข ทั้งนี้ทักษะการเขียนเป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญ นอกเหนือจากทักษะ การฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านนักเรียนมีความจำเป็นต้องมีทักษะการเขียนที่ดี เพื่อใช้ในการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนไม่สามารถที่จะนำคำศัพท์ที่ได้มาแต่งให้เป็นประโยคหรือเรื่องราวได้ ทั้งนี้อาจจะมาจาก 2 สาเหตุ หลัก ๆ คือ สาเหตุแรกจากตัวนักเรียน โดยนักเรียนมีความรู้พื้นฐานด้านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ ไม่เห็น ความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษ ไม่สนใจเรียน ขาดทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ขาดการคิดอย่างเป็นระบบ ขาดความสามารถในการร้อยเรียงถ้อยคำให้เป็นประโยคได้ถูกต้อง

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เพชรบุรี พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเอกสารประกอบการเรียนรู้ ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่ใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปะแขนงต่างเป็นสื่อที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อ การจัดการเรียนรู้ ดังข้อคิดเห็นที่นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิดไว้ว่า “จากการเรียนรู้ ได้รับทราบถึงขั้นตอนและวิธีการทงหยวก ได้รู้เนื้อหาโครงสร้างในการแต่งประโยคที่เข้าใจมากขึ้น สามารถนำ โครงสร้างของประโยคที่ใช้นามาแต่งประโยคในชีวิตประจำวัน สามารถนำเรื่องราวรอบตัวมาแต่งประโยคเป็น tense ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง” แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับ ศิลปะแขนงต่าง ดังที่ บรินตัน, สโนว์ และเวสชีย์ (Brinton; Snow and Wesche, 1989 : 2) ให้คำอธิบาย เกี่ยวกับการสอนภาษาโดยใช้เนื้อหา เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาหรือที่เรียกว่า Content - Based Instruction (CBI) ว่าเป็นการสอนที่ประสานเนื้อหาเข้ากับจุดประสงค์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยมุ่งให้ผู้เรียน สามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการศึกษาเนื้อหาพร้อมกับพัฒนาภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ ผู้สอนที่ใช้ แนวการสอนแบบนี้เห็นว่าครูไม่ควรใช้เนื้อหาเป็นเพียงแบบฝึกหัดทางภาษาเท่านั้น แต่ครูควรฝึกให้ผู้เกิดความเข้าใจ สาระของเนื้อหา โดยใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือ สอดคล้องกับ นารีนารถ ห่อไธสง (2555) ได้ทำการวิจัย ปฏิบัติการรูปแบบวงจรลำดับเวลาของเจมส์ แมคเคอร์แนน (James McKernan) เพื่อศึกษาผลการสอน

ภาษาอังกฤษโดยใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อประกอบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อประกอบการเรียนรู้มีพัฒนาการทักษะภาษาอังกฤษดีขึ้นและมีจำนวนนักเรียนที่อ่อนทักษะภาษาอังกฤษลดลง และเมื่อดำเนินการวิจัยต่อไปพบว่า นักเรียนทุกคนมีพัฒนาการด้านทักษะภาษาอังกฤษดีขึ้นกว่าเดิมทุกคน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร ฉายทัย (2547 อ้างถึงใน นารินารถ ห่อโรสง, 2555) ได้ทำวิจัยเรื่องการใช้หนังสือพิมพ์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีทุ่งสง ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของนักเรียนต่อการใช้ในหนังสือพิมพ์ในการเรียนการอ่านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับพึงพอใจมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟาร่า สุไลมาน และนุรฮัสวานี บอดอ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่บูรณาการบริบทท้องถิ่นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนและครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่บูรณาการบริบทท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก ตามลำดับ จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้ อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ยังคงมีอยู่ดังนั้น บางช่วงจึงต้องสลับไปจัดการเรียนการสอนจากในชั้นเรียนไปเป็นแบบออนไลน์ รวมทั้งใช้การจัดสอบแบบออนไลน์เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสระยะตาช่น นอกจากนี้บางครั้งกลุ่มตัวอย่างมีการหยุดเรียนในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน (onsite) กรณีที่ทราบผลว่าตนเองติดเชื้อโรคโควิด 19 หรือมีความเสี่ยงสูง แม้ว่าการหยุดเรียนไม่เกินร้อยละ 20 ของเวลาเรียนทั้งหมด แต่ทำให้กลุ่มตัวอย่างพลาดการได้รับฟังการสอน หรือการบรรยายโดยตรงจากครูเกี่ยวกับเนื้อหาในชั่วโมงนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สามารถนำเสนอในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพชรบุรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงควรส่งเสริม สนับสนุนให้อาจารย์ที่สอนรายวิชาภาษาอังกฤษพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษ โดยบูรณาการกับเนื้อหาที่หลากหลาย ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้รับประโยชน์ทั้งด้านทักษะภาษาอังกฤษและเนื้อหาที่นำมาสอน

2. จากผลการวิจัยเป็นการจัดการสอบในระบบออนไลน์ การป้องกันการทุจริตในการสอบ อาจให้กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าสอบเปิดกล้องตลอดเวลาที่ทำข้อสอบ และควรกำหนดเวลาในการสอบอย่างเหมาะสมกับลักษณะของข้อสอบและจำนวนข้อสอบ

3. จากผลการวิจัยพบว่าร้อยละความก้าวหน้าของนักศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 25 ขึ้นไป ดังนั้นผู้เรียนควรศึกษา ทบทวนเอกสารประกอบการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ฝึกฝนการทำแบบทดสอบอยู่เสมอ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้ค่อนข้างอ่อนสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และผู้สอนควรหาแนวทางที่เหมาะสมในการชดเชยเนื้อหา ความรู้ให้กับผู้เรียนที่หยุดเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไปผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการสอนหรือสื่อการเรียนการสอนที่มีการผสมผสานกับสื่อสมัยใหม่ที่มีความหลากหลาย เพื่อให้เกิดความน่าสนใจในการเรียนรู้
2. ควรทำการวิจัยเพื่อหาแนวทาง รูปแบบ วิธีการ หรือสื่อที่เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้เดิมในระดับที่อ่อน
3. ควรทำการวิจัยเพื่อขยายผลการวิจัยไปในสาขาวิชากลุ่มอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กาโสม หมดเด้น. (2559). ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษและการจัดการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 16. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษา
นานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ขวัญตา มากมูล. (2555). การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วย
แผนผังความคิด (Mind Mapping). วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ
นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยนครพนม.
- จินตนา สัจจามันท์. (2550). โครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เจษฎาภรณ์ แสนชัย. (2549). การเรียนแบบบูรณาการภาษาอังกฤษกับเนื้อหาหลักการจัดการของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2560). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 13 (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ:
ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐนิชาห์ วรรณภาลย์ และคณะ. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องเพลงและภูมิปัญญาชาว
บ้านเมืองแปดริ้ว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารหลักสูตรและการสอน, 1(1): 78-95.

- นารีนารถ ห่อไธสง. (2555). การใช้ภาพยนตร์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ : การวิจัยปฏิบัติการรูปแบบวงจรลำดับเวลาของเจมส์ แมคเคอร์แนน (James McKernan). *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 17(1) : 187-199.
- นิเทศการเรียนการสอน ปรัชญา พรบ. (2551). ค้นเมื่อ มิถุนายน 19, 2565 จาก http://supervised.blogspot.com/2008/07/blog-post_4466.html
- ปาริฉัตร พินิจวิญญูภาพ และกชกร ธิปัตติ. (2563). การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยการเขียนแบบเน้นกระบวนการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 14 (2): 105-113.
- พนัสวี หวยจิตร และอนุสิษฐ์ พันธกล้า. (2562). การพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียน คำศัพท์พื้นฐานภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ ครุศาสตร์ศึกษา ครั้งที่ 2 (Proceeding)*, 2: 176-186.
- พาร่า สุไลมาน และนุรฮัสวานี บอตอ. (2563). การพัฒนาสื่อการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่บูรณาการบริบทท้องถิ่น ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในจังหวัดยะลา. *รายงานการวิจัยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*.
- ลัดดาวัลย์ มีทอง วิมลรัตน์ จตุรานนท์ สุนทร บำเรอราช และเสรี ชัดเข้ม. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารหลักสูตรและการสอน*, 1(1): 55-64.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา เพ็ญกิ่งกาญจน์. (ม.ป.ป.). *เทคนิคการสอนเขียนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา*. เชียงใหม่: ภาคศึกษา มัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรรณรัตน์ วิชัยดิษฐ์กุล. (2553). ผลของการใช้เพลงประกอบการสอนไวยากรณ์เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสฤติเดช จังหวัดจันทบุรี. *สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- วารุณี สุขชูเจริญกิจ. (2556). ผลการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*.
- สุพรรณิ อาศัยราช และนันทวดี วงษ์เสถียร (2557). การพัฒนาบทเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษแบบเน้นภาระงานโดยใช้เอกสารจริงด้านสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา. *รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ*.
- อรุณี วิริยะจิตรรา และคณะ. (2555). *การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

Brinton, D. M.; Snow, M. A. and Wesche, M. B. (1989). **Content-based second language instruction**. New York: Newbury House.

Dickins, P.M.R. and Woods, E.G. (1988). Some criteria for the development of communicative grammar tasks. **TESOL Quarterly**, 22(3): 623-646.

Littlewood, W. (1998). **Communicative Language Teaching**. 18th ed. Cambridge: Cambridge University Press.

Skehan, P. (1998). **A cognitive approach to language learning**. Oxford, UK: Oxford University Press.

Thornbury Scott. (2006). **How to teach grammar**. Oxford: Blue Stone Press.

Weaver, C. (1979). **Grammar for Teachers: perspectives and definitions**. Illinois: National Council of Teachers of English.

Weaver, C.; McNally, C. and Moreman, S. (n.d.). **To Grammar or Not to Grammar: That is not the Question**. Retrieved April 7, 2022 from http://www.csun.edu/~Bashforth/406_PDF/406WebPDFGrammarRelated/VM_ToGrammarOrNotToGrammarThatIsNotTheQuestion.pdf

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง

สาธารณรัฐประชาชนจีน

Factors affecting the management of the Ming Dynasty textile industry, People's Republic of China

Han Yingjie¹ / ชัยยศ วนิชวัฒนาวุฒิ²

Han Yingjie¹/ Chaiyot Vanichwattananuwat²

^{1, 2}คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{1, 2}Faculty of Fine and Applied Arts, Bangkokthonburi University

Corresponding author E-mail: chaiyot.bkkthon@gmail.com

(Received: July 7, 2023; Revised: March 16, 2024; Accepted: June 16, 2024)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) รวบรวมข้อมูลการบริหารจัดการสิ่งทอราชวงศ์หมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิง ผู้บริหารอุตสาหกรรมสิ่งทอ นักเศรษฐศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ และนักวิชาการทางประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายในและภายนอกของอุตสาหกรรมสิ่งทอ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง ปัจจัยภายนอกได้แก่ ระบบที่ดิน ระบบทะเบียนบ้าน ระบบช่างฝีมือ ระบบภาษี ระบบการค้า และรูปแบบเครื่องแต่งกาย ปัจจัยภายในคือ องค์ประกอบภายในของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้แก่ วัตถุดิบสิ่งทอ ช่างฝีมือ อุปกรณ์สิ่งทอ และผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ที่จะเป็แนวทาง การบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง ให้ปรับตัวเข้ากับการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโลก

คำสำคัญ: อุตสาหกรรมสิ่งทอ ราชวงศ์หมิง การบริหารจัดการ

Abstract

The objectives of this research were 1) to collect information on the management of Ming Dynasty textiles in the People's Republic of China 2) to analyze factors affecting the

management of the Ming Dynasty textile industry in the People's Republic of China. This research is qualitative and the research instrument was an interview form with a sample of 6 people consisting of experts in the history of the Ming Dynasty, a textile industry executive, economist experts in the textile industry, and a Ming Dynasty history scholar. The research instrument was a semi-structured interview, analyzing the internal and external environmental factors of the textile industry. From the interviews, it was found that there were external and internal factors affecting the management of the Ming Dynasty textile industry. The external factors included the land system, household registration system, craftsman system, tax system, trade system and clothing styles. The internal factors were the internal components of the textile industry, which included raw materials, craftsmen, textile equipment and textile products, which can be used as a guideline for the management of the Ming Dynasty textile industry to adapt to the growth of the global economy.

Keywords: Textile industry, Ming Dynasty, Management

บทนำ

ในประวัติศาสตร์มนุษย์ มนุษย์จะใช้เส้นใยธรรมชาติในการถักทอ เรียกได้ว่าเป็นความก้าวหน้าอันยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติ เป็นการแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ธรรมชาติของการทอผ้ากลายเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรม อุตสาหกรรมสิ่งทอของจีนเป็นตัวแทนของเครื่องจักรกลด้วยมือ เริ่มใช้ผ้าทอและผ้าป่านในแม่น้ำฮวงเหอ แม่น้ำแยงซีของจีนในช่วง 500 ปี ก่อนคริสต์ศักราช และเริ่มแพร่หลายไปทั่วโลกในเวลาต่อมา

ในหนังสือ “ประวัติศาสตร์เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์จีน” (Zhao Chengze, 2002: 9) กล่าวถึงประวัติการทอผ้าของจีนว่า ตลอดระยะเวลา 67,000 ปี การผลิตสิ่งทอเป็นหนึ่งในเสาหลักสำคัญของการดำรงชีวิตในสังคม การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในประวัติศาสตร์เทคโนโลยีของจีน และมีความสำคัญต่อการพัฒนาประวัติศาสตร์อุตสาหกรรมของโลกด้วย การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอของสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

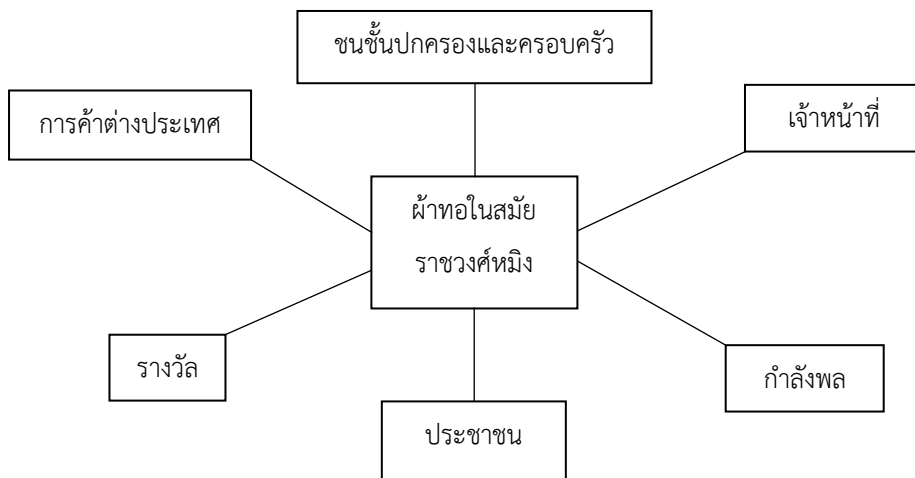
จากการพัฒนาประวัติศาสตร์โบราณและรูปแบบการพัฒนาของจีนในปัจจุบัน การค้าทางเศรษฐกิจระหว่างราชวงศ์หมิงของจีนกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในยุคเดียวกัน อาศัยหลักคือเส้นทางสายไหมทางบกและเส้นทางสายไหมทางทะเล การค้าผ้าไหมทางทะเลมีการพัฒนาความเจริญอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมการทอผ้าไหมระหว่างประเทศผ่านเส้นทางเดินเรือทางทะเล นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาเทคโนโลยีการทอผ้าไหมจากนานาประเทศ จึงเกิดความหลากหลายของวัฒนธรรมขึ้น สาธารณรัฐประชาชนจีนได้สร้างสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างอารยธรรมโลก ในเดือนกันยายนและเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 2013 โดยประธานาธิบดีจีน สี จิ้นผิง ได้เสนอความคิดริเริ่มความร่วมมือในการสร้าง “เส้นทางสายไหมใหม่” และ “เส้นทางสายไหมทางทะเลใน

ศตวรรษที่ 21” อาศัยกลไกสองด้านที่สาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศต่าง ๆ สร้างขึ้นด้วยแพลตฟอร์มความร่วมมือระหว่างภูมิภาคที่มีและปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ภูมิภาคต่าง ๆ ได้นำสัญลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ของเส้นทางสายไหมโบราณมาใช้ตลอดทาง ชูธงแห่งการพัฒนาสันติภาพและหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจของประเทศตามแนวเส้นทาง ร่วมกันสร้างความเชื่อมั่นทางการเมือง การผสมผสานทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การคำนึงถึงผลประโยชน์ และความรับผิดชอบร่วมกัน ภายใต้แนวคิดของการพัฒนาสมัยใหม่

แนวการพัฒนาของราชวงศ์หมิงกับแนวคิดการพัฒนาของสาธารณรัฐประชาชนจีนร่วมสมัยเป็นเรื่องท้าทายในการฟื้นฟูวัฒนธรรม สะสมความมั่งคั่งทางวัตถุและจิตใจไว้มากมายนับไม่ถ้วน สำหรับการพัฒนาของชนชาติจีนเห็นความสำคัญของอาชีพการอยู่อาศัยของประชาชน มุ่งเน้นปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนในประเทศ สิ่งทอในธุรกิจอุตสาหกรรมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศและวางรากฐานการพัฒนาเส้นทางสายไหมทางทะเล อีกทั้งยังส่งเสริมอุตสาหกรรมหัตถศิลป์และเศรษฐกิจสินค้าในราชวงศ์หมิง ให้เจริญรุ่งเรืองทุนธุรกิจจำนวนมากแปลงเป็นทุนอุตสาหกรรม เกิดเมืองธุรกิจและทุนนิยมขึ้นมากมาย

นอกจากนี้ ราชวงศ์หมิงได้หลอมรวมแนวคิดการพัฒนาของตนเองในลักษณะของการสืบทอดการทอผ้าพื้นเมืองของราชวงศ์หมิง การบริหารจัดการจึงเกิดขึ้นและพัฒนาไปตามลำดับ ผลิตรั้วสิ่งทอ จึงเป็นสิ่งของจำเป็นที่มีคุณค่าทางวัตถุและจิตใจ การบริโภคผ้าทอ ได้แก่ เครื่องแต่งกายประจำวันของราชสำนัก เครื่องแต่งกายของเจ้าหน้าที่เครื่องแต่งกายประชาชน เครื่องแต่งกายทหาร การให้รางวัล

การบริโภคสิ่งทอในราชวงศ์หมิง

ความต้องการสิ่งทอมีมากขึ้นในธุรกิจอุตสาหกรรมสิ่งทอ เช่น คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์สิ่งทอ มีทั้งลักษณะการให้รางวัล ลักษณะมารยาทและการบริโภคในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความต้องการ จำนวน

แรงงานที่ผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ทำอย่างไรให้มั่นใจว่าจำนวนคนงานจะตอบสนองความต้องการของสังคมขนาดใหญ่ได้

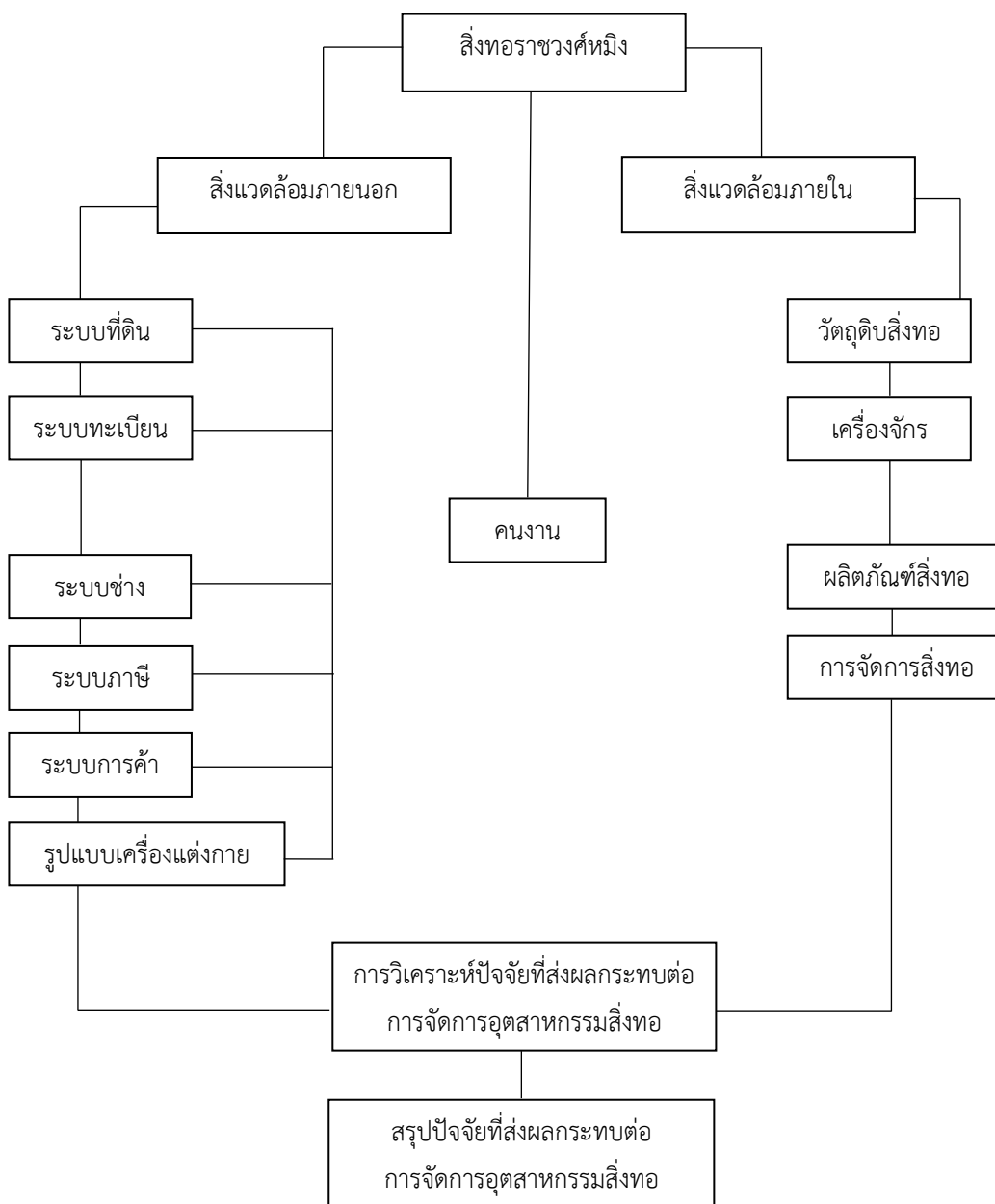
ดังนั้น การบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอจึงเป็นกระบวนการสำคัญ ที่ต้องพัฒนาโดยอาศัยความมั่นใจ และการวางแผนในภาพรวมของผู้นำ เช่น การเข้าถึงวัตถุดิบ การแพร่กระจายของเทคโนโลยีสิ่งทอ การบริหารจัดการช่างฝีมือ การตั้งแผนกสิ่งทอ และการสร้างความก้าวหน้าใหม่ ๆ ในประเภทของวัสดุประเภทเครื่องแต่งกาย บทความเกี่ยวกับอุตสาหกรรมสิ่งทอได้ถูกบันทึกในวรรณกรรมสมัยราชวงศ์หมิง ระบุว่า ในอุตสาหกรรมราชการของราชวงศ์หมิง อุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นแผนกที่สำคัญ เมืองนานกิงเมืองหลวงแห่งราชวงศ์หมิง มีสำนักงานทอผ้าที่มีเครื่องจักรสำหรับทอผ้ากว่า 300 เครื่อง สามารถผลิตผ้าทอได้ทุกสี ปีละกว่า 5,000 ชิ้น ผ้าทอมีลักษณะของลวดลายที่สวยงามโดดเด่น เช่น ผ้าขึ้นลายคู่ ทอเงิน ดอกไม้แต่งหน้า ผ้าขึ้น ผ้าฝ้าย ผ้าลายเมฆ เป็นต้น ในการแต่งกายของเจ้าหน้าที่บริหารจัดการผ่านรูปแบบการแต่งกายด้วย สี ลวดลาย และชนิดของผ้า เป็นต้น ผ้าทอในราชวงศ์หมิงมีความหลากหลายของลวดลายและกรรมวิธีมากกว่ารุ่นก่อน ๆ สะท้อนให้เห็นพัฒนาการด้านการทอผ้า การทอผ้าลายผ้าไหมของราชวงศ์หมิงสืบทอดมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น มีนวัตกรรมการถักลายใหม่ ๆ ที่ช่วยวางรากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอให้ลูกหลานสืบไป (Zhao Chengze, 2002: 57)

การศึกษาวិเคราะห์ภูมิหลังของอุตสาหกรรมสิ่งทอในราชวงศ์หมิง ไม่ว่าจะเป็นมุมมอง การพัฒนาในโลกร่วมสมัย หรือแนวคิดการพัฒนาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ราชวงศ์หมิงมีจุดแข็งหลายอย่างที่ควรเรียนรู้ ในด้านการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอ และข้อถ้อยทีหลีกเลี่ยงได้ การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิงจะทำให้สามารถเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในปัญหา-ปัจจัยแวดล้อมภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง อันจะเป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิงให้มีรูปแบบและวิธีการบริหารจัดการวางรากฐานยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลการบริหารจัดการการผลิตสิ่งทอราชวงศ์หมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิง ผู้บริหารอุตสาหกรรมสิ่งทอ นักเศรษฐศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ และนักวิชาการทางประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิง จำนวน 6 คน

2. **ระยะเวลา** แบ่งตามช่วงเวลาประวัติศาสตร์ของราชวงศ์หมิง คือ ปี ค.ศ. 1368 ถึง ค.ศ. 1644 การบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอในราชวงศ์หมิง อยู่ภายใต้อำนาจการรวมศูนย์มาโดยตลอด

3. **เนื้อหา** เนื้อหาในการวิจัย มุ่งศึกษารูปแบบการบริหารจัดการของภาคการผลิตสิ่งทอในราชวงศ์หมิง ได้แก่ แผนกทอผ้าของท้องถิ่น แหล่งผลิตผ้าทอพื้นบ้านมีฐานทอผ้าแบบตัวแทน ศึกษาเกี่ยวกับระบบการเมืองที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอ แนวคิดทางวัฒนธรรม และการจัดสรรที่ดิน ภาษีโรงเรือน การจัดการช่างฝีมือ ศึกษาระบบเครื่องแต่งกายของราชวงศ์หมิง เทคโนโลยีสิ่งทอ เครื่องมือสิ่งทอ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ การหมุนเวียนในตลาด ลักษณะของรูปทรงของเครื่องแต่งกายในราชสำนักและเครื่องแต่งกายของประชาชน ได้แก่ สีสัน ผ้าทอ องค์ประกอบการออกแบบลวดลาย

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง สาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วงต้นของราชวงศ์หมิง โดยมีการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกำหนดแนวคิดในการวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง โดยการกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยวิธีการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมภาคเอกสารเป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารหนังสือ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยรวบรวมวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ออกแบบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่เกี่ยวข้องปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอ เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง
3. ประเมินความเที่ยงตรงของเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย
4. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
5. วิเคราะห์ข้อมูลจากการนำข้อมูลที่รวบรวมจากภาคเอกสารและแบบสัมภาษณ์ จัดหมวดหมู่ข้อมูล เรียบเรียงเนื้อหา สรุปประเด็นและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง
6. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้เกิดข้อมูลนำไปเป็นแนวทางสู่กลยุทธ์และการจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิงต่อไป

ผลการวิจัย

ในประเด็นวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลการบริหารจัดการการผลิตสิ่งทอและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง สาธารณรัฐประชาชนจีนพบว่า

ปัจจัยภายนอกของอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง คือ ระบบที่ดินภายใต้การบริหารอำนาจส่วนกลาง ระบบทะเบียนบ้าน ระบบช่างฝีมือ ระบบภาษี ระบบการค้า และรูปแบบเครื่องแต่งกาย ปัจจัยภายใน คือ องค์ประกอบของอุตสาหกรรมสิ่งทอ การบริหารจัดการการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ การปฏิบัติตามกฎระเบียบตามนโยบายราชสำนัก คำสั่งทางการเมืองด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอในราชวงศ์หมิง

ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอ

1. **ระบบที่ดิน** ในสมัยราชวงศ์หมิงให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมสิ่งทอยุคแรก จูหยวนจาง จักรพรรดิองค์แรกของราชวงศ์หมิง มีคำสั่งให้ทุกคนรอบครัวปลูกปอ ป่าน และฝ้าย ในพื้นที่ 5-10 เอเคอร์ ถ้าปลูกในพื้นที่มากกว่า 10 เอเคอร์ ให้ปลูกปอ ป่าน และฝ้าย เช่นกัน เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น หากครอบครัวใดไม่ปลูกก็ต้องหาผลผลิตนำส่งราชสำนักเช่นกัน ตามข้อกำหนดของจูหยวนจาง ประชาชนจะต้องปลูกพืชเหล่านี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้ชาวบ้านหันมาปลูก โดยทางราชสำนักจัดหาเมล็ดพันธุ์ให้สำหรับเกษตรกร หรือชาวบ้านที่ปลูกเกินจำนวนก็จะไม่เพิ่มภาษีอื่นใด นอกจากภาษีพื้นฐานที่จำเป็นแล้ว โดยวิธีดังกล่าวข้างต้นเป็นการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง

2. **ระบบทะเบียนบ้าน** สมัยราชวงศ์หมิงมีการแบ่งหน้าที่กันทำ ทหาร ประชาชน ช่างฝีมือ กฎหมายนี้ทำให้เกิดการแบ่งการทำงานเป็นระบบไม่สามารถเปลี่ยนสถานะของตนเองได้ มิฉะนั้นจะถูกลงโทษอย่างร้ายแรง หากครอบครัวตระกูลเป็นช่างฝีมือ คนรุ่นต่อรุ่นก็ต้องเป็นช่างฝีมือเพื่อรองรับการผลิตที่เพียงพอต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอ การบริหารการจัดการช่างฝีมือเพื่อตอบสนองความต้องการของชนชั้นปกครองในการทอผ้าและความมั่นคงทางภาษีของประเทศ

3. **ระบบช่าง** การบริหารงานของช่าง เริ่มตั้งแต่ช่างที่ทำงานเป็นช่วงเวลาหรือเป็นกะ จนมาถึงช่างที่ทำงานเต็มเวลาด้วย (ตามตารางที่ 1) ทั้งหมดเป็นการปรับตัวของผู้บริหารตามความต้องการของตลาดและประเทศชาติ ประกอบกับรูปแบบการทำงานของช่างฝีมือ เพื่อเป็นการรับประกันการผลิต การสร้างระบบการบริหารงานช่าง เพื่อพัฒนาความมั่นคงในการทำงานของช่างฝีมือและระบบการผลิต

ตารางที่ 1 ระบบการจัดการช่างฝีมือ

ระบบการจัดการช่างฝีมือ ก่อนปี ค.ศ. 1386	ระบบการจัดการช่างฝีมือ หลังปี ค.ศ. 1386
- ช่างฝีมือเปลี่ยนกะ โดยอิงจากจำนวนของช่างฝีมือและระยะทางใกล้ไกลในการเดินทางซึ่งระยะเวลาการทำงาน 3 ปี ถือเป็น 1 กะ ซึ่งช่างฝีมือทุกคนจะต้องเดินทางไปพำนักที่กรุงปักกิ่งเพื่อผลัดเวรกันทำระยะเวลาในการผลัดเวรของแต่ละคนคือ 3 เดือน ซึ่งทางรัฐบาลจะออกใบรับรองการทำงานให้ อีกทั้ง	- เดือนมีนาคมของทุกปี ช่างฝีมือจะไปทำงานที่เมืองหนานจิง (เมืองหลวง) เป็นระยะเวลา 3 ปี หลังจากนั้นจะมีช่างฝีมือมาเปลี่ยนต่อเนื่องกัน

ระบบการจัดการช่างฝีมือ ก่อนปี ค.ศ. 1386	ระบบการจัดการช่างฝีมือ หลังปี ค.ศ. 1386
ช่างฝีมือที่เดินทางไปทำงานจะได้รับสวัสดิการ ที่พักและอาหารฟรี หมายเหตุ ในระยะเวลาช่วงแรก มีเพียงแค่ช่างฝีมือเปลี่ยนกะเท่านั้น - การทำงานในช่วงนี้จะอิงตามความต้องการผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของแต่ละฝ่ายในการทำงาน ซึ่งระยะเวลาในการทำงานจะแบ่งเป็น 3 ปี 4 ปี และ 5 ปี ตามลำดับ	- ความแตกต่างของช่างฝีมือ ขึ้นอยู่กับปริมาณงานแต่ละแผนกที่ต้องการว่าเวลาทำงานของช่างฝีมือเป็นอย่างไร โดยวางตำแหน่ง คราวละ 5 ปี 4 ปี และ 3 ปี หมายเหตุ การปรับระบบ ปรับเวลาแรงงานตามความต้องการจริงของปริมาณงานต่อคนงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน
ระบบการจัดการช่างฝีมือ ก่อนปี ค.ศ. 1454	ระบบการจัดการช่างฝีมือ หลังปี ค.ศ. 1454
- ช่างฝีมือเปลี่ยนกะ ในช่วงนี้ช่างฝีมือจะเดินทางไปทำงานที่ปักกิ่งทุก ๆ 4 ปี ซึ่งแต่ละรอบจะใช้ระยะเวลาในการทำงาน 1 เดือน ไม่ได้รับค่าตอบแทน แต่ได้รับการยกเว้นจากการเกณฑ์ทหาร - ช่างฝีมือประจำถิ่น ทำหน้าที่กำกับดูแลภารกิจต่าง ๆ ในหน่วยงานรัฐบาลชั้นใน ทุก ๆ เดือน จะเข้างาน 10 วัน และหยุด 20 วัน และมีสวัสดิการประจำเดือนต่าง ๆ เช่น อาหาร ค่าตอบแทน และได้รับการยกเว้นงานบางอย่าง หมายเหตุ เพิ่มระบบช่างฝีมือประจำถิ่นขึ้น	- ช่างฝีมือทำงานที่เมืองหลวงคราวละ 4 ปี ปีละ 3 เดือน ไม่มีค่าจ้าง เพียงเมื่อครบกำหนดเวลา จะพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ แล้วต้องปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ราชสำนักมอบหมาย - ช่างประจำ รับใช้ที่สำนักงานดูแลกิจการทั่วไปของเมือง ทำงานโดยมีวันพักผ่อน ได้รับการดูแลการรับอาหาร ค่าข้าว และงดการเกณฑ์ทหาร จำนวนช่าง 17,000-27,000 คน หมายเหตุ ระบบมีรายละเอียดมาก ประเภทของงานมีความละเอียดในการทำงาน

4. ระบบภาษี เพื่อรักษาการพัฒนาและความต้องการทางวัตถุของประเทศ จูหยวนจางจักรพรรดิผู้ก่อตั้งราชวงศ์หมิงตอนต้น จึงได้ประกาศนโยบายว่า “โรงงานทอทั้งหมดจะไม่ได้รับอนุญาตให้หยุดทำงาน และถ้าฝ่าฝืนจะต้องเสียค่าปรับ” และการสนับสนุนและปกป้องการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ รัฐบาลได้จัดตั้งระบบภาษีเพื่อควบคุมตลาด เพิ่มรายได้ทางการคลัง โดยนำภาษีที่ดินและภาษีผ้าไหมมาใช้

ภาษีที่ดิน แบ่งออกเป็นภาษีฤดูร้อนและผลผลิตของธัญพืชในฤดูใบไม้ร่วง เป็นระบบที่นำ มาใช้ตั้งแต่ช่วงต้นราชวงศ์หมิง ภาษีฤดูร้อนจะต้องจ่ายก่อนเดือนสิงหาคม และผลผลิตของธัญพืชในฤดูใบไม้ร่วงจะต้องจ่ายก่อนเดือนกุมภาพันธ์ในปีถัดไป ภาษีฤดูร้อนส่วนใหญ่จะเป็นข้าวสาลี และผลผลิตธัญพืชในฤดูใบไม้

ร่วงส่วนใหญ่คือ ข้าว เป็นหลัก อย่างไรก็ตามเราสามารถใช้น้ำมันและผ้าไหมชำระแทนได้ ซึ่งผู้ที่จ่ายภาษีด้วยข้าวสาลีจะถูกเรียกว่า “ภาษีดั้งเดิม” แต่ถ้าจ่ายด้วยธัญพืชหรือผ้าไหม จะถูกเรียกว่า “ภาษีทดแทน” วิธีการจ่ายภาษีด้วย “ภาษีทดแทน” นี้ได้เพิ่มความสนใจของผู้คนต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอจากมุมมองทางกฎหมาย

ภาษีผ้าไหม เป็นระบบภาษีที่จัดเก็บสิ่งทอตั้งแต่ช่วงกลางถึงปลายราชวงศ์หมิง ระบบนี้เกิดขึ้นเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมสิ่งทอทางภาคใต้ ในสมัยราชวงศ์หมิง ตามกฎข้อบังคับของราชวงศ์หมิง สิ่งทอภาคใต้ถูกจำแนกตามคุณภาพของ “เส้นไหม เส้นด้าย และผ้า” และมีการเรียกเก็บภาษีในอัตราที่แตกต่างกันตามระบบการจัดเก็บภาษีของราชวงศ์หมิง ภาษีผ้าไหมออกโดยรัฐบาลกลาง และถูกจัดเก็บโดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ซึ่งการเก็บภาษีผ้าไหมส่งผลดีต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอในภาคใต้ บรรพบุรุษและขั้นตอนการจัดเก็บภาษีผ้าไหมได้ปรับปรุงมาตรฐานของตลาดสิ่งทอในภาคใต้ ซึ่งเอื้อต่อความเจริญของตลาดและการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ

5. ระบบการค้า ระบบการค้าสามารถวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การค้าทางทะเล และการค้าบรรณาการ

การค้าทางทะเล การเปลี่ยนแปลงนโยบายการค้าทางทะเลในสมัยราชวงศ์หมิงนั้น ขึ้นอยู่กับการรุกรานของโจรสลัดญี่ปุ่นตามชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ (Ming Taizu, 2018: 67-68) และเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาการค้ากับต่างประเทศตามแนวชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ พระราชสำนักได้ตั้งแผนกเรือเดินสมุทรในเฉียนโจว อนุญาตให้ทำการค้าระหว่างญี่ปุ่นและอาณาจักรหลิวฉิวได้อย่างต่อเนื่อง

ในช่วงต้นของการปกครอง (หยงเล่อ) แห่งราชวงศ์หมิง ราชสำนักได้ฟื้นฟูแผนกขนส่ง 3 แห่ง ได้แก่ เจ้อเจียง ผู้เจี้ยน และกวางตุ้ง การค้าต่างประเทศตามแนวชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ก็ค่อย ๆ เริ่มคึกคักขึ้น ในปี 1472 ของราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1472) หลังจากที่แผนกเรือเดินสมุทรเฉียนโจวย้ายไปที่ฝูโจวได้มีการติดต่อทางการค้ากับต่างประเทศ การค้าชายฝั่งส่วนใหญ่ในผู้เจี้ยนก็ได้เริ่มแผ่ขยายไปทางชนเผ่าทางตอนเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยหยงเล่อแห่งราชวงศ์หมิง กิจกรรมทางการทูตที่กว้างขวางของเจิ้งเหอได้เดินทางไปทางมหาสมุทรตะวันตกกว่า 30 ประเทศในตะวันออก ตะวันตก เอเชียตะวันตก และชายฝั่งตะวันออกของแอฟริกา

ตามบันทึกประวัติศาสตร์ปีที่ 11 ของราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1475) จักรพรรดิ หลงซิง ได้ยอมรับคำแนะนำของ ฌูเจ๋อหมิน ที่ว่า เรียนรู้และใช้ประโยชน์จากสถานการณ์จากอดีตให้ดีที่สุด ได้โปรดเปิดตลาดเรือและพวกพ่อค้าของเถื่อนจะกลายเป็นพ่อค้าเร่ และได้ตั้งสำนักงานกำกับดูแลในเขตเยว่กั๋ว เมืองจางโจว มณฑลผู้เจี้ยน เพื่อให้พลเรือนและพ่อค้าไปค้าขายยังต่างประเทศได้ ตั้งแต่นั้นมา เขตเยว่กั๋ว เมืองจางโจว ก็กลายเป็นเมืองทำการค้าที่สำคัญบนชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ ในการค้าทางทะเล วัสดุสิ่งทอจำนวนมากได้เข้ามามีบทบาทในการค้าขาย ซึ่งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของอุตสาหกรรมสิ่งทอ และมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีสิ่งทอระหว่างจีนและต่างประเทศ

การค้าบรรณาการ หรือการค้าส่วยเป็นรูปแบบการค้าที่เกิดขึ้นในช่วงห้ามเดินสมุทร เป็นรูปแบบของการแลกเปลี่ยนสิ่งของที่มาจากต่างประเทศในประเทศจีน ซึ่งอ้างอิงตามหนังสือ “ข้อปฏิบัติของราชวงศ์หมิง” ซึ่งถือปฏิบัติในสมัยว่านลี่ของราชวงศ์หมิง ซึ่งมีมากกว่าหนึ่งร้อยประเทศที่ส่งส่วยให้กับประเทศจีน ในการค้าเครื่องบรรณาการของราชวงศ์หมิง ทุกประเทศและนักการทูตที่ส่งส่วยให้ราชวงศ์หมิงจะได้รับรางวัลเป็นของกำนัลมูลค่าหลายเท่า หรือหลายสิบเท่าของมูลค่าของเครื่องบรรณาการ ไม่ว่าจะเป็นมงกุฏ เสื้อผ้า และผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ดังเช่น กษัตริย์ ลี ฟิงหยวน แห่งเกาหลีเหนือได้ส่งผู้ติดตามชื่อ เจ้าฉวน ไปมอบเครื่องบรรณาการเป็นผ้าไหมทองคำ และเพื่อให้บรรลุดุประสงคของการพระราชทาน ราชวงศ์หมิงก็ได้ถือโอกาสนี้พระราชทานมงกุฏเป็นของกำนัลที่แสดงถึงวัฒนธรรมหมิง ผ้าไหมและเสื้อผ้าในสมัยราชวงศ์หมิงคิดเป็นสัดส่วนใหญ่ในการค้าเครื่องบรรณาการ การค้าทางทะเลและกิจกรรมทางการทูตของราชวงศ์หมิง ไม่เพียงแต่เพิ่มแรงงานของช่างฝีมือสิ่งทอเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการส่งออกวัฒนธรรมผ้าไหมและวัฒนธรรมเสื้อผ้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอในตะวันตก

6. รูปแบบเครื่องแต่งกาย การฟื้นฟูวัฒนธรรมของชาวจีน ได้มีกฎระเบียบเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายของข้าราชการ ในประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิงได้มีการออกกฎบัตรเกี่ยวกับการจัดการเสื้อผ้า แสดงถึงการใช้ระบบเครื่องแบบราชการ มีกฎระเบียบโดยละเอียดเกี่ยวกับระบบเครื่องแบบของจักรพรรดิ จักรพรรดินี นักปราชญ์ ขงจื้อ และนักเรียน มีข้อบังคับเกี่ยวกับสี รูปแบบ ลวดลาย และเครื่องประดับของเสื้อผ้าอย่างชัดเจน เครื่องแบบข้าราชการพลเรือนและทหารในสมัยราชวงศ์หมิง แบ่งออกเป็นเครื่องแบบราชการ เครื่องแบบธรรมดา และเครื่องแบบจักรพรรดิ นอกเหนือจากการสืบทอดราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่งแล้ว เสื้อผ้าและเข็มขัดหนังยังถูกใช้เพื่อกำหนดชนชั้นวรรณะ และยังมีการเพิ่มข้อกำหนดเกี่ยวกับขนาดของดอกไม้บนผ้าคลุมหน้าอีกด้วย นอกจากสีและเข็มขัดหนังแล้ว วัสดุของเสื้อผ้าและการตกแต่งด้วยลูกบิดของผ้าคลุมหน้าก็นำมาใช้เพื่อแสดงเครื่องหมายระดับต่าง ๆ วิธีการตกแต่งทั้งหมดสามารถแยกความแตกต่างของชนชั้นสูง กับชนชั้นอื่น ๆ ได้ เช่น มงกุฏ ผ้า เข็มขัดหนัง ถูกนำมาใช้ได้อย่างครอบคลุม ทำให้เป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงยศถาบรรดาศักดิ์ และด้วยสิ่งนี้จึงทำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างชนชั้นได้อย่างชัดเจนในราชวงศ์หมิง ลักษณะเด่นที่สุดของราชวงศ์หมิงคือ สัญลักษณ์ที่ปรากฏขึ้นในทุก ๆ ตารางนิ้วของเครื่องแต่งกาย แสดงถึงแนวคิดของระดับชนชั้น โดยจะให้มีลักษณะทั่วไปที่แตกต่างกัน เช่น บนเครื่องแต่งกายของนายทหารจะปักรูปสัตว์ ข้าราชการชั้นสูงจะปักรูปนก โดยชนชั้นที่แตกต่างกันจะใช้ลวดลายที่ต่างกัน ถือเป็นสิ่งสำคัญทางวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายของราชวงศ์ในอดีต นอกจากนี้ยังวางรากฐานเป็นแนวปฏิบัติให้กับคนรุ่นหลังเกี่ยวกับการกำหนดเครื่องแบบ

ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายในที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอ

1. องค์ประกอบภายในของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในสมัยราชวงศ์หมิง ได้แก่ วัตถุดิบสิ่งทอ ช่างฝีมือ อุปกรณ์สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เครื่องมือสิ่งทอ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ถือเป็นปัจจัยหลักภายในที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และการบริหารจัดการ

1.1 วัตถุดิบสิ่งทอ จากมุมมองของห่วงโซ่การผลิต วัตถุดิบในการผลิตถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่ง องค์กรต้องมีเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ระยะยาวและต้องมีวิสัยทัศน์รองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอในสมัยราชวงศ์หมิง โดยใช้รูปแบบต่าง ๆ ในการรับประกันแหล่งที่มาของวัตถุดิบ ด้วยความต้องการที่เพิ่มขึ้นของเครื่องราชูปโภค พิธีการ และของขวัญในเทศกาลต่าง ๆ สิ่งทอจึงกลายเป็นเครื่องบรรณาการที่นิยมมากที่สุดชิ้นหนึ่งในสมัยต้นราชวงศ์หมิง ตัวอย่างผ้าประเภทต่าง ๆ เช่น ผ้าซังเจียง ผ้าเกอ ผ้าเจียว ผ้าเกอจินซือ ผ้าลินิน ผ้าไม้ไผ่ ผ้ามัสลิน ผ้าขาว เป็นต้น

1.2 ช่างฝีมือ การจัดการช่างฝีมือขึ้นอยู่กับระบบทะเบียน และการจัดการชั่วโมงการทำงานที่แตกต่างกันของช่างฝีมือที่แตกต่างกัน แบ่งเป็น 5 ปี 4 ปี 3 ปี 2 ปี และ 1 ปี (ตามตารางที่ 2) ระยะเวลาทำงานของช่างฝีมือจะสะท้อนถึงประเภทของงานสิ่งทอและระดับความต้องการ

ตารางที่ 2 ตารางการจัดการเวลาของช่างฝีมือ

จำนวนครั้ง	ประเภทที่ 1	ประเภทที่ 2	ประเภทที่ 3	ประเภทที่ 4	ประเภทที่ 5
5 ปี 1 ครั้ง	ช่างตัดเสื้อ				
4 ปี 1 ครั้ง	ช่างแต่งหน้า				
3 ปี 1 ครั้ง	ช่างก๊อบผ้า	ช่างทอผ้า	ช่างไหม	ช่างสวน	ช่างย้อมผ้า
2 ปี 1 ครั้ง	ช่างหนัง				
1 ปี 1 ครั้ง	ช่างปัก				

1.3 อุปกรณ์สิ่งทอ เทคโนโลยีสิ่งทอและเครื่องมือสิ่งทอในสมัยราชวงศ์หมิง หมายถึง เครื่องมือและเครื่องจักรสิ่งทอ เช่น แท่นม้วนลวด ล้อหมุนลวด เครื่องมือทอคาดเอว ฯลฯ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงฝีมือและเทคโนโลยีสิ่งทอระดับสูงในสมัยราชวงศ์หมิง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศและภูมิภาคอื่น ๆ ในโลก ณ เวลานั้น ราชวงศ์หมิงได้คิดค้นอุปกรณ์สิ่งทอแบบ 4 แขนงเย็บโดยใช้พื้นฐานการผสมผสานจากอดีต ซึ่งสามารถควบคุมได้ด้วยคน ๆ เดียว และนอกจากนี้ยังได้ประดิษฐ์จักรเย็บจู่รงและไท่ซางที่เป็นแบบ 4 คนบังคับ และ 8 คนบังคับในเวลาเดียวกัน เป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว อุตสาหกรรมทอผ้าไหมได้พัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ในสมัยราชวงศ์หมิงตอนกลางและตอนปลาย เช่น เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวาดเส้นยืน การทาลวดลาย เส้นตั้ง และความถี่ของเส้นไหม มีความซับซ้อนกว่าในทุก ๆ ราชวงศ์ที่ผ่านมา

1.4 ผลกระทบสิ่งทอ

1) เทคโนโลยีสิ่งทอ ตามบันทึกประวัติศาสตร์ “คัมภีร์สิ่งประดิษฐ์ธรรมชาติสร้าง” และ “บันทึกดินน้ำลมไฟ” ในสมัยราชวงศ์หมิงมีการย้อมผ้าหลายสิบชนิด เมื่อรวมกับชุดผ้าไหมที่ชุดพบจากหลุมฝังศพของ จาง ชูชอง และภรรยาของเขาในเมืองซือหนาน มณฑลกุ้ยโจว สีและการย้อมในขณะนั้นสามารถสรุปเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้ สีแดง ได้แก่ สีแดงเลือดหมู สีแดงดอกบัว สีแดงพีช สีแดงประกายเงิน สีเหลือง ได้แก่

สีเหลืองแอฟริคอต เหลืองขมิ้น สีเหลืองหุบเขา สีเหลืองทอง สีเขียว ได้แก่ ถั่วเขียว เขียวน้ำมัน เขียวทราย สีเขียวอ่อน ได้แก่ เขียวฟ้าคราม ฟ้าอมเขียว สีขาว ได้แก่ ขาวพระจันทร์ ขาวประกายเงิน สีฟ้า ได้แก่ ฟ้ามรกต ทองฟ้า นอกจากนี้ยังมีสีไม้กฤษณา สีน้ำตาลอุฐ สีรากบัว สีคว้น สีงาช้าง สีหยก และอื่น ๆ อีกมากมาย กระบวนการพิมพ์และย้อมสีในสมัยราชวงศ์หมิงเน้นกระบวนการ “รองพื้นสี” เพื่อเพิ่มความลึกของโทนสี นอกจากนี้กระบวนการจับคู่สีแบบเดียวกัน ยังใช้ในการย้อมสีหรือสารถสมรองพื้นที่แตกต่างกันตามลำดับ เพื่อให้ได้เฉดสีและโทนสีที่แตกต่างกัน ในเทคโนโลยีการย้อมลวดลายนั้น ยังได้คิดค้นเทคนิค “การย้อมมัดสี” คือ วิธีการใช้สารถเคมีในการมัดสีย้อมเพื่อให้เกิดเป็นลวดลายสีขาว การเกิดขึ้นมิติของสีจำนวนมากสะท้อนให้เห็นถึงการปรับปรุงเทคนิคการย้อมสีของชาวจีนในอดีต

นวัตกรรมของเทคนิคการทอผ้ายังเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผ้าไหมได้รับความนิยมอย่างมากในราชวงศ์หมิง ในบันทึกพงศาวดารผู้โจว ของว่านหลี่เขียนไว้ว่า “เดิมทีผ้าทอนั้นมี 5 ชั้น ในสมัยขงจื๊อ กล่าวกันว่า มีผ้าหลายผืนในห่อจุก แต่ผู้เจียนทอผ้าไม่ทัน ดังนั้น การทอผ้าแพรจึงเปลี่ยนเป็น 4 ชั้น” นวัตกรรมเครื่องทอผ้าของ หลินฮอง เปลี่ยนเครื่องทอผ้า 5 ชั้นแบบเดิมให้เป็นเครื่องทอผ้าที่มีด้ายยืน 4 ชั้นและด้ายนอน 2 ชั้น ด้วยการใช้วิธีการถักทอแบบ 2 ชั้นนี้ ผลิตรักขึงมีพื้นผิวที่บาง เรียบ สัมผัสนุ่ม สีสด และลวดลายจะเหมือนกันทั้งสองด้าน แบบที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน เช่น ลวดลายดอกโบตั๋น ลวดลายดอกไม้ร่วงและสายน้ำ ลวดลายวอลนัท ทอสีทอง เนื้อผ้าและลวดลายอ่อนช้อยสวยงามกว่าผ้าชาตินทั่วไป

2) การเผยแพร่เทคโนโลยีสิ่งทอ เทคโนโลยีสิ่งทอเป็นกุญแจสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งทอ วิธีการถักทอเทคโนโลยีสิ่งทอ ราชวงศ์หมิงสามารถแบ่งออกเป็น 3 วิธีหลัก ได้แก่ การเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมของชนชั้นปกครอง พิธีปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของจักรพรรดินี และการสืบทอดทักษะผ่านตัวหนังสือ ในเดือนแรกของปีที่ 9 ของรัชสมัยเจียจิง (ปี 1530) ได้มีการริเริ่มการเลี้ยงไหม ภายใต้คำแนะนำของนักวิชาการจาก เกาเซิง และคนอื่น ๆ โดยเลือกพื้นที่เปิดโล่งด้านนอกประตูอันติง เพื่อสร้างแท่นบูชาไหมและห้องเลี้ยงไหม 27 ห้อง ในวันที่พิธีเลี้ยงไหมในสมัยราชวงศ์หมิง จักรพรรดินีเสด็จจากพระราชวังไปยังแท่นบูชาไหม ในเครื่องแต่งกายธรรมดาเพื่อพักผ่อน หลังจากนั้นจึงเปลี่ยนเครื่องแต่งกายพิธีการ เสด็จออกจากห้องโถงเพื่อไปถวายพระพรไม่ว่าจะเป็นชุดปกติหรือชุดพิธีการก็ต้องมีเครื่องแต่งกายที่ครบชุด ในระหว่างการทำพิธีบูชาหนอนไหม ราชินีจะต้องสวมมงกุฎมังกรบิน คู่กับเสื้อตัวใหญ่ และเครื่องประดับอื่น ๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของชนชั้นปกครอง พระราชินียังเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมจีนที่แสดงถึงระบบของวิถีชีวิต ที่ผู้ชายทำนาและผู้หญิงทอผ้า โดยทรงถือประเพณีในการเลี้ยงไหม ชนชั้นปกครองจึงต้องจัดเตรียมสถานที่สำหรับงานพิธีนี้ ทางด้านเครื่องแต่งกายของราชินีมีข้อกำหนดที่ชัดเจน ประกอบกับแผนที่เส้นทางเดินและเพลงประกอบได้รับการออกแบบอย่างพิถีพิถัน ดังนั้นพิธีดังกล่าวเป็นการให้ความสำคัญในด้านการเลี้ยงไหมและอุตสาหกรรมสิ่งทอ การสืบทอดทักษะผ่านตัวหนังสือ ในสมัยราชวงศ์หมิง ชนชั้นปกครองให้ความสนใจกับการรวบรวมหนังสือ และมีหนังสือจำนวน 5 เล่ม ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งทอ ได้จัดบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสิ่งทอ การพิมพ์ภาพ และการย้อม ซึ่งเอื้อต่อการเรียนรู้และการเรียนรู้เทคโนโลยีสิ่งทอ (ตามตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 หนังสือเกี่ยวกับการเลี้ยงไหม เทคโนโลยีสิ่งทอ งานฝีมือ การพิมพ์และการย้อมสีในสมัยราชวงศ์หมิง

ลำดับ	ชื่อหนังสือ	เนื้อหาโดยสังเขป	ผู้แต่ง
1	คัมภีร์สิ่งประดิษฐ์ธรรมชาติสร้าง (Tiangong kaiwu)	บันทึกวิทยาการต่าง ๆ ของจีนโบราณ ก่อน กลางราชวงศ์หมิง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ เทคนิคและเครื่องมือในการผลิตต่าง ๆ	ซ่ง หยิงซิง (Song Yingxing)
2	สารานุกรมเกษตร (Encyclopedia of Agricultural Administration)	หนังสือเล่มนี้เขียนเสร็จในช่วงยุคवानลี่ ของราชวงศ์หมิง โดยทั่ว ๆ ไปมีเนื้อหา ครอบคลุมทุกแง่มุมของการผลิตทาง การเกษตร และวิถีชีวิตของผู้คนใน ราชวงศ์หมิงในประเทศจีนแนวคิดพื้นฐานก็ คือ แนวคิด “การเมืองการเกษตร” ของ ซู กวงฉี ในการปกครองประเทศและ ประชาชนได้ดำเนินการตามแนวคิดข้างต้น เป็นสิ่งที่ทำให้นโยบายการเกษตรแตกต่าง จากหนังสือการเกษตรเล่มอื่น ๆ	ซู กวงฉี (Xu Guanqi)
3	สินค้าเกษตรเบ็ดเตล็ด (Agricultural relics and miscellaneous thinning)	เป็นผลงานการเขียนเกี่ยวกับเกษตรกรรมพืช ไร่่นาอีกเล่ม ที่เขียนโดย ซู กวงฉี หนังสือเล่ม นี้กล่าวถึงธัญพืช ฝ้าย ผลไม้ ผัก พืชไร่ และ เทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ สามารถเห็นวิธีการ เพาะปลูกข้าวบาร์เลย์ ถั่วปากอ้า ส้ม ทับทิม ฝ้าย ไผ่ และวิธีการเลี้ยงสุกร	ซู กวงฉี (Xu Guanqi)
4	บันทึกรวบรวมเกากงจี (Note on the work of the examination)	เป็นหนังสือที่แต่งขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิง จำนวน 2 เล่ม “เกากงจี” มีความยาวไม่มาก แต่มีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ เนื้อหาเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีหัตถกรรม เช่น ภาชนะพิธีกรรม กระจก และการย้อมผ้า เป็นต้น	เฉิง หมิงเจ้อ (Cheng Mingzhe)
5	บันทึกเกษตรกรรม (Agricultural theory)	หนังสือเกี่ยวกับการเกษตร เป็นหนึ่งใน หนังสือการเกษตรของจีนที่อธิบายทฤษฎี การเกษตรแบบดั้งเดิมอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับการเกษตร การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	หม่า อี้หลง (Ma Yilong)

ลำดับ	ชื่อหนังสือ	เนื้อหาโดยสังเขป	ผู้แต่ง
		การย้อมสีจากพืช และเทคโนโลยีการเกษตร เป็นหนังสือเล่มมีความยาวประมาณ 6,000 ตัวอักษร และประกอบด้วยเนื้อหาสองส่วน คือ ข้อความหลัก และบันทึกย่อย	

การเผยแพร่เทคโนโลยีสิ่งทอส่วนใหญ่ผ่านการส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น ถือเป็นมรดกของครอบครัว โดยอาศัยระบบของช่างฝีมือ หลังจากเป็นช่างฝีมือแล้ว สมาชิกในครอบครัวต่างต้องทำงานประเภท สืบต่อมาหลายชั่วอายุคน ดังนั้นการสืบทอดเทคโนโลยีสิ่งทอที่ถ่ายทอดโดยอาจารย์และมรดกของครอบครัว จึง กลายเป็นหนึ่งในเส้นทางหลักของการสืบทอดเทคโนโลยี

3) ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม บนพื้นฐานของการทอผ้าไหมในสมัยราชวงศ์หมิงได้สืบทอดผ้าไหม ผ้าซาติน ผ้ายก ผ้าโปรง ฯลฯ ในเวลาเดียวกัน นอกจากผ้าฝ่ายธรรมดาแล้ว ยังมีผ้าที่ทำขึ้นอย่างประณีตอีก มากมาย เช่น ผ้าซาตินหลัง ผ้าจีเปย ผ้าลายเมฆ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ผ้าช่วงหัว และผ้าไหมจ้วงฮวา เป็นผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมของราชวงศ์หมิง ซึ่งเป็นผ้าไหมที่มีสีสันสดใส เวลาทอจะสอดด้วยกระสวยเล็ก ๆ หลายแบบ ซึ่งเรียกว่า “การลอดท่อ” ช่างทอที่มีฝีมือยอดเยี่ยม จะสามารถทำสีเส้นได้หลากหลายสี

งานฝีมือการตกแต่งผ้าไหมในสมัยราชวงศ์หมิงส่วนใหญ่เป็นงานปัก และผ้าทอไหม ซึ่ง ลวดลายตกแต่ง ได้แก่ รูปนางฟ้า รูปสัตว์ พืชพรรณดอกไม้ อักษรมงคล รูปทรงเรขาคณิต และรูปทรงของ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน การตกแต่งที่มีสีสันเหล่านี้มีจังหวะที่หนักแน่นแต่สดใส สีสันงดงามและสง่างาม สัมผัส ได้ถึงความปรารถนาดีและการเติมเต็มโลกแห่งจิตวิญญาณของช่างทอ

4) ฝ่ายการบริหารจัดการสิ่งทอ เพื่อกำกับและดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ อุตสาหกรรมทอผ้าในจังหวัดต่าง ๆ นอกจากจะใช้นโยบายพื้นฐานในการส่งเสริมการเพาะปลูก และยกเว้นภาษี สิ่งทอแล้ว ยังได้จัดบุคลากรพิเศษ จัดตั้งแผนกเฉพาะกิจซึ่งก็คือแผนกสิ่งทอ และการย้อมสีที่ปรากฏในหนังสือ “ราชวงศ์หมิง 1566” สำนักทอผ้าได้รับการดูแลโดยชั้นที่เชื่อถือได้ หลังจาก จูตี้ ขึ้นครองราชย์แล้ว ได้มี การจัดตั้งสำนักงาน 2 แห่งในหนานจิงและปักกิ่ง ตั้งสำนักงานทอผ้าหลัก ซึ่งมีหน้าที่ดูแลสำนักงานทอผ้า พื้นที่เมืองใน ฉวนโจว ซูโจว หางโจว เจียซิง รวมไปถึงสถานที่อื่น ๆ โดยให้ดูแลพื้นที่การผลิตที่สำคัญโดยตรง อยู่ ภายใต้การบังคับบัญชาของสำนักกิจการภายใน มีการกำกับดูแลหลายชั้น เห็นได้ว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่ง ทอได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างสูง

สรุปผล

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน สรุปผลได้ดังนี้

1. การสนับสนุนโดยรัฐบาล และการสนับสนุนโดยราชวงศ์

การพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอได้รับประโยชน์จากการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากของรัฐบาลในราชวงศ์หมิง ควบคู่ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรมการเพาะปลูกและการปรับปรุงเทคโนโลยี ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอได้ขยายขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิง ในเวลาเดียวกัน การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรม ทำให้การบริหารจัดการภายในมีรายละเอียดมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในการส่งเสริมความเชี่ยวชาญเฉพาะของอุตสาหกรรมสิ่งทอ

2. การพัฒนาอุตสาหกรรม

รัฐบาลของราชวงศ์หมิงมีข้อกำหนดเกี่ยวกับหน่วยงานอย่างละเอียด จากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นตามการบริหารจัดการ จัดให้มีการรองรับอุตสาหกรรมสิ่งทอมากกว่า 30 ประเภท บริหารงานโดยตรงจากราชสำนัก คือ สำนักทอผ้าทางตอนเหนือและตอนใต้ และหน่วยงานจัดการการย้อมและทอผ้า เช่น สำนักงานย้อมภาคใต้ บริษัทในเครือแต่ละแห่ง นอกจากโรงงานทอผ้าขนาดใหญ่อย่างเป็นทางการแล้ว เครื่องจักรครัวเรือนทอผ้าจำนวนมากซึ่งถูกควบคุมและจัดการโดยสมาคมอุตสาหกรรมท้องถิ่น ยังได้รับการบริหารจัดการโดยแผนกทอผ้าในท้องถิ่น เมื่อโรงงานทอผ้ามีงานทอผ้าที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ ก็จะมอบให้องค์กรทอผ้าเอกชนดำเนินการแทน หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “การรับช่วงต่อคำสั่งซื้อ” จึงเกิดเป็นสถานการณ์ของ “ตลาดร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน” มีการแข่งขันและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการพัฒนาและความมั่งคั่งของอุตสาหกรรมสิ่งทอ การพัฒนาอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมสิ่งทอในสมัยราชวงศ์หมิงก่อให้เกิดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่มีสิ่งทอเป็นหลัก ซึ่งรวมถึงซงเจียง ซูโจว หางโจว และสถานที่อื่น ๆ ที่มีการทอผ้าไหม การปั่นฝ้าย และการย้อมสี จำนวน 9 ใน 10 คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมทอผ้า หลังจากที่อุตสาหกรรมได้ก่อตัวขึ้นในพื้นที่ท้องถิ่น เศรษฐกิจที่มีลักษณะเฉพาะตามอุตสาหกรรม ก็ได้เกิดขึ้นในภูมิภาคนั้น ๆ เพื่อให้อุตสาหกรรมพัฒนาไปได้อย่างราบรื่น

3. คนทั่วไปมีรายได้ และเป็นที่ต้องการจำนวนมาก

คนทั่วไปตระหนักว่าการแทนที่พืชผลทั่วไปด้วย ฝ้าย ป่าน และหม่อน ไม่เพียงแต่ให้เมล็ดพันธุ์และกล้าไม้จากรัฐบาลเท่านั้น แต่ยังได้รับการยกเว้นภาษีบางส่วนด้วย หากสิ่งทอมีคุณภาพสูงและมีปริมาณมากเพียงพอ ความต้องการสิ่งทอของประเทศมีมาก ก็จะสามารถเข้าสู่ตลาดเพื่อหมุนเวียน และจัดหาสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น ตามบันทึกของประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิง ช่วงการปกครองในปีที่ 6 ของว่านหลี่ ฝ้าย 1.76 ล้านผืน และฝ้าย 1 แสนตัน ถูกเวนคืนโดยรัฐบาลทุกระดับทั่วประเทศ แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของรัฐบาล และความต้องการฝ้าย และผ้าฝ้ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นทุกปี ด้านหนึ่งคือเป็นผ้าสำหรับใช้สอย และอีกด้าน คือ สำหรับส่งออก ขายให้กับพ่อค้าในแถบตะวันตก ภูมิภาคและที่ไกลออกไป เพื่อแลกกับเงินและค่าใช้จ่ายภายในและการทหารที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากความต้องการผ้าของรัฐบาลค่อย ๆ เพิ่มขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอต้องผลิตจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ และในขณะเดียวกันก็มีผู้คนเข้ามามีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมสิ่งทอมากขึ้นเรื่อย ๆ

อภิปรายผล

จากการทบทวนวรรณกรรมและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้จัดเรียงข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสิ่งทอในสมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งสาระสำคัญประกอบไปด้วยปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน

1. ปัจจัยภายนอกของอุตสาหกรรมสิ่งทอในสมัยราชวงศ์หมิงภายใต้การจัดการแบบรวมศูนย์อำนาจ ได้แก่ ระบบที่ดิน ระบบทะเบียนบ้าน ระบบการจัดการช่างฝีมือ ระบบภาษี ระบบการค้า ระบบการจัดการตลาด และระบบเครื่องแต่งกาย เป็นต้น ระบบต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอสมัยราชวงศ์หมิงของจีน ประกอบกับช่วงเวลานั้นราชวงศ์หมิงมีความเข้มงวดในเรื่องการจัดการการค้าในระบบบรรณาการมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ระบบการจัดเก็บภาษีเป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งสำนักทอผ้าท้องถิ่นในสมัยราชวงศ์หมิงแต่ละปีจะมีการส่งเครื่องราชบรรณาการจำพวกวัสดุที่ใช้ในการทอให้แก่ราชสำนัก (Luo Lixin, 1988) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในสมัยราชวงศ์หมิงระบบกฎหมายถือเป็นระบบที่มีความสำคัญในการจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอ และกลายเป็นข้อบังคับเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอในขณะนั้นอีกด้วย

2. ปัจจัยภายในของอุตสาหกรรมสิ่งทอในสมัยราชวงศ์หมิง ได้แก่ วัตถุดิบสิ่งทอ เทคโนโลยีสิ่งทอ เครื่องมือสิ่งทอ นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ และการหมุนเวียนของผลิตภัณฑ์ สิ่งทีกล่าวมาข้างต้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อตัวผลิตภัณฑ์และคุณภาพของผลิตภัณฑ์

เครื่องมือหรือเครื่องจักรสิ่งทอที่ใช้ในสมัยราชวงศ์หมิง สะท้อนให้เห็นถึงระดับของการพัฒนาทางเทคโนโลยีสิ่งทอในช่วงเวลานั้น ซึ่งถ้าหากเปรียบเทียบกับแคว้นต่าง ๆ รอบข้าง เทคโนโลยีหรือเครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอสมัยราชวงศ์หมิงถือได้ว่ามีประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้าอย่างมาก (Song Yingxin, 2021 แปลโดย Yang Weizheng, 2021)

การเพิ่มประสิทธิภาพและสมรรถนะของเทคโนโลยีสิ่งทอถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะทางเทคโนโลยีนั้นมาจากการเรียนรู้และเพิ่มพูนทักษะของช่างฝีมือ (Xia Xia, 2010) ถือได้ว่าในช่วงเวลานั้นอุตสาหกรรมสิ่งทอมีความเจริญรุ่งเรืองและมีบทบาทสำคัญอย่างมาก ขณะเดียวกันอุตสาหกรรมสิ่งทอในสมัยราชวงศ์หมิงได้ใช้ประโยชน์จากสิทธิทางการเมืองในการครอบงำและสร้างกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ อย่างเป็นระบบในด้านการจัดการ การแบ่งชนิดของผลิตภัณฑ์ การออกแบบการผลิต การเพิ่มขึ้นของงาน การค้าขาย การขนส่ง มาตรฐานในด้านการผลิตรวมถึงตัวผลิตภัณฑ์ (Li Chuanwen, 2012)

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้น การจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอในสมัยราชวงศ์หมิงมีปัจจัยที่สามารถต่อยอดและพัฒนาได้ รวมถึงปัจจัยการจัดการที่ไม่เอื้ออำนวยและควรหลีกเลี่ยง ซึ่งการจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอในสมัยราชวงศ์หมิงนั้นต้องอาศัยความร่วมมือในด้านของระยะเวลาและเงื่อนไขต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอราชวงศ์หมิง ได้ศึกษาถึง ข้อดีและข้อเสียของการจัดการ และสามารถเป็นการอ้างอิงสำหรับรูปแบบการจัดการของอุตสาหกรรมสิ่งทอ สมัยใหม่ ผลลัพธ์ที่ได้จากอุตสาหกรรมสิ่งทอในสมัยราชวงศ์หมิงคือข้อได้เปรียบของการจัดการแบบรวมศูนย์ของ อุตสาหกรรมสิ่งทอคือ ความเป็นเอกภาพของคำสั่งของรัฐบาล ซึ่งเอื้อต่อความสามารถในการแข่งขันของ อุตสาหกรรมสิ่งทอในข้อได้เปรียบของการจัดสรรทรัพยากร ในฐานะที่เป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมผ้าไหมขนาดใหญ่ ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่คือความเป็นผู้นำของการรวมศูนย์ ดังนั้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถใน การแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอร่วมสมัย รัฐบาลต้องให้ความสำคัญและ แทรกแซงกฎหมายและระบบต่าง ๆ ในการอนุรักษ์อุตสาหกรรมสิ่งทอระยะยาว

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอ สามารถนำไปสู่การเชื่อมโยงในการวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับวัฒนธรรมสิ่งทอของราชวงศ์หมิง อาจารย์และนักศึกษา วิชาเอกสิ่งทอและการออกแบบศิลปะในมหาวิทยาลัยพิพิธภัณฑสถานผ้าไหมและพิพิธภัณฑสถานสิ่งทอดำเนินการวิจัยและ พัฒนาผลิตภัณฑ์มีส่วนร่วมในการวิจัยและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เครื่องใช้ในครัวเรือน เสื้อผ้าและ ของประดับตกแต่งต่าง ๆ

2. สิ่งทอราชวงศ์หมิงนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ต้องการการสืบทอดและการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ด้วยเทคนิคการทอผ้าแบบดั้งเดิม เทคนิคการย้อมสีผ้า และเทคนิคการเย็บปักถักร้อย การเสริมสร้างการคุ้มครอง ข้างฝีมือแบบดั้งเดิม นำการบันทึกที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับเทคนิคการทอผ้าส่งต่อจากปรมาจารย์สู่ผู้ฝึกหัด และจัดการฝึกอบรม

3. ควรมีการวิจัยถึงวิวัฒนาการของอุตสาหกรรมสิ่งทอในแต่ละยุคสมัยของสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อให้เห็นลักษณะ รูปแบบและพัฒนาการจากอดีตสู่ปัจจุบัน

4. ค้นหาลักษณะการสืบทอดของทักษะงานฝีมือในอุตสาหกรรมสิ่งทอของราชวงศ์หมิงเพิ่มเติม และ ค้นหาข้อมูลสำหรับ “ช่างฝีมือของประเทศที่พัฒนาแล้ว”

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติม ในเรื่องการสร้างกลยุทธ์การจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอในสมัยราชวงศ์หมิง

2. การวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของราชวงศ์หมิง และทำการวิจัยเปรียบเทียบ ทั้งในและ ต่างประเทศ สถานะของผ้าไหมในสมัยราชวงศ์หมิง

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานสิ่งทอราชวงศ์หมิง จัดทำการวางแผน การจัดการ เนื้อหา และวิธีการจัดแสดงห้องนิทรรศการให้แต่ละห้องมีลักษณะเฉพาะของตนเองและต้องมีการคุ้มครองทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการจัดแสดงโบราณวัตถุทางประวัติศาสตร์และเสริมสร้างการพัฒนาด้านดิจิทัลใน การบริหารจัดการห้องนิทรรศการ

4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการงานฝีมือสิ่งทอแบบดั้งเดิมเข้ากับชีวิตสมัยใหม่ และควรจัดกิจกรรม เทศกาลทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการขายสิ่งทอของจีนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- Li Chuanwen. (2012). **Study on the system of craftsmen in Ming Dynasty [D]**. China: Academy of Fine Arts.
- Ming Taizu. (2018). **Record of Ming Taizu [M]**. Shanghai: Shanghai Publishing House.
- Song Yingxing, (Ming) Hu Zhiqian Notes. (2021). **“Tiangong Kaiwu” [M]**. Beijing: Beijing United Publishing Company Press.
- Xia Xia. (2010). An Analysis of Chinese traditional Handicraft Learning [J]. **Journal of Design Art**, 73-74.
- Zhao Chengze. (2002). **Textile Volume of History of Science and Technology in China [M]**. China: Science Press.

การศึกษา วิเคราะห์ ลักษณะและปัญหาของการจัดนิทรรศการของ พิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนล แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

A study and analysis of the characteristics and problems of the
exhibitions of the China Grand Canal Museum of the People's
Republic of China

Wu Xiaoling¹ / ชัยยศ วนิชวัฒนาวุฒิ²

Wu Xiaoling¹ / Chaiyot Vanichwattananuwat²

^{1,2}คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{1,2}Faculty of Fine and Applied Art, Bangkokthonburi University

Corresponding author E-mail: chaiyot.bkkthon@gmail.com

(Received: August 11, 2023; Revised: March 16, 2024; Accepted: June 16, 2024)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) รวบรวมและจัดเรียงข้อมูลการแสดงผลของห้องโถงนิทรรศการพื้นฐานของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน 2) วิเคราะห์ลักษณะและปัญหาที่มีอยู่ในห้องโถงนิทรรศการพื้นฐานของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและปัญหาของเนื้อหาการแสดงผลของห้องโถงนิทรรศการพื้นฐานของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้รับการวิเคราะห์ผ่านการสำรวจแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 100 คนของผู้เข้าชมนิทรรศการ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อวัฒนธรรมใหม่ 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมแกรนด์คาแนล 2 คนและภัณฑารักษ์ 1 คน จากการศึกษารวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามพบว่า ลักษณะและปัญหาของการจัดนิทรรศการไม่สะท้อนบทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพิพิธภัณฑ์ในเรื่องการรับรู้ เรียนรู้ และเข้าใจในคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรม นิทรรศการของฮอลล์ 1 และฮอลล์ 3 ของห้องโถงนิทรรศการพื้นฐานในพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนสอดคล้องกับตำแหน่งของพิพิธภัณฑ์และสามารถเผยแพร่ข้อมูลในหัวข้อของ "วัฒนธรรมที่ไหลลื่น ชีวิตที่สวยงาม" ของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนในหย่างโจว และจากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่า ลักษณะและปัญหาที่ยังคงมีอยู่ในกระบวนการจัดนิทรรศการ (1) ฮอลล์ 1: 1) The Grand Canal เป็นระบบวิศวกรรมไฮดรอลิกที่ซับซ้อนโดยมีชุดความรู้ระดับมืออาชีพมากมายและไม่ง่ายที่จะเข้าใจ ซึ่งควรเสริมด้วยคำอธิบายประกอบวิดีโอที่เกี่ยวข้องหรือการออกแบบเชิงโต้ตอบ แปลงและแสดงข้อมูลเฉพาะเรื่องของ

นิทรรศการในลักษณะที่ผู้ชมเข้าใจและยอมรับได้ง่าย 2) ควรแสดงให้เห็นถึงผู้คนที่เคยมีบทบาทสำคัญในแกรนด์คาแนลอย่างเหมาะสม (2) ฮอลล์ 3: ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าช่วงเวลาใดและพื้นที่เมืองใด ซึ่งไม่เอื้อต่อการแพร่กระจายของวัฒนธรรมแกรนด์คาแนล

คำสำคัญ: พิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ห้องโถงนิทรรศการ พื้นฐานวัฒนธรรมแกรนด์คาแนล

Abstract

This research aims to (1) collect and organize the display data of the basic exhibition hall of the Grand Canal Museum of the People's Republic of China (2) analyze the characteristics and problems existing in the basic exhibition hall of the Grand Canal Museum of the People's Republic of China. This research is a mixed-method research, qualitative and quantitative, studying and analyzing the characteristics and problems of the display content of the basic exhibition hall of the Grand Canal Museum. It was analyzed through a questionnaire survey and expert interviews. The questionnaire employs a sample of 100 visitors and the interviews are conducted with 2 experts in innovative media, 2 experts in Grand Canal culture and 1 curator. From the study of data collection and questionnaire, it was found that the nature and problems of the exhibition do not reflect the role of the museum. They are not consistent with the museum's objective of knowing, learning and understanding the importance of culture. The exhibitions of Hall 1 and Hall 3 of the Basic Exhibition Hall in the Grand Canal Museum correspond to the location of the museum and can disseminate information on the topic of "Culture flows Beautiful Life" of the Grand Canal Museum of the People's Republic of China in Yangzhou. From analyzing the interview data, it was found that some characteristics and problems still existed in the exhibition process. (1) In Hall 1, there is a complex hydraulic engineering system with a rich set of professional knowledge which is not easy to understand. This can be amended by supplementing relevant video annotations or interactive design to convert and display the exhibition's thematic information in a way that is easily understood and accepted by the audience. Moreover, people who have played important roles on the Grand Canal should be appropriately acknowledged and represented. (2) In Hall 3, the exhibition fails to clearly demarcate between different time periods and city areas, which is not conducive to the task of disseminating Grand Canal culture.

Keywords: Grand Canal Museum of the People's Republic of China, Basic exhibition hall, Grand Canal Culture

บทนำ

พิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นหนึ่งในโครงการสำคัญที่มีบทบาทเกี่ยวกับความสามัคคีของคนในชาติ การแลกเปลี่ยนทางการค้า และการสื่อสารระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับต่างประเทศในโครงการหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง บทบาทของแกรนด์คาแนลในการส่งเสริมการรวมชาติซึ่งจุดประสงค์คือการขนส่งทหารและธัญพืช เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางการค้า รวมถึงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมเชิงพหุวัฒนธรรม การพัฒนาและวิวัฒนาการของแกรนด์คาแนลจึงมีผลกระทบต่อประวัติศาสตร์จีนหลายแง่มุม อิทธิพลเหล่านี้ได้ส่งเสริมการรวมประเทศและความก้าวหน้าทางสังคม ซึ่งในระยะแรกของการวางแผนพิพิธภัณฑ์หนานจิงมีหน้าที่ในการรับผิดชอบในการจัดระเบียบและดำเนินการจัดนิทรรศการและการดำเนินงานแนวคิดระดับมืออาชีพและวิธีการทำงานของพิพิธภัณฑ์หนานจิง มีความเข้มข้นตั้งแต่การวางตำแหน่งและทิศทางการพัฒนาของพิพิธภัณฑ์ไปจนถึงองค์กรและการดำเนินการจัดนิทรรศการ เนื้อหาและรูปแบบของนิทรรศการ องค์ประกอบทางวัฒนธรรมของแกรนด์คาแนลถูกจัดแสดงจากมุมมองใดมุมหนึ่งหรือในบางภูมิภาคโดยการตรวจสอบพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่ทุกแห่งด้วยรูปแบบของแกรนด์คาแนลและภัณฑารักษ์ได้พิจารณาถึงการจัดตำแหน่งรูปแบบของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลอย่างครอบคลุม และกำหนดตำแหน่งการจัดนิทรรศการและรูปแบบการจัดโครงสร้างของพิพิธภัณฑ์ตามความหมายทางวัฒนธรรมลักษณะของแกรนด์คาแนลและทรัพยากรที่มีอยู่สำหรับการจัดแสดง ในท้ายที่สุดพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลของจีนถูกวางตำแหน่งให้เป็นพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรมแห่งแรกในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่จัดแสดงวัฒนธรรมแกรนด์คาแนล อย่างครอบคลุม นำการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของแกรนด์คาแนล เป็นช่วงเวลาที่ถูกครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของแกรนด์คาแนล เน้นลักษณะของส่วนเชิงซูอย่างเหมาะสมและมุ่งเน้นไปที่ชีวิตที่สวยงามที่แกรนด์คาแนลนำมาให้ผู้เข้าชม (Zheng Jing, 2021)

ด้วยการเพิ่มคุณค่าของความหมายแฝงของพิพิธภัณฑ์ ความหลากหลายของความต้องการในการเยี่ยมชมและความหลากหลายของวิธีการตีความนิทรรศการ วิธีการออกแบบห้องนิทรรศการพื้นฐานของพิพิธภัณฑ์หัวข้อที่ควรค่าแก่การสำรวจภายใต้ภูมิหลังที่หลากหลายของการก่อสร้างอุทยานวัฒนธรรมแห่งชาติการบูรณาการวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

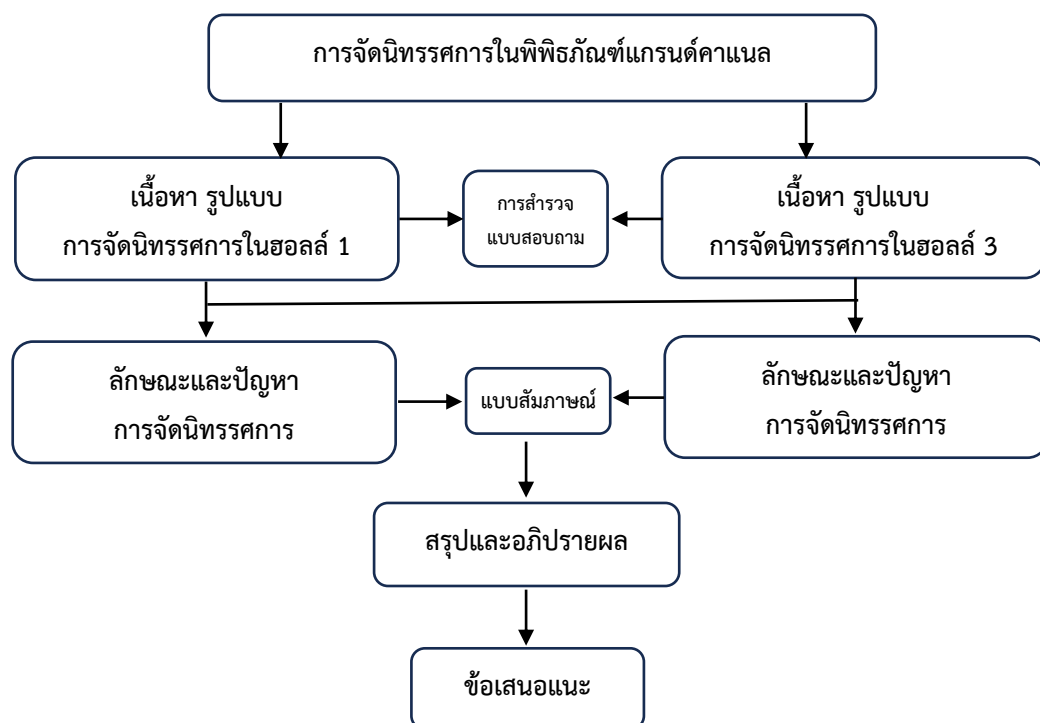
ห้องนิทรรศการพื้นฐานของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้ศึกษา วิจัยได้ทำการสำรวจดังต่อไปนี้ ฮอลล์ 1 นิทรรศการของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลได้จัดแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ความสำเร็จทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี บทบาททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการคุ้มครอง การสืบทอดโดยมีเป้าหมายเพื่อแสดงคุณค่าของแกรนด์คาแนล ของจีนในฐานะมรดกโลกอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ ความสำเร็จทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภูมิปัญญาของช่างฝีมือที่มีอยู่ในนั้นและจิตวิญญาณของชาติที่ดำเนินการอยู่ ฮอลล์ 3 สร้างประสบการณ์ที่ดื่มด่ำด้วยการจัดแสดงด้วยการจำลองฉากตลาดริมถนนของเมืองตามแนวแกรนด์คาแนลและพยายามแสดงให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในบริเวณพื้นที่แกรนด์คาแนล

ห้องโถงนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนมีลักษณะเฉพาะของตัวเองในการสำรวจการจัดการการเล่าเรื่องข้ามสื่อและประสบการณ์บางอย่างที่ได้รับในช่วงเวลานี้จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ลักษณะและปัญหาของนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ สรุปและอภิปรายเพื่อให้แนวทางที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาเนื้อหา รูปแบบการจัดแสดงให้เกิดการรับรู้ ได้รับความรู้ และความเข้าใจในวัฒนธรรมแกรนด์คาแนล และเสริมสร้างประสบการณ์ที่สมจริงของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนล

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. รวบรวมและจัดเรียงข้อมูลการแสดงผลของห้องโถงนิทรรศการพื้นฐานในพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน
2. วิเคราะห์ลักษณะและปัญหาที่มีอยู่ของห้องโถงนิทรรศการพื้นฐานของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้เข้าชมนิทรรศการชาวจีน อายุ 15-50 ปี จำนวน 100 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
2. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อวัฒนธรรมใหม่จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมแกรนด์คาแนลจำนวน 2 คน และภัณฑารักษ์จำนวน 1 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์

ขอบเขตของการศึกษา

1. ระยะเวลา

ระยะเวลาการวิจัยเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

1.1 พิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ช่วงเวลาตั้งแต่การเกิดขึ้นของคลองโบราณจนถึงยุคปัจจุบัน

1.2 พิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ช่วงเวลาตั้งแต่ราชวงศ์สุยและราชวงศ์ถังไปจนถึงราชวงศ์หมิงและชิง

2. เนื้อหา

2.1 การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของแกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ความสำเร็จของโครงการอนุรักษ์น้ำ การจัดการและการปกครองระดับชาติชีวิตทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการคุ้มครองแหล่งมรดกวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

2.2 ภูมิทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของเมืองและหมู่บ้านตามแนวแกรนด์คาแนลของจีน แบ่งออกเป็น

- 1) เมืองสำคัญทางตอนเหนือของแกรนด์คาแนลในสมัยราชวงศ์สุยและราชวงศ์ถัง
- 2) เมืองสำคัญทางตอนเหนือของปักกิ่ง-หางโจว ปักกิ่งและซานตงในสมัยราชวงศ์หมิงและชิง
- 3) เมืองที่อยู่ตรงกลางของปักกิ่ง-หางโจว พวยอันเมืองศูนย์กลางของแกรนด์คาแนล และการขนส่งทางน้ำ และหยางโจว
- 4) ตอนใต้ของปักกิ่ง-หางโจว และเมืองริมคลองเจ้อเจียงตะวันออก

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการตรวจสอบภาคสนาม การสำรวจและสอบถามกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิเคราะห์ลักษณะห้องโถงนิทรรศการพื้นฐานและปัญหาของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนและเสนอแนวทางการปรับปรุงสำหรับการจัดการการเล่าเรื่องข้ามสื่อของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน มีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากบทวิจารณ์วรรณกรรมเป็นข้อมูลที่ได้จากหนังสือ วิจัย บทความและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยออกแบบสอบถามแบบออนไลน์เกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของห้องโถงนิทรรศการพื้นฐานของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนล แห่ง

สาธารณรัฐประชาชนจีน และแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับลักษณะและปัญหาของการจัดนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คานัล

3. ประเมินความเที่ยงตรงของการตรวจสอบเครื่องมือตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา
4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS หาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์ลักษณะและปัญหาที่มีอยู่ในห้องโถงนิทรรศการพื้นฐานของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คานัลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการจัดนิทรรศการ การจัดการการเล่าเรื่องข้ามสื่อของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คานัลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

สรุปผลการวิจัย

ภาพรวมของห้องโถงนิทรรศการพื้นฐาน

การจัดแสดงชั้นพื้นฐานคือการจัดแสดงที่มีรูปแบบการจัดแสดงแบบถาวรของพิพิธภัณฑ์ซึ่งเป็นผู้ให้บริการหลักที่สะท้อนถึงระดับการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์และมีบทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ องค์ประกอบและวิธีการจัดแสดงเป็นการสนับสนุนทางกายภาพและวิชาการชั้นพื้นฐานสำหรับนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์

ฮอลล์ 1 ของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คานัลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน "แกรนด์คานัล-จากมุมมองของชาวกบฏหักพังและโบราณวัตถุของแกรนด์คานัล ฮอลล์ 3 นำเสนอชีวิตในเมืองทั้งสองฝั่งของแกรนด์คานัลในรูปแบบของ "การจำลองภูมิทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของเมือง" ห้องโถงนิทรรศการพื้นฐานทั้งสองแห่งสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ของแกรนด์คานัล ภูมิปัญญาของประชาชน การปกครองของชาติและวิถีชีวิต จากการวิจัยสามารถสรุปได้ตามตารางต่อไปนี้

เนื้อหา รูปแบบ ลักษณะและปัญหาของการจัดนิทรรศการในฮอลล์ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงเนื้อหาส่วนที่ 1

ส่วนที่ 1	เนื้อหาหลัก	เนื้อหารายหน่วย	นิทรรศการที่สำคัญ	ลักษณะและปัญหา
ประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงของแกรนด์คานัล	ความรู้เรื่องของแกรนด์คานัล ดำเนินไปพร้อมกับการขึ้นและลงของราชวงศ์	- การอนุรักษ์น้ำยุคก่อนประวัติศาสตร์และการพัฒนาอารยธรรม - การแข่งขันเชิงอำนาจในช่วงแรก - เฉา ยุนเซียงช่วยให้จักรพรรดิมีอำนาจ	การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของแม่น้ำเปียนเหอที่บริเวณสะพานของรัฐภาพจำในความเจริญรุ่งเรืองของเมืองหลวงทางใต้	- โดยพื้นฐานจะเป็นการบรรยายผ่านภาพและตัวอักษร การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของแกรนด์คานัลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางความรู้

ส่วนที่ 1	เนื้อหาหลัก	เนื้อหาหน่วย	นิทรรศการที่สำคัญ	ลักษณะและปัญหา
		- จักรวรรดิมีความเป็นหนึ่งเดียวและแกรนด์คานัลมีการเชื่อมต่อกัน - ตัดผ่านโดยตรงโดยผ่านทิศเหนือและทิศใต้	(เมืองหนานจิงในสมัยราชวงศ์ซิง) ภาพจำลองเส้นทางปักกิ่ง-หางโจว โมเดลรูปแบบในพื้นที่เซาซีหิงชุน	เป็นเรื่องเข้าใจยากสำหรับผู้เข้าชม - การเล่าเรื่องอย่างเรียบง่าย โดยไม่เน้นผลของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญและบุคคลทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของแกรนด์คานัล - นำเสนอเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาและวัตถุโบราณที่ไม่ได้อธิบายความสัมพันธ์กับความเจริญและความเสื่อมของยุคสมัย

ตารางที่ 2 ตารางแสดงเนื้อหาส่วนที่ 2

ส่วนที่ 2	เนื้อหาหลัก	เนื้อหาหน่วย	นิทรรศการที่สำคัญ	ลักษณะและปัญหา
ความสำเร็จทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของแกรนด์คานัล	ความสำเร็จทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแสดงให้เห็นถึงวิธีแก้ปัญหา เช่น การเก็บน้ำ การผันน้ำ การอนุรักษ์น้ำ การเดินเรือ	- วิศวกรรมแหล่งน้ำ - วิศวกรรมระบบน้ำ - วิศวกรรมอนุพันธ์ - สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการจัดการทางวิศวกรรมและสิ่งปลูกสร้างในแกรนด์คานัล	- แบบจำลองภาคทรายลอยน้ำ - ความเชื่อมโยงทะเลสาบตานหยาง - ภาคทรายจำลองรูปแบบระบบเครื่องกลไฟฟ้าหนานหวาง - การปิดกั้นการขึ้นลงของน้ำในเขื่อน (ทาง	- การจัดแสดงเทคโนโลยีวิศวกรรมทางน้ำ - การให้ความรู้ในด้านเขื่อนมีมากและเป็นความรู้เฉพาะทาง ยากต่อการทำความเข้าใจ ควรเพิ่มคำอธิบายผ่านวิดีโอ สื่อดิจิทัลที่เกี่ยวข้องหรือการออกแบบ

ส่วนที่ 2	เนื้อหาหลัก	เนื้อหา รายหน่วย	นิทรรศการที่สำคัญ	ลักษณะและปัญหา
	และการควบคุม น้ำท่วม	- โครงการอนุรักษ์น้ำขั้นสูง: โครงการชิงโค่ว - วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอนุรักษ์น้ำ	ตอนเหนือของแม่น้ำแยงซีเกียง) - หลักการทำงานของประตูในเขื่อนฉางอานเจียงซี - แบบจำลองเขื่อนหลิวเปา การฟื้นฟูการปิดกั้นแกรนด์คานัล - ภาพแผนที่แกรนด์คานัลในอดีตและปัจจุบัน - รูปแบบสะพานหลากหลาย - ถาดจำลองทรายแบบอิเล็กทรอนิกส์แบบใส่แบบจำลองทับซ้อนอุปกรณ์ที่ใช้ระบบไฮดรอลิก - ผลงานชิ้นเอกของการอนุรักษ์น้ำผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์น้ำ	ระบบเพื่อช่วยให้เกิดการรับรู้และเข้าใจ - แนวคิดการควบคุมน้ำยุทธศาสตร์การควบคุมน้ำและความคิดที่เกี่ยวข้องกับโครงการอนุรักษ์น้ำแกรนด์คานัลจำเป็นต้องได้รับการอธิบายอย่างเด่นชัด - เทคโนโลยีวิศวกรรมแกรนด์คานัล การอธิบายถึงกำลังพลยังไม่ชัดเจน ยังสามารถที่จะเพิ่มคำอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้อีก ในฐานะที่คนคือ จิตวิญญาณของวัฒนธรรม และแก่นของวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์น้ำที่มีชื่อเสียงควรเพิ่มคำอธิบายผ่านวิดีโออย่างเหมาะสม ทำให้ผู้ชมเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับโครงการเทคโนโลยีไฮดรอลิกของแกรนด์คานัลนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงเนื้อหาส่วนที่ 3

ส่วนที่ 3	เนื้อหาหลัก	เนื้อหา รายหน่วย	นิทรรศการที่สำคัญ	ลักษณะและปัญหา
บทบาททางสังคมของแกรนด์คานัล	ในส่วนนี้แสดงถึง: ในสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็น	- การจัดการระดับชาติ (การจัดการการขนส่ง	- การสำรวจภาคใต้ของจักรพรรดิเฉียนหลงเล่มที่ 6 “จู กูซูราชวงศ์ชิง”	เนื้อหาส่วนนี้ซับซ้อนและเข้าใจยาก ควรเพิ่มวิดีโอและสื่อดิจิทัลที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3	เนื้อหาหลัก	เนื้อหารายหน่วย	นิทรรศการที่สำคัญ	ลักษณะและปัญหา
	ระบบวิศวกรรมขนาดใหญ่แห่งเดียวในโลกที่ชุดและจัดการโดยรัฐเพื่อความปลอดภัยในการขนส่งทางน้ำรักษาเสถียรภาพของระบอบการปกครอง และรักษาเอกภาพ - แกรนด์คาแนลไม่เพียงแต่เป็นสะพานเศรษฐกิจที่เชื่อมระหว่างจีนกับต่างประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นสายสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่เชื่อมระหว่างตะวันออกและตะวันตกอีกด้วย	ทางน้ำและการจัดการแม่น้ำ) - สงครามในยุคประวัติศาสตร์	- แบบจำลองถาดทราย - การฟื้นฟูกรมขนส่งทางน้ำพวยอัน - รูปแกะสลักไม้จากหลุมฝังศพของกษัตริย์ - หลู่หวง ราชวงศ์หมิง - ห้องใต้ดิน ราชวงศ์สุย หานเจียซาง - หัวลูกศรของชาวฮั่น - ปืนเหล็กสามตา ราชวงศ์หมิง - หอกยาว ราชวงศ์ซ่ง - เรือรบเหลียงซานที่ซานตง ราชวงศ์หมิง - เครื่องมือแพทย์ ราชวงศ์ซ่ง - เรือข้ามฝากและท่าเรือในคลอง เส้นทางสายไหมทอดยาวด้วยน้ำ (แกรนด์คาแนล) ผู้ส่งสารทางวัฒนธรรม	เพื่อช่วยชี้แจงประเด็น 2 ประการต่อไปนี้ - การจัดการระดับชาติเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานทางด้านการจัดการน้ำ การเก็บรักษา - สถานีประตุน้ำและเขื่อนเป็นต้น มีเนื้อหามากมายและกระจัดกระจาย จึงจำเป็นต้องมีบทสรุปของลักษณะและปัญหาของการจัดนิทรรศการเพื่อเป็นแนวทาง - คำบรรยายของหน่วยสงครามทางประวัติศาสตร์ควรเน้นความเชื่อมโยงกับแกรนด์คาแนล

ตารางที่ 4 ตารางแสดงเนื้อหาส่วนที่ 4

ส่วนที่ 4	เนื้อหาหลัก	เนื้อหารายหน่วย	นิทรรศการที่สำคัญ	ลักษณะและปัญหา
ความเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของแกรนด์คาแนล	วิถีชีวิตผู้คนริมแกรนด์คาแนล	- การค้าขายที่เจริญรุ่งเรืองในแกรนด์คาแนล - การเกิดขึ้นและการเสื่อมของอุตสาหกรรม	- เต้าเผาอิฐ - ชุดผ้าไหมและผ้าฝ้าย - อิฐเต้าเผาบรรณาการ - สุสานอิฐรูปเรือ - หม้อเหล็ก เกลือปรุงอาหาร	เนื้อหาซับซ้อนในเรื่องการจัดแสดงมรดกทางวัฒนธรรมและกราฟิกที่เรียบง่ายไม่น่าสนใจ มีข้อเสนอแนะว่าเศรษฐกิจ การค้า และ

ส่วนที่ 4	เนื้อหาหลัก	เนื้อหารายหน่วย	นิทรรศการที่สำคัญ	ลักษณะและปัญหา
		- ความเชื่อในการเสียสละชาติของพระเจ้าและการเสียสละของประชาชน - ความสงบสุขความอุดมสมบูรณ์และความเจริญ รุ่งเรือง	- เรือสำราญ - ใบรับรองหลายฉบับของ Gongliang Bang (สาธารณรัฐประชาชนจีน) - รูปแบบประตูผ่านของเมืองซูโจว - แผนที่ซูโจวที่เจริญรุ่งเรือง - แบบจำลองของ พ่อค้าซานซี เมืองซูโจว - ธุรกิจและการค้ากำลังเฟื่องฟู เมืองกำลังเฟื่องฟูโดยใช้หน้าจอสัมผัส - สัตว์น้ำในตำนาน ดาลไถ่น้ำ - รูปของเทพเจ้า - โล่หรือแผ่นโลหะ - ซิงหยุน - เครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับอาหาร - หม้อลายคราม - ชุดน้ำชา - ไหเกลือ - ัญชีหลายชนิด	ชีวิตผู้คนสามารถใช้วิถีทัศน์สารคดีเชิงประวัติศาสตร์ขนาดเล็กประกอบคำอธิบาย

ตารางที่ 5 ตารางแสดงเนื้อหาส่วนที่ 5

ส่วนที่ 5	เนื้อหาหลัก	เนื้อหารายหน่วย	นิทรรศการที่สำคัญ	ลักษณะและปัญหา
การคุ้มครองและสืบทอดแกรนด์คานัล	กระบวนการยื่นขอแกรนด์คานัลเป็นมรดกโลกความคืบหน้าอย่างเป็นระเบียบ	เส้นทางสู่การขอเป็นมรดกโลกยังคงดำเนินต่อไปในบริบทที่งดงาม	คำอธิบายผ่านภาพวิดีโอ 5G อธิบายภูมิทัศน์ตามแนวแกรนด์คานัล	เพื่อแสดงความหมายเชิงสัญลักษณ์ของแกรนด์คานัล

ส่วนที่ 5	เนื้อหาหลัก	เนื้อหารายหน่วย	นิทรรศการที่สำคัญ	ลักษณะและปัญหา
	ของการก่อสร้างแกรนด์คานัลและการวางแผนอุทยานวัฒนธรรมแห่งชาติในยุคใหม่	ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมยุคใหม่อุทยานแห่งชาติเป็นประโยชน์ต่อประชาชน		สามารถเพิ่มคำอธิบายวิดีโอในส่วนของเนื้อหา

การจัดนิทรรศการในฮอลล์ 1 มีพื้นที่การจัดแสดงนิทรรศการอย่างเหมาะสม สวยงามและต้องการการสนับสนุนโบราณวัตถุทางวัฒนธรรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก เพื่อสร้างบรรยากาศการจัดแสดงที่ดีขึ้น ห้องโถงนิทรรศการใช้ความสูงเพดาน 9 เมตร เน้นการจัดแสดงขนาดใหญ่ให้มีความสวยงามทางสายตา และการออกแบบพื้นที่นั้นเรียบง่ายมีความน่าสนใจ นิทรรศการจัดแสดงถึงประวัติศาสตร์ 2,500 ปี ของแกรนด์คานัล จากช่วงเวลาของต้นกำเนิดการก่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนาและโบราณวัตถุทางวัฒนธรรมรวบรวมเอกสารโบราณจารึกเครื่องโลหะเซรามิก การประดิษฐ์ตัวอักษรจีนและภาพวาดจีน ฯลฯ นำเสนอสถานะและกระบวนการสร้างของแกรนด์คานัลในช่วงเวลาและภูมิภาคทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน รวมถึงการมีส่วนร่วมของชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกันในแกรนด์คานัล โดยเฉพาะวัตถุขนาดใหญ่จำนวนมาก เช่น สัตว์ศักดิ์สิทธิ์ และส่วนของแม่น้ำเปียนเหอ ทำให้ผู้ชมประหลาดใจรายละเอียดของช่องทางคลอง หรือชั้นตะกอนเชื่อมอุตตันประตูที่ปิดกันเขื่อน ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นหลักฐานแสดงเอกลักษณ์ของแกรนด์คานัล (Tian Tian, 2022)

ในฮอลล์ 1 จัดแสดงโบราณวัตถุทางวัฒนธรรมที่ขุดพบ เช่น ช่องทางของแกรนด์คานัลหรือเขื่อนที่ถูกปิดกัน รายละเอียดของช่องชั้นตะกอน ตะปู และหินปิดกันเขื่อน ซึ่งทั้งหมดแสดงให้เห็นถึงความดั้งเดิมของแกรนด์คานัล

การจัดแสดง “Earth Cube” เป็นชั้นตะกอนในตัวประตุน้ำขึ้นน้ำลง ที่ตัดเป็น “ก้อนดิน” ขนาดใหญ่สูง 2.6 เมตร กว้าง 6.0 และหนา 1.0 เมตร ทอดยาวไปยังห้องโถงนิทรรศการและหน้าที่ของชั้นตะกอนคือเป็นตัวบ่งบอกถึง “ประตูน้ำขึ้นน้ำลง” ในฮอลล์ 1 นี้ ยังมีตัวอย่างของโบราณวัตถุทางวัฒนธรรมที่ไม่ถูกหยิบยกมาใช้ในกิจกรรมและการดำรงชีวิต การผลิตต่าง ๆ ในอนาคต และกิจกรรมทางโบราณคดีสามารถดำเนินการบนชั้นตะกอนเพื่อทำความเข้าใจ “ประตูน้ำขึ้นน้ำลง” ที่ปรากฏให้พบเห็นในราชวงศ์ซ่ง

การจัดแสดงที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ส่วนของการจำลองแม่น้ำเปียนเหอที่บริเวณสะพานเมืองเปียนเหอ ในโคเฟิง มณฑลเหอหนาน แม่น้ำเปียนเหอ มีความกว้าง 30 เมตร และลึก 11 เมตร จากพื้นผิว และทีมภัณฑารักษ์ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูงค้นพบร่องรอยและหลักฐานสำคัญที่แสดงถึงความรุ่งเรืองในประวัติศาสตร์ของแม่น้ำเปียนเหอที่บริเวณสะพานเปียนเหอโจว และจัดวางไว้ในห้องโถงนิทรรศการเพื่อจัดแสดงภาพหน้าตัดขนาดใหญ่นำเสนอการสะสมทางประวัติศาสตร์ที่มีมาอย่างยาวนาน และตะกอนที่กั้นแม่น้ำสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ชั้นหลายสิบชั้นที่ซ้อนกันมาหลายชั่วอายุคนบอกเล่าถึงความเจริญรุ่งเรืองที่ไม่มีที่สิ้นสุดและความผันผวนทางประวัติศาสตร์ของแม่น้ำเปียนเหอในอดีต

ลักษณะ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดนิทรรศการฮอลล์ 1

เนื้อหาส่วนนี้มีความซับซ้อนและยากที่จะเข้าใจ และควรเสริมด้วยคำอธิบายที่เกี่ยวข้องหรือการออกแบบเชิงโต้ตอบด้วยสื่อดิจิทัล เพื่อให้ข้อมูลและรูปแบบของนิทรรศการถูกแปลงและแสดงในลักษณะที่ผู้ชมเข้าใจและรับรู้ได้ง่าย

ในส่วนของการจัดแสดงเนื้อหาการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ และบุคคลในประวัติศาสตร์ขาดคำอธิบายโดยละเอียดและการเชื่อมต่อระหว่างโบราณวัตถุทางวัฒนธรรมคำอธิบายกราฟิกสื่อสารได้ไม่ครบถ้วน และควรเพิ่มคำอธิบายหรือการออกแบบเชิงโต้ตอบเพื่อช่วยอธิบายบทบาทของจักรพรรดิและปรมาจารย์ทางด้านน้ำในแกรนด์คานัล ในส่วนการจัดแสดงของความสำเร็จทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงช่องทางสะพานลือคและเขื่อนศูนย์กลางขนาดใหญ่ของแกรนด์คานัลจะต้องอธิบายอย่างชัดเจน และแนวคิดของการควบคุมน้ำและกลยุทธ์การควบคุมน้ำจะต้องมีการอธิบาย และในส่วนของการจัดแสดงของบทบาททางสังคมการจัดการของรัฐเกี่ยวข้องกับหลายด้าน เช่น การขนส่ง คลังสินค้า ศุลกากร ธนบัตร ไปรษณีย์ การบริหารเรือลือคเขื่อน และการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ บทบาทของแกรนด์คานัลในการเชื่อมต่อเส้นทางสายไหมทางบก และเส้นทางสายไหมทางทะเล ซึ่งต้องการคำอธิบายด้วยสื่อดิจิทัล วิดีโอ หรือภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจได้มากขึ้น

ลักษณะนิทรรศการและปัญหาของฮอลล์ 3

นิทรรศการประกอบด้วยการจัดแสดง 4 ส่วน ได้แก่:

1. เมืองสำคัญทางตอนเหนือของแกรนด์คานัลในสมัยราชวงศ์สุยและราชวงศ์ถัง
2. เมืองสำคัญทางตอนเหนือของปักกิ่ง-หางโจว ปักกิ่งและซานตงในสมัยราชวงศ์หมิงและชิง
3. เมืองที่อยู่ตรงกลางของปักกิ่ง-หางโจว พวยอันเมืองศูนย์กลางของแกรนด์คานัลและการขนส่งทางน้ำและหยางโจว
4. ตอนใต้ของปักกิ่ง-หางโจว และเมืองริมคลองเจ้อเจียงตะวันออก

นิทรรศการในห้องโถงนิทรรศการและเนื้อหา นิทรรศการทั้งหมดจะแสดงต่อผู้ชม โดยจัดแสดงภูมิทัศน์ถนนประวัติศาสตร์และพื้นที่สถาปัตยกรรม ที่ได้รับการบูรณะ อาคารโบราณ ร้านค้า สินค้า และกิจกรรมแบบโต้ตอบที่ดำเนินการในเมืองริมแกรนด์คานัล ในบางส่วนที่สำคัญจะมีการตั้งจุดสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเสริมด้วยคู่มือเสียงเพื่ออธิบายข้อมูลสำหรับผู้ชมที่ต้องการฟัง เพื่อแสดงเนื้อหาและรูปแบบของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และตีความประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของแกรนด์คานัลจากมุมมองที่กว้าง (Gong Liang, 2021) จากผลแบบสอบถามและการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ตามตารางแสดงเนื้อหา ดังนี้

ตารางที่ 6 ตารางแสดงเนื้อหาของฮอล์ 3

ฮอล์ 3	เนื้อหาหลัก	เนื้อหารายหน่วย	นิทรรศการที่สำคัญ	ลักษณะและปัญหา
	- เมืองสำคัญทางตอนเหนือของแกรนด์คาแนลในสมัยราชวงศ์สุยและราชวงศ์ถัง ได้แก่ เมืองลั่วหยาง สมัยราชวงศ์ถังสุย และเมืองเปียนจิงในสมัยราชวงศ์ซ่งเหนือ	- ภาพจำลองเมืองลั่วหยาง - ความรุ่งเรืองของเมืองเปียนจิง	- ถนนการค้าที่รุ่งเรือง ในสมัยราชวงศ์สุยและถัง - โรงเหล้าและตลาดกลางคืนของเมืองเปียนจิง ในสมัยราชวงศ์ซ่ง	- ผู้ชมนิทรรศการไม่สามารถแยกแยะได้ว่าเนื้อหาที่แสดงนั้นอยู่ในยุคสมัยใดและพื้นที่ในเมืองใด - นิทรรศการขาดรายละเอียดทาง
	- เมืองสำคัญทางตอนเหนือของปักกิ่ง-หางโจว ปักกิ่งและซานตง ในสมัยราชวงศ์หมิงและชิง	- ความมั่งคั่งของปักกิ่ง - ความมั่งคั่งของเมืองฉีจิ้น	- มุมมองของถนนการค้าทางเหนือชีวิตที่เรียบง่ายในบ้านพักอาศัยแบบโบราณของคนจีน	- ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไม่แสดงคำอธิบายให้เกิดความเข้าใจวัฒนธรรมของเมืองและเมืองตามแกรนด์คาแนล
	- เมืองที่อยู่ตรงกลางของปักกิ่ง-หางโจว พวยอัน เมืองศูนย์กลางของแกรนด์คาแนลและการขนส่งทางน้ำ	- ศูนย์กลางการขนส่งทางน้ำ (พวยอัน) พ่อค้าเกลือ (หยางโจว) เมืองศูนย์กลางของอุตสาหกรรมเกลือ	- ถนนการค้าห้วยหยาง บ้านพักพ่อค้าเกลือ วิถีโอเอซิสหลังแสดงถึงการเชื่อมโยงจากเหนือสู่ใต้	- ได้อย่างลึกซึ้ง - ในการแสดงรูปแบบขาดเอกลักษณ์ของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
	- ตอนใต้ของปักกิ่ง-หยางโจว และเมืองริมคลองเจ้อเจียงตะวันออกแสดงถึงจุดสำคัญว่าเมืองทางตอนใต้ของแม่น้ำแยงซี เป็นตัวแทนของซูโจวและหยางโจว	- ความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนาของอุตสาหกรรมทอผ้าไหมทางตอนใต้ของแม่น้ำแยงซี - กิจกรรมข้าวสาลีและปลา มีความเจริญรุ่งเรือง สไตลรูปแบบตลาดน้ำ 3 หมู่บ้าน	- วิดีโอท้องฟ้า หมอกและฝนในเมือง ภาพฝนตกภายในห้องบ้านริมน้ำ	

การจัดนิทรรศการในฮอลล์ 3 มีพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการประมาณ 3,100 ตารางเมตร แตกต่างจากการจัดแสดงในพื้นที่การจัดแสดงอื่น ๆ ในพิพิธภัณฑ์ ด้วยโหมด “การสร้างภูมิทัศน์ทางประวัติศาสตร์ในเมือง” สร้างห้องโถงนิทรรศการที่มีฉากทางประวัติศาสตร์และรูปแบบจริง เพื่อให้ผู้ชมสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่จัดแสดงได้

ช่วงเวลาของการเลือกศึกษานิทรรศการคือ ช่วงสมัยของแกรนด์คานัลในราชวงศ์สุย ถึง และช่วงราชวงศ์หยวน หมิงและชิง และขอบเขตเชิงพื้นที่ครอบคลุมคลองใหญ่สุย-ถัง คลองใหญ่ปักกิ่ง-หยางโจว และคลองเจ้อเจียงตะวันออกจากปักกิ่งเหอหนานซานตงถึงเจียงซูและเจ้อเจียง ซึ่งแสดงวัฒนธรรมภูมิภาคทั้งสองด้านของแกรนด์คานัล นิทรรศการฟื้นฟูภูมิทัศน์ถนนทางประวัติศาสตร์และพื้นที่สถาปัตยกรรมและพื้นที่ธุรกิจเพื่อแสดงเนื้อหาในรูปแบบของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

ทัศนียภาพ

ตามถนนสามารถเห็นร้านค้า ร้านอาหาร ร้านหนังสือ โรงน้ำชา ไปรษณีย์ บ้านเงิน ห้องโถงทาง การแพทย์ ร้านขายยา โรงละคร โรงรับจำนำ ยู่ฉาง สำนักงานทอผ้า วัดเทียนโฮว และอาคารสาธารณะอื่น ๆ สามารถไปตามตรอกซอกซอยและแม่น้ำ เพื่อสัมผัสถึงบรรยากาศอาคารที่อยู่อาศัย เช่น ลานบ้านพ่อค้าเกลือ และบ้านริมน้ำ ผู้คนสามารถเดินเล่นไปตามถนนและซื้อสินค้าเหนือใต้ทุกชนิดที่หมุนเวียนไปตามแกรนด์คานัล มีร้านค้า ชมการแสดงโอเปร่า รวมถึงโรงน้ำชาและโรงละคร ลิ้มรสอาหารและเพลิดเพลินกับทิวทัศน์บนถนนในร้านอาหารโรงน้ำชา และร้านขนม ถ่ายภาพที่ Cailou Huanmen อาคารที่มีสีสัน ชุมประตู่ สะพานโค้งหงเหียว เรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมพื้นบ้านต่าง ๆ ผ่านฉากงานเลี้ยงบนเรือ ที่อยู่อาศัยพ่อค้าเกลือ การแต่งหน้า รวมถึงการเช่าเครื่องแต่งกายโบราณ การละเล่นพื้นบ้าน งานหัตถกรรม และวัฒนธรรมต่าง ๆ ช่วงตลอดแนวแกรนด์คานัล

พหุสัมผัส

เทคโนโลยีดิจิทัลจำลองสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่แท้จริง ทำให้ผู้ชมรู้สึกรับรู้ได้ถึงบรรยากาศทั้งกลางวันและกลางคืน สภาพอากาศที่ฝนตกและได้ยินเสียงพูดและตะโกนของผู้คนด้วยภาษาท้องถิ่นและเสียงของชีวิตธรรมชาติ ด้วยประสบการณ์ทางสายตา สัมผัส กลิ่น และการได้ยิน นิทรรศการทำให้ผู้ชมดื่มด่ำกับมิติที่หลากหลายของเวลาและพื้นที่

โดยทั่วไปฮอลล์ 3 ใช้การทำเสมือนชีวิตจริงและนิทรรศการแบบมิติสัมผัสเป็นวิธีการออกแบบหลัก เพื่อสร้างความรู้สึกรู้สึกของเวลาและการเดินทางผ่านมิติสัมผัสสำหรับผู้ชมเพิ่มเนื้อหาประสบการณ์ของพิพิธภัณฑ์และเปลี่ยนพิพิธภัณฑ์ให้เป็นพื้นที่ทางประสบการณ์แบบโต้ตอบ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับปรุงและการพัฒนาวัตรกรรมของประสบการณ์ที่ดื่มด่ำของพิพิธภัณฑ์

ลักษณะ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดนิทรรศการฮอลล์ 3

1. การจัดแสดงนิทรรศการในฮอลล์ 3 ไม่มีคำอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมแกรนด์คานัล ผู้ชมจึงไม่สามารถแยกแยะได้ว่าเกิดในช่วงระยะสมัยราชวงศ์ใดและพื้นที่เมืองใดที่เนื้อหาที่แสดงอยู่ ซึ่งไม่เอื้อต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมแกรนด์คานัล จึงควรมีเครื่องหมายแสดงผลอย่างถูกต้อง ครบถ้วน

2. ควรนำรายการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นมาใช้ในการแสดงรูปแบบธุรกิจการค้า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งสามารถจัดแสดงดนตรีและโอเปร่า งานฝีมือแบบดั้งเดิม และประเพณีเทศกาล เช่น โอเปร่าในปักกิ่ง การแสดงศิลปวัฒนธรรมมณฑลชานตง วัฒนธรรมโบราณในหยางโจว-ซูโจว ภาพวาดยาวขนหางหลิวในเทียนจิน ภาพวาดปีใหม่เมืองจูเซียนในมณฑลเหอหนาน ไปจนถึงภาพวาดปีใหม่ ไม้พิชในซูโจว

การอภิปรายผล

การจัดแสดงนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์แกรนด์คานัลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นการจัดนิทรรศการทางประวัติศาสตร์ จัดแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละช่วงของราชวงศ์ การจัดแสดงใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้เกิดความน่าสนใจให้ผู้ชมมีปฏิสัมพันธ์เชิงโต้ตอบกับเทคโนโลยีดิจิทัล รูปแบบการจัดนิทรรศการทางประวัติศาสตร์มีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องผ่านสื่อต่าง ๆ นอกเหนือการจัดแสดงทางกายภาพ แต่ยังรวมถึงวิธีการเล่าเรื่อง คุณสมบัติเชิงพื้นที่ที่เทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้เนื้อหาการเล่าเรื่องและการแสดงออกที่ไม่เหมือนใคร (Wu Meng and White Lotus, 2021) ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นประเด็นในการเล่าเรื่องชัดเจนขึ้น ส่งผลให้รูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการน่าสนใจยิ่งขึ้น

พิพิธภัณฑ์แกรนด์คานัลมีจุดประสงค์ในการจัดแสดงนิทรรศการเพื่อให้ผู้เข้าชมได้รับรู้ เรียนรู้ และเกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมแกรนด์คานัล เพื่อสานต่อความทรงจำทางวัฒนธรรม คุณค่าทางจิตวิญญาณ และภูมิปัญญาความอยู่รอดทางวัฒนธรรม ความสำคัญของการจัดแสดงนิทรรศการแกรนด์คานัลคือ การสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ส่งเสริมการแลกเปลี่ยน และแบ่งปันวัฒนธรรมดั้งเดิม (Xu Pengfei and Shunfa Han, 2022) การจัดนิทรรศการในฮอลล์ 1 และฮอลล์ 3 เป็นการจัดแสดงแบบเรียบง่าย มีคำอธิบายน้อย ซึ่งยากต่อการเข้าใจในวัฒนธรรม ขาดการอธิบายเนื้อหาและการใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาเรื่องราว เหตุการณ์สำคัญ บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาของคนจีนโบราณ ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ ความสามัคคีของคนในชาติ และการสืบทอดวัฒนธรรม รวมถึงการใช้สื่อดิจิทัลอธิบายบทบาทในการเชื่อมต่อเส้นทางสายไหมบนบกและทางทะเล ทางด้านเศรษฐกิจ แกรนด์คานัลมีอิทธิพลต่อการวางแผนของเมืองหลวง เมืองอุตสาหกรรม และการค้าตลอดเส้นทาง ซึ่งกำหนดวิถีชีวิตของผู้คนหลายรุ่น ล้วนเป็นสิ่งที่ต้องการคำอธิบายมีจอแสดงผลให้ผู้ชมเข้าใจได้อย่างครอบคลุม การศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและปัญหาในการจัดนิทรรศการแกรนด์คานัลจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยในการจัดแสดง การแสดงเนื้อหาและรูปแบบนิทรรศการ การประกอบโครงสร้างของเนื้อหากับสื่อดิจิทัลในการแสดงผลให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมแกรนด์คานัลจึงเป็นเรื่องที่สำคัญของการจัดนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์แกรนด์คานัลตามจุดประสงค์ของพิพิธภัณฑ์ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อผู้ชมนิทรรศการ ได้รับทั้งความรู้และความประทับใจจากประสบการณ์ในการชมนิทรรศการแกรนด์คานัล เกิดความรัก ความหวงแหนในวัฒนธรรม และการตระหนักถึง ความเป็นชาติ เป็นแนวทางให้กับพิพิธภัณฑ์แก

รณรงค์คาแนล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันสร้างรูปแบบแนวทางที่เหมาะสม และเกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดนิทรรศการ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางสำหรับ การจัดนิทรรศการทางประวัติศาสตร์ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการวิจัย

1.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของศิลปวัฒนธรรมกับยุคสมัยการปกครองตามแนวเส้นทางของแกรนด์คาแนล

1.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการวัฒนธรรมร่วมสมัยและการแสดงถึงพัฒนาธรรมของแกรนด์คาแนล

1.3 ควรมีผู้บริหารระดับนโยบายร่วมโฟกัสกรุปให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อให้เกิดแนวทางในการจัดการการเล่าเรื่องข้ามสื่อในพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาประเด็นสำคัญของการเผยแพร่วัฒนธรรมและการแสดงศิลปะและวัฒนธรรมแกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องการจัดการนิทรรศการเสมือนจริงพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนล

2.3 ควรมีการวิจัยการสร้างแบบจำลองการจัดการการเล่าเรื่องข้ามสื่อของพิพิธภัณฑ์แกรนด์คาแนลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

เอกสารอ้างอิง

GONG Liang. (2021). **Construction orientation and development requirements of the Grand Canal Museum of China**. Southeast Culture (03), 119-124+190+192.

Tian Tian. (2022). **How the Permanent Exhibition Communicates the Theme Positioning of the Museum: A Case Study of the China Grand Canal Museum in Yangzhou**. Southeast Culture (S1), 107-109.

Wu Meng and White Lotus. (2021). **Basic Logic and Construction Methods of Historical Museum Exhibition**. Museum Management (02), 47-54.

Xu Pengfei and Shunfa Han. (2022). **Narrative Studies in Intangible Cultural Heritage Museums**. Beijing Culture & Creativity (03), 40-46.

Zheng Jing. (2021). **How to develop the culture of the Grand Canal Museum in Yangzhou as an example**. Art Observation (10), 27-28.

การศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็ก และที่พักทางเลือกในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

Study of the level of service quality development small hotel staff and
alternative accommodation in the area of Suphan Buri Province

ทวีวัฒน์ กันฉาย¹/สมรพรรณ คงสกุล²/สรชัย ยมกกุล³/นิภา วธวานิชกุล⁴/
วิโรจน์ ครั่งกลาง⁵

Thavewat Kunchay¹ / Samornpan Kongsakul³ / Sanchai Yomakakul³/
Nipha wthawnichkul⁴/Wirocn khrangklang⁵

^{1,2} อาจารย์ประจำ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและอีเว้นท์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

^{1,2} Instructor of Bachelor of Arts Program in Hotel and Event Management, Rattanaabundit University

³ อาจารย์ประจำ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจด้านการบิน มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

³ Instructor of Bachelor of Arts Program in Aviation Business, Rattanaabundit University

⁴ อาจารย์ประจำ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

⁴ Instructor of Bachelor of Arts Program in Integrated Tourism Management Innovation, Rattanaabundit University

⁵ อาจารย์ประจำ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

⁵ Instructor of Bachelor of Business Administration Program in Logistics and Supply Chain Management,
Rattanaabundit University

Corresponding author E-mail: t46050@gmail.com

(Received: April 29, 2023; Revised: December 28, 2023; Accepted: June 21, 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบริการ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการบริการ การจัดทำหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพการบริการ การเตรียมการก่อนการพัฒนาคุณภาพการบริการ การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริการและการประเมินผลการฝึกอบรม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 221 ตัวอย่าง โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ใน

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงาน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางสถิติประกอบการบรรยาย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการโรงแรมที่เข้าร่วมงานจัดสอนหลักสูตรโอกาสการลงทุนโรงแรมขนาดเล็ก บุติค&โฮสเทล วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างการพัฒนาคุณภาพการบริการกับ กระบวนการพัฒนาคุณภาพบริการ ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมการให้ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อพนักงาน ต่อนายจ้างและการแข่งขัน ในภาพรวมให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ส่วนของกระบวนการพัฒนาศักยภาพการบริการพนักงาน อันประกอบด้วย การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม การจัดทำหลักสูตร การเตรียมการก่อนการฝึกอบรม การดำเนินการฝึกอบรม และการประเมินผลการฝึกอบรม ในภาพรวมให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากเช่นกัน การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริการพนักงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรม ควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมของพนักงานก่อนเป็นอันดับแรก เพราะจะช่วยให้ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรม ทราบข้อมูลและแนวทางสำหรับการดำเนินการฝึกอบรมในขั้นตอนต่อไป การจัดทำหลักสูตร ในการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริการพนักงาน สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ กำหนดเนื้อหา วิธีการ กิจกรรม เวลา สถานที่ งบประมาณ วิทยากร เอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์และการประเมินผลการฝึกอบรม ให้สอดคล้องกับความต้องการของพนักงานด้วย พร้อมทั้งชี้แจงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้รู้ถึงความคาดหวังของการจัดการฝึกอบรม การเตรียมการก่อนการฝึกอบรม ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดผู้เข้ารับการฝึกอบรม รวมทั้งกำหนดวิทยากรและประสานงานกับวิทยากร ประสานงานกับผู้บริหาร ประสานงานกับผู้เข้าร่วม เพื่อพัฒนาศักยภาพพนักงาน การดำเนินการฝึกอบรม สิ่งสำคัญที่สุดผู้รับผิดชอบการฝึกอบรม ควรปฏิบัติตามแนวทางที่ได้เตรียมการไว้ การประเมินผลการฝึกอบรม ควรจัดให้มีการประเมินความรู้ ทั้งก่อนการเข้าร่วมฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมและจัดทำรายงานนำเสนอผู้บริหารทุกครั้ง มีแนวทางในการประเมินที่ชัดเจน

คำสำคัญ: คุณภาพการบริการ การพัฒนาศักยภาพ การบริการพนักงาน

Abstract

The study of the level of service quality development for small hotel staff and alternative accommodations in the area of Suphan Buri Province has a purpose to study guidelines for the development of the potential of small hotel employees in the area of Suphan Buri Province. Data were collected using a questionnaire on the importance of service quality improvement and employee service quality improvement process. The sampling in this research includes the operators of small hotels and alternative accommodations, totaling 221

samples. Employing purposive sampling, the data were collected using questionnaires on the service quality development and the data were analyzed using descriptive statistics. The results are presented in the form of tables for lectures. The research method of sample group is based on the hotel operators who participated in a teaching course on investment opportunities in small hotels, boutiques, and hostels. Data were analyzed by finding the frequency, percentage, means, standard deviation (S.D.) and Pearson's correlation coefficient between service quality development and service quality development process. The study found that the importance of improving the quality of service to employees, to employers, and to competition is at a high level. As for the development of employee service potential, which consists of the analysis of training needs, course preparation, preparation before training, training operations, and training evaluation, the importance is overall at a high level. To develop the service potential of the staff for maximum efficiency, the person in charge of training should pay attention to the training needs of the employees first and foremost because it will help those responsible for training to know the information and guidelines for planning the next steps of training. When setting up a training course to develop the potential of service personnel, attention should be paid to the content, methods, activities, time, place, budget, speakers, documents, media, materials, and training evaluation in accordance with the needs of employees, as well as explaining to the trainees the expectations of training management. The preparation before training should focus on to the selection of the participating trainees, the choice of speakers and the coordination with the speakers, the executives, the participants to develop the potential of employees training operations. Most importantly, the people responsible for the training should follow the prepared structure. There should also be a knowledge assessment with clear guidelines for both before attending the training and after, and the reports of this evaluation should be presented to the executives every time.

Keyword: Service quality, Potential development, Service worker

บทนำ

การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีศักยภาพในการทำรายได้ให้กับประเทศไทยต้องพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานความปลอดภัย และการให้บริการระดับสากล มีมาตรฐานสูง โดยการเน้นวัฒนธรรมไทยคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

(ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561 – 2580 ด้านขีดความสามารถในการแข่งขันและด้านการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์) จากนั้นหน่วยงานของรัฐบาลก็ให้ความสำคัญของการพัฒนา จึงได้กำหนดพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ.2545 ระบุให้สถานประกอบการมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยในแต่ละปีปฏิทินสถานประกอบการแต่ละแห่งจะต้องจัดให้บุคลากร ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 50 ของทรัพยากรมนุษย์ทั้งหมดให้เข้ารับการฝึกอบรมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2559)

ด้วยแนวโน้มเพิ่มขึ้นของการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ การท่องเที่ยวความสนใจพิเศษ และการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ จึงอาจทำให้แนวทางการพัฒนาศักยภาพพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกเป็นไปได้ช้า ธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจบริการด้านที่พักและมีลักษณะพิเศษที่มีความแตกต่างจากธุรกิจอื่น การแข่งขันเพื่อให้ประสบความสำเร็จจึงเกิดจากคุณภาพการให้บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าคุณภาพการให้บริการจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก การที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น เกิดจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของผู้ประกอบการโรงแรมแต่ละแห่งอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ จนทำให้การดำเนินงานด้านการให้บริการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคกลางของประเทศไทย เป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และธรรมชาติ แต่ก็เชื่อว่าจะมีดีแต่ของเก่า ๆ เท่านั้น ของใหม่ ๆ ที่น่าสนใจก็มีอยู่ไม่น้อย จังหวัดสุพรรณบุรี มีโบราณสถานเป็นจำนวนมากที่มีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทั้งที่เป็นแบบดั้งเดิมและที่สร้างใหม่ เป็นแหล่งที่ตั้งซึ่งมีความเหมาะสม สำหรับสินค้าเกษตรที่จะส่งออกผ่านการขนส่งทางลำน้ำและทางบก อีกทั้งมีเครือข่ายขนส่งที่สามารถเชื่อมโยงกับภาคอื่น ๆ ไปจนถึงประเทศเพื่อนบ้าน AEC ได้สะดวก อยู่ใกล้กรุงเทพฯ ซึ่งสามารถเดินทางได้สะดวก และสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวแบบเข้าไป-เย็นกลับ รวมทั้งเป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ที่ไม่สามารถขยายหรือตั้งโรงงานในกรุงเทพฯ ได้ ต้องการอยู่ใกล้ศูนย์กลางการขนส่งระหว่างประเทศ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมการรวบรวมสินค้าทางการเกษตรไปสู่ตลาดขายส่งในกรุงเทพฯ และปริมาณผลรวมทั้งตลาดส่งออกต่างประเทศ เป็นเมืองอยู่ชานเมือง มีสภาพดินที่อุดมสมบูรณ์ และระบบชลประทานพร้อมสามารถสนับสนุนให้เกิดการทำเกษตรกรรมที่ได้ผลผลิตสูงตลอดทั้งปี เหมาะกับการเกษตร มีชุมชนที่มีรากเหง้าทางเชื้อชาติ และศาสนา ที่มีความแตกต่างกัน แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และสามารถเป็นเครือข่ายช่วยส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรีมากขึ้น

เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานความปลอดภัยและการให้บริการระดับสากล มีมาตรฐานสูง แต่โรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกที่กำลังขยายตัวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ยังมีปัญหาด้านมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จ จากเหตุผลดังกล่าว การวิจัยในครั้งนี้จึงเน้นเพื่อให้ทราบว่าผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกในจังหวัดสุพรรณบุรี มีระดับคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก

แบบใด นอกจากนั้นแล้ว ผลการวิจัยสามารถนำไปปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาศักยภาพพนักงานโรงแรมขนาดเล็ก และที่พักทางเลือก เพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เข้ามาใช้บริการเพิ่มมากขึ้นด้วย การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย ได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรในธุรกิจโรงแรม เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการให้บริการ สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เข้ามาใช้บริการ จึงได้เลือกทำการศึกษาการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรที่ใช้เป็นรูปแบบ การพัฒนาศักยภาพพนักงานโรงแรมให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกใน จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการได้ผลตอบแทนจากการให้บริการที่มีประสิทธิภาพเป็นผลตอบแทน ที่ได้จากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่คุ้มค่า นอกจากนี้ผลการศึกษาที่ได้อาจยังสามารถนำไปเป็นแนวทางใน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจโรงแรมอื่น ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการบริการของโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก ในเขตพื้นที่จังหวัด สุพรรณบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกับตัวอย่างวิจัยที่เป็นผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็กและที่พัก ทางเลือกในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี โดยคณะผู้วิจัยต้องการเลือกโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก เนื่องจาก กิจกรรมที่พักประเภทนี้ดำเนินกิจการโดยสมาชิกในครอบครัว เป็นที่ดินของตนเอง การดำเนินงานขึ้นอยู่กับ ความรู้ ความสามารถและเงินทุนในการดำเนินงาน และเลือกพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากการท่องเที่ยว ของจังหวัดมีแนวโน้มได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และธรรมชาติ โดย เลือกสอบถามจากผู้เข้าร่วมงานจัดสอนหลักสูตรเจาะลึกโอกาสการลงทุนโรงแรมขนาดเล็ก บูติก&โฮสเทล รุ่นที่ 8 ดำเนินการเก็บข้อมูลในวันที่ วันที่ 2-4 กรกฎาคม 2565

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก ในพื้นที่ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีจำนวนห้องพักน้อยกว่า 30 ห้อง และระดับบริการอยู่ในกลุ่มสามดาวหรือต่ำกว่า มีจำนวน 491 แห่ง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555)

กลุ่มตัวอย่าง ผู้เข้าร่วมงานจัดสอนหลักสูตรเจาะลึกโอกาสการลงทุนโรงแรมขนาดเล็ก บูติก&โฮสเทล รุ่นที่ 8 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก มีจำนวนห้องพักน้อยกว่า 30 ห้อง และระดับบริการอยู่ในกลุ่มสามดาวหรือต่ำกว่า เปิด

กิจการมากกว่า 1 ปี ได้ขนาดตัวอย่าง 221 ตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล การสำรวจด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument) เป็นเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก 3 ด้าน ประกอบด้วย ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อพนักงาน ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อนายจ้าง และความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อการแข่งขัน

ด้านกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการบริการ การจัดทำหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพการบริการ การเตรียมการก่อนการพัฒนาคุณภาพการบริการ การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริการและการประเมินผลการฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตรวจสอบความถูกต้องเบื้องต้นของแบบสอบถาม (Questionnaire) แล้วจึงคำนวณความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พบว่า มีข้อคำถาม จำนวน 7 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.60 ไม่ผ่านเกณฑ์พิจารณาจึงตัดข้อคำถามดังกล่าวออก ข้อคำถามผ่านเกณฑ์ จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.60 และข้อคำถาม จำนวน 25 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 ดังนั้น จึงได้แบบสอบถาม จำนวน 35 ข้อ และได้นำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลที่ได้นมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเพื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ด้านการพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก 3 ด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อพนักงาน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อนายจ้าง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 และความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อการแข่งขัน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 ในด้านกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก 5 ด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการบริการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 การจัดทำหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพการบริการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 การเตรียมการก่อนการพัฒนาคุณภาพการบริการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

การบริการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 การประเมินผลการฝึกอบรม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 แล้วจึงนำเครื่องมือไปใช้เก็บตัวอย่างในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยศึกษาถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็นของผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก โดยใช้ตารางสถิติประกอบคำบรรยาย เพื่ออธิบายลักษณะตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ระหว่างการพัฒนาคุณภาพการบริการกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล แสดงผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=221)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	68	30.45
1.2 หญิง	153	69.55
รวม	221	100
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่าอายุ 31 ปี	73	33.18
2.2 อายุระหว่าง 31 – 40 ปี	97	44.09
2.3 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี	35	15.91
2.4 อายุ 50 ปี ขึ้นไป	16	6.82
รวม	221	100
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	89	40.45
3.2 ปริญญาตรี	114	51.36
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	18	8.18
รวม	221	100

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ประสบการณ์ทำงานที่โรงแรมแห่งนี้		
4.1 ประสบการณ์ ต่ำกว่า 1 ปี	58	26.36
4.2 ประสบการณ์ 1 – 5 ปี	104	47.27
4.3 ประสบการณ์ 6 – 10 ปี	36	16.36
4.4 ประสบการณ์ 11 – 15 ปี	14	6.36
4.5 ประสบการณ์ มากกว่า 15 ปี	9	3.64
รวม	221	100

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 221 ตัวอย่าง เป็นเพศหญิง จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 69.55 และเป็นเพศชาย จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.45 ด้านอายุ มีอายุอยู่ระหว่าง 31–40 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 44.09 อายุต่ำกว่าอายุ 31 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 33.18 ด้านระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 51.36 การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 40.45 ด้านประสบการณ์ทำงานที่โรงแรมแห่งนี้ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 1–5 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 47.27 ประสบการณ์ต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 26.36 และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 12,001–16,000 บาท จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 79.55 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 7,501–12,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อพนักงาน แสดงผลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อพนักงาน

การพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อพนักงาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความสำคัญ
1. การพัฒนาคุณภาพการบริการของพนักงานมีผลต่อการประเมินผลประจำปี	3.59	0.89	มาก
2. พนักงานได้โอกาสแสดงความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน	4.44	0.79	มากที่สุด
3. พนักงานแต่ละหน้าที่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตน	4.49	0.95	มากที่สุด
4. การทำงานของแต่ละแผนกมีการประสานงานด้วยความเต็มใจเป็นอย่างดี	3.79	0.89	มาก
รวมเฉลี่ย	4.15	0.89	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.89 โดยเรียงลำดับการให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ พนักงานแต่ละหน้าที่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตน มีการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.95 พนักงานได้โอกาสแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79 ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยระดับการให้ความสำคัญน้อยที่สุดได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการบริการของพนักงานมีผลต่อการประเมินผลประจำปี โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.89 และการทำงานของแต่ละแผนกมีการประสานงานด้วยความเต็มใจเป็นอย่างดีโดย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.89

3. ระดับความคิดเห็นของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อนายจ้าง แสดงผลได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อนายจ้าง

การพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อนายจ้าง	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความสำคัญ
1. ผู้บริหารรับฟังข้อเสนอแนะจากพนักงานภายหลังเข้ารับการฝึกอบรม	3.49	0.86	มาก
2. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจในการเพิ่มพูนความรู้ของพนักงาน	4.38	0.80	มากที่สุด
3. ผู้บริหารยินดีให้การสนับสนุน ด้านทรัพยากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดฝึกอบรม	3.48	0.80	มาก
4. ผู้บริหารให้ความสำคัญเป็นธรรมและเอาใจใส่พนักงานทุกคน	2.71	0.78	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.49	0.80	มาก

จากตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อนายจ้าง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 โดยเรียงลำดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจในการเพิ่มพูนความรู้ของพนักงาน โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 ผู้บริหารรับฟังข้อเสนอแนะจากพนักงานภายหลังเข้ารับการฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.86 ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยระดับการให้ความสำคัญน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารให้ความสำคัญเป็นธรรมและเอาใจใส่พนักงานทุกคน โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 และผู้บริหารยินดีให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80

4. ระดับความคิดเห็นของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อการแข่งขัน แสดงผลได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อการแข่งขัน

การพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อการแข่งขัน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความสำคัญ
1. ผู้บริหารมีแผนการพัฒนาพนักงานเพื่อรองรับการท่องเที่ยวหลังจากการเปิดเสรีทางการค้า	4.31	0.80	มากที่สุด
2. ผู้บริหารมีแผนการพัฒนาพนักงานในเรื่องทักษะภาษาอังกฤษเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจากการเปิดเสรีทางการค้า	2.68	0.79	ปานกลาง
3. ผู้บริหารมีการกำหนดแผนนโยบายเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอนาคต	3.71	0.78	มาก
4. โรงแรมของท่านพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ	2.85	0.81	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.58	0.75	มาก

จากตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นของการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อการแข่งขัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.75 เรียงลำดับความคิดเห็นความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารมีแผนการพัฒนาพนักงานเพื่อรองรับการท่องเที่ยวหลังจากการเปิดเสรีทางการค้า โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 ผู้บริหารมีการกำหนดแผนนโยบายเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอนาคต โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยระดับการให้ความสำคัญน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารมีแผนการพัฒนาพนักงานในเรื่องทักษะภาษาอังกฤษเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจากการเปิดเสรีทางการค้า และโรงแรมของท่านพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81

5. ระดับความคิดเห็นของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกด้านการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการบริการ แสดงผลได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการบริการ

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการ	($\bar{X}$)	(S.D.)	ความสำคัญ
1. ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมสอบถามหัวข้อที่ต้องการก่อนเสมอ	3.37	0.97	ปานกลาง
2. การจัดให้พนักงานเข้ารับการฝึกอบรมจะมีการสอบถามความสนใจของพนักงานก่อน	4.35	0.96	มากที่สุด
3. พนักงานสามารถวิจารณ์ความเหมาะสมของการฝึกอบรมได้	3.18	0.84	ปานกลาง
4. ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมได้กำหนดวัตถุประสงค์ตรงตามความต้องการของเป็นส่วนใหญ่	3.83	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย	3.67	0.90	มาก

จากตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกด้านการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการบริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.90 โดยเรียงลำดับความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การจัดให้พนักงานเข้ารับการฝึกอบรมจะมีการสอบถามความสนใจของพนักงานก่อน โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.96 ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมได้กำหนดวัตถุประสงค์ตรงตามความต้องการของเป็นส่วนใหญ่ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยระดับการให้ความสำคัญน้อยที่สุด ได้แก่ พนักงานสามารถวิจารณ์ความเหมาะสมของการฝึกอบรมได้ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.84

6. ระดับความคิดเห็นของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกด้านการจัดทำหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพการบริการ แสดงผลได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านการจัดทำหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพการบริการ

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการ	($\bar{X}$)	(S.D.)	ความสำคัญ
1. ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมมีการแจ้งให้พนักงานทราบถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมทุกครั้ง	3.55	0.90	มาก
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	4.31	0.80	มากที่สุด
3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรู้ถึงความคาดหวังขององค์กรในการจัดการฝึกอบรม	2.68	0.79	ปานกลาง
4. มีการชี้แจงกำหนดการ วัตถุประสงค์ เวลา ให้พนักงานทราบก่อนการฝึกอบรม	3.71	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย	3.42	0.82	มาก

จากตารางที่ 6 ระดับความคิดเห็นของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกด้านการจัดทำหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพการบริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.82 เรียงลำดับความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 มีการชี้แจงกำหนดการ วัตถุประสงค์ เวลา ให้พนักงานทราบก่อนการฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยระดับการให้ความสำคัญน้อยที่สุด ได้แก่ เข้ารับการฝึกอบรม รู้ถึงความคาดหวังขององค์กรในการจัดการฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79

7. ระดับความคิดเห็นของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกด้านการเตรียมการก่อนการพัฒนาคุณภาพการบริการ แสดงผลได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านการเตรียมการก่อนการพัฒนาคุณภาพการบริการ

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการ	($\bar{X}$)	(S.D.)	ความสำคัญ
1. ผู้บริหารมีแนวคิดที่ “การฝึกอบรมคือ การพัฒนาคุณภาพคน เพื่อสร้างการบริการที่ดีแก่ลูกค้า”	3.49	0.86	มาก
2. ในการฝึกอบรมมีการใช้สื่อและเครื่องมือที่เหมาะสมกับหัวข้อการฝึกอบรม	4.38	0.80	มากที่สุด
3. ผู้รับการฝึกอบรมมีการแจ้งตารางการฝึกอบรมให้พนักงานทราบทุกครั้งที่มีการฝึกอบรม	3.48	0.80	มาก
4. ผู้รับการฝึกอบรมกำหนดเวลาที่เหมาะสมในการจัดการฝึกอบรม	2.71	0.78	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.43	0.79	มาก

จากตารางที่ 7 ระดับความคิดเห็นของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกด้านการเตรียมการก่อนการพัฒนาคุณภาพการบริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79 โดยเรียงลำดับความสำคัญมากที่สุดได้แก่ ข้อที่ การฝึกอบรมมีการใช้สื่อและเครื่องมือที่เหมาะสมกับหัวข้อการฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 ผู้บริหารมีแนวคิดที่ “การฝึกอบรม คือ การพัฒนาคุณภาพคน เพื่อสร้างการบริการที่ดีแก่ลูกค้า” โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.86 ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยระดับ

การให้ความสำคัญน้อยที่สุดได้แก่ผู้รับการฝึกอบรมกำหนดเวลาที่เหมาะสมในการจัดการฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78

8. ระดับความคิดเห็นของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกด้านการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริการ แสดงผลได้ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริการ

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการ	($\bar{X}$)	(S.D.)	ความสำคัญ
1. กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริการเป็นไปตามตารางที่กำหนดไว้	3.58	0.86	มาก
2. ในระหว่างการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี	4.38	0.70	มากที่สุด
3. ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการพัฒนาคุณภาพการบริการให้เหมาะสม	2.98	0.75	ปานกลาง
4. ผู้บริหารยินดีให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดการฝึกอบรม	3.72	0.79	มาก
5. ผู้บริหารให้การสนับสนุนการเรียนรู้สิ่งใหม่ของพนักงานอยู่เสมอ	2.90	0.80	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.51	0.78	มาก

จากตารางที่ 8 ระดับความคิดเห็นของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกด้านการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 โดยเรียงลำดับความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ในระหว่างการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.70 ผู้บริหารยินดีให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดการฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79 ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยระดับการให้ความสำคัญน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารให้การสนับสนุนการเรียนรู้สิ่งใหม่ของพนักงานอยู่เสมอ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80

9. ระดับความคิดเห็นของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกด้านการประเมินผลการฝึกอบรม แสดงผลได้ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านการประเมินผลการฝึกอบรม

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการ	($\bar{X}$)	(S.D.)	ความสำคัญ
1. โรงแรมของท่านมีกฎ ระเบียบ และข้อบังคับในรูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน	3.55	0.90	มาก
2. ผู้บริหารสนใจรับฟังข้อเสนอแนะจากพนักงานที่ประสบปัญหาในการเข้ารับการฝึกอบรม	4.31	0.80	มากที่สุด
3. ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมมีการประเมินความรู้ความสามารถ และทักษะของพนักงานก่อนการฝึกอบรม	2.68	0.79	ปานกลาง
4. ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมมีการประเมินความรู้ความสามารถ และทักษะของพนักงานหลังการฝึกอบรม	3.71	0.78	มาก
5. ผู้บริหารมีการเตรียมพร้อมในการปรับตัวให้สอดคล้องกับผลการประเมินในสถานการณ์ต่างๆ	3.41	0.82	มาก
รวมเฉลี่ย	3.42	0.82	มาก

จากตารางที่ 9 ระดับความคิดเห็นของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกด้านการประเมินผลการฝึกอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 โดยเรียงลำดับความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสนใจรับฟังข้อเสนอแนะจากพนักงานที่ประสบปัญหาในการเข้ารับการฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมมีการประเมินความรู้ ความสามารถ และทักษะของพนักงานหลังการฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยระดับการให้ความสำคัญน้อยที่สุดได้แก่ ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมมีการประเมินความรู้ ความสามารถ และทักษะของพนักงานก่อนการฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79

10. ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาคุณภาพการบริการกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการ แสดงผลได้ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาคุณภาพการบริการกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการ (n=221)

ตัวแปร	กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงาน				
	การวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพ	การจัดทำหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพ	การเตรียมการก่อนการพัฒนาคุณภาพ	การดำเนินการพัฒนาคุณภาพ	การประเมินผล การฝึกอบรม
1. การพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อพนักงาน	0.68*	0.68*	0.62*	0.62*	0.64*
2. การพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อนายจ้าง	0.71*	0.66*	0.74*	0.62*	0.68*
3. การพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อการแข่งขัน	0.73*	0.63*	0.61*	0.66*	0.66*
โดยภาพรวม	0.90*	0.89*	0.91*	0.92*	0.88*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาคุณภาพการบริการกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการ มีความสัมพันธ์ทางบวก โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูงสุด ไปหาน้อยที่สุด คือ กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านการเตรียมการก่อนการพัฒนาคุณภาพการบริการกับการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อนายจ้าง มีค่า $r = .74$ กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการบริการกับการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อการแข่งขัน มีค่า $r = .73$ กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการบริการกับการพัฒนาคุณภาพการบริการที่มีต่อนายจ้าง มีค่า $r = .71$ ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพการบริการกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การพัฒนาคุณภาพการบริการด้านการฝึกอบรมที่มีต่อพนักงาน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริการ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูงสุด คือ การฝึกอบรมที่มีต่อพนักงานกับกระบวนการฝึกอบรมพนักงานด้านการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการบริการและการจัดทำหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพพนักงานมีความสัมพันธ์กันระดับสูง มีค่า $r = .68$

การพัฒนาคุณภาพบริการด้านการฝึกอบรมที่มีต่อนายจ้าง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกระบวนการฝึกอบรม โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูงสุด คือ การฝึกอบรมที่มีต่อพนักงานกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพพนักงานด้านการเตรียมการก่อนการพัฒนาคุณภาพพนักงานมีความสัมพันธ์กันระดับสูง มีค่า $r = .71$

การพัฒนาคุณภาพบริการด้านการฝึกอบรมที่มีต่อการแข่งขัน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกระบวนการฝึกอบรม โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูงสุด คือ การฝึกอบรมที่มีต่อการแข่งขันกับกระบวนการฝึกอบรมพนักงานด้านการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพบริการมีความสัมพันธ์กันระดับสูง มีค่า $r = .73$

การอภิปรายผล

การศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงระดับความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการด้านการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการด้านการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมมากที่สุด ได้แก่ ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมได้กำหนดวัตถุประสงค์ตรงตามความต้องการของพนักงานเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ จงลักษณ์ (2561) ความพึงพอใจในการใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การอบรมและการพัฒนาพนักงานของโรงแรมชั้นนำของประเทศไทยนิยมใช้การฝึกอบรมตามความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด และพนักงานสามารถวิเคราะห์ความเหมาะสมของหัวข้อการพัฒนาศักยภาพได้ และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมสอบถามหัวข้อที่ต้องการฝึกอบรมก่อนเสมอ

จากการศึกษาพบว่า กระบวนการด้านการจัดทำหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการด้านการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมมากที่สุดได้แก่ ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมคัดเลือกวิทยากรได้เหมาะสมกับหัวข้อการฝึกอบรม สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงมล กุลทอง (2564) เรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของโรงแรมในประเทศไทย พบว่า การอบรมและพัฒนาของโรงแรมชั้นนำนิยมคัดเลือกวิทยากรให้เหมาะสมกับหัวข้อการพัฒนาศักยภาพ และมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ เหตุผล เวลา ให้พนักงานทราบก่อนการพัฒนาศักยภาพ และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ผู้รับผิดชอบการพัฒนาศักยภาพมีการแจ้งให้พนักงานทราบถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมทุกครั้ง

สำหรับภาพรวมของกระบวนการด้านการเตรียมการก่อนการพัฒนาศักยภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการด้านการเตรียมการก่อนการฝึกอบรมมากที่สุด ได้แก่ การฝึกอบรมมีการใช้สื่อและเครื่องมือที่เหมาะสมกับหัวข้อการฝึกอบรม สอดคล้องกับการศึกษาของ ยศนันท์ อ่อนสันตต์ (2560) ที่กล่าวถึงลักษณะ

สำคัญของการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมว่ามีการใช้สื่อและเครื่องมือที่เหมาะสมกับหัวข้อการฝึกอบรม และผู้บริหารมีแนวคิดที่ว่า “การอบรมคือ การพัฒนาคน เพื่อสร้างบริการที่ดีแก่ลูกค้า” และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ งบประมาณในการฝึกอบรมเพียงพอและเหมาะสม

สำหรับภาพรวมของกระบวนการด้านการดำเนินการพัฒนาศักยภาพพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการด้านการดำเนินการฝึกอบรมมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารยินดีสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดการพัฒนาศักยภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุมานันท์ สกุลดี และ ชिरโสณ วิสฐนิธิกิจจา (2561) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน กล่าวไว้ว่า ให้การสนับสนุนการเรียนรู้สิ่งใหม่ของพนักงานและกระบวนการเรียนรู้และการฝึกอบรมของพนักงานอยู่เสมอ ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก

สำหรับภาพรวมของกระบวนการด้านการประเมินผลการพัฒนาศักยภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการด้านการประเมินผลการฝึกอบรมมากที่สุด ได้แก่ ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมมีการประเมินความรู้ ความสามารถ และทักษะของพนักงานก่อนการฝึกอบรม รองลงมา คือ ข้อที่โรงแรมของท่านมีกฎระเบียบ และข้อบังคับในรูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสนใจรับฟังข้อเสนอแนะจากพนักงานที่ประสบปัญหาในการเข้ารับการพัฒนาศักยภาพ การประเมินผลการฝึกอบรมในด้านเนื้อหา สถานที่ฝึกอบรม รวมทั้งด้านการใช้สื่อต่าง ๆ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งการประเมินดังกล่าว เป็นการประเมินผลในระดับพื้นฐานหลังจากการฝึกอบรมเท่านั้น หากจะให้ทราบผลที่แท้จริงตามที่ได้กำหนดไว้ ควรมีการติดตามพนักงานที่ผ่านการอบรมว่าได้นำความรู้และทักษะที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้ผลมากน้อยเพียงใดซึ่งอาจจะทำได้จากการสอบถามหัวหน้างานสอดคล้องกับการศึกษาของ ดิสพงศ์ จันทรนิล (2561: 229-246) ศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยว คือ ศักยภาพการบริการพนักงานโรงแรม พนักงานได้รับการฝึกอบรมมีการประเมินความรู้ ความสามารถ และทักษะของพนักงานก่อนการฝึกอบรม มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก

จากผลการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก ดำเนินการพัฒนาศักยภาพการบริการพนักงาน อันประกอบด้วย การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม การจัดทำหลักสูตร การเตรียมการก่อนการฝึกอบรม การดำเนินการฝึกอบรม และการประเมินผลการฝึกอบรม อยู่ในระดับมากแล้วก็ตาม หากแต่ผู้วิจัยขออภิปรายผลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการบริการพนักงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสำหรับโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือก ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบริการพนักงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรม ควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมของพนักงานก่อนเป็นอันดับแรก เพราะจะช่วยให้ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรม ทราบข้อมูลและแนวทางสำหรับการดำเนินการฝึกอบรมในขั้นตอนต่อไป และควรให้ความสำคัญกับประเด็นของการวิเคราะห์คุณสมบัติ ประเมินความรู้และทักษะความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ก่อนฝึกอบรมด้วย เพราะผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีระดับความรู้และทักษะความสามารถที่แตกต่างกัน ทำให้ส่งผลต่อระดับความเอาใจใส่ การรับรู้การเตรียมตัวที่แตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับผิดชอบการจัดการฝึกอบรมพนักงาน สามารถวิเคราะห์กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม และวิเคราะห์ความจำเป็นในหัวข้อที่เหมาะสมสำหรับพนักงานที่ได้จากการประเมินความรู้และทักษะความสามารถ ซึ่งการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมพนักงานอาจใช้วิธี ทดสอบความรู้ทั่วไป ทดสอบความรู้เกี่ยวกับงานด้านโรงแรม ทดสอบความสามารถในการทำงาน ทดสอบปฏิภาณไหวพริบและทดสอบการใช้ภาษาต่างประเทศ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชุดา ประชุมทอง และกฤตชน วงศ์รัตน์ (2560: 146) ได้กล่าวว่า ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรม ควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความจำเป็นของพนักงานก่อนเป็นอันดับแรก เพราะจะช่วยให้ผู้รับผิดชอบทราบข้อมูลและแนวทางสำหรับการฝึกอบรมในขั้นตอนต่อไป มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

การจัดทำหลักสูตร ในการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบริการพนักงาน สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ กำหนดเนื้อหา วิธีการ กิจกรรม เวลา สถานที่ งบประมาณ วิทยากร เอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และการประเมินผลการฝึกอบรม ให้สอดคล้องกับความต้องการของพนักงานด้วย พร้อมทั้งชี้แจงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้รู้ถึงความคาดหวังของการจัดการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพพนักงาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้รับรู้ถึงผลที่ต้องการหลังจากผ่านการฝึกอบรมแล้ว สามารถปฏิบัติได้ตามหลักสูตรการฝึกอบรมที่จัดขึ้น ทำให้พนักงานมีความมุ่งมั่นในการเข้ารับการฝึกอบรมต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ จันทรทาม มั่งคามี (2562: 1-25) ศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร ภายใต้แนวทางการบริหารจัดการแนวใหม่ พบว่า แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร คือ กำหนดเนื้อหา กิจกรรม เวลา สถานที่ งบประมาณ วิทยากร วัสดุอุปกรณ์และการประเมินผลการฝึกอบรม

การเตรียมการก่อนการฝึกอบรม ในขั้นการเตรียมการ ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพบริการพนักงานให้มีความเหมาะสมกับหลักสูตรที่ได้จัดขึ้น รวมทั้งกำหนดวิทยากรและประสานงานกับวิทยากร ประสานงานกับผู้บริหาร ประสานงานกับผู้เข้าร่วม เพื่อพัฒนาศักยภาพพนักงาน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม เพราะหากมีการเตรียมงบประมาณและกำหนดวิทยากรในการจัดอบรมที่เหมาะสมแล้ว แต่ผู้เข้ารับการประเมินมีคุณสมบัติที่ไม่เหมาะสมกับหัวข้อการฝึกอบรม ส่งผลให้ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบริการพนักงาน ไม่เป็นไปตามหลักสูตร และไม่สามารถพัฒนาศักยภาพการทำงานได้อย่างเต็มที่ ราณี อธิชัยกุล (2561: 17) ได้กล่าวว่า พนักงาน

โรงแรมทุกคนต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมการก่อนการฝึกอบรม ถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงาน

การดำเนินการฝึกอบรม ในขั้นการดำเนินการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพบริการพนักงาน สิ่งสำคัญที่สุด ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรม ควรปฏิบัติตามแนวทางที่ได้เตรียมการไว้ ซึ่งในขั้นการดำเนินการฝึกอบรมมี ขั้นตอนเริ่มจากการต้อนรับผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม ลงทะเบียน พิธีเปิด ดำเนินการการฝึกอบรม พิธีปิด และมอบประกาศนียบัตร สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ผู้จัดการฝึกอบรมควรปฏิบัติตามตารางที่กำหนดไว้ เนื่องจากผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีการปฏิบัติงานในแต่ละวันประจำอยู่แล้ว การเปลี่ยนแปลงตาราง อาจส่งผลให้ไม่สามารถเข้ารับการพัฒนาศักยภาพได้ ในส่วนใหญ่แล้วการจัดการฝึกอบรม จะเน้นการจัดในเวลาว่าง เพื่อให้พนักงานสามารถเข้ารับการพัฒนาศักยภาพได้และให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน จะส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความตระหนักในการพัฒนาศักยภาพบริการมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ชูลีพร จินณธนพงษ์ (2554: 20) กล่าวว่า เมื่อบุคคลากรได้รับการฝึกอบรมในระหว่างการดำเนินการฝึกอบรม ควรปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ มีการรักษาเวลาให้เหมาะสมจะทำให้การดำเนินการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพสูงสุด

การประเมินผลการฝึกอบรม ในการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพบริการพนักงาน ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรม ควรจัดให้มีการประเมินความรู้ ทั้งก่อนการเข้าร่วมฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม และจัดทำรายงานนำเสนอผู้บริหารทุกครั้ง มีแนวทางในการประเมินที่ชัดเจน พร้อมทั้งติดตามผลการปฏิบัติงานตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อให้ทราบว่าผู้ผ่านการพัฒนาศักยภาพสามารถนำความรู้ และทักษะความสามารถ ไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และก่อให้เกิดผลดีมากขึ้นเพียงใด อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการประเมินคุณค่าในการพัฒนาบุคลากร เพราะการพัฒนาศักยภาพพนักงานที่ไม่มีประสิทธิภาพไม่สามารถแสดงออกมาได้อย่างคุ้มค่า จะทำให้ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญและไม่มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพต่อไป แต่ถ้ามีการประเมินผลได้ชัดเจน มีการแสดงออกมาอย่างคุ้มค่า การจัดการพัฒนาศักยภาพจะถือว่าประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมาย และเป็นที่น่าพอใจกับทุกฝ่าย ยังจะส่งผลดีต่อความพึงพอใจของผู้เข้ารับบริการที่พักโรงแรมด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ คณพศ มหพันธ์ (2560: 1-2) กล่าวว่า การประเมินผลการฝึกอบรมที่ดีสามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้พนักงาน เพิ่มภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร

ผลการวิจัยของบทความนี้จะป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการนำไปพัฒนาคุณภาพการบริการและรักษา มาตรฐานคุณภาพการให้บริการของโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกรวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ในพื้นที่ จังหวัดภาคกลางของประเทศไทย เพื่อพัฒนาศักยภาพบริการพนักงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมกับ สถานการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการพิจารณาเฉพาะรูปแบบการพัฒนาศักยภาพพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี โดยศึกษาในส่วนของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกในจังหวัดสุพรรณบุรี ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจจะศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพพนักงานเพิ่มเติม ทั้งสภาพแวดล้อมภายในองค์กร เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประสิทธิภาพและความสามารถของเพื่อนร่วมงาน เครื่องมือ อุปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำงาน และปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เช่น การเมืองท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจภายในพื้นที่ สังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อเป็นการยืนยันว่ายังมีปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพพนักงานโรงแรม ซึ่งจะช่วยให้การเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ นำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้สนใจควรทำการศึกษาในส่วนของการพัฒนาศักยภาพการบริการพนักงานโรงแรมระดับ 4 - 5 ดาว ขยายขอบเขตการศึกษาในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงหรือพื้นที่ภาคกลาง เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพพนักงานโรงแรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการบริการของพนักงานโรงแรมที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการบริการพนักงานโรงแรมขนาดเล็กและที่พักทางเลือกในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากคณะปฏิบัติงาน ด้านงานบริหารงานวิจัยและตำรา มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ที่กรุณาให้ออกาส และให้ความอนุเคราะห์ทุนในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ทั้งให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัย ขอขอบพระคุณในความกรุณาของผู้ประกอบการโรงแรม ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้ศึกษาคนนี้ได้นำมาอ้างอิง

สุดท้ายนี้ขอคุณพระศรีรัตนตรัยจงช่วย ดลบันดาล ปกป้องรักษาให้ทุกท่านที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงมีสุขภาพและพลานามัยที่แข็งแรงและมีความสุขตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- คณพศ มหพันธ์. (2560). สมรรถนะของพนักงานระดับปฏิบัติการภายหลังการ ฝึกอบรมที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน: กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- จันทร์ทา มั่งค้ำมี. (2562). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด ภายใต้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. กรุงเทพฯ: โครงการ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุลสิทธิ์ จินณธพงษ์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการฝึกอบรมกับความก้าวหน้าในสายอาชีพครู โรงเรียนเอกชนใน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงกมล กุลทอง. (2554). ความพึงพอใจในการใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัด แม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดิสพงศ์ จันทรนิล. (2561). การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร สังกัดกองพันทหารราบ ที่ 2 กรมทหารราบที่ 1 กองพลนาวิกโยธิน หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ยศนันท์ อ่อนสันทัด. (2560). แรงจูงใจและความพึงพอใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 4 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ราณี อิลชัยกุล. (2561). แนวทางการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการตลาดออนไลน์ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิง นิเวศในจังหวัดน่าน. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 13(2): 92-108.
- วิชุดา ประชุมทอง และกฤตชน วงศ์รัตน์. (2560). สมรรถนะในการปฏิบัติงานของหัวหน้างานสายการผลิตกับ ประสิทธิภาพขององค์การ บริษัท ผลิตภัณฑ์ไม้กระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สุมานันท์ สกฤติ และ ชีรโสณ วิสิฐนิจิภา. (2561). แรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานรักษา ความปลอดภัย. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 11(3): 1909-1925.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2555). ข้อมูลผู้ประกอบการโรงแรม. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2559). สรุปผลการปฏิบัติการ ตามพระราชกฤษฎีกาการทบทวน ความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา.

รูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน
ของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี

The Work Motivation Models that Affects the Achievement Operation
of Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi

โชตสุรัตน์ พงษ์พันธ์¹ / รักเกียรติ หงษ์ทอง²

Chotsurat Pongphun¹/ Rakkait Hongthong²

¹นักศึกษาลัทธิสุตตรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

¹Student Master of Public Administration in Public Administration Phetchaburi Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ที่ปรึกษาหลัก หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

² Asst. Prof. Dr., Master of Public Administration in Public Administration

Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author: E-mail: chotsurat01@gmail.com

(Received: February 20, 2023; Revised: March 16, 2024; Accepted: June 22, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแรงจูงใจการทำงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี (2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี (3) ศึกษาแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี และ (4) เสนอรูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในสังกัดกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี จำนวน 104 คน สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ระดับลึก ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี และ นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ 7 คน (หัวหน้าทีม) รวมทั้งสิ้น 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า (1) แรงจูงใจการทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก (2) ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ในภาพรวมและรายด้าน มีผลสัมฤทธิ์อยู่ใน

ระดับมาก (3) แรงจูงใจการทำงาน ด้านความยอมรับนับถือ ด้านการได้รับความสำเร็จ ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ (4) รูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี คือ การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ในรูปแบบต่างๆ เช่น เงินเดือน ค่าล่วงเวลา ที่มีความชอบธรรมและเที่ยงธรรม การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การฝึกอบรมสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีความมั่นคงสวัสดิการ

คำสำคัญ: รูปแบบแรงจูงใจการทำงาน แรงจูงใจ ผลสัมฤทธิ์ กลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน

Abstract

This mixed methods research aimed to study: (1) the motivation of personnel who were bestowed on Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi, (2) the achievement of personnel who were bestowed upon Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi, (3) the work motivation models that affects the achievement Operation of Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi, and (4) the proposal of a model of work motivation that affects the performance of Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi. The samples used in the research were 104 personnel under the Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi. The in-depth interviews included 7 cultural scholars in operation including a head of division which was total of 8 people. Data were analyzed by using descriptive and inferential statistics methods which were percentage, frequency, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. Analytical results were: (1) Motivation of the Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi in overall and in terms of aspects the motivation was at a high level. (2) The achievement of the funeral administration group that was bestowed on Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi in overall and in terms of aspects was at a high level. (3) Motivation of the Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi, in the respect aspect, the achievement aspect, and terms of security needs, there was a statistically significant correlation with the achievement of the Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi was at the 0.001, 0.01 and 0.05 levels, respectively. And (4) the relationship model of motivation and the achievement of the Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi was the motivation to work in various forms such as salary and overtime payment, which were righteous and fair,

promoting teamwork, training, and creating a good working environment security and welfare in the service.

Keywords: Work Motivation Model, Motivation, Achievement, Royal Sponsored Funeral Service Division 3 Phetchaburi

บทนำ

กลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี เป็นกลุ่มงานในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ได้รับมอบภารกิจเกี่ยวกับพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานโดยพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราโชบายเกี่ยวกับพิธีการศพที่พระราชทานให้แก่ผู้วายชนม์ ซึ่งประกอบคุณงามความดีต่อประเทศชาติที่มีสิทธิตามหลักเกณฑ์ของสำนักพระราชวังไปให้รัฐบาลดำเนินการโดยกระทรวงวัฒนธรรมโดยตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานตามภารกิจพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ซึ่งจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามโบราณราชประเพณีและแนวทางปฏิบัติอย่างครบถ้วนถูกต้อง เรียบร้อยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อให้บุคคลผู้ประกอบคุณงามความดี ที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ได้รับเกียรติอันสูงยิ่งในวาระสุดท้ายแห่งชีวิตอย่างทั่วถึง ทั้งประเทศตามพระราชประสงค์ อย่างสมพระเกียรติประกอบกับกระทรวงวัฒนธรรมมีพันธกิจในการเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ทำนุบำรุงและสร้างนวัตกรรมการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ให้มีการรักษา สืบทอดและพัฒนาอย่างยั่งยืน (กระทรวงวัฒนธรรม, 2563)

ปัจจุบันกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี มีสภาพการปฏิบัติงานของการปฏิบัติงานเกี่ยวกับพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน คือบุคลากร มีการเข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ ในหน่วยงานของบุคลากรลดลง พนักงานขาดอิสระในการตัดสินใจแสดงความเห็นได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากปัญหาทัศนคติและค่านิยมดั้งเดิม ในเรื่องการให้ความสำคัญกับลำดับชั้นของการบังคับบัญชา จึงขาดความกล้าหาญที่จะโต้แย้งเมื่อเห็นว่าคำสั่งนั้นไม่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ ปวีณรัตน์ สิงห์วิวัฒน์ (2557) ที่กล่าวถึงบุคคลที่ทำงานทุกคนมีความคาดหวังผลจากการทำงานทั้งสิ้น และในขณะเดียวกันองค์กรก็มีความคาดหวังให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ องค์กรจึงมีความต้องการบุคลากรที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งความต้องการของบุคลากรแต่ละคนที่เข้ามาทำงานในองค์กรมีความแตกต่างกัน บางคนทำงานเพื่อความอยู่รอด บางคนทำงานด้วยความความรัก ทำให้ในบางองค์กรมีการลาออกของบุคลากรบ่อย บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานไม่เต็มประสิทธิภาพ งานล่าช้า

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี โดยศึกษากระหว่างปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานโดยใช้หลักทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงานที่นำแนวคิดเรื่องของแรงจูงใจในการทำงานทั้งที่เป็นปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่ส่งผลต่อรูปแบบความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับผลสัมฤทธิ์ของบุคลากรในองค์กรมากที่สุด เพื่อนำผลที่ได้มา

เป็นข้อมูลในการวางแผน ด้านการบริหารผลการปฏิบัติงาน ซึ่งหมายถึง มีแนวทางในการบริหารจัดการขีดความสามารถ และผลงานของ บุคลากรได้อย่าง ชัดเจนขึ้น ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานรวมถึงเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการสร้างความเข้มแข็งในการทำงานขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี
4. เพื่อเสนอรูปแบบแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี โดยกำหนดตัวแปรตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ คือ แรงจูงใจในการทำงาน ได้แก่ (1) ด้านความต้องการทางด้านร่างกาย (2) ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (3) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (4) ด้านความยอมรับนับถือ และ (5) ด้านการได้รับความสำเร็จ

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ได้แก่ (1) ด้านบริหารทั่วไป (2) ด้านการปฏิบัติการ (3) ด้านวิชาการ และ (4) ด้านประสานงานและบริการ
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

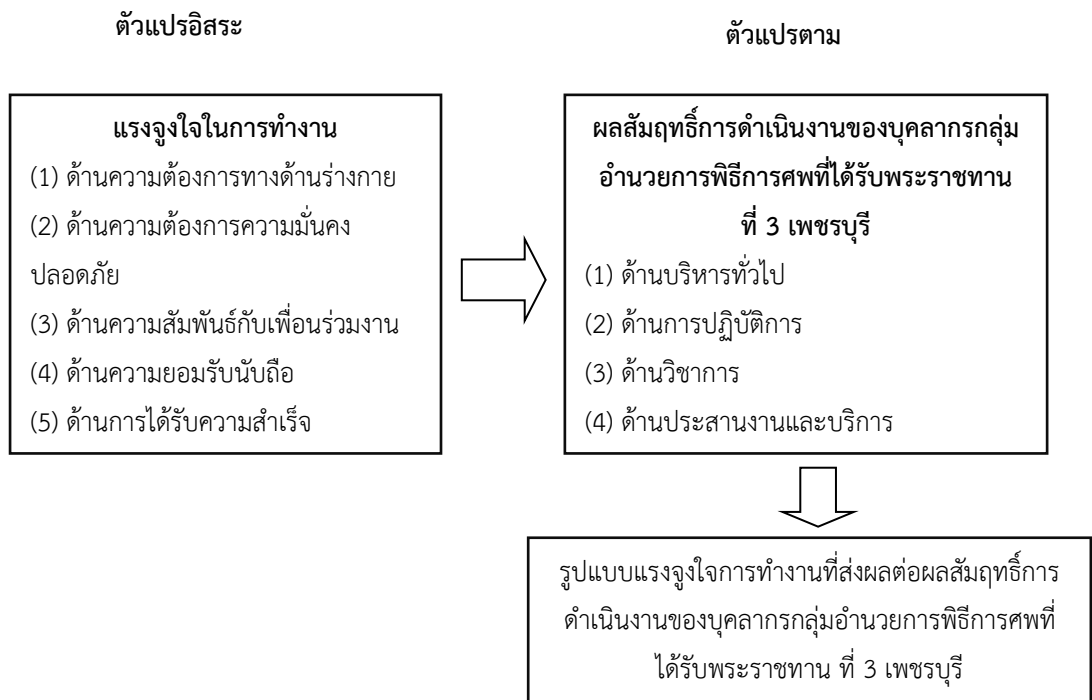
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในสังกัดกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ประกอบด้วยข้าราชการ 14 คน พนักงานราชการ 34 คน จ้างเหมาบริการ 76 คน คนขับรถตู้ 8 คน คนขับรถกระบะ 1 คน คนขับรถ 6 ล้อ 6 คน รวมทั้งหมด 139 คน (สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดเพชรบุรี, 2564: 5) การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาวิจัยในกลุ่มของ บุคลากรในสังกัดกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี เนื่องจากกลุ่มประชากรมีจำนวนน้อย และอยู่หลายจังหวัดห่างไกล (กาญจนบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม ประจวบคีรีขันธ์) ทำให้การเดินทางไปจัดเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิง

คุณภาพของผู้ศึกษาวิจัยไม่สะดวก ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973: 125) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้การดำเนินงานและการประสานในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในแต่ละจังหวัดมีความสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คือ 1) หัวหน้ากลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี 2) นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ 7 คน (หัวหน้าทีม) รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในสังกัดกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ประกอบด้วยข้าราชการ 14 คน พนักงานราชการ 34 คน จ้างเหมาบริการ 76 คน คนขับรถตู้ 8 คน

คนขับรถกระบะ 1 คน คนขับรถ 6 ล้อ 6 คน รวมทั้งหมด 139 คน และกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในสังกัดกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ประกอบด้วยข้าราชการ พนักงานราชการ จ้างเหมาบริการ คนขับรถตู้ คนขับรถกระบะ คนขับรถ 6 ล้อ จำนวนทั้งสิ้น 104 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 125) และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี จากตำรา เอกสารทางวิชาการ และการทบทวนรายงาน การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี เพื่อกำหนดขอบเขตของงานวิจัย และสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามที่สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่องรูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย (1) เพศ (2) อายุ (3) สถานภาพ (4) ระดับการศึกษา (5) ตำแหน่งงาน (6) อายุการทำงาน (7) ระยะเวลาการการจ้างงาน มีจำนวน 7 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลแรงจูงใจการทำงาน ได้แก่ (1) ด้านความต้องการทางด้านร่างกาย (2) ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (3) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (4) ด้านความยอมรับนับถือ และ (5) ด้านการได้รับความสำเร็จ ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ทสเกล (Likert Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ได้แก่ (1) ด้านบริหารทั่วไป (2) ด้านการปฏิบัติการ (3) ด้านวิชาการ และ (4) ด้านประสานงานและบริการ มีจำนวน 20 ข้อ ซึ่งลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นการสอบถามระดับการพัฒนาการท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ทสเกล (Likert Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ

3. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 การตรวจสอบความถูกต้อง (Correctively) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง (Correctively) ทางด้านเชิงเนื้อหา รวมถึงภาษา และสำนวนที่ใช้ในแบบสอบถาม

3.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรง (Content Validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน โดยนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมารวมกัน คำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตาม วัตถุประสงค์แต่ละข้อ (Indexes of Item - Objective Congruence : IOC) จากการคำนวณหาค่า IOC ครั้งนี้ ได้เท่ากับ 1.00

3.3 การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try – Out) กับบุคคลที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับประชากรและไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการคำนวณหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามในภาพรวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.982

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลโดยใช้การเก็บข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ เป็นการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 104 ชุด กับบุคลากรในสังกัดกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี และผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ และวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า จากเอกสารหนังสือ ตำราทางวิชาการต่าง ๆ สถิติ หรือทะเบียนของหน่วยงาน แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยทำการศึกษาจากทฤษฎีที่เกี่ยวกับ แรงจูงใจ และผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ผลจากงานวิจัย และสิ่งตีพิมพ์ ทั้งใน และต่างประเทศ

4.3 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจการทำงาน และผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้วิเคราะห์แรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี โดยใช้การวิเคราะห์

การถดถอยพหุคูณ (Multi Linear Regression Analysis) และทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน คือ Durbin-Watson ซึ่งมีค่าเท่ากับ $1.5 \leq \text{Durbin-Watson} \leq 2.5$

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีลักษณะตรงกับที่ผู้วิจัยต้องการ สามารถให้ข้อมูลได้อย่างเที่ยงตรงมีคุณภาพ และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ได้แก่ 1) หัวหน้ากลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี 2) นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ 7 คน (หัวหน้าทีม) รวมทั้งสิ้น 8 คน ดังนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย ซึ่งเป็นการใช้คำถามปลายเปิดที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถออกความเห็นหรือให้ข้อมูลได้อย่างเปิดกว้าง โดยแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

2.1 แรงจูงใจการทำงานของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี

2.2 ผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี

2.3 รูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการจัดการข้อมูลดังนี้ คือนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดคำสัมภาษณ์ เรียบเรียงข้อมูล เพื่อจะได้นำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการตีความจากข้อมูลเบื้องต้นให้เป็นข้อมูลที่สื่อความหมายของผู้ให้ข้อมูล ด้วยการแยกประเภทและการลดทอนข้อมูลเพื่อจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อนำมาตีความและสร้างข้อสรุป

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 91.30) มีอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 39.40) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 80.80) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 78.80) ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานพิธี (ร้อยละ 59.70) มีอายุการทำงาน 3-4 ปี (ร้อยละ 49.10) และมีระยะเวลาการทำงานทุก 6 เดือน (ร้อยละ 64.40)

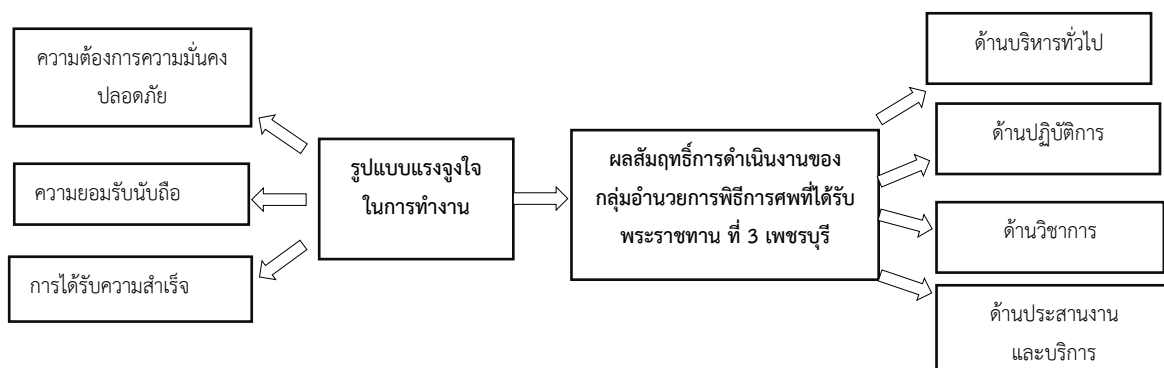
2. แรงจูงใจในการทำงาน ในภาพรวม มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.81) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านความต้องการทางด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

(ค่าเฉลี่ย = 3.97) ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย = 3.82) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.78) ด้านความยอมรับนับถือ (ค่าเฉลี่ย = 3.77) และด้านการได้รับความสำเร็จ (ค่าเฉลี่ย = 3.71)

3. ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ในภาพรวม มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.84) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.88) ด้านการปฏิบัติการ (ค่าเฉลี่ย = 3.84) ด้านประสานงานและบริการ (ค่าเฉลี่ย = 3.83) และด้านวิชาการ (ค่าเฉลี่ย = 3.82)

4. รูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี คือ การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ในรูปแบบต่างๆ เช่น เงินเดือน ค่าล่วงเวลา ที่มีความชอบธรรมและเที่ยงธรรม โดยพิจารณาจากผลงาน ศักยภาพในการปฏิบัติงาน และความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดี บ้านพักอาศัย การได้รับคำชมเชยเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป การเพิ่มประสบการณ์การทำงาน การสร้างความรู้ ฝึกทักษะการทำงานจากการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย การฝึกอบรม กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผลอยู่เสมอ สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี การเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย การอยู่ในกฎระเบียบ การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สิทธิการเข้าถึงการรักษาพยาบาล การเก็บเงินฝาก สิทธิช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุจำเป็น กองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน ความมั่นคงสวัสดิการ ทุกปัจจัยล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี ซึ่งส่งผลให้พนักงานในองค์กรเกิดแรงจูงใจ แรงบันดาลใจในการทำงาน ทำให้งานออกมามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด อันเป็นผลดีต่อหน่วยงาน

จากผลการวิจัยที่ได้ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์รูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรีได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี

ที่มา: โชตสุรัตน์ พงษ์พันธ์ (2565)

การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี

ตารางที่ 1 แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี

แรงจูงใจในการทำงาน		ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี				
		B	S.E.	สปส.	t	Sig.
		Beta				
(ค่าคงที่)		0.307	0.184	-	1.672	0.098
1.	ด้านความต้องการทางด้านร่างกาย	0.095	0.063	0.102	1.515	0.133
2.	ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย	0.163	0.072	0.176	2.265	0.026*
3.	ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	0.159	0.087	0.163	1.824	0.071
4.	ด้านความยอมรับนับถือ	0.255	0.076	0.278	3.348	0.001***
5.	ด้านการได้รับความสำเร็จ	0.263	0.081	0.283	3.230	0.002**
หมายเหตุ	* $p \leq 0.05$	R	= 0.898			
	** $p \leq 0.01$	R ²	= 0.806			
	*** $p \leq 0.001$	R ² ปรับ	= 0.796			
		F	= 81.437			
		ระดับนัยสำคัญ	= 0.000			
		Durbin-Watson	= 1.536			

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี จากการทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Durbin-Watson) ในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 1.536 คือ ตัวแปรอิสระประกอบด้วย (1) ด้านความต้องการทางด้านร่างกาย (2) ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (3) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (4) ด้านความยอมรับนับถือ และ (5) ด้านการได้รับความสำเร็จ มีความสัมพันธ์เชิงอิสระในตัวเอง โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (R) อยู่ในระดับสูง 0.898 และพิจารณาจากการปรับมาตรฐานของตัวแปร (Standardized Variables) ร้อยละ 79.60-80.60 ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และค่า สปส. Beta เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการได้รับความสำเร็จ ($\beta_{\text{ความสำเร็จ}} = 0.283$, Sig. = 0.002) ด้านความยอมรับนับถือ ($\beta_{\text{ยอมรับนับถือ}} = 0.278$, Sig. = 0.001) ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ($\beta_{\text{ความมั่นคง}} =$

0.176, Sig. = 0.026) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\beta_{\text{เพื่อนร่วมงาน}} = 0.163$, Sig. = 0.071) และด้านความต้องการทางด้านร่างกาย ($\beta_{\text{ด้านร่างกาย}} = 0.102$, Sig. = 0.133) โดยตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ได้แก่ ด้านความยอมรับนับถือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านการได้รับความสำเร็จ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัย ด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความยอมรับนับถือ ด้านการได้รับความสำเร็จ และด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย

จากตารางที่ 1 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} Y &= a + b_2x_2 + b_4x_4 + b_5x_5 \\ &= 0.307 + 0.163 (\text{ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย}) + 0.255 (\text{ด้านความยอมรับนับถือ}) \\ &\quad + 0.263 (\text{ด้านการได้รับความสำเร็จ}) \end{aligned}$$

Y หมายถึง ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ซึ่งมีความเหมาะสมกับค่า R^2 (Coefficient of Determination) ในระดับสูงซึ่งมีค่าเท่ากับ = 0.806 โดยสมการพยากรณ์ดังกล่าวพบค่าคงที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อภิปรายผล

แรงจูงใจการทำงาน พบว่า แรงจูงใจการทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า บุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี มีแรงจูงใจที่ดีเป็นแรงขับเคลื่อนให้พยายามปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ และได้มาตรฐาน ตลอดจนมีความเป็นเลิศตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ สอดคล้องกับทฤษฎีของ มาสโลว์ (Maslow, 1970) ที่กล่าวว่า คนทุกคนมีความต้องการ ซึ่งความต้องการนั้นมีอยู่ มากมายหลายอย่าง และความต้องการจะมีตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ความต้องการใดที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เกิดเป็นแรงจูงใจอีกต่อไป และความต้องการจะเคลื่อนต่อไปสู่ความต้องการในระดับที่สูงขึ้น (Satisfaction-Progression Process) ความต้องการเหล่านั้น จัดเป็นลำดับขั้นได้ 5 ลำดับ จากลำดับความต้องการขั้นต่ำสุด ไปสู่ความต้องการขั้นสูงสุด ดังต่อไปนี้ 1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ได้แก่ ความต้องการพื้นฐานในปัจจุบันเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอด เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นต้น ดังนั้น องค์กรจึงต้องดูแลในเรื่องค่าตอบแทนต่าง ๆ ของพนักงานให้เหมาะสม เพื่อให้พนักงานสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเขาในส่วนนี้ให้ได้ก่อนเป็นเบื้องต้น จากนั้นความต้องการในระดับต่อ ๆ ไป จึงจะเกิดขึ้น 2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Security and Safety Needs) เมื่อพนักงานได้รับปัจจัย 4 แล้ว ในขั้นตอนลำดับถัดมาจึงเป็นความต้องการความมั่นคงในสิ่งที่ได้รับ เช่น ต้องการได้ทำงานที่มั่นคง และมีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น ดังนั้น ผู้นำองค์กรสามารถตอบสนองส่วนนี้ได้โดยการประกันสุขภาพ ประกันชีวิต หรือโครงการบำเหน็จบำนาญให้แก่พนักงาน 3) ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการ

ที่จะมีเพื่อน กลุ่ม คนที่รัก ไว้วางใจ และรักเรา เพื่อพูดคุย ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพราะโดยธรรมชาติมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ไม่ชอบอยู่โดดเดี่ยว แต่ชอบอยู่เป็นกลุ่มหรือสังคม ดังนั้น ผู้นำองค์กรอาจจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมหรือชมรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นภายในหน่วยงานได้ เช่น ชมรมดนตรีไทย ชมรมฟุตบอล เป็นต้น เพื่อให้พนักงานได้มีโอกาสรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมร่วมกัน 4) ความต้องการด้านเกียรติยศ (Esteem Needs) คือ ต้องการให้บุคคลอื่นเห็นคุณค่า เห็นความสำคัญ ยอมรับในความรู้ความสามารถที่มีอยู่ ดังนั้น ผู้นำองค์กรอาจตอบสนองด้วยการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ให้การยกย่อง ประกาศเกียรติคุณให้เหมาะสม 5) ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต หรือสมหวังในชีวิตบรรลุถึงสิ่งที่เป็นสุดยอดปรารถนา (Self-Realization หรือ Self-Actualization) ได้ใช้ความสามารถสูงสุดที่มีแสดงออกมา เพื่อให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังในชีวิต ดังนั้น ผู้นำสามารถช่วยตอบสนองความต้องการส่วนนี้ได้ โดยการมอบหมายงานที่ยากและท้าทายให้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี พันธุ์แดงไทย (2564) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทุกรายการ โดยด้านความสำเร็จของงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความต้องการเพื่อการดำรงชีพ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิพิญา ศรีจันทร์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบริษัทขนส่งแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานทั้งปัจจัยจูงใจและปัจจัยก้ำจุนของพนักงานบริษัทขนส่งแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยจูงใจของพนักงานบริษัทขนส่งแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการประเมินโดยภาพรวม พนักงานมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า พนักงานมีแรงจูงใจในระดับมากที่สุด คือด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับและยกย่อง พนักงานมีแรงจูงใจในระดับมาก แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านปัจจัยก้ำจุน ของพนักงานบริษัทขนส่งแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการประเมินโดยภาพรวม พนักงานมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับมาก คือ ด้านความมั่นคงในงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พนักงานมีแรงจูงใจในระดับมาก รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานทิพย์ อิมจิต (2562) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม กรณีศึกษา : สำนักอำนวยการประจำศาลอาญารัชดา ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม กรณีศึกษา : สำนักอำนวยการประจำศาลอาญารัชดา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า ลำดับที่ 1 คือ ด้านความมั่นคงในงาน มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการได้รับการยอมรับ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชักขณา ไชยपालะ (2561) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ของพนักงานบริษัท โรงพยาบาลวัฒนแพทย์ตรัง ผลการศึกษา พบว่า ระดับแรงจูงใจและประสิทธิผลในการทำงานของบุคลากร โรงพยาบาลวัฒนแพทย์ตรัง ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านปัจจัยจูงใจ พบว่า ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ

ได้ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ปัจจัยค่าจุน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความมั่นคงในงาน

ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี พบว่า ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ในภาพรวมและรายด้าน มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า กลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ได้ดำเนินงานตามภารกิจพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน โดยได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามโบราณราชประเพณี และแนวทางปฏิบัติอย่างครบถ้วนถูกต้อง เรียบร้อยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อให้บุคคลผู้ประกอบคุณงามความดี ที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ได้รับเกียรติอันสูงยิ่งในวาระสุดท้ายแห่งชีวิตอย่างทั่วถึง ตามพระราชประสงค์ อย่างสมพระเกียรติประกอบกับกระทรวงวัฒนธรรมมีพันธกิจในการเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทำนุบำรุงและสร้างนวัตกรรมการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ให้มีการรักษา สืบทอดและพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ กลุ่มพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด (2564) ปฏิบัติงานในความรับผิดชอบ มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้ 1) งานบริหารทั่วไป ได้แก่ ปฏิบัติงานธุรการ งานสารบรรณ และงานบุคคล ปฏิบัติงานการเงิน และงานพัสดุ จัดเวรรักษาการณประจำสำนักงานและสถานที่จัดเก็บเครื่องเกียรติยศประกอบศพ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งของเครื่องใช้เกี่ยวข้องของกลุ่มพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย 2) งานด้านปฏิบัติการ ได้แก่ อำนวยการประสานงาน และปฏิบัติงานด้านพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานตามหมายรับสั่ง ในเขตความรับผิดชอบ สนับสนุนการปฏิบัติงานกับกองพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จัดเตรียม ดูแล บำรุงรักษาเครื่องเกียรติยศประกอบศพ และสิ่งของเครื่องใช้พระราชทานที่เกี่ยวข้อง จัดการฝึกอบรม ทบทวนขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรัฐพิธี งานศาสนพิธี และพิธีการต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย 3) งานด้านวิชาการ ได้แก่ จัดทำแผนงานประจำปี และกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวข้องของกลุ่มพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำวัน และประจำเดือนของกลุ่มพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ประเมินผลการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานพิธีประจำเดือนตามแนวทางที่กองพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานกำหนด 4) ด้านการประสานงานและการบริการ ได้แก่ ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก ชี้แจง ให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล ข้อเท็จจริง และประชาสัมพันธ์ภารกิจด้านพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานของสำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัด เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง หรือความร่วมมือในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี พันธุ์แดงไทย (2564) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานพบว่าแรงจูงใจ ด้านนโยบายการบริหาร อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษญา ศรีจันทร์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบริษัทขนส่งแห่งหนึ่งในเขต

กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบริษัทขนส่งแห่งหนึ่งในเขต กรุงเทพมหานคร ผลการประเมิน โดยภาพรวม ด้านการประชุมเพื่อทบทวนผลการปฏิบัติงาน ด้านการวิเคราะห์ ผลการปฏิบัติงาน มีประสิทธิผล อยู่ในระดับดี รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิจักขณา ไชยपालะ (2561) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ของพนักงานบริษัท โรงพยาบาลวัฒนะแพทยตราง ผลการศึกษาพบว่า ระดับประสิทธิผลในการทำงานของบุคลากร โรงพยาบาลวัฒนะแพทยตราง ด้านผลการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรนันท์ ศิริไทย (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยชุมชนสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิม สุขเจริญ (2557) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ด้านผลการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก

แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี พบว่า แรงจูงใจในการทำงาน ด้านความยอมรับนับถือ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านการได้รับความสำเร็จ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจ ด้านความยอมรับนับถือ ด้านการได้รับความสำเร็จ ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคลากรของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี มีแรงขับเคลื่อนในการปฏิบัติงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานกลุ่มพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานให้ประสบผลสำเร็จ ได้มาตรฐานความเป็นเลิศตามที่หน่วยงานตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชร พันธุ์แดงไทย (2564) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนแรงจูงใจที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ความต้องการเพื่อการดำรงชีพ ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานทิพย์ อัมจิต (2562) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม กรณีศึกษา : สำนักอำนวยการประจำศาลอาญารัชดา ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีสหสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานทุกด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการได้รับการยอมรับ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รวมทั้งยัง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิจักขณา ไชยปาละ (2561) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ของพนักงานบริษัท โรงพยาบาลวัฒนแพทย์ ตรัง ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการทำงาน ด้านปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความมั่นคงในงาน มีสหสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลวัฒนแพทย์ตรัง อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศกร ฐานิการ (2561) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรมธนารักษ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยจูงใจมีผลต่อ ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมธนารักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ ปัจจัยค่าจูงมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมธนารักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญรุ่ง แก้วทอง (2559) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการศาลยุติธรรม : กรณีศึกษา ศาลอุทธรณ์ภาค 1 ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการยอมรับในงาน ด้านความมั่นคงในงาน มีสหสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการศาลยุติธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิม สุขเจริญ (2557) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการทำงาน ด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคล ด้านได้รับการยอมรับนับถือ มีสหสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 โดยมีระดับของความสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.464$)

รูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี

พบว่า หัวหน้าและนักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ กลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี มีความเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี คือ การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ในรูปแบบต่างๆ เช่น เงินเดือน ค่าล่วงเวลา ที่มีความชอบธรรมและเที่ยงธรรม โดยพิจารณาจากผลงาน ศักยภาพในการปฏิบัติงาน และความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดี บ้านพักอาศัย การได้รับคำชมเชยเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป การเพิ่มประสบการณ์การทำงาน การสร้างความรู้ ฝึกทักษะการทำงานจากการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย การฝึกอบรม กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผลอยู่เสมอ สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี การเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย การอยู่ในกฎระเบียบ การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สิทธิการเข้าถึงการรักษาพยาบาล การเก็บเงินฝาก สิทธิช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุจำเป็น กองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน ความมั่นคงสวัสดิการ ทุกปัจจัยล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี ซึ่งส่งผลให้พนักงานในองค์กรเกิดแรงจูงใจ แรงบันดาลใจในการทำงาน ทำให้งานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด อันเป็นผลดีต่อหน่วยงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิคเตอร์ (Victor,

2014) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจและประสิทธิภาพการทำงานของคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษา (กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยอเดลลอสลิน รัฐออนโต ประเทศไนจีเรีย) ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การชื่นชมในความพยายามอย่างแท้จริง การมอบรางวัลอันน่าประทับใจ และการรับทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยได้ นอกจากนี้ 60% ของผู้ตอบแบบสำรวจเห็นด้วยว่าไม่มีการจ่ายเงินเดือนประจำและค่าตอบแทนอื่น ๆ โดยหัวหน้าเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงาน การศึกษานี้ยังแสดงให้เห็นว่าการให้โอกาสที่เพียงพอสำหรับการเติบโตทางวิชาชีพ สิ่งอำนวยความสะดวกในการสอน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์ ข้อเสนอแนะ ผู้จัดการมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ควรให้โอกาสที่เพียงพอสำหรับการเติบโตทางวิชาชีพและการพัฒนางานวิจัย ความพร้อมใช้งานของสิ่งอำนวยความสะดวกของสถาบัน ความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่วิชาการ และการจ่ายเงินเดือนของอาจารย์ผู้สอน เพื่อความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบจากการวิจัย ซึ่งนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอแนะรูปแบบแรงจูงใจการทำงานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรกลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี ได้รับการฝึกอบรม สัมมนาศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่ และควรพิจารณาการเลื่อนตำแหน่งให้บุคลากรอย่างเป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ได้รับโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

1.2 กลุ่มอำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานที่ 3 เพชรบุรี ควรมีการประกาศยกย่องบุคลากรที่ทำงานสำเร็จและบรรลุเป้าหมายขององค์กร รวมทั้งผู้บังคับบัญชาควรมอบหมายให้เป็นคณะทำงาน หรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานอยู่เสมอ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้บุคลากรมีแรงจูงใจที่ดีในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

2.1 ด้านบริหารทั่วไป หน่วยงานควรมีการใช้งบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหารงานและการปฏิบัติงาน และควรมีการบริหารงานบุคคลมีความเหมาะสมและมีผลต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

2.2 ด้านการปฏิบัติการ หน่วยงานควรสนับสนุนให้บุคลากรสามารถลดขั้นตอนในการทำงานเพื่อให้งานมีคุณภาพมากขึ้น และผลการปฏิบัติงานต้องมีความเรียบร้อย และมีความถูกต้อง

2.3 ด้านวิชาการ หน่วยงานควรมีการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ ตามความต้องการของชุมชนหรือหน่วยงาน และควรมีการนำองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมไปประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมพิธีการสำคัญในแต่ละจังหวัด

2.4 ด้านประสานงานและบริการ หน่วยงานควรสนับสนุนให้บุคลากรสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากขั้นตอน ระเบียบกฎเกณฑ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ทันตามกำหนดเวลาหมายรับสั่ง และควรให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานพิธีการศพที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของสำนักพระราชวัง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของบุคลากรกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรี ได้หลากหลายมากขึ้น เช่น ด้านการศึกษาต่อการฝึกอบรม การพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้ เป็นต้น

3.2 ควรศึกษาวิจัยแรงจูงใจการทำงาน ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานในเขตอื่นๆ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาบูรณาการร่วมกัน แล้วนำไปพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนาจการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ที่ 3 เพชรบุรีได้ตรงตามเป้าหมายขององค์กร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม (2563). แผนการพัฒนาศูนย์บริการ กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2563 -2565. กรุงเทพฯ :

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.

กลุ่มพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด. (2564). แผนปฏิบัติการของสำนักงาน

วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี. เพชรบุรี : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด.

เฉลิม สุขเจริญ. (2557). แรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.

ปพิชญา ศรีจันทร์. (2563). แรงจูงใจและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบริษัทขนส่งแห่งหนึ่งในเขต

กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปานทิพย์ อิมจิต. (2562). แรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม กรณีศึกษา :

สำนักอำนาจการประจำศาลอาญารัชดา. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปวีณรัตน์ สิงห์วัฒน์. (2557). แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัด

อาชีวศึกษาจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น.

พงศกร ฐานิการ. (2561). แรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรมธนารักษ์. การค้นคว้า

อิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พิชัชฌา ไชยปาละ. (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ของพนักงาน

บริษัท โรงพยาบาลวัฒนะพัฒนแพทย์ต้ง. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

- พัชรีย์ พันธุ์แดงไทย. (2564). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- เพ็ญรุ่ง แก้วทอง. (2559). แรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการศาลยุติธรรม : กรณีศึกษา ศาลอุทธรณ์ภาค 1. สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- ภัทรนันท์ ศิริไทย. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว. งานนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปี. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 10, 2565 จาก https://www.m-culture.go.th/phetchaburi/more_news.php?cid=43
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- Yamane, T. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. 3rd ed. Singapore : Harper International Editor
- Victor A. A. (2014). Motivation and Effective Performance of Academic Staff in Higher Education (Case Study of Adekunle Ajasin University, Ondo State, Nigeria). *International Journal of Innovation and Research in Educational Sciences*, 2(2): 157 – 163.

การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเยาวราช The Development of Art Activity to Promote Identity and Beliefs in Yaowarat Community

พรเพ็ญ คงหน่วย¹ / อุษณา พิมพร² / พิมพชนก ชัตติยะ³ / มุกิตา เทพบางจาก⁴ /

สโรชา แซ่ตัน⁵ / อาภาณุ จันแพทยรัักษ์⁶ / นภัทร เอกจริยกร⁷ /

อภิชาติ พลประเสริฐ⁸ / ศิริก้อย ชุตาทวีสวัสดิ์⁹

Phonphen Khongnuai¹ / Usana Pimporn² / Pimchanok Kattiya³ /

Mutita Thepbangchag⁴ / Sarocha Saetan⁵ / Arphanuch Janphaetrak⁶ /

Naphat Eakjariyakorn⁷ / Apichart Pholprasert⁸ / Sirikoy Chutataweesawas⁹

^{1,2,3,4,5,6,7} นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2,3,4,5,6,7} Graduate Student, Faculty of Education, Chulalongkorn University

⁸ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁸ Assistant Professor, PhD., Faculty of Education, Chulalongkorn University

⁹อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁹ Lecturer, PhD., Faculty of Education, Chulalongkorn University

Corresponding author E-mail : apichart.p@chula.ac.th, sirikoy.c@chula.ac.th

(Received: August 11, 2023; Revised: March 31, 2024; Accepted: June 23, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอัตลักษณ์ด้านความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในเยาวราช 2) เพื่อออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับบุคคล 3 ช่วงวัย และ 3) สรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรมกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กและเยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ จำนวน 30 คนในเยาวราช เครื่องมือการวิจัย คือ 1) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นด้านอัตลักษณ์วัฒนธรรมจีน 2) ชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเยาวราช ประเมินคุณภาพกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมศิลปะและด้านวัฒนธรรมจีน และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า 1) อัตลักษณ์ด้านความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราชประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก คือ เทศกาล เทพเจ้า และศาลเจ้า 2) กิจกรรมศิลปะที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มคน 3 ช่วงวัย ได้แก่ ปฏิทินแขวนที่มีเนื้อหาด้านเทศกาล ความเชื่อ ในรูปแบบสิ่งพิมพ์และปฏิทินออนไลน์ภาพเทพเจ้าในรูปแบบดิจิทัลสต็อกเกอร์วันสำคัญ 3) ผลการจัดกิจกรรม พบว่า ผู้เข้าร่วม

กิจกรรมมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมศิลปะด้านการมีส่วนร่วมและกิจกรรมเหมาะสมสำหรับทุกวัยในระดับดีมาก และ 4) ผลการประเมินคุณภาพกิจกรรมศิลปะจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะและจากผู้เชี่ยวชาญด้านความเชื่อชาวจีนอยู่ในระดับดีมาก แนวทางการขยายผลของชุดกิจกรรม สามารถนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ในกลุ่มผู้ประกอบการคาเฟ่ หรือผู้ประกอบการการท่องเที่ยววัฒนธรรมและวิธีการไปใช้เพื่อพัฒนากิจกรรมศิลปะในพื้นที่อื่นได้

คำสำคัญ: กิจกรรมศิลปะ อัตลักษณ์ด้านความเชื่อ ชุมชนเยาวราช ชาวไทยเชื้อสายจีน

Abstract

This research aimed to: 1) study the identity of Thai people of Chinese descent in Yaowarat, 2) design art activities for individuals in three age groups: children and youth, adults, and the elderly, and 3) summarize and evaluate the outcomes of the activities with a sample group of 30 individuals in Yaowarat. Research tools included: 1) interviews on opinions regarding Chinese cultural identity, 2) a set of art activities to promote community identity beliefs in Yaowarat. Activity quality were assessed by experts in art activities and Chinese culture, and 3) satisfaction surveys from activity participants. The research findings indicated that: 1) the identity of Thai people of Chinese descent in the Yaowarat area consisted of three main groups: festivals, deities, and ancestral shrines, 2) suitable art activities for the three age groups include themed hanging calendars containing festival and belief content in printed and online digital formats featuring deity images and important day stickers, 3) regarding the activity outcomes, participants expressed high satisfaction with the art activities' participatory nature, suitable for all ages, at a very high level, and 4) the quality assessment of the art activities by both art activity organizers and Chinese culture experts was rated very highly. The guidelines for expanding the impact of these activities could be utilized commercially by entrepreneurs, cafes, or cultural tourism operators to enhance art activities in other areas.

Keywords: Art Activity, Cultural Belief, Yaowarat, Sino-Thai People

บทนำ

เยาวราช (China Town) เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกชุมชนเมือง (Urban Heritage) ที่ควรค่าแก่การรักษาไว้และถือเป็นย่านวัฒนธรรมที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการค้าขายและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนโพ้นทะเลไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท), 2560)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นชาวจีนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตพระราชวังเก่า เนื่องจากจะสร้างพระราชวังใหม่ทางราชการจึงให้ชาวจีนอพยพไปอยู่ที่เยาวราช ดังนั้นบริเวณเยาวราชจึงกลายเป็นย่านคนจีนหรือเรียกว่า ไชน่าทาวน์ บริเวณเยาวราชจึงเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่นำเสนอวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีความผูกพันกับเทศกาลต่าง ๆ เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลบ๊ะจ่าง เทศกาลไหว้พระจันทร์ และเทศกาลกินเจ ไม่ได้เป็นเพียงงานที่จัดขึ้นตามประเพณีหรือเพื่อความรื่นเริง แต่ที่น่าสนใจคือการเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่ผู้จัดงานทั้งคนในและคนนอกหลายกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้องและทำให้เกิดกิจกรรมมากมายเกิดขึ้น (นรุตม์ คุปต์ธนโรจน์, 2558: 75) เยาวราชไม่เพียงแต่เป็นแหล่งค้าขายที่สำคัญของกรุงเทพฯ เท่านั้น แต่เป็นบริเวณที่มีศาลเจ้าเงินมากที่สุด และศาลเจ้าเงินเหล่านี้ส่วนมากมีประวัติเกือบ 200 ปี (ถ้วน ลีเซิง และบุญยัง ไร่สุขสิริ, 2543: 101)

ศาลเจ้าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนจีน ซึ่งได้ถ่ายทอดประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนพิธีกรรมต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลดีแก่ตนเอง ครอบครัว ตลอดจนสังคมในทุกระดับ (ถ้วน ลีเซิง และบุญยัง ไร่สุขสิริ, 2543: 1) นอกจากนี้ศาลเจ้ายังสะท้อนถึงความเชื่อต่อเทพเจ้าในด้านความเชื่อของคนในชุมชนเยาวราชซึ่งเป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย เป็นแหล่งศูนย์รวมทางจิตใจซึ่งเป็นแหล่งปฏิบัติตามความเชื่อในศาสนาของตน ชุมชนเยาวราชมีอัตลักษณ์ที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ประวัติศาสตร์ของเยาวราช 2) วัฒนธรรมความเป็นจีน ได้แก่ อาหาร พิธีกรรมความเชื่อ เทศกาล วิถีชีวิต และสถาปัตยกรรม 3) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (นรุตม์ คุปต์ธนโรจน์, 2558: 211-290) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นหนึ่งในทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชนเยาวราช โดย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2559: 6) ได้กล่าวถึง “ทุนทางวัฒนธรรม” (Cultural Capital) ไว้ว่า คือ ผลผลิตทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ เช่น โบราณสถาน มรดกทางวัฒนธรรม ผลงานศิลปะแขนงต่าง ๆ ทั้งภาพวาด หัตถกรรม ดนตรี ภาพยนตร์ วรรณกรรมเหล่านี้มักจะวัดมูลค่าเป็นตัวเงินได้ ส่วนทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ความเชื่อ จารีต ประเพณี วิถีชีวิต อีกทั้งยังได้จำแนกทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาออกเป็น 8 วิถี ได้แก่ อาหาร การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย ประเพณี ภาษา อาชีพ ความเชื่อ และศิลปะพื้นถิ่น ซึ่งชาวจีนถือเป็นชนชาติหนึ่งที่ยังคงรักษาและสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ รวมทั้งความเชื่อของตนเองไว้อย่างเข้มแข็ง และยังมีแนวคิดในการสืบทอดสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาอย่างต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น จนทำให้วัฒนธรรมและประเพณีแบบจีนได้ผสมผสานสังคมไทยได้อย่างลงตัว (Lu Xiaohui, 2564: 1)

ชุมชนเยวราชถือเป็นชุมชนที่มีคุณค่ามากมายในหลายแง่มุม อันได้แก่ คุณค่าทางวัตถุ (Materialistic value) ที่แฝงไปด้วยสัญลักษณ์และความหมายมากมายผ่านทางวัตถุต่าง ๆ เช่น รูปปั้นมังกร เป็นตัวแทนของความเป็นชาย โคมไฟสื่อถึงแสงที่ส่องสว่างในการส่งเทพเจ้าขึ้นสวรรค์ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ (Historical Value) หลักฐานจากบ้านเรือนที่อยู่อาศัยริมถนนและในตรอกซอกซอยสะท้อนให้เห็นประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน และวิถีชีวิตตั้งแต่ครั้งชาวจีนอพยพเข้ามาพร้อมกับเสื้อผ้ามอนโบรินสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งมีระยะเวลายาวนานนับร้อยปี คุณค่าทางจิตใจและความรู้สึก (Spiritual Value) ซึ่งปรากฏในคำสอนและการปฏิบัติที่มีสืบทอดกันมายาวนาน ทำให้ชาวจีนมีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น คุณค่าทางศิลปะ (Artistic Value) และคุณค่าทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Value) ที่ดูเหมือนจะแยกจากกันไม่ออก ถูกถ่ายทอดผ่านช่าง และศิลปินที่บรรจงสร้างงานศิลปะต่าง ๆ เช่น งานจิตรกรรมฝาผนัง การออกแบบทางสถาปัตยกรรม ที่อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อและตำนานทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางวัฒนธรรม (Culture Value) ที่ได้สั่งสมและถ่ายทอดออกมาผ่านธรรมเนียมปฏิบัติ รวมถึงคติธรรม คำสอน การใช้ชีวิตประจำวันที่ยึดถือกันมาจวบจนทุกวันนี้ เพื่อความเป็นอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข เพื่อลูกหลานได้อยู่รอดปลอดภัย จึงถือได้ว่าชุมชนเยวราชมีคุณค่าอย่างยิ่ง (กุมาริ ลาภอาภรณ์, 2554) อีกทั้งกิจกรรมศิลปะยังสามารถเป็นสื่อกลางที่ช่วยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชนให้แก่บุคคลอื่นได้เรียนรู้และเกิดการเห็นคุณค่าได้ เช่นเดียวกับ จิตี พฤกษ์อุดม (2560) ที่ได้พัฒนากิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ในงานศิลปหัตถกรรมภาคใต้สำหรับเยาวชน พบว่า กิจกรรมศิลปะที่ได้พัฒนาขึ้นส่งผลให้เยาวชนที่ร่วมกิจกรรมเกิดการเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ในงานศิลปหัตถกรรมภาคใต้สูงขึ้นกว่าก่อนทำกิจกรรม

จากความสำคัญข้างต้นของอัตลักษณ์ความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนเยวราช จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยเล็งเห็นและมุ่งจะพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเยวราช ซึ่งศิลปะมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างเส้นทางการพัฒนาทางวัฒนธรรมชุมชนเยวราชที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปะมายาวนาน ไม่เพียงแต่การให้ความบันเทิงและความสุขในชีวิตประจำวัน แต่ยังเป็นตัวช่วยในการสร้างความเข้าใจและเชื่อมโยงระหว่างคนในชุมชนด้วยศิลปะที่สามารถเป็นกลไกในการสร้างความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันให้เกิดสุขภาวะการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่ตรงกัน ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญและเป็นจุดแข็งของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ด้านความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในเยวราช
2. เพื่อออกแบบกิจกรรมศิลปะที่เหมาะสมสำหรับบุคคล 3 ช่วงวัย ได้แก่ เด็กและเยาวชน วัยผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ
3. เพื่อสรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ชุมชนเยาวราช

เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกชุมชนเมืองที่ควรค่าแก่การรักษาไว้ให้คงอยู่และเยาวราชนั้นยังถือเป็นย่านวัฒนธรรมที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการค้าขายและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนโพ้นทะเลไทย

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560)

เด็ก

“เด็ก” ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านี้ตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้นและกำหนดให้ประเทศสมาชิกภายใต้อนุสัญญานี้ จะต้องคุ้มครองสิทธิเด็ก

(องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย, 2560)

ผู้ใหญ่

วัยผู้ใหญ่ ประกอบด้วย มิติต่าง ๆ 4 มิติ คือ มิติด้านสังคม มิติด้านชีวภาพ มิติด้านอารมณ์ และมิติด้าน กฎหมาย วัยผู้ใหญ่เป็นช่วงเวลาที่บุคคล แสดงออกถึงวุฒิภาวะ มีเหตุผล และมีความรับผิดชอบ เป็นบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางร่างกาย

(คณะแพทยศาสตร์รามาธิบดีโรงพยาบาล, 2561)

ผู้สูงอายุ

“ผู้สูงอายุ” ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีความหมายว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย รัฐบาลไทยและ ทั่วโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของจำนวนผู้สูงอายุ จึงมีความพยายามและมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องให้ทุกคนตระหนัก เข้าใจ และพร้อมดูแลผู้สูงอายุให้ทัดเทียมเช่นเดียวกับการดูแลประชากรในกลุ่ม อายุอื่น

(กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564)

ศิลปะชุมชน

ศิลปะชุมชน คือ การนำศิลปะเป็นสื่อกลางเพื่อก่อให้เกิด ความร่วมมือระหว่างชุมชน ศิลปิน และผู้ดำเนินการในระดับต่าง ๆ โดยนำเอา ประเด็นปัญหา สภาพการณ์ รวมถึงความจำเป็นของชุมชนเป็นตัวกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติการเพื่อให้เกิดผลลัพธ์หรือประโยชน์กับชุมชน โดยใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือซึ่งมาจากความคิดเรื่องการลดบทบาทความเป็นเจ้าของงานศิลปะลง และทำให้เกิด “สุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์”

(นิชกานต์ เตมียะศิลปิน, 2559)

กิจกรรมศิลปะ

กิจกรรมสร้างสรรค์ที่จะช่วยเป็นแนวทางในการแสดงความรู้สึกนึกคิดของตน ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นอาจจะแสดงอยู่ในรูปของวัตถุสิ่งของหรือรูปภาพ ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้ทำกิจกรรมได้เกิดการค้นคว้าทดลองและสื่อความคิดของตนให้แก่ผู้อื่นและสิ่งที่อยู่รอบตัว เป็นการพัฒนาความคิด เพิ่มทักษะการเรียนรู้ เกิดพัฒนาการทั้งทาง ร่างกายและสมอง

(คณู จีระเดชากุล, 2541)

การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเยาวราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กและเยาวชน ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะและจากผู้เชี่ยวชาญด้านความเชื่อชาวจีน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน คือ เด็กและเยาวชน จำนวน 8 คน ผู้ใหญ่ จำนวน 18 คน และผู้สูงอายุ จำนวน 4 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะ จำนวน 3 คน และจากผู้เชี่ยวชาญด้านความเชื่อชาวจีน จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

2.1 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุในเยาวราช เกี่ยวกับชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเยาวราช ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง และมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมจากชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเยาวราช

2.3 ชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเยาวราช

2.4 แบบประเมินคุณภาพกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมศิลปะและด้านวัฒนธรรมจีน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสรุปสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุในเยาวราช โดยวิเคราะห์จากข้อมูลความเห็นของกลุ่มทุกช่วงวัย

3.2 แบบสรุปประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมจากชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเยาวราช

3.3 แบบสรุปประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะและผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมจีน

กระบวนการรวบรวมข้อมูล

การออกแบบชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนเยาวราชมีวิธีดำเนินการวิจัย (เก็บข้อมูลจากแบบสำรวจ) โดยแบ่งกระบวนการออกเป็น 2 ระยะสรุปได้ดังนี้

ระยะที่ 1 ลงพื้นที่เพื่อสำรวจชุมชนในย่านเยาวราชและสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุในเยาวราช นำข้อมูลมาสร้างเครื่องมือเพื่อไปสอบถามข้อคิดเห็นชุมชนด้านวัฒนธรรมสำรวจความคิดเห็นของคนในพื้นที่เยาวราช ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ เทศกาล วันสำคัญทางวัฒนธรรมจีน วันสำคัญของไทย และเทพเจ้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปพัฒนารูปแบบปฏิทินและสติ๊กเกอร์วันสำคัญ

การวิเคราะห์แนวทางการออกแบบชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชน เยาวราชระยะที่ 1 ได้ดังนี้

1. แนวทางการออกแบบชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนเยาวราช เนื่องด้วยชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนเยาวราชให้ผู้สนใจสามารถเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมจึงควรคำนึงถึงความต้องการหลักของทุกวัยและส่งเสริมความสัมพันธ์ของคนทุกวัย

2. คัดเลือกเนื้อหาเพื่อออกแบบชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมความเชื่อในชุมชนเยาวราช เกี่ยวกับเทศกาล วันสำคัญทางวัฒนธรรมจีน วันสำคัญของไทย และเทพเจ้า

3. ออกแบบสื่อและชุดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับศิลปะเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนเยาวราช สื่อและชุดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับคน 3 ช่วงวัย ได้แก่ เด็กและเยาวชน วัยผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การใช้เทคโนโลยีและมีชุดกิจกรรมที่เชื่อมโยงเนื้อหาและรูปแบบผลงานศิลปะ ได้แก่ การระบายสี และ ตกแต่งสติ๊กเกอร์ลงบนปฏิทิน

ระยะที่ 2 นำชุดกิจกรรมไปประเมิน กับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะ และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมจีน นำกิจกรรมไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายใน 3 ช่วงวัย ได้แก่ เด็กและเยาวชน วัยผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการทำกิจกรรม สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. อัตลักษณ์ความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในเยาวราช

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสำรวจที่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเยาวราช 3 ช่วงวัย ได้แก่ วัยเด็ก จำนวน 10 คน วัยผู้ใหญ่ จำนวน 10 คน และผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเชื่อที่ควรเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น คือ เทพเจ้าที่ชาวไทยเชื้อสายจีนนับถือ เช่น เจ้าแม่กวนอิม เจ้าพ่อเสือตัวเหล่าเอี้ยะ ทิงแซ ไตลือเอี้ยะ เทพเจ้ามังกรเขียว เทพเจ้ากวนอู เทพเจ้าไฉซิงเอี้ยะ เทพเจ้าเต่าบ้อ นาจา เทพเจ้าฮกลกซ์วู และ เทพเจ้าไต้ส่วยเอี้ย อีกทั้งยังต้องการให้แนะนำสถานที่สำคัญทางความเชื่อและศาสนาที่คนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราชให้ความนับถือ เช่น ศาลเจ้าต่าง ๆ ในย่านเยาวราช วัดมังกรกมลาวาส วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร วงเวียนโอเดียน เป็นต้น โดยต้องการเผยแพร่สถานที่สำคัญทางศาสนาที่เป็นวัดตามความเชื่อแบบจีนและวัดตามความเชื่อแบบไทยเพื่อเผยแพร่ให้เห็นถึงความเชื่อของชุมชนเยาวราชที่ประกอบด้วยความเชื่อที่หลากหลาย ส่วนวันสำคัญที่ควรเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นคือวันสำคัญของจีน เนื่องจากเยาวราชเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นจำนวนมากทำให้มีการจัดเทศกาลและวันสำคัญของจีนอยู่บ่อยครั้ง เช่น วันตรุษจีน วันกินเจ วันไหว้พระจันทร์ วันเซ็งเม้ง เป็นต้น และในความเห็นของผู้ตอบแบบสำรวจถึงสัญลักษณ์ของแต่ละเทศกาลว่าควรเป็นสัญลักษณ์ที่อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย สามารถสื่อสารถึงเทศกาลนั้น ๆ ได้ เช่น เทศกาลกินเจก็จะนึกถึงรูปธงสีเหลือง เป็นต้น ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการนำเสนอวัน/เทศกาลสำคัญ

ของวัฒนธรรมอื่น ๆ ในเยาวราชให้เป็นที่รู้จักด้วยเช่นกัน เนื่องจากในทุกวันนี้พื้นที่ทางเยาวราชมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมนอกจากคนในเยาวราชจะนิยมจัดงานตามเทศกาล/วันสำคัญของจีนแล้ว ก็ยังมีผู้คนที่จัดงานเทศกาล/วันสำคัญตามเทศกาลของไทยและสากลอีกด้วย

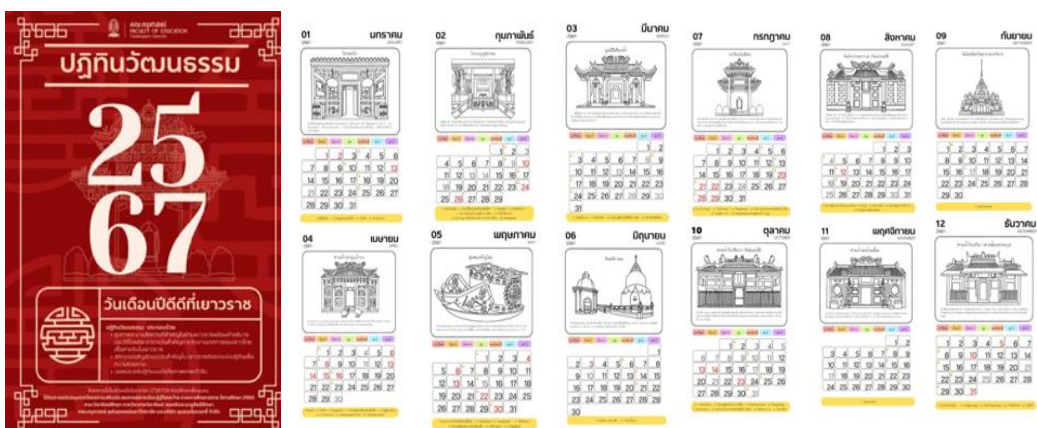
2. กิจกรรมศิลปะที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมของคนในชุมชน และนักท่องเที่ยว

3 ช่วงวัย

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสำรวจที่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเยาวราช 3 ช่วงวัย ได้แก่ วัยเด็ก จำนวน 10 คน วัยผู้ใหญ่ จำนวน 10 คน และผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีการใช้ปฏิทินในชีวิตประจำวันและมีการใช้ปฏิทินในรูปแบบแขวนมากที่สุด เนื่องจากเป็นรูปแบบที่มักได้รับในช่วงปีใหม่ โดยส่วนใหญ่คิดว่าข้อมูลในปฏิทินควรประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับวัน/เทศกาลสำคัญ ข้อมูลวันเดือนปีตามลำดับ และคิดเห็นว่าหากมีการจัดทำปฏิทินเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมของเยาวราชนอกจากข้อมูลวัน/เทศกาลสำคัญแล้วควรประกอบด้วยข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับวัน/สถานที่ และสถานที่ที่สำคัญเข้าไปร่วมด้วย จากผลสำรวจด้านอัตลักษณ์ความเชื่อ คณะผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเยาวราช โดยประกอบด้วย

ปฏิทินวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยรูปภาพพระบัยสี่สถานที่ด้านศิลปวัฒนธรรมสำคัญในย่านเยาวราชพร้อมคำอธิบายประวัติโดยย่อและตารางวันสำคัญที่มีการจัดงานเทศกาลของชาวไทยเชื้อสายจีนในเยาวราช และสีไม้สำหรับระบาย ปฏิทินวัฒนธรรม (ภาพพื้นหลังบนมือถือ)

รูปภาพเทพเจ้าที่ชาวไทยเชื้อสายจีนให้การนับถือ และสติ๊กเกอร์วันสำคัญ เป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงวันสำคัญต่าง ๆ ทั้งของชาวไทยเชื้อสายจีน เทศกาลวันสำคัญของไทยและเทศกาลที่เป็นสากล

ภาพที่ 1 ตัวอย่างปฏิทินวัฒนธรรมที่ประกอบด้วย รูปภาพพระบัยสี่สถานที่ ศิลปวัฒนธรรมสำคัญในย่านเยาวราช พร้อมคำอธิบายประวัติโดยย่อ และตารางวันสำคัญที่มีการจัดงานเทศกาลของชาวไทยเชื้อสายจีนในเยาวราช และสีไม้สำหรับระบาย

ภาพที่ 2 ตัวอย่างปฏิทินวัฒนธรรม (ภาพพื้นหลังบนมือถือ) ประกอบด้วยรูปภาพเทพเจ้าที่เป็นที่เคารพของ
คนในชุมชน และปฏิทินที่ระบุวันสำคัญของไทยและวันสำคัญทางประเพณีของคนในชุมชนยาวราช

ภาพที่ 3 ตัวอย่างสติ๊กเกอร์วันสำคัญของไทยและวันสำคัญทางประเพณีของคนในชุมชนยาวราช
โดยนำเสนอในรูปแบบของการ์ตูนที่เข้าใจง่าย และเหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย

กิจกรรมมีรูปแบบที่เน้นการเผยแพร่ความรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์ให้กับผู้คนที่ 3 ช่วงวัย ได้แก่ วัยเด็ก วัยผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ผ่านกิจกรรมศิลปะ 3 รูปแบบ ได้แก่ ปฏิทินวัฒนธรรม ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 ช่วงวัย สามารถร่วมกันระบายสีตกแต่ง สติ๊กเกอร์วันสำคัญสำหรับติดตกแต่งปฏิทินให้สวยงามและสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในปฏิทินวัฒนธรรมผ่านการพูดคุยร่วมกันระหว่างการทำกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีปฏิทินวัฒนธรรมภาพเทพเจ้าที่ชาวไทยเชื้อสายจีนในยาวราชให้ความเคารพในรูปแบบภาพพื้นหลังบนมือถือเพื่อดาวน์โหลดไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทุกช่วงวัย

ผลการประเมินคุณภาพของนวัตกรรมจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านกิจกรรมศิลปะและผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมจีนด้านละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกิจกรรมศิลปะให้ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.98 (ดีมาก) โดยคะแนนเฉลี่ยรายข้อส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5 แต่มีในด้านระยะเวลาของการจัดกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.67 โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่าระยะเวลาการทดลองกิจกรรมน้อยเกินไป หากจำนวนวันมากขึ้นอาจจะทำให้ผู้ที่รับรู้และเข้าร่วมกิจกรรมได้มากขึ้น ในส่วนของด้านผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมจีนพบว่ามีความเฉลี่ยทั้งหมดยกเว้นข้อที่ 4.91 (ดีมาก) หากพิจารณาข้อพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5 แต่มีคะแนนในด้านความถูกต้องของเนื้อหา ความถูกต้องของภาพประกอบ และการออกแบบกราฟิกที่สอดคล้องกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ที่ 4.67 โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่า ด้านความถูกต้องของเนื้อหา ความถูกต้องของภาพประกอบและการออกแบบกราฟิกที่สอดคล้องกับเนื้อหา ยังมีข้อมูลคลาดเคลื่อนคือ เทพเจ้าไท่ส่วยเอี้ย ซึ่งมีทั้งสิ้น 60 องค์ โดยในแต่ละปีจะมีองค์ประจำปีที่แตกต่างกัน ซึ่งจากหนังสือประวัติองค์ไท่ส่วยเอี้ย (2552 อ้างถึงใน สร้อยสุดา ไชยเหล็ก, 2558: 27) กล่าวว่า ไ่ส่วยเอี้ยคือ เทพเจ้าดาวประจำปี รอบละ 60 ปี ไ่ส่วยมีทั้งหมด 60 องค์ แต่ละองค์จะมีพระนามของตนเอง บุคคลในโลกนี้มีความเกี่ยวข้องกับเทพเจ้าไท่ส่วย 2 องค์ คือ 1) ไ่ส่วยประจำปีชะตาเกิด จะไม่เปลี่ยนแปลงและควบคุมดวงชะตาชีวิตของบุคคลนั้นตั้งแต่เกิดแก่เจ็บตายและชะตาชีวิตตายปี 2) ไ่ส่วยประจำปีจร จะโคจรเปลี่ยนไปตามจักรราศี คุมชะตาประจำปี

3. ผลการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในพื้นที่เยาวราช

จากข้อมูลวันที่เข้าร่วมกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 30 คน เป็นเพศชาย 15 คน และเพศหญิง 15 คน กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นคนที่ในวัยผู้ใหญ่วัยทำงานจำนวน 18 คน เนื่องจากได้เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเยาวราช ลำดับถัดมาเป็นเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 8 คน โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มาอยู่กับพ่อแม่และผู้ปกครอง และลำดับสุดท้ายคือกลุ่มผู้สูงอายุจำนวน 4 คน ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเยาวราช มีผลการประเมินความพึงพอใจ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผลจากการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.86	ดีมาก
2. ท่านได้รับความรู้/ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม	4.66	ดีมาก
3. รูปแบบกิจกรรมมีความน่าสนใจ	4.73	ดีมาก
4. รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับทุกช่วงวัย	4.83	ดีมาก
5. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.7	ดีมาก
6. การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม	4.36	ดี
7. สถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.5	ดี

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
8. ภาพรวมความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมครั้งนี้	4.76	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	4.68	ดีมาก

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก โดยสามารถสรุปความพึงพอใจของแต่ละช่วงวัยได้ดังนี้

วัยเด็ก: ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในวัยนี้มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด โดยชื่นชอบกิจกรรมระบายสีและสติ๊กเกอร์เนื่องจากได้ระบายสีอย่างเพลิดเพลินและผ่อนคลาย สามารถแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ได้ อีกทั้งสติ๊กเกอร์มีสีสันสดใสดึงดูดความสนใจสามารถนำไปติดตกแต่งปฏิทินให้สวยงามได้ง่าย

วัยผู้ใหญ่: ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในวัยนี้มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด โดยชื่นชอบกิจกรรมระบายสีและสติ๊กเกอร์เนื่องจากได้ผ่อนคลาย อีกทั้งยังชื่นชอบกิจกรรมทาวนโหลดภาพพื้นหลังปฏิทินวัฒนธรรม (บนมือถือ) ในรูปแบบออนไลน์เนื่องจากตอบโจทย์การดำเนินชีวิตของตนเองในปัจจุบันที่ต้องการความสะดวกสบาย สามารถพกพาไปได้ทุกที่เพราะเป็นรูปแบบดิจิทัลในสมาร์ทโฟนที่ทุกคนมีอยู่แล้ว

ผู้สูงอายุ: ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในวัยนี้มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด โดยชื่นชอบกิจกรรมระบายสีและสติ๊กเกอร์วันสำคัญ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ทำได้ง่าย ผ่อนคลาย อีกทั้งยังสามารถเป็นกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกับผู้อื่นในครอบครัวได้อีกด้วย

จากการจัดกิจกรรมได้มีการสร้างปฏิสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเสนอว่าอยากให้ประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น อยากให้จัดกิจกรรมบ่อยทุกปี มีเครื่องดื่มแจกสำหรับผู้ร่วมกิจกรรม

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องการออกแบบชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนเยาวราช มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1. อัตลักษณ์ความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในเยาวราช

จากการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเยาวราชพบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนในเยาวราชมีเทศกาลที่สำคัญทั้งสิ้น 8 เทศกาลคือ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลบ๊ะจ่าง เทศกาลไหว้พระจันทร์ เทศกาลกินเจ วันสารทจีน เทศกาลไหว้ขนมบัวลอย เทศกาลหยวนเซียว (เทศกาลโคมไฟ) และเทศกาลแข่งมังกร โดยเป็นเทศกาลที่จัดขึ้นตามความเชื่อแบบจีนเพื่อสืบทอดประเพณีทางความเชื่อบรรพบุรุษของตนเองแม้ว่า

ในปัจจุบันจะอาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งอัตลักษณ์ความเชื่อนั้นนอกจากจะสะท้อนความเชื่อออกมาในรูปแบบของเทศกาลแล้วยังสะท้อนผ่านศาสนสถานหรือสถานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชน โดยมีทั้งศาลเจ้าแบบจีน วัดไทย และชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อแบบจีนอย่างชุมชนเจริญไชย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศติยะ เต็มสุริยวงศ์ และศยามล เจริญรัตน์ (2564: 442 - 443) พบว่า วัฒนธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของย่านเยาวราชมีด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านประวัติศาสตร์ เช่น อาคารศาลเจ้าในพื้นที่เยาวราชที่สามารถบอกเรื่องราวความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานของคนในชุมชน หรือศาลเจ้าประจำตระกูลที่เป็นศูนย์รวมของคนตระกูลแซ่เดียวกันก็สามารถบ่งบอกถึงความเป็นมาได้เช่นกัน 2) วิถีชีวิต เช่น การแสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตที่สืบทอดกันมาเป็นพิธีกรรมต่าง ๆ และเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ซึ่งแสดงความหมายเอกลักษณ์ของคนจีนที่วาดด้วยความขยัน ซื่อสัตย์ อดออม และ 3) ด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์ เช่น สิ่งปลูกสร้างในชุมชนเยาวราชที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของสถาปัตยกรรมในพื้นที่นั้นสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมา รูปแบบการใช้งาน นอกจากนี้ยังสามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรมความหลากหลายเข้าด้วยกัน งานวิจัยของ ภัทธกร สุวรรณจินดา (2560: 3) ได้กล่าวว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในดินแดนประเทศไทย โดยทั่วไปนั้นชาวจีนจะรวมตัวอยู่ด้วยกันเป็นชุมชน ชาวจีนแม้จะอยู่ห่างไกลจากถิ่นเดิม แต่ก็ยังยึดมั่นในประเพณีเก่า โดยปฏิบัติต่อกันมา เช่น มีการแห่เจ้าประจำปี งานฉลองตรุษจีน สารทต่าง ๆ เช่นเดียวกับที่เคยปฏิบัติในประเทศจีน เมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทยก่อให้เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมระหว่างไทยกับจีน อีกทั้งภายในศาลเจ้าเองก็ประดิษฐานเทพเจ้าองค์ต่าง ๆ ที่ชาวไทยเชื้อสายจีนนับถือสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นที่พึ่งเพื่อให้ชาวจีนในอดีตที่อพยพมาอาศัยในประเทศไทยได้ใช้เป็นสิ่งช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจให้รู้สึกเข้มแข็งพร้อมเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ โดยได้มีการปลูกฝังและส่งต่อมายังลูกหลานที่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนและแม้กระทั่งชาวไทยในปัจจุบันเองก็ได้รับอิทธิพลทางความเชื่อนี้จนส่งผลให้อัตลักษณ์ทางด้านความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในเยาวราชกลายเป็นหนึ่งในสิ่งที่นักท่องเที่ยวนึกถึงและช่วยกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวและเรียนรู้วัฒนธรรมภายในชุมชน

2. กิจกรรมศิลปะที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมของคนในชุมชน ให้แก่บุคคล 3 ช่วงวัย

จากการวิจัย พบว่า ชุดกิจกรรมศิลปะจากอัตลักษณ์ความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในเยาวราชที่เหมาะสมและสร้างปฏิสัมพันธ์ให้กับกลุ่มคน 3 ช่วงวัย คือ กิจกรรมศิลปะที่สร้างสรรค์จากอัตลักษณ์ความเชื่อ สถานที่สำคัญทางความเชื่อ วันสำคัญ ประเพณี วัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในเยาวราช มีการให้ความรู้ในชุดกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สามารถทำร่วมกันได้ทุกช่วงวัย ระยะเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมไม่นานจนเกินไป เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน สอดคล้องกับ ณชนก หล่อสมบูรณ์ และโสมฉาย บุญญานันต์ (2562) ที่ได้ศึกษารูปแบบกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเก่าๆ พบว่าประกอบด้วย 1) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคติความเชื่อในชุมชน 2) กิจกรรมศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน 3) กิจกรรมที่มีกระบวนการสอน 4) กิจกรรม Active Learning 5) กิจกรรมที่มี

ระยะเวลาเหมาะสม และ 6) กิจกรรมที่มีประโยชน์ระดับบุคคลและระดับชุมชน โดยกิจกรรมศิลปะ ปฏิทินวัฒนธรรม ประกอบด้วย รูปภาพระบายสีสถานที่สำคัญในย่านเยาวราช พร้อมคำอธิบายประวัติโดยย่อ และตารางวันสำคัญที่มีการจัดงานเทศกาลของชาวไทยเชื้อสายจีนในเยาวราช สติ๊กเกอร์สัญลักษณ์วันสำคัญเพื่อติดตกแต่งให้สวยงามและปฏิทินเทพเจ้าบนหน้าจอมือถือเพื่อตอบสนองการใช้ชีวิตในยุคปัจจุบัน ซึ่งชุดกิจกรรมนี้ได้ถูกจัดไว้เป็นชุดพร้อมอุปกรณ์การปฏิบัติที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างทันที ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสามช่วงวัยจะได้ทำกิจกรรมร่วมกันโดยการร่วมระบายสีปฏิทินวัฒนธรรม การติดสติ๊กเกอร์ตกแต่งปฏิทิน รวมถึงการได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสถานที่ เทพเจ้า วันสำคัญต่าง ๆ ของชาวไทยเชื้อสายจีน อีกทั้งยังสามารถดาวน์โหลดภาพพื้นหลังปฏิทินเทพเจ้าเพื่อนำไปตั้งเป็นภาพพื้นหลังในโทรศัพท์มือถือเพื่อตอบโจทย์การใช้ชีวิตของผู้คนในยุคปัจจุบันอีกด้วย ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะเป็นอีกหนึ่งวิธีการในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราชผ่านการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกัน

3. ผลการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในพื้นที่เยาวราช

จากการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในด้านต่าง ๆ พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้/ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม โดยรูปแบบกิจกรรมมีความน่าสนใจ เพราะนอกจากจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเทพเจ้า สถานที่สำคัญทางศาสนาและวัน/เทศกาลสำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่เยาวราชแล้วภายในชุดกิจกรรมยังสามารถระบายสีและมีสติ๊กเกอร์ติดตกแต่งเพื่อความสวยงามและช่วยให้เพลิดเพลินได้ อีกทั้งกิจกรรมได้จัดในพื้นที่ของชุมชนเยาวราชส่งผลให้นอกจากจะได้ซึมซับความรู้ความเชื่อผ่านชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ความเชื่อในชุมชนเยาวราชแล้วยังช่วยส่งเสริมให้ได้ซึมซับบรรยากาศของผู้คนและวิถีชีวิตของชุมชน และกิจกรรมได้ถูกออกแบบมาให้เหมาะสมกับทุกช่วงวัย สามารถทำกิจกรรมแบบเดี่ยวหรือทำกับเพื่อนและครอบครัวได้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นว่ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม แต่จะต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมให้มากขึ้นเพื่อให้มีผู้รับรู้ข่าวสารของกิจกรรมให้มากขึ้น ในส่วนของสถานที่จัดกิจกรรมเห็นควรว่ามีความเหมาะสม แต่เนื่องด้วยอากาศที่ร้อนทางผู้จัดอาจมีการเพิ่มพัดลมเพื่อช่วยคลายร้อนให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งมีข้อเสนอแนะว่าอยากให้จัดกิจกรรมบ่อยทุกปี และมีเครื่องดื่มแจกสำหรับผู้ร่วมกิจกรรมอีกทั้งอยากให้มีการจัดทำปฏิทินจริงออกมาอีกด้วย โดยสามารถสรุปความพึงพอใจของแต่ละช่วงวัยได้ดังนี้ 1) วัยเด็ก ชื่นชอบกิจกรรมระบายสีและสติ๊กเกอร์เนื่องจากได้ระบายสีอย่างเพลิดเพลินและผ่อนคลายสามารถแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ได้ อีกทั้งสติ๊กเกอร์มีสีสันสดใสดึงดูดความสนใจสามารถนำไปติดตกแต่งปฏิทินให้สวยงามได้ง่าย 2) วัยผู้ใหญ่ ชื่นชอบกิจกรรมระบายสีและสติ๊กเกอร์เนื่องจากได้ผ่อนคลาย อีกทั้งยังชื่นชอบกิจกรรมดาวน์โหลดภาพพื้นหลังปฏิทินวัฒนธรรม (บนมือถือ) ในรูปแบบออนไลน์เนื่องจากตอบโจทย์การดำเนินชีวิตของตนเองในปัจจุบันที่ต้องการความสะดวกสบาย สามารถพกพาไปได้ทุกที่เพราะเป็นรูปแบบดิจิทัลในสมาร์ตโฟนที่ทุกคนมีอยู่แล้ว 3) ผู้สูงอายุ ชื่นชอบกิจกรรมระบายสีและสติ๊กเกอร์วันสำคัญ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ทำได้ง่าย ผ่อนคลาย อีกทั้งยังสามารถเป็น

กิจกรรมที่สามารถทำร่วมกับผู้อื่นในครอบครัวได้อีกด้วย เช่นเดียวกับ โสมฉาย บุญญานันต์ และสุชาติ อิ่มสำราญ (2567) ที่ได้ใช้กิจกรรมศิลปะ เช่น กิจกรรมการติดสติ๊กเกอร์ตกแต่ง การร้อยพวงกุญแจ และการระบายสี เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับผ้าทอจังหวัดน่านให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยว 3 ช่วงวัย ได้แก่ กลุ่มวัยเรียน กลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยผู้ใหญ่และวัยผู้สูงอายุ พบว่านักท่องเที่ยวทุกช่วงวัยนอกจากจะได้รับความรู้แล้วยังมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมถึงมีการเห็นคุณค่าในอัตลักษณ์ ศิลปะผ้าทอจังหวัดน่านอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการนำกิจกรรมที่ได้จากการวิจัยไปต่อยอดร่วมกับชุมชน และสร้างเครือข่ายทางธุรกิจเพื่อนำ กิจกรรมศิลปะไปพัฒนาสินค้าและบริการรูปแบบใหม่ให้กับพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ร้านกาแฟ ร้านอาหาร หอศิลป์ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณโครงการเสริมประสบการณ์การเรียนรู้สู่โลกกว้าง ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2565 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการวิจัยในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2559). ทู่นวัฒนธรรมไทยสู่การสร้างสรรค์เศรษฐกิจ. *อุตสาหกรรมสาร*, (58): 1-44.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). (2560). *เขาวราช*. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567, จาก

<https://thai.tourismthailand.org/Search-result/tagword/เขาวราช>

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2560). *ผู้สูงอายุหมายถึง*. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567, จาก

<https://www.dop.go.th/th/know/15/646>

กุมาริ ลาภอาภรณ์. (2554). *เขาวราช: คุณค่าทางประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม*. ศูนย์มานุษยวิทยา

สิรินธร. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2567, จาก <https://db.sac.or.th/museum/article/18>

คณะแพทยศาสตร์รามาธิบดีโรงพยาบาล. (2561). *สภาพจิตใจของวัยผู้ใหญ่*. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์

2567, จาก [https://www.rama.mahidol.ac.th/ramamental/generalknowledge/](https://www.rama.mahidol.ac.th/ramamental/generalknowledge/general/06272014-1009)

[general/06272014-1009](https://www.rama.mahidol.ac.th/ramamental/generalknowledge/general/06272014-1009)

ณชนก หล่อสมบุรณ์ และโสมฉาย บุญญานันต์. (2562). รูปแบบกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

เก่าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*,

23(1): 97-108.

- ดนุ จีระเดชากุล. (2541). **นันทนาการสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ถ้วน ถิ่น และ บุญยิ่ง ไร่สุขสิริ. (2543). **การสำรวจศาลเจ้าจีนในเขตกรุงเทพมหานคร**. สมุทรปราการ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ทศติยะ เต็มสุริยวงศ์ และ ศยามล เจริญรัตน์. (2564). การเปลี่ยนผ่านของย่านเยาวราชกับบทบาทด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการปรับตัวของการท่องเที่ยวในสภาวะการแพร่ระบาดโควิด 19. **วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 8(7): 432-446.
- อติ พงษ์อุดม. (2560). **การพัฒนากิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ในงานศิลปหัตถกรรมภาคใต้สำหรับเยาวชน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรุตม์ คุปต์ธนโรจน์. (2558). **ย่านไชน่าทาวน์เยาวราช: พื้นที่การนำเสนออัตลักษณ์เชิงซ้อนของวัฒนธรรม ความเป็นจีนในสังคมไทยร่วมสมัย**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิชกานต์ เตมียศิริปิน. (2559). **ศิลปะชุมชนสามแพร่ง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภัทรกร สุวรรณจินดา. (2560). **การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- โสมฉาย บุญญานันต์ และสุชาติ อิ่มสำราญ. (2567). กิจกรรมศิลปะที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ศิลปะผ้าทอจังหวัดน่านสำหรับนักท่องเที่ยว. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ร่วมพลัง**, 42(1): 55-75.
- สร้อยสุตา ไชยเหล็ก. (2558). **ตำนานไห้ส่วยเอี้ยะ 60 องค์และพิธีแก้ปิ้งในศาสนสถานจีนในสังคมไทยร่วมสมัย**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย (2560). **อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก**. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.unicef.org/thailand/th/what-is-crc>
- Lu Xiaohui. (2564). **กระดาศไห้: คติความเชื่อและการเปลี่ยนแปลงของคนไทยเชื้อสายจีนชุมชนเจริญไชย ย่านเยาวราช จังหวัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

เคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง ตามกาล... 09/03/2023

Change through Time...09/03/2023

เขมา แฉ่งฉายา¹/ ภูวนาท รัตนรังสิกุล²Khema Changchaya¹/ Phuvanart Rattnarungsikul²¹ นักศึกษาระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาศิลปะการออกแบบเชิงวัฒนธรรม

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ Student of, Culture-Baesd Design Arts Ph.D. Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University² ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาศิลปะการออกแบบเชิงวัฒนธรรม

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² Asst.Prof., Thesis Advisor, Culture-Baesd Design Arts Ph.D. Faculty of Decorative Arts,

Silpakorn University

Corresponding author E-mail : khe_aun@hotmail.com

(Received: March 29, 2023; Revised: April 27, 2024; Accepted: June 23, 2024)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งจากการศึกษา เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาภูมิปัญญาช่างไม้เมืองเพชรสู่การสร้างสรรคศิลปะการออกแบบร่วมสมัยเพื่อการสืบสานในบริบทปัจจุบัน” เป็นการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์จากศึกษาการคงอยู่ของมรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชรในบริบทปัจจุบัน พัฒนาสู่แนวความคิดของการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมเทคนิคผสม (แผ่นไม้และสื่อคลีลิคบนเฟรมผ้าใบ) เพื่อพัฒนาคุณค่าและความสำคัญของวัตถุจากสิ่งแวดล้อมทางวิถีวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นแรงบันดาลใจของการสร้างสรรค์ เพื่อขยายความอย่างละเอียดด้วยความรู้ลึกที่มีต่อความเข้าใจและเข้าถึงความจริงของธรรมชาติ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ เคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ตามกฎธรรมชาติของสรรพสิ่งทั้งปวง สู่การถ่ายทอดด้วยรูปแบบที่เรียบง่าย ด้วยการนำวัตถุจริงจากวิถีวัฒนธรรม สกุลช่างไม้เมืองเพชรที่ผ่านกาลเวลาและคงอยู่ในบริบทปัจจุบัน การสื่อสารด้วย “สัจจวัตถุ” กับการจัดองค์ประกอบของ ขนาด สัดส่วน รูปทรง บรรยากาศของสีและพื้นที่ว่าง ที่แสดงถึงทัศนะทางอารมณ์เฉพาะในช่วงเวลาหนึ่งของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างองค์ประกอบศิลป์กับการสร้างความเข้าใจในเรื่อง สามัญลักษณะ (ไตรลักษณ์) ความแน่นอนของสรรพสิ่งที่ไม่เที่ยง ไม่สามารถดำรงอยู่ตามสภาพเดิมได้เสมอและความไม่มีตัวตน ไม่มีสิ่งใดคงอยู่ได้โดยไม่มีวันเสื่อมสลาย ตามปรัชญา

ทางพุทธศาสนา “สัจจัตถุ” เป็นความจริงของการตีความมรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชรในปัจจุบัน

คำสำคัญ: เคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การคงอยู่ของวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชรในปัจจุบัน สัจจัตถุ

Abstract

This article is a part of the study on “The Inheritance of Wisdom: The Wisdom of Phetchaburi’s Carpentry Artisan towards the Creation of Contemporary Design Art for Continuation in the Present Context” is a presentation of creative work from studying the existence of the heritage, wisdom and cultural ways of the Phetchaburi’s carpentry artisan in the present context. The purposes of this work were to 1) develop the concept of creating mixed-technique paintings (wood panels and acrylic paint on canvas frames), 2) develop the value and importance of objects from the cultural and natural environment as inspiration for creativity in order to amplify the details with feelings towards understanding and reaching the truth of nature, that is, things that happen and exist, move and change within time according to the normal laws of all things as to pass on the wisdom in a simple format by bringing real objects from the cultural way of Phetchaburi’s carpentry artisan that has stood the test of time and remains in the present context. Communication with "genuine objects" and the composition of size, proportion, shape, atmosphere of color and space can express the creator's specific emotional viewpoint in a particular moment regarding the relationship between artistic elements and creating an understanding of three characteristics of existence (Trilak). The certainty of things that are impermanent inability to always exist in the same state and non-existence, nothing lasts without decay. According to Buddhist philosophy, “Sajjathatthu” is the truth of the primary interpretation of the intellectual heritage and cultural way of the Phetchaburi’s carpentry artisan.

Keywords: Change through time, The existence of the cultural way of the Phetchaburi’s carpentry artisan in the present context, Genuine objects

บทนำ

บทความวิชาการนี้นำเสนอผลงานสร้างสรรค์ที่สะท้อนความจริง ของการสืบสาน คุณค่าและ ความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชร ด้วยการคงอยู่ในบริบทปัจจุบัน ในบทความนี้เกิดจากการศึกษาด้วยวิธีการสำรวจ ตัวอย่างกลุ่มช่างไม้ในวิถีวัฒนธรรมแบบสกุลช่างไม้ เมืองเพชรจากอดีตเพื่อขยายความเรื่องการยังคงอยู่ในปัจจุบัน สกุลช่างไม้เมืองเพชรจากอดีตมีลักษณะ ที่เฉพาะตัวจากวิถีวัฒนธรรมเมืองเพชร มีการสืบทอดงานอยู่ในวัด งานศิลปกรรมต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้น โดยช่างของสำนักช่างจึงจำกัดขอบเขต รูปแบบและแบบแผนอย่างงานของสำนัก วัดจะเกี่ยวเนื่องกับ พระพุทธศาสนา เป็นความศรัทธาที่ผนวกเข้ากับวิถีวัฒนธรรมการสร้างงานของช่างในอดีตและยังคง ปรากฏร่องรอยดังกล่าวมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 1 ชุดภาพแสดงการคงอยู่ในบริบทปัจจุบัน (1)

(ภาพจากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล (ตัวอย่าง “วัสดุ”) ของโรงเรียนช่างไม้ วัดยาง อำเภอเมืองเพชร โดย เขมา แฉ่งฉายา, มีนาคม 2566)

การศึกษาผลงานช่างไม้ในอดีต ที่ยังคงอยู่ในปัจจุบันนี้ ใช้คำว่า “วัสดุ” ร่องรอยเชิงสัญลักษณ์ แทนค่ามรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชร การคงอยู่ตามสภาพและเป็นปัจจุบัน ผลงานช่างไม้ที่ผ่านกาลเวลา ผ่านการใช้งาน ผ่านการซ่อม หรือหมดประโยชน์ต่อมนุษย์ ขาดการอนุรักษ์ หรือเก็บรักษาไว้ หากอธิบายความถึงกระบวนการดำเนินการอนุรักษ์อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ต้องครอบคลุมทั้งเรื่องทรัพยากรและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องงบประมาณ นั่นคือปัญหาของการอนุรักษ์ หรือเก็บรักษา ในบริบทปัจจุบันทั้งสิ้น เมื่อผ่านกาลเวลา วัสดุต่าง ๆ กระจายกระจาย ขาดการอนุรักษ์ หรือเก็บรักษาจึงเกิดความเสื่อมโทรม รวมถึงปัญหาการก่อกมลพิษแก่สิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อ

กลับมาสู่ตัวมนุษย์ วัสดุบางส่วน จากผลงานช่างไม้ที่ยังคงอยู่ตามสภาพและเป็นปัจจุบัน นั่นคือ “ขยะ” เกิดจาก การรื้อ การซ่อม การถอน การทิ้ง ด้วยการบูรณะและทดแทนของเดิมหรือจากการเสื่อมสภาพ นำมาสู่การสร้างสรรค์ร่วมสมัย จะเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ เก็บ รักษา แก้ไขปัญหาเพื่อการจัดการสืบสาน สร้างต้นแบบ อันจะส่งผลให้เห็นคุณค่าของมรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรม สกลช่างไม้เมืองเพชรให้คงอยู่สืบต่อไป

การอธิบายถึง การคงอยู่ตามความเปลี่ยนแปลงทางสังคม มรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรม ในบริบทของสังคมปัจจุบันของปัญหาในการศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำคุณค่าการคงอยู่ดังกล่าว สู่แรงบันดาลใจในแนวทางการสร้างสรรค์ศิลปะการออกแบบร่วมสมัย ทำให้เกิดการศึกษาคุณค่าและความหมาย ของมรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมในองค์รวม โดยตั้งสมมติฐานในการทดลอง ด้วยการนำสื่อวัสดุ จากการคงอยู่ของอดีตที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านความเชื่อในพุทธศาสนาสู่ ความศรัทธาในการสร้างและการสืบทอดการดำรงอยู่ของผลงานสกลช่างไม้ในอดีต กับการปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลาในปัจจุบัน การไม่คงอยู่ของปัจจัยในวิถีวัฒนธรรมแบบเดิมและการขาดระบบของการสืบทอดแบบสำนักช่าง รวมถึงบทบาทของมรดกภูมิปัญญาที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของเมืองเพชรกับงานช่างอย่างในอดีต เมืองแห่งสกลช่างไม้เมืองเพชรในอดีตจึงเปลี่ยนแปลงไป การคงอยู่จึงปรากฏตามภาพสะท้อนในบริบทปัจจุบัน

ภาพที่ 2 ชุดภาพแสดงการคงอยู่ในบริบทปัจจุบัน (2)

(ภาพจากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล แสดงการคงอยู่ โดย เขมา แฉ่งฉายา, มีนาคม 2566)

องค์ความรู้ที่นำไปสู่กระบวนการอนุรักษ์ศิลปะวัสดุหรือศาสนสถานในมรดกโลกทางวัฒนธรรมของไทย (ปิยวรรณ หอมจันทร์, 2563) จึงได้กล่าวถึงศิลปะวัสดุที่ถูกทำลายไปในช่วงเวลา

20 - 30 ปีที่ผ่านมา ว่ามีความเสี่ยงต่อการสูญหายของมรดกทางวัฒนธรรมที่ร้ายแรง จากวิจัยดังกล่าว พบว่าสาเหตุการสูญหายเกิดจากประเด็น ดังนี้

การเสื่อมสลาย ตามกาลเวลา เป็นไปตามธรรมชาติ อาทิ การพังทลายหรือเสื่อมสภาพ เนื่องจากภูมิอากาศ น้ำฝน อุณหภูมิจากแดด รวมทั้งการกระทำของลม ที่ทำให้เกิดความชื้น ความร้อน ฯลฯ นอกจากนี้ ยังเกิดจากกฎของธรรมชาติ ที่เมื่อกาลเวลาผ่านไป วัสดุต่าง ๆ ย่อมผุพังเสื่อมสลาย แปรสภาพ เดิม ไปตามกาลเวลา

การเสื่อมสลายโดยฝีมือมนุษย์ ด้วยการกระทำให้เกิดความเสื่อมสลายของมรดกทางวัฒนธรรม ประเภท วัสดุ ชิ้นงาน ส่วนประกอบงานช่าง จากสถาปัตยกรรมไทยในแหล่งสกุลช่าง ตามบันทึกประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุ มีการกระทำเนื่องจากความมั่งคั่งของมนุษย์ โดยก่อให้เกิดการทำลาย มาจากอดีตจนปัจจุบัน นับเป็นปัญหาใหญ่ที่นำไปสู่การเสื่อมสลาย ก็มีทั้งทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือ การพยายามซ่อมแซมโดยขาดความรู้

การเสื่อมสลายตามธรรมชาติ อีกสองประการ คือ พืชและสัตว์ โดยพืชที่ขึ้นอยู่ตามสิ่งก่อสร้าง ที่มีความงดงามทางศิลปะ แหล่งโบราณคดี โบราณสถาน รากของพืชสามารถชอนไชไปตามรอยต่อหรือ ช่องว่างส่วนต่าง ๆ ของสิ่งก่อสร้างได้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้ระบุไว้ เมื่อปี พ.ศ. 2555 ว่าเกิดรอยแยกจนกระทั่งร้าวและแตกหักหลุดออกไป เพราะรากพืชที่เติบโตขึ้นตาม รอยร้าวและส่วนต่าง ๆ ของสิ่งก่อสร้าง อีกประการ มด ปลวก มอด ก็สามารถทำลายส่วนประกอบของ โบราณสถานและ โบราณวัตถุที่เป็นไม้และอินทรีย์วัตถุให้สูญสลายไปได้อย่างรวดเร็วมาก รวมทั้ง สามารถทำลายบันทึก ประวัติศาสตร์และจดหมายเหตุที่ทำด้วยกระดาษ

การศึกษาการคงอยู่สู่แนวทางการสร้างสรรค์

เพื่อความถูกต้องในการสืบสาน อนุรักษ์ รักษา ทั้งทางด้านศิลปะ รวมทั้งให้มีความสัมพันธ์กับ สภาพเศรษฐกิจ สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม ในปี พ.ศ.2528 กรมศิลปากรได้ออกระเบียบกรมศิลปากร ว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์โบราณสถานให้เป็นไปด้วย ใช้นเป็นคู่มือในการปฏิบัติงานมาจนถึงปัจจุบัน คำว่า “การอนุรักษ์” จึงได้ ยึดถือตามคำจำกัดความของระเบียบกรม ศิลปากร พ.ศ. 2528 ว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถานดังนี้

กรมศิลปากรในปี 2546 ได้แสดงความหมายของการอนุรักษ์ว่า การดูแล รักษา เพื่อให้ ทรงคุณค่าไว้และให้หมายรวมถึงการป้องกัน การรักษา การสงวน การปฏิสังขรณ์และการบูรณะด้วย สำหรับการอนุรักษ์ในวิธีการต่าง ๆ ได้ระบุความหมายไว้ และมีบางประการที่นำมาสู่แนวทางการสร้างสรรค์ นี้ เช่น การสงวนรักษา การดูแลรักษาไว้ตามสภาพของเดิมเท่าที่เป็นอยู่ และป้องกันมิให้เสียหายต่อไป และการแสดงความแตกต่างของสิ่งที่มีอยู่เดิมกับสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เพื่อการอนุรักษ์วัสดุเชิงวัฒนธรรม ด้วยกระบวนการทางศิลปะร่วมสมัย ในบริบทปัจจุบัน

ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการศึกษาสำรวจการคงอยู่ โดยการลงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับวิถีวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัสดุงานช่าง ชื่นส่วนเศษซากจากผลงานช่างไม้ในอดีต เป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญที่มีความหมายแสดงถึงคุณค่าของมรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชรจะเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ศิลปะการออกแบบร่วมสมัย ด้วยการวิเคราะห์การจัดวางองค์ประกอบจากสิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามธรรมดา โดยใช้หลักองค์ประกอบศิลป์และหลักปรัชญาทางศาสนา สู่การสร้างสรรคผลงาน เพื่อให้การสร้างสรรคนั้นออกมามีคุณภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

ความเป็นไปได้ของแนวทางการศึกษา มรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชร ไปสู่การสร้างสรรคในบริบทปัจจุบัน

การศึกษามรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชรมีความสำคัญและน่าสนใจ ควรดึงดูดผู้คนให้มองเห็นคุณค่าสกุลช่างไม้เมืองเพชรที่โดดเด่นในอดีต ทำให้เกิดการรับรู้ต่อส่วนใดส่วนหนึ่งจากการศึกษานี้ ที่ผู้สร้างสรรค์เลือกมาเป็นส่วนประกอบที่มีความหมาย เป็นนัยยะสำคัญในการสื่อสาร เช่น “วัสดุ” กับการจัดวางทางศิลปะ พื้นที่ว่างหรือพื้นที่ที่ต่างไปจากเดิม “วัสดุ” เป็นจุดสนใจของการสื่อความหมาย สื่อสัญลักษณ์ และบรรยากาศแบบกลมกลืนด้วยองค์ประกอบ เป็นต้น

ความเป็นไปได้ของแนวทางการสร้างสรรค์ศิลปะการออกแบบร่วมสมัย

“วัสดุ” จากการศึกษาการคงอยู่ของสกุลช่างไม้เมืองเพชร(เศษ ซาก ผลงานช่างไม้ในอดีต) สู่องค์ประกอบภาพในบริบทปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ชมผลงานรู้สึกสงสัยหรือพึงพอใจหรือไม่นั้น เป็นอันดับแรก การกำหนดความหมายใหม่ในที่ว่าง การจัดวางใหม่ รวมถึงบรรยากาศในองค์ประกอบภาพของ “วัสดุ” ในบริบทใหม่ จะมีความเป็นบริบทปัจจุบันทันที นำไปสู่ความสนใจที่เป็นจุดศูนย์กลางและแตกแขนงไปสู่ความสนใจอื่น ๆ เพื่อการสื่อความหมายที่สำคัญของการสร้างสรรคนั้นควรนำปรัชญาทางศาสนามาตีความร่วมด้วย รวมถึง องค์ประกอบที่ลำดับความสำคัญหรือการจัดการรูปทรง (วัสดุ) ควรให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้เพื่อให้การสร้างผลงานนั้นออกมาตรงตามวัตถุประสงค์ของการสืบสาน ด้วยการตีความหรือขยายผลทางความคิด เพื่อให้ผู้ชมผลงานนั้นได้เห็นถึงความหมายของวัสดุ หรือองค์ประกอบภาพ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ที่สมดุลกันกับอารมณ์ความรู้สึก จะมีความสำคัญที่ร่วมสมัยและเป็นปัจจุบัน

สิ่งจววัสดุที่พบจากการคงอยู่ในสิ่งแวดล้อมทางวิถีวัฒนธรรม สกุลช่างไม้เมืองเพชรในบริบทปัจจุบัน เป็นแรงบันดาลใจสู่การศึกษา สภาพแวดล้อม ของการคงอยู่ เพื่อศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามธรรมดา ทำความเข้าใจและยอมรับในความจริงตามธรรมชาติ การขยายความอย่างละเอียดด้วยความรู้สึกที่มีต่อคุณลักษณะของวัสดุที่เรียบง่าย สงบเรียบกับคุณค่าของความงามตามกาลเวลา (สายพิณ กุลกนกวรรณ ฮัมดानी, 2562) ความงามของวัสดุที่ไม่จำต้องสมบูรณ์แบบ มีความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทำให้เกิดการสื่อรูปทรง (วัสดุ) ในบริบทปัจจุบันและการทำลายรูปทรง ให้เหลือเพียง “วัสดุจริง” ในการสร้างสรรคนี้จะเป็นเสมือนสิ่งตรงข้ามของความเงาที่มนุษย์ส่วนมากสนใจในบริบทปัจจุบัน มนุษย์

มักจะสร้างผลงานที่มีความสวยงามอันสมบูรณ์แบบตามนิยมที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน ลดทอนความเรียบง่าย ด้วยองค์ประกอบของรูปทรง รูปร่างที่ชัดเจนเข้าใจง่าย รวมถึงการรับรู้ของมนุษย์ที่มองหาแต่การใช้งานและประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก อีกทั้งมักจะสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดจำนวนและปริมาณ แต่กลับกันการสร้างสรรค์นี้เปรียบได้กับวัสดุที่ดูอ่อนโยน ไม่จำเป็นต้องมีรูปร่าง รูปทรงที่สมบูรณ์แบบ ยอมรับการสลายและเสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา มีลักษณะเฉพาะที่ซ้ำแบบ รวมถึงไม่มุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอย เพียงแต่มองหาความสวยงามทางสุนทรียะเท่านั้น

เนื้อหา

การคงอยู่ของมรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชร ในขั้นตอนของการสำรวจผลงานช่างไม้ที่ทรงคุณค่า พบว่าในบริบทปัจจุบัน งานการช่างไม้เสี่ยงต่อการเสื่อมสลายตามกาลเวลา การเสื่อมสลายไปตามธรรมชาติและการเสื่อมสลายโดยมนุษย์ ความหมายของวัสดุก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยเหตุของการเสื่อมสภาพ ความไม่คงทนโดยเฉพาะในแง่ของความสามารถแบบ งานไม้ที่ถูกรื้อ ถอน ทั้งเป็นลักษณะที่ไม่ตอบสนองกับการใช้สอยในปัจจุบัน อาทิ ความแข็งแรง คงทน คงรูป อายุการใช้งาน หรือไม้เนิ่นชำแล้ว (เสื่อมสภาพ) อีกทั้งในประเด็นของการถ่ายทอดความคิด นัยคิด ความเชื่อในทางงานช่างก็เปลี่ยนแปลงไป ตามกาลเวลาเช่นกัน ประเด็นดังกล่าวเป็นที่มาของปัญหาเริ่มต้นของการวิจัยและนำมาสู่แรงบันดาลใจที่สำคัญ ของการทดลองสร้างสรรค์ฯ ดังนี้

ความเป็นปัจจุบัน

ความเป็นปัจจุบัน ในการสร้างสรรค์นี้ อธิบายถึง ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ที่เกิดการรับรู้ทั้งโดยตรง และเป็นปัจจุบันขณะ ที่ต่างไปจากการระลึกถึง (อดีต) และรับรู้มากกว่าในขณะ นั้น ๆ หรือการคาดหวัง การสมมุติฐาน (อนาคต) ปัจจุบันเป็นช่วงเวลาระหว่างอดีตและอนาคตและอาจเปลี่ยนแปลงไปชั่วขณะปัจจุบันนั้น จากการศึกษา ปัจจุบันสันตติ - ปัจจุบันขณะ(หลวงพ่อบราโมทย์ ปาโมชโช) ปัจจุบันสันตติ การสังเกตลักษณะนาม นามในอดีต มันก็ไม่มีแล้วและนามในอนาคตยังไม่เกิดขึ้นมันยังไม่มี ปัจจุบันมีลักษณะของการสังเกตเห็นอาการ ความรู้สึกอย่างมีสติ เห็นสภาวะที่ระลึกถึงทันที และผ่านช่วงเวลาดังกล่าวไปก็เป็นปัจจุบันเช่นกัน

ปัจจุบันขณะของการมีสติเป็นเครื่องระลึกรู้รูปนาม อยู่ในช่วงเวลานั้น ๆ อดีต อนาคต เป็นความคิด ความจำ แม้แต่จินตนาการก็เป็นอนาคต ไม่ใช่ปัจจุบัน จะเรียกได้ว่ารูปธรรม สัมผัสได้ทั้งการมองเห็น การได้ยิน การได้สัมผัส ในขณะนั้น ๆ จะมีความเคลื่อนไหวคือความจริงของรูป เป็นธรรมตามธรรมชาติ ความจริงของรูปธรรม คือ ไตรลักษณ์ “ธรรมชาติ” เป็นลักษณะของความเป็น “ธรรมตา” คือสรรพสิ่งทั้งปวง มีการแปรเปลี่ยนไปเป็นธรรมตา ดังนี้

1. ความแน่นอนของสรรพสิ่งที่ไม่เที่ยง ไม่คงที่และไม่ยั่งยืน หรือ “อนิจลักษณะ” คือ เครื่องกำหนดความไม่เที่ยงแท้ (สิ่งทั้งหลายมีลักษณะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไป ไม่มีความคงที่ตายตัว)
2. กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ทำให้ทุกสิ่งที่เคยมีและที่เคยเกิดขึ้น เคลื่อนไหวไปสู่ความว่างตามกาลเวลา หรือ “ทุกขลักษณะ” คือ สิ่งต่าง ๆ ล้วนมีองค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ ที่ไม่สามารถดำรงอยู่ตามสภาพเดิมได้เสมอ มีการเปลี่ยนแปลง เสื่อมถอย และสลายไปตามกาลเวลา
3. ลักษณะแห่งความว่างของธรรมชาติ ความไม่มีตัวตนที่ไม่มีสิ่งใดคงอยู่ได้โดยไม่มีวันเสื่อมสลาย หรือ “อนัตตลักษณะ” ลักษณะที่เป็นอนัตตา สภาพว่างเปล่า ไม่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ บังคับไม่ได้ และไร้ซึ่งตัวตน

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ฯ

ศึกษาการสร้างสรรค์ผลงาน 2 มิติ และมีการศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ภาพระหว่างการคงอยู่ของมรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชร คือ แรบบันดาลใจที่เป็นปัจจุบัน อารมณ์ และองค์ประกอบศิลป์ คือ การสื่อรูปทรง (วัสดุจริง) ในบริบทปัจจุบันและการเลือกวัสดุจริงที่สัมพันธ์กับพื้นที่ว่างเป็นหลักการจัดองค์ประกอบของผลงานสร้างสรรค์

ศึกษากระบวนการเชิงทดลองและการอธิบายความ ถึงความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง ตามกาลเวลา กับความเข้าใจความจริงของธรรมชาติ เกิดขึ้นในปัจจุบันขณะของการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานนี้

ศึกษาการสร้างสรรค์ร่วมสมัย สื่อสารผ่านเทคนิคสมบนเฟรมผ้าใบ ทดลองการประกอบสร้างเพื่อการสื่อความหมายด้วยองค์ประกอบการจัดวางวัสดุจริงกับภาพที่แตกต่างออกไปจากความรู้สึกและการมองเห็นตามธรรมชาติ สร้างการรับรู้คุณค่าจากวัสดุที่แสดงเนื้อหาของธรรมะ สามัญลักษณะ (ไตรลักษณ์) ในผลงานเป็นแนวความคิดหลักในการสร้างสรรค์ของผู้วิจัย

กระบวนการศึกษาและการสร้างสรรค์

คุณค่าด้านวัสดุในบริบทปัจจุบันและที่สื่อถึงคุณค่าของฝีมือช่างไม้ ครูช่าง รวมถึงยังสามารถใช้เป็นต้นแบบของ ตั้งข้อสันนิฐานถึง “กระสวน” การสร้างสรรค์เพื่อการเสนอแนวทางแก่ผู้คนในปัจจุบัน ให้พิจารณา รับรู้ เข้าใจในคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ไปสู่การดูแล การป้องกัน การรักษา การอนุรักษ์ การสงวน การสืบสานศิลปะงานช่างไม้จากสกุลช่างไม้เมืองเพชรตามกาลเวลา

ความเป็นปัจจุบัน ความต้องการ การใช้สอยและประโยชน์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน สังคมกลับต้องการเข้าถึงความรู้ ที่ไม่มีความลึกลับซับซ้อน เข้าใจ เข้าถึงง่ายและนำไปใช้ได้โดยไม่มีติดกักรูปแบบ เป็นพฤติกรรมทางสังคมในบริบทปัจจุบัน ดังนั้นบริบทของการสร้างสรรค์ศิลปะการออกแบบร่วมสมัย จึงเป็นการนำเอา “วัสดุ” ส่วนประกอบที่ถูกรู้ ถอน เพราะเสื่อมสภาพจากการใช้สอย หรือการเสื่อมสลายจากการเสื่อมสลายไปตามธรรมชาติและการเสื่อมสลายโดยมนุษย์ อาทิเช่น การบูรณะ ส่วนประกอบ โครงสร้างจากสถาปัตยกรรมและอื่น ๆ ภายในวัด “วัสดุ” ได้ถูกแทนที่ใหม่หรือวัสดุ เป็นสิ่งเหลือใช้ใน

ศิลปกรรมงานช่างไม้ต่าง ๆ วัสดุที่แสดงถึงคุณค่า สะท้อนความภาคภูมิใจแห่งเมืองเพชร นำมาปรับใช้เพื่อนำเสนอถึงแนวคิดแบบสังคมร่วมสมัย โดยเป็นการออกแบบ “วัสดุ” ในรูปแบบศิลปะหรือการจัดวางบนพื้นที่ 2 มิติ ซึ่งแนวทางในการกำหนดเนื้อหาเฉพาะเจาะจงสู่การตีความ ไปในทิศทางของปรัชญาทางพุทธศาสนา รวมถึงมีการนำเอาหลักองค์ประกอบศิลป์สังเคราะห์เป็นรูปแบบในการนำเสนอทางศิลปกรรม รวมกับแนวคิดในเชิงอนุรักษ์เป็นส่วนหนึ่งของแรงบันดาลใจและจินตนาการที่มีต่อเนื้อหา “สัจจะแห่งวัสดุ” เป็นลักษณะสำคัญของความเข้าใจ การตีความหมายในเรื่อง ความจริง ของการคงอยู่สรรพสิ่งสามารถเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง ตามกาล แสดงคุณค่า ความเข้าถึงความงาม ในเบื้องต้นและนำไปสู่ความซาบซึ้ง มรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชร ในลำดับต่อไป

การสร้างสรรคผลงานเทคนิคผสม แผ่นไม้และสื่อศิลปะบนเฟรมผ้าใบ ในลักษณะระนาบสองมิติ ที่ต่อเนื่องด้วยการจัดการพื้นที่ว่าง เป็นการนำเสนอมิติทางความรู้สึก ที่เคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงได้ วิเคราะห์แนวความคิดของผลงานสู่การตีความเป็น สัมพันธภาพขององค์ประกอบศิลป์และการสร้างความเข้าใจในเนื้อหาทางธรรมะ เพื่อให้เข้าถึงและยอมรับในความสะเทือนใจ ที่มีต่อสภาพความจริงและการคงอยู่ของมรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชร ในบริบทปัจจุบัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การลงพื้นที่เก็บข้อมูล พบบรรยากาศของสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏวัสดุจริงตามบริบทของกาลเวลา แผ่นไม้ตะเคียน ที่มีความน่าทึ่ง เพราะมีลักษณะที่น่าสนใจ มีร่องรอยของการเจาะลงบนเนื้อไม้เดิมอย่างง่าย เป็นฝีมือของช่างพื้นบ้าน เพื่อประโยชน์เดิมจากอดีต
2. การสังเคราะห์แนวความคิดกับการสื่อความหมาย ด้วยเทคนิควิธีการสร้างสรรค์แบบสื่อผสม ในรูปแบบเดียวกันกับการสร้างสรรค์จิตรกรรมร่วมสมัย สื่อความสมดุลทางสุนทรีย์กับความลงตัวของการจัดองค์ประกอบ ขนาด สัดส่วน ระหว่างแผ่นไม้กับรูปทรงใหม่ ในร่องรอยของการเจาะลงบนเนื้อไม้เดิม ที่ชัดเจน เรียบง่ายกับบรรยากาศของสีและพื้นที่ว่าง
3. การสร้างสรรค์ประเภทจิตรกรรมรูปแบบเทคนิคผสม เพื่อให้เกิดการสื่อสาร ความจริงตามกาลเวลา สรรพสิ่งทั้งปวง มีการแปรเปลี่ยนไปเป็นธรรมดา วัสดุจริงจากวิถีวัฒนธรรม สกุลช่างไม้เมืองเพชร ก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน
4. การตีความจากการสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ ปรับปรุงการประมวลผลทางความคิดสู่การสร้างสรรค์ในลำดับต่อไป

ภาพที่ 3 ผลงานสร้างสรรค์ “เคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง ตามกาล...03/2023”

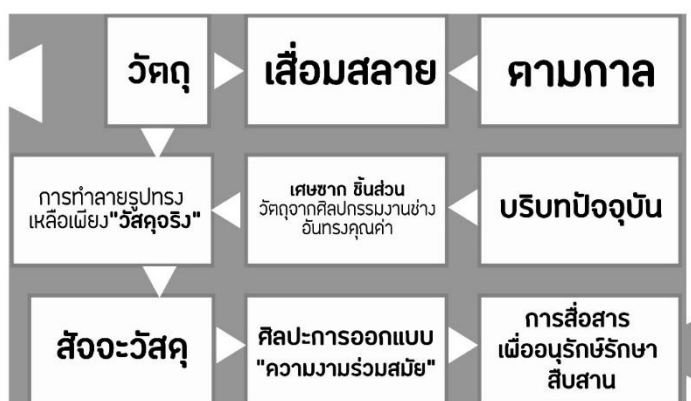
(การศึกษาและการสร้างสรรค์ผลงาน Change through Time...03 / 2023, Wood and Acrylic Color on Canvas, ขนาด 65 x 60 cm. โดย เขมา แฉ่งฉายา, ธันวาคม 2563)

การสร้างสรรค์จิตรกรรมเทคนิคผสม แรงบันดาลใจจากสิ่งแวดล้อมและวัสดุที่คงอยู่ ขยายความอย่างละเอียดด้วยความรู้สึก ที่มีต่อความจริง “ความจริงของการคงอยู่” คือ การรับรู้ ต่อสิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ในช่วงเวลาหนึ่ง ที่เคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง ตามกาล เพื่อความชัดเจนของการถ่ายทอดด้วยกระบวนการที่เรียบง่าย สื่อผ่านสัญลักษณ์จากมโนคติ ที่มีต่อวัสดุที่เลือกใช้ในการสร้างสรรค์กับการจัดองค์ประกอบบนพื้นที่ของรูปทรงและสี ที่แสดงถึงทัศนียภาพทางอารมณ์เฉพาะของวัสดุที่เลือกใช้และแสดงความเข้าใจในบริบทปัจจุบัน

สรุปผลการสร้างสรรค์ฯ

ในการสร้างสรรค์ ชิ้นแรก ได้ข้อค้นพบ ด้านคุณค่าของความงามจากผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย เป็นการทำความเข้าใจใน “สัจจวัสดุ” ในการกำหนดคุณค่าของความงามในการสร้างสรรค์นี้ เมื่อได้รับชมผลงานและพิจารณาถึงอารมณ์ทางสุนทรียะหรือสุนทรียธาตุ วัสดุที่นำมาใช้ทำให้เกิดความสนใจ และการตั้งคำถามโดยตั้งใจหรือโดยบังเอิญ เป็นการดึงดูดสายตาด้วยลักษณะของความโดดเด่นของ

องค์ประกอบ อารมณ์ทางสุนทรียะหรือสุนทรียธาตุของการสื่อสารที่แปลกตาและผลงานสร้างสรรค์นี้ นำไปสู่การรับรู้ความพึงพอใจในความงามของผู้ชมที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ผู้การรับรู้ความงามที่เปรียบเทียบความจริงจากสัจจวัตถุ ความจริงในการสร้างสรรค์นี้หมายถึงความเคลื่อนไหว ความเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ความงามเป็นการให้คุณค่าในเชิงสุนทรียศาสตร์และความดีเป็นการให้คุณค่าในเชิงจริยศาสตร์ แต่ทั้งความจริง ความงามและความดี เป็นการให้คุณค่าที่เป็นไปในเชิงบวกด้วยกันทั้งสิ้น นำไปสู่ความเข้าใจ การเข้าถึงสามัญลักษณะ (ไตรลักษณ์) ความแน่นอนของสรรพสิ่งที่ไม่เที่ยง ไม่สามารถดำรงอยู่ตามสภาพเดิมได้เสมอและความไม่มีตัวตน ไม่มีสิ่งใดคงอยู่ได้โดยไม่มีวันเสื่อมสลาย

ภาพที่ 4 โครงสร้างของการแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของ “วิสดู” ในบริบทปัจจุบัน

(จากการสังเคราะห์และจัดทำโดย เขมา แฉ่งฉายา, เมษายน 2566)

ในขณะของการสร้างสรรค์ผลงาน กระบวนการทางศิลปะเป็นเครื่องมือในการศึกษาความจริงของชีวิต และความจริงกับเนื้อหาของธรรมชาติที่เหมาะสม ทำให้เข้าใจเพียงว่า สรรพสิ่ง รวมถึงตัวเรา ย่อมเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลง ไปตามกาลเวลา

จากการลงพื้นที่ สำนวณคุณค่าของความเป็นเนื้อแท้ของวิสดูในศิลปกรรมงานช่าง แม้ผลงานช่างที่เคยถูกเก็บไว้โดยมิได้ใช้ประโยชน์ซึ่งเกิดจากการรื้อถอน และการสร้างใหม่ด้วยวิสดูใหม่เพื่อทดแทนตามบริบทของการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย แต่มีได้หมายความว่า วิสดูเหล่านั้นจะด้อยค่า แม้จะผ่านกาลเวลาก็ยังมีคุณค่า ความสมบูรณ์แบบเนื้อแท้และความจริงของวิสดู สัจจะวิสดู ด้วยการปรับหน้าที่ใช้สอยแล้วนำเสนอในเชิงสร้างสรรค์ได้แม้ว่าช่างมีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวิชาความรู้ร่วมกันในการสร้างงาน และภายในพื้นที่ที่มีก็จะสร้างในลักษณะที่คล้ายคลึงกันบ้าง แต่จากหลักฐานที่ปรากฏชี้ให้เห็นว่าการแสดงออกผ่านทางวิสดู เทคนิคจากการใช้เครื่องมือต่าง ๆ รวมทั้งรูปแบบโครงสร้างหลัก ลวดลาย รูปทรงและรายละเอียดที่แตกต่างกันไป นั่นคือ การแสดงออกถึงความงาม ในเอกลักษณ์หรือ

ลักษณะเฉพาะของความเป็นสกุลช่างไม้ของแต่ละวัด ซึ่งถือได้ว่า “ลักษณะเฉพาะตัว” เป็นสัญลักษณ์อันเป็นเครื่องสื่อสารผลงานของช่างผู้นั้นของแต่ละพื้นที่ในเมืองเพชรในอดีตและในกระบวนการสร้างสรรค์ของการสร้างสรรค์นี้ ความเคลื่อนไหว ความเปลี่ยนแปลง ตามกาล เป็นสภาวะการในขณะปัจจุบันของแต่ละยุคสมัย มนุษย์เกิดแรงบันดาลใจได้ ในปัจจุบันขณะนั้น ๆ และสร้างสรรค์สิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมา เพื่อสนองต่อการตัดสินใจ การเลือกหรือการแก้ปัญหาของการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม บริบทปัจจุบันในการสร้างสรรค์นี้ คือ การคงอยู่ของมรดกภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมสกุลช่างไม้เมืองเพชรเป็นแรงบันดาลใจ สู่การสร้างสรรค์ศิลปะการออกแบบร่วมสมัย เพื่อการสืบสานด้วยความเข้าใจในคุณค่า ส่งผลสู่การเรียนรู้เพื่อการสืบสานและสืบทอด บทพื้นฐานความเข้าใจในความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา

เอกสารอ้างอิง

- ปิยวรรณ หอมจันทร์ และพระคมสัน จิตเมธโส. (2563). **กระบวนการอนุรักษ์ศาสนสถานในมรดกโลกทางวัฒนธรรมของไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- หลวงพ่อบราโมทย์ ปาโมชโช. (2564). **ความเป็นปัจจุบันขณะ**. ชลบุรี: วัดสวนสันติธรรม.
- Leonard Kore. (2562). **วาบิ – ซะบิ (Wabi-Sabi : for artists, designers, poets & philosophers)**. สายพิน กุลกนกวรรณ อัมตานี, แปล. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.

บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีต่อการฟื้นฟูดนตรีนาเสปชุมชนท่าแร่งอก

The role of Phetchaburi Rajabhat University in the revitalization of Tharaengok community's Nasep music

จักริน จันทนภุมมะ¹/มนสิการ เหล่าวานิช²

Jakrin Chantanapumma¹ /Monsikarn Laovanich²

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹ Ph.D. Student - Doctor of Philosophy in Music Education Program,
Bansomdejchaopraya Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

² Advisor, Curriculum Instructor - Doctor of Philosophy in Music Education Program,
Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Corresponding author E-mail : punmu15@gmail.com

(Received: September 2, 2023; Revised: April 29, 2024; Accepted: June 23, 2024)

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชน มีความแพร่หลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นมุ่งเน้นการจัดการรวบรวมองค์ความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนตามพันธกิจบริการวิชาการ ซึ่งหนึ่งในพันธกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี คือ การส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งสร้างรายได้อย่างยั่งยืน จึงได้มีการส่งเสริมการจัดทำงานวิจัยทางดนตรีนาเสปของกลุ่มชาวมุสลิมตำบลท่าแร่งอก เพื่อนำไปสู่การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน จนกระทั่งเกิดการอนุรักษ์ดนตรีนาเสปอย่างเป็นรูปธรรมของชุมชนขึ้น โดยผ่านกระบวนการ คือ 1) การรวบรวมองค์ความรู้ 2) การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน 3) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง 4) การเสริมแรงให้ชุมชนเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนมี 5) การสนับสนุนต่อยอดองค์ความรู้สู่การพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้มีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมแนวคิดการสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งที่ตนเองมี และต่อยอดองค์ความรู้ให้เกิดคุณค่ากับชุมชนได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ดนตรีนาเสป การฟื้นฟูดนตรีนาเสป นาเสปท่าแร่งอก

Abstract

At present, studying and gathering of cultural knowledge in the community area more prevalent especially local higher education institutions which focuses on collecting knowledge and strengthening the community according to the academic service mission. One of the important missions of Phetchaburi Rajabhat University is to encourage communities to be strong and generate sustainable income. Therefore, there is a promotion of research on Nasep music of the Muslim group of Tharaengok Subdistrict in order to lead. There was a concrete preservation of nasep music of the community through the following processes: 1) Knowledge collection 2) Integration of learning management with the community 3) Continuous promotion of activities from government and private agencies 4) Encouraging communities to see the value of what they have and 5) Support for the expansion of the body of knowledge to develop as a source of learning. All of these processes are important in promoting the concept of building a strong community, realize the importance of what you have, and extending the body of knowledge to bring value to the community in a sustainable manner.

Keywords: Nasep music, Revitalization of Nasep music, Nasep music of Tharaengok community's

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชน มีความแพร่หลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นที่มุ่งเน้นการจัดการรวบรวมองค์ความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนตามพันธกิจการบริการวิชาการ ซึ่งนอกจากการรวบรวมองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น อาหาร ศิลปะ วัฒนธรรม แล้วนั้น องค์ความรู้หนึ่งที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนในเขตพื้นที่ต่าง ๆ คือ วัฒนธรรมดนตรี ก็ได้รับการศึกษาและเก็บรวบรวมองค์ความรู้เช่นเดียวกัน

ด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน จึงมียุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมการศึกษาควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ให้บริการ โดยนอกจากให้การสนับสนุนด้านทุนการเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้แล้ว ยังมีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อยกระดับองค์ความรู้รวมถึงผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ และต่อยอดองค์ความรู้ให้กับชุมชน

จากการส่งเสริมให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยได้เข้าไปทำงานร่วมกับชุมชน ทำให้สาขาวิชาดนตรีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้มีแนวทางในการจัดการศึกษาวิจัยดนตรีชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีอย่างต่อเนื่อง เช่น การอนุรักษ์ดนตรีกะหรั่งบ้านโป่งลึก - บางกลอย อำเภอแก่งกระจาน การศึกษาดนตรีกะเหรี่ยงบ้านห้วยเกษม อำเภอหนองหญ้าปล้อง รวมถึงการศึกษาดนตรีนาเสาป อำเภอบ้านแหลม ซึ่งนอกจากจะได้รับองค์ความรู้ความร่วมมือจากชุมชนแล้ว การเข้าไปศึกษาวัฒนธรรมดนตรีดังกล่าวยังสามารถนำมาต่อยอดองค์ความรู้สู่การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการขับร้องอีกด้วย

การศึกษาดนตรีนาเสาป ตำบลท่าแร้งออก อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี แรกเริ่มมุ่งเน้นการศึกษาด้านวัฒนธรรมดนตรีที่ยังคงอยู่ในชุมชน โดยการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมองค์ความรู้ด้านดนตรีโดยเฉพาะ ซึ่งทำให้ได้ทราบข้อมูลทั้งทางด้านบริบทของชุมชน รวมถึงดนตรีที่อยู่ในชุมชนด้วย

ดนตรีนาเสาปในชุมชนท่าแร้งออก

ชุมชนท่าแร้งออกเป็นชุมชนหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี ประชากรกว่าร้อยละ 89 นับถือศาสนาอิสลาม ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา เลี้ยงสัตว์ และประมงน้ำจืด มีวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมตามแบบอย่างของชาวมุสลิมมลายู เนื่องจากมีการสันนิษฐานว่าชุมชนท่าแร้งออกมีมาตั้งแต่ช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ชาวมุสลิมมลายูอพยพเข้ามาในภาคกลางของไทยจำนวนมาก เนื่องจากผลของการชนะสงครามของฝ่ายสยามที่มีต่อรัฐมลายู โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐปัตตานี หลังการชนะสงครามสยามได้นำเชลยชาวมลายูขึ้นมาในพระนคร ด้วยเหตุผลทางด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ การอพยพเชลยศึกมลายูเกิดขึ้นทั้งสิ้นสามครั้ง โดยในสองครั้งแรกเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1 ในปี ค.ศ.1768 และ ค.ศ.1789 อีกหนึ่งครั้งในสมัยรัชกาลที่ 3 ในปี ค.ศ.1832 ปัจจุบันลูกหลานของชาวมุสลิมมลายูดังกล่าว ตั้งถิ่นฐานอยู่ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดปทุมธานี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนนทบุรี และเพชรบุรี (ชัยวัฒน์ มีสีฐานาน, 2559: 44 - 61)

ด้วยลักษณะของวิถีชีวิตของคนในชุมชนส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากศาสนาอิสลาม ทำให้รูปแบบทางวัฒนธรรมดนตรีของชาวชุมชนท่าแร้งออกเป็นไปตามวิถีของชาวมุสลิมเช่นกัน ลักษณะของดนตรีในชุมชนท่าแร้งออกเป็นวงดนตรีนาเสาป ตามลักษณะของนาเสาปโบราณ คือ เป็นการขับร้องบทเพลงในภาษามลายู ภาษาอาหรับ และภาษาไทย โดยมีเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบจังหวะ ได้แก่ กลองรำมะนา ฉิ่ง และมาราคัส โดยบทเพลงร้องส่วนใหญ่มีทำนองสั้น ๆ ขับร้องวนไปมา โดยมีการปรับเปลี่ยนคำร้องในภาษาไทย ให้กล่าวถึงบริบททางวัฒนธรรมของชาวมุสลิม เช่น การเล่าเรื่องที่มาจากชุมชน การอธิบายขั้นตอนประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่สอดแทรกอยู่ในบทเพลงแล้วยังเป็นการสืบสานส่งต่อรูปแบบทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่นอีกด้วย ดังตัวอย่าง บทเพลงยาร็อบบานา

คำร้อง เพลงยาร็อบบานา

- ท่อนยาหาวบ ยาร็อบบานา บิลมุสต่อฟา บิลมุสต่อฟา บิลมุสต่อฟา
 อานลิมมานี บิลมุสต่อฟา อานลิมมานี
- ท่อน 1 ปิดเอ๋ยปิดประตุ อ่อนวอนอ่อนชู ปิดประตุสี่เขียว (ซ้ำ)
 สาวสาวที่ห่มผ้าแพร โอ้แม่แล แม่แพรสี่เขียว
 (ซ้ำ) / (ยาหาวบ)
- ท่อน 2 พอเจ้าบ่าวไปถึง อีกทั้งเจ้าสาว เขาก็เตรียมท่า (ซ้ำ)
 จีบหมากจิบพลู จู่มือขึ้นบันได (ซ้ำ) / (ยาหาวบ)
- ท่อน 3 พอเจ้าบ่าวเข้าห้อง นารีนวลน้อย ก็ออกมารับ (ซ้ำ)
 คินนี้ต้องขยับ ขอมืออ้อจับมือทันที (ซ้ำ) / (ยาหาวบ)

เพลง ยาร็อบบานา

ท่อน ยาหาวบ

ยา ร็อบ บา นา บิล มุส สดอ ฟา ยา ร็อบ บา นา บิล มุส สดอ ฟา

..... บิล มุส สดอ ฟา อาน ลิม มา นี บิล มุส สดอ ฟา อาน ลิม มา นี

ท่อน 1

ปิด เอ๋ย ปิดประ ตุ อ่อนวอนอ่อน ชู ปิดประตุ สี่ เขียว ปิด เอ๋ย ปิดประ ตุ อ่อนวอนอ่อน

ชู ปิดประ ตุ สี่ เขียว สาว สาว ที่ ห่ม ผา แพร ชะ โอ้ แม่ แล แม่แพร สี่ เขียว

สาว สาว ที่ ห่ม ผา แพร ชะ โอ้ แม่ แล แม่แพร สี่ เขียว

33 **ท่อน 2**

39

47 **ท่อน 3**

54

61

(ที่มา: จักริน จันทนภุมมะ, 2566)

จะเห็นได้ว่าลักษณะของดนตรีนาเสปในชุมชนท่าแร่มีลักษณะเป็นบทเพลงร้องดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวทำให้สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้มีการนำเอาองค์ความรู้จากงานวิจัยดังกล่าวมาใช้บูรณาการร่วมกับรายวิชาการขับร้อง ซึ่งนอกจากจะขับร้องเพลงไทยขับร้องเพลงสากล แล้วยังมีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้การขับร้องบทเพลงพื้นบ้านที่มีอยู่ในแต่ละชุมชนของจังหวัดเพชรบุรีอีกด้วย

การบูรณาการดนตรีนาเสปชุมชนท่าแร่ออกสู่รายวิชาการขับร้อง

ลักษณะของการคงอยู่ของดนตรีนาเสปในท่าแร่ก่อนหน้านี้ ก่อนการเข้าศึกษาองค์ความรู้พบว่ามีความสามารถขับร้องบทเพลงนาเสปได้หลายคนแต่โดยส่วนใหญ่เลิกขับร้องไปแล้ว ด้วยวัยของผู้ขับร้องและความนิยมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เหลือผู้ที่ยังสามารถขับร้องและจดจำบทเพลงได้ดีที่สุดในชุมชน คือ นางสมจิตร โชะเหม (ป้าแอ๊ด) ซึ่งเมื่อสาขาวิชาดนตรีศึกษานำโดย อาจารย์จักริน จันทนภุมมะ เจ้าของงานวิจัย การอนุรักษ์ดนตรีนาเสปฯ ทำการรวบรวมองค์ความรู้ด้านดนตรี จนเสร็จสิ้นในกระบวนการวิจัยแล้ว ได้มีการปรึกษากับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.กมลลักษณ์ นวมสำลี อาจารย์ผู้สอนรายวิชาการขับร้อง โดยมีความมุ่งหมาย ให้เกิดการบูรณาการกับรายวิชาเพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์

วัฒนธรรมดนตรีนาเสป จากนั้นได้มีการเสนอต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา กระทั่งได้ดำเนินการนำนักศึกษาออกภาคสนามเพื่อเรียนรู้ดนตรีจากพื้นที่จริง

การนำนักศึกษาเข้าสู่ชุมชนเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมนาเสปจากพื้นที่ชุมชนจริง ในเริ่มแรกได้มีการชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงลักษณะของบทเพลงนาเสปในเบื้องต้น และนอกจากการแนะนำเรื่องของดนตรีแล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาก่อนเข้าสู่สนามจริง เนื่องจากลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาวมุสลิมบางอย่างนั้นมีความแตกต่างจากวัฒนธรรมของกลุ่มชาวไทยพุทธ นักศึกษาที่เข้าไปลงพื้นที่จึงควรมีความเข้าใจในวิถีชีวิตของชุมชนมุสลิมในเบื้องต้นเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ สามารถเข้าถึงและเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีได้ง่ายยิ่งขึ้น จากนั้นได้มีการวางแผนการลงพื้นที่โดยมิได้ใช้ช่วงเวลาของการเรียนปกติ แต่จะใช้ช่วงเวลาในวันพุธบ่าย ซึ่งมหาวิทยาลัยจัดสรรเวลาไว้สำหรับนักศึกษาได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาสนใจ

การลงพื้นที่เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมนาเสปของนักศึกษาในการบูรณาการความรู้ร่วมกับรายวิชาขับร้องในหัวข้อการขับร้องเพลงพื้นบ้านเพชรบุรี โดยแรกเริ่มได้มีการให้นักศึกษาได้ขับร้องบทเพลงนาเสปเบื้องต้น บทเพลงที่เลือกมาให้ขับร้องเป็นเพลงแรก คือ เพลงอัลลามมูออลัยกุม เนื่องจากเป็นบทเพลงที่มีทำนองที่จดจำง่าย อีกทั้งผู้สอนขับร้องเห็นว่าเนื้อเพลงมีเนื้อหาหมายถึงการทักทายของกลุ่มชาวมุสลิมจึงเห็นควรใช้บทเพลงดังกล่าวเป็นเพลงแรกในการเริ่มเรียน

ภาพที่ 1 การเรียนขับร้องนาเสปที่บ้านคุณป้าสมจิตร โชะเหม

(ที่มา: กมลลักษณ์ นวมสำลี, 2562)

การเรียนรู้ใช้เวลาในช่วงบ่ายวันพุธประมาณครึ่งละ 3 - 4 ชั่วโมง เนื่องจากการเรียนขับร้องเพลงนาเสปมีความยากเนื่องจากการถ่ายทอดของผู้สอนเป็นแบบมุขปาฐะ ผู้เรียนจึงต้องอาศัยความจำและการฝึกซ้อมซ้ำ ๆ เพื่อการจดจำทำนอง อีกทั้งทำนองโดยส่วนใหญ่ไม่ใช่ทำนองในเพลงไทยและเป็นทำนองที่ไม่คุ้นเคย จึงทำให้ยากต่อการจดจำอีกด้วย ประการหนึ่งที่ทำให้การขับร้องบทเพลงนาเสป มีความยากคือภาษาที่ใช้ในการขับร้องเนื่องจากบทร้องมีทั้งภาษาอาหรับและมลายู ซึ่งมีลักษณะคำร้องเฉพาะที่ต้องใช้การออกเสียงให้ถูกต้อง ผู้ขับร้องที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านคำศัพท์อิสลามมาก่อนจึงจดจำได้ยาก

ภาพที่ 2 การฝึกขับร้องนาเสปและฝึกเครื่องประกอบจังหวะ
(ที่มา: กมลลักษณ์ นวมสำลี, 2561)

การเรียนรู้บทเพลงนาเสปในชุมชนท่าแร่จึงออก ทำให้นักศึกษารายวิชาขับร้องได้รับความรู้ทั้งในเรื่องของการขับร้องและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้าน ของกลุ่มชาวมุสลิมในจังหวัดเพชรบุรี เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในองค์ความรู้ด้านดนตรี ซึ่งนอกจากผู้เรียนจะได้เรียนรู้และศึกษาดนตรีจากเจ้าของวัฒนธรรมแล้ว ผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนผ่านการศึกษาด้านดนตรี อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้เข้าใจในสังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อการดำรงตนในสังคมได้ดีขึ้นอีกด้วย

การฟื้นฟูดนตรีนาเสปชุมชนท่าแร่

จากการลงพื้นที่ศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลามากกว่า 1 ปี ทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้และจดจำบทเพลงได้เป็นอย่างดี สามารถขับร้องบทเพลง และบรรเลงเครื่องประกอบจังหวะต่าง ๆ ได้แก่ รำมะนา แหม่โบริน มาราคัส และฉิ่ง อีกทั้งยังสามารถจดจำบทเพลงได้มากกว่า 10 บทเพลง เช่น เพลงตำรังบุลัน เพลงฮัสลามูอ้ายกุม เพลงอาฮัยลาโยม เพลงอะฮะลุนลุน เพลงอุตง เป็นต้น ด้วยปัจจัยข้างต้นประกอบกับเวลาที่เหมาะสมทำให้เกิดการจัดกิจกรรมการแสดงผลงานของนักศึกษาในรายวิชาดังกล่าวขึ้น โดยเวทีแรกที่นำไปแสดง คือ งานพระนครคีรี-เมืองเพชร ซึ่งถือเป็นงานใหญ่ของจังหวัดเพชรบุรี โดยในงานจะมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมในจังหวัด การออกร้านสินค้าท้องถิ่น รวมถึงการจัดขบวนแห่ของดีของแต่ละชุมชน ซึ่งในขบวนแห่นี้ทำให้นักศึกษา คณาจารย์ และผู้ฝึกสอน ได้แสดงผลงานร่วมกัน

ภาพที่ 3 การแสดงดนตรีนาเสปในขบวนแห่งานพระนครคีรี - เมืองเพชร

(ที่มา: จักริน จันทนภูมิยะ, 2562)

จากการแสดงดนตรีนาเสปในงานนี้ทำให้ชาวชุมชนท่าแร่ ออก เกิดความสนใจเป็นจำนวนมาก เนื่องจากผู้ที่ขับร้องบทเพลงส่วนใหญ่มีใจคนในชุมชน หรือลูกหลานชาวมุสลิมในชุมชน เมื่อการแสดงได้รับ

เสียงตอบรับและชื่นชมอย่างมาก ทำให้มีงานเข้ามาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งอาจารย์และนักศึกษายังได้รับเชิญให้เข้าร่วมการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านสถานีวิทยุเพชรภูมิเรดิโอ FM104.25 MHz

ภาพที่ 4 การถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านสถานีวิทยุเพชรภูมิเรดิโอ FM104.25 MHz อีกด้วย
(ที่มา: จักริน จันทนภุมมะ, 2562)

จากการเผยแพร่องค์ความรู้อย่างต่อเนื่องหลาย ๆ ช่องทางนี้ก่อให้เกิดกระแสตื่นตัวในการหวงแหวนและฟื้นฟูดนตรีนาเสปในชุมชนท่าแร่ ออกเกิดขึ้น จากเดิมที่คงเหลือเพียงการขับร้องของคุณป้าสมจิตร์ โชะเหม นั้น ได้มีกลุ่มแม่บ้านชาวชุมชนท่าแร่ ออกสมัครเข้าร่วมขับร้องบทเพลงนาเสป จนเกิดเป็นวงดนตรีนาเสปของชุมชนท่าแร่ ออกขึ้น เกิดเป็นกระแสของการอนุรักษ์สืบสานดนตรีนาเสปในชุมชนท่าแร่ ออก กระทั่งมีการจัดตั้งวงนาเสปเกิดขึ้นตามมาอีก 1 วง และด้วยกระแสตื่นตัวของคนในชุมชนนี้เอง ทำให้เกิดการฝึกซ้อมนาเสปอย่างต่อเนื่อง กระทั่งมีการนำดนตรีนาเสปไปใช้ในการแสดงทางวัฒนธรรมของชุมชน

ภาพที่ 5 การแสดงนาเเปในงานสืบสานวัฒนธรรมไทยมุสลิมตำบลท่าแร่จอก
(ที่มา: กมลลักษณ์ นวมสำลี, 2563)

สรุป

จากการเข้าไปศึกษาดนตรีนาเเปช่วงปี พ.ศ. 2559 - 2561 ส่งผลให้ปัจจุบันดนตรีนาเเป ตำบลท่าแร่จอกยังคงได้รับการสืบสานโดยกลุ่มชาวบ้านในชุมชนที่ยังเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน มีการร่วมกันฝึกซ้อมและพัฒนาเนื้อร้องอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันได้พัฒนาบทเพลงที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนเกิดขึ้นอีกหลายบทเพลง เช่น เพลงขนมหวานเมืองเพชรบุรี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับกมลลักษณ์ นวมสำลี ที่ได้กล่าวถึงดนตรีนาเเปในตำบลท่าแร่จอกว่า “ปี พ.ศ. 2561 - 2562 ศิลปะการแสดงดนตรีมุสลิมมีความตื่นตัวขึ้นอย่างมาก เนื่องจากมีหลายภาคส่วนสนใจเข้าไปศึกษา โดยเฉพาะงานด้านดนตรีมุสลิมและกลองรำมะนาทำให้ในช่วงปีดังกล่าวเกิดกระแสการฟื้นฟูดนตรีมุสลิมของชุมชนของตนเองเกิดขึ้น”(กมลลักษณ์ นวมสำลี, 2565: 140)

จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการจัดทำงานวิจัยทางดนตรีชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี นั้น นำไปสู่การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชน

นำไปสู่การอนุรักษ์ดนตรีนาเสป อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการเสริมแรงจากหน่วยงานภาครัฐนำไปสู่การเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมเกิดความหวงแหนที่จะดำรงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองไว้ ซึ่งสอดคล้องกับจักรพงษ์ กลิ่นแก้ว (2564) ที่ได้เขียนไว้ในงานวิจัยเรื่องการศึกษาอุลละห์นปีว่า “การเลือกหยิบยกสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมไม่ใช่เรื่องยาก แต่จุดที่สำคัญคือ การผลักดันให้ตัวแทนทางวัฒนธรรมเป็นสัญลักษณ์ของตัวตนทางชาติพันธุ์และเป็นที่รู้จักในสังคมภายนอก เป็นเรื่องที่จะต้องบริหารและวางแผนเป็นอย่างดี มีระดับของความรับรู้จากหน่วยงานทางสังคมเข้าไปร่วมขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมที่สามารถยกระดับวัฒนธรรม โดยเริ่มผลักดันจากระดับชุมชนขึ้นไปตามลำดับ” (จักรพงษ์ กลิ่นแก้ว, 2564: 218) การอนุรักษ์และผลักดันให้เกิดการฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีนาเสปนี้จึงมิใช่เพียงแค่การเสริมแรงจากทางภาครัฐที่จะช่วยผลักดันได้เท่านั้น แต่คนในชุมชนจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมของตนเองด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- กมลลักษณ์ นวมสำลี. (2561). การฝึกขับร้องนาเสปและฝึกเครื่องประกอบจังหวะ. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- กมลลักษณ์ นวมสำลี. (2562). การเรียนขับร้องนาเสปที่บ้านคุณป้าสมจิตร โช๊ะเหม. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- กมลลักษณ์ นวมสำลี. (2563). การแสดงนาเสปในงานสืบสานวัฒนธรรมไทยมุสลิมตำบลท่าแร้งออก. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- กมลลักษณ์ นวมสำลี. (2565). การศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดนตรีมุสลิมในภาคกลางของไทย ผ่านมิติทางประวัติศาสตร์ดนตรีมุสลิม. ดุษฎีนิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขา มานุษยวิทยามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีนครินทรวิโรฒ.
- จักรพงษ์ กลิ่นแก้ว. (2564). อุลละห์นปี: ดนตรีสรรเสริญศาสนาตามอัมหมัดของมุสลิมไทยภาคกลาง. ดุษฎีนิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขามานุษยวิทยามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จักริน จันทนภุมมะ. (2560). การอนุรักษ์ดนตรีนาเสป และหาแนวทางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้นาเสป ตำบลท่าแร้งออก อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- จักริน จันทนภุมมะ. (2562). การถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านสถานีวิทยุเพชรภูมิเรดิโอ FM104.25 MHz อีกด้วย. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

- จักริน จันทนภุมมะ. (2562). การแสดงดนตรีนาเสปในขบวนแห่งานพระนครคีรี – เมืองเพชร. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ชัยวัฒน์ มีสื่อนฐาน. (2559). ทบทวนความสัมพันธ์ สยาม-มลายู และการเข้ามาของชาวมลายู ในภาคกลางของประเทศไทย. วารสารรุสมิแล, 37(2): 44-63.

โลกทัศน์ด้านวัฒนธรรมจากวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี Cultural worldview from Petchaburi local literature

พระครูปลัดประพันธ์ สุรกร¹/ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ²/กรกมล ธนะโรจน์รุ่งเรือง³

Phrakrupalad Prapan Surakaro¹/Natawut Klaisuwan²/

Kornkamon Thanarotrungrueang³

¹อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹Teaching Thai Language Faculty of Humanities Mahamakut Buddhist University

²อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

²Teaching Thai Language Faculty of Education Mahamakut Buddhist University

³อาจารย์สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

³Chinese Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Petchaburi RajabhatUniversity

Corresponding author E-mail: Prapan.san@mbu.ac.th/ natawut.kla@mbu.ac.th / fon.kg@hotmail.com

(Received: October 26, 2023; Revised: May 13, 2024; Accepted: June 25, 2024)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มุ่งเน้นศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับโลกทัศน์ด้านวัฒนธรรมจากวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี ผลการศึกษาปรากฏโลกทัศน์ด้านวัฒนธรรม 2 เรื่อง คือ 1) ศาสนา 2) วิถีชาวบ้าน โลกทัศน์ด้านวัฒนธรรมเรื่องศาสนา สะท้อนให้เห็นว่าพุทธศาสนามีส่วนในการดำเนินชีวิตประจำวัน กล่าวคือ เมื่อจะเริ่มทำกิจการใดๆ ต้องระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย คุณของบิดามารดา และคุณของครูอาจารย์เสียก่อน นอกจากนี้แนวคิดทางพุทธศาสนาได้ถูกนำมาใช้สั่งสอนในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม มีการสอนให้ดูแลปรนนิบัติพระอาจารย์ ขยันเล่าเรียน ไม่คบ คนพาล โลกทัศน์ด้านวัฒนธรรมเรื่องวิถีชาวบ้าน สะท้อนให้เห็นว่าข้าราชการมีส่วนเกี่ยวข้องกับ กิจการโรงเหล้า โรงบ่อน ที่ดำเนินการโดยคนจีน คนไทยนิยมแต่งงานกับคนจีน ชาวจีนและชาวไทยประกอบอาชีพค้าขาย สตรีบ้านสมอพลีทำอาชีพทอผ้า และคนเพชรบุรีประกอบอาชีพทำน้ำตาล สำหรับมุมมองของคนต่างพื้นที่ เช่น กรมพระราชวังบวรวิชัยชาญ ทรงมองคนเพชรบุรีว่าชอบดูละครเพราะแสดงอาการยินดีที่ได้ดูละครของวังหน้า

คำสำคัญ: โลกทัศน์ วัฒนธรรม วรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี

Abstract

This academic article aimed at studying the cultural worldview from Petchaburi local literature. The result showed the cultural worldview in 2 dimensions which were 1) religion and 2) folklife. The religious worldview reflected that Buddhism was a part of living in daily life. This meant before doing any business should remind the graces of Buddhism concepts (Buddha, Dharma, Monk), parents, and teachers. Buddhist concepts, especially morals and ethics, there were teaching to take care of teacher, be diligent, and associated with good friends. Cultural worldview on folk ways reflects that government officials are involved in Breweries and casinos operated by Chinese people. Thai people like to marry Chinese people. Chinese and Thai people work as traders. The women of Ban Samo Phlue work as weavers and people in Phetchaburi make a living by making sugar for the perspective of people from different areas, such as Krom Phra Rajawang Bowonwichaichan realized that Phetchaburi enjoy Phetchaburi people as enjoy watching dramas because they expressed Delights while they were watching Wang Na's dramas.

Keywords: Worldview, Cultural, Petchaburi local literature

บทนำ

เพชรบุรีเป็นดินแดนแห่งศิลปวัฒนธรรมมาแต่โบราณ เพราะเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความสำคัญ ทั้งทางเศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา โบราณคดี วัฒนธรรมและศิลปะ ซึ่งเลื่องชื่อในนาม สกูลช่างเมืองเพชร วัดวาอารามที่มีอยู่มากมายทำให้เพชรบุรีเป็นแหล่งสะสมเอกสารโบราณ มีทั้งคัมภีร์ ตำรา วรรณคดี และพงศาวดาร เช่น พงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐฯ ซึ่งหลวงประเสริฐอักษรนิติ เป็นผู้ค้นพบที่จังหวัดเพชรบุรี บ้านเกิด จึงนำมามอบให้หอพระสมุดวชิรญาณในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อีกทั้งเพชรบุรีเป็นเมืองเชื่อมต่อระหว่างภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันตก ทำให้มีผู้สัญจรไปมาอยู่เสมอ ทั้งนี้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูง มักเสด็จประพาสเพชรบุรีบ่อยครั้ง ทำให้เพชรบุรีมีความสำคัญและเป็นแรงบันดาลใจให้กวีท้องถิ่น และกวีต่างถิ่นสร้างสรรค์วรรณกรรมขึ้นจำนวนมาก วรรณกรรมต่าง ๆ ล้วนบันทึกเรื่องราวของสถานที่ ประวัติศาสตร์ ชีวิตและวัฒนธรรมของคนเพชรบุรีเอาไว้ ทรัพยากรทางวรรณศิลป์จึงถือเป็นต้นทุน ทางวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรีอย่างยิ่ง

วรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรีถือเป็นข้อมูลสำคัญที่บ่งชี้ให้เห็นความมั่งคั่งของวัฒนธรรมที่มีได้กระจุกอยู่เฉพาะในราชสำนักหรือส่วนกลาง หากแต่กระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ด้วยความรักและศรัทธาในการสร้างสรรค์วรรณคดีของกวีท้องถิ่น และความเป็นแหล่งการศึกษาที่ทำให้ชาวเพชรบุรีรู้หนังสือ การศึกษาโลกทัศน์ทางวัฒนธรรมจากวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี จึงเปรียบประหนึ่งการเชิดชวยก่องวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรีให้ลือเลื่อง ทั้งยังช่วยให้ทราบว่าคนเพชรบุรีมีมุมมองต่อโลกกับสังคม อย่างไรบ้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาต่อยอดในเชิงเปรียบเทียบกับวรรณกรรมส่วนกลาง และวรรณกรรมท้องถิ่นภาคอื่นๆ ต่อไป

วรรณกรรมคือ ผลผลิตทางภูมิปัญญาอันเกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่สร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกันไป เช่น ยอพระเกียรติพระมหากษัตริย์ สรรเสริญเทพเจ้า ใช้เป็นบทสวดสำหรับประกอบพิธีกรรม ใช้เป็นบทสำหรับการแสดง หรือใช้อ่านเพื่อความบันเทิง ฯลฯ สิ่งเหล่านี้คือบทบาทหน้าที่ของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมและมนุษย์ บทบาทหน้าที่อันสำคัญอีกประการหนึ่งของวรรณกรรม ก็คือเป็นกระจกเงาใบใหญ่ที่สะท้อนภาพสังคมที่กวีได้อาศัยและกล่าวถึงไว้ (มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์, 2553: 24-25) วรรณกรรมของท้องถิ่นใดก็กล่าวถึงสภาพทางสังคมของท้องถิ่นนั้น วรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรีก็ทำหน้าที่สะท้อนภาพทางสังคมของคนเพชรบุรีเช่นกัน

วรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี เป็นวรรณกรรมที่ควรค่าแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ผู้ศึกษาได้รับรู้ถึงความเป็นมาในเรื่องต่างๆ ที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมได้เป็นอย่างดี การศึกษาโลกทัศน์ ด้านวัฒนธรรมจากวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรีในครั้งนี้ จะช่วยชี้ให้เห็นว่าคนเพชรบุรี มีมุมมองเกี่ยวกับวิถีชีวิตและค่านิยมอย่างไร

ความรู้อยู่เบื้องตันเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี

1. ความหมายของวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี

วรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี คือ วรรณกรรมที่เกิดขึ้นในเขตจังหวัดเพชรบุรีตามท้องที่อำเภอต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอชะอำ อำเภอบ้านแหลม อำเภอบ้านลาด อำเภอเขาย้อย อำเภอท่ายาง อำเภอหนองหญ้าปล้อง และอำเภอแก่งกระจาน ซึ่งมีทั้งวรรณกรรมมุขปาฐะ และวรรณกรรมลายลักษณ์ ทั้งนี้วรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรีในบทความนี้ ยังหมายรวมถึงวรรณกรรมที่มีต้นฉบับหรือฉบับคัดลอก อยู่ในความครอบครองของคนเพชรบุรีด้วย

2. ความเป็นมาของวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี

การกล่าวถึงความเป็นมาของวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี ต้องกล่าวเชื่อมโยงถึงการศึกษาของกุลบุตรเพชรบุรีด้วย เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี กล่าวคือ กุลบุตรที่ได้รับการศึกษาจากพระสงฆ์ผู้เป็นเจ้าสำนักเรียนตามวัดต่างๆ เมื่อสำเร็จการศึกษา มีความรู้และความเชี่ยวชาญ

ตามศาสตร์ที่ตนได้ศึกษามาแล้ว มักคัดลอกหนังสือเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอด ดังนั้นจึงปรากฏว่าเพชรบุรีมีเอกสารดี ๆ และวรรณกรรมเรื่องสำคัญที่ถูกเก็บรักษาเอาไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้วรรณคดีโบราณของไทยเรื่องไตรภูมิพระร่วงก็มีหลักฐานปรากฏว่าพบต้นฉบับที่เพชรบุรี และยังปรากฏอีกว่าเอกสารทางประวัติศาสตร์เรื่องสำคัญของไทย คือ พระราชพงศาวดาร ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ถูกค้นพบที่เพชรบุรีอีกเช่นกัน (นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว, 2550: 168)

วรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรีเรื่องต่างๆ ที่ถูกเก็บรักษาไว้ หากนำมาจัดประเภทตามฉันทลักษณ์ที่ใช้แต่ง สามารถแบ่งออกได้ 7 ประเภท ตามที่ สมาน โชะเหม (2528 : 3-4) กล่าวไว้ ดังนี้

1. กลอนสวด ได้แก่ ศรีสวัสดิวัตร พระสุนน-มโนห์รา หอยสังข์ ไชยเชษฐ ภัยทัต กากี บุณฑรวงศ์ พระศรีพิน พระยาฉันทันต์ ปทุมราช สมุทรโคดม พระรณเมธี สุวรรณศิลป์ชัย ศุภมิต แม่ม่ายสอนลูก จำปาสีตัน สุวรรณลอยล่อง แสงจันทร์ พระมัลลย์ ราชานุวัตร สรรพสิทธิ์ ศรีสุริยวงศ์ พระสุบิน ประดนตรีธรรม

2. กลอน เพลงยาว นิราศ ได้แก่ เพลงยาวคำพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา เพลงยาวปรารภ พระรณนิราศ พลีสอนน้อง สวัสดิรักษา ปัดเวนทำนายฝัน ฤทธาสอนน้อง สุภาจิตสอนหญิง พระลอปรมัตต์ คำกลอน กากี พระอภัยรท โคบุตร อนุศาสน์คำกลอน นิราศเขาลูกช้าง นิราศหาดเจ้าสำราญ นิราศเขาหลวง นิราศบ้านแหลม นิราศเมืองเพชรบุรีของหม่อมภิมเสน

3. ร่าย ได้แก่ สุภาสิตตั้ง นิทานปรกรณ์เรื่องนงกตเป็นพาล

4. ร่ายยาว ได้แก่ ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก

5. โคลง ได้แก่ โคลงกระทู้ 56 บท โคลงโลกนิติ 100 บท โคลงสุภาจิตพระร่วง

6. ร้อยแก้ว ได้แก่ คำทำนายฝัน พิชัยสงครามธรรม พระทวาทสปริตร อรรถปัญญาธรรม พระพุทธโฆษา ตำราดาว ทศชาติชาดก ชุดพระอภิธรรมต่างๆ

7. แบบเรียน ได้แก่ มณีจินดา ปฐมมาลา ปทานุกรม

วรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรีที่กล่าวมานี้ บางเรื่องก็มีชื่อและเนื้อความที่ซ้ำกับวรรณกรรม ราชสำนัก เช่น ประดนตรีธรรม โคบุตร พระลอ พระมัลลย์ เป็นต้น บางเรื่องก็ซ้ำเฉพาะชื่อ แต่มีเนื้อความที่ต่างออกไป เช่น สวัสดิรักษา ฤทธาสอนน้อง สุภาจิตสอนหญิง ศุภมิต พระมหาเวสสันดรชาดก พระทวาทสปริตร เป็นต้น

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้เขียนบทความได้นำวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรีบางเรื่องที่มีต้นฉบับพิมพ์เผยแพร่ ณ ปัจจุบัน โดยพิมพ์เป็นเล่มหรือรวมพิมพ์ในหนังสือเล่มต่างๆ มาวิเคราะห์เพื่อค้นหาข้อมูลว่าคนเพชรบุรีหรือคนที่มาท่องเที่ยวเพชรบุรี มีโลกทัศน์ทางวัฒนธรรมอย่างไร

สำหรับการคัดเลือกวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรีเพื่อนำมาศึกษานั้น ผู้เขียนบทความได้สุ่มวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี จำนวน 6 เรื่อง แล้วนำมาวิเคราะห์ตามประเภทของวรรณกรรม ดังนี้

1. ประถม ก กา : วรรณกรรมแบบเรียน

2. กุมาโรวาท : วรรณกรรมคำสอน

3. ศุภมิตชาดก : วรรณกรรมชาดก
4. พระวรวงศ์ : วรรณกรรมนิทาน
5. นิราศเขาลูกช้าง : วรรณกรรมนิราศ
6. นิราศเมืองเพชรฉบับพระนิพนธ์กรมพระราชวังบวรวิชัยชาญ : วรรณกรรมนิราศ

ผู้เขียนบทความถือว่านิราศเมืองเพชรฉบับพระนิพนธ์กรมพระราชวังบวรวิชัยชาญ เป็นวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี เนื่องจากมีฉบับคัดลอกอยู่ในความครอบครองของคนเพชรบุรี คือ เสยย์ เกิดเจริญ (ประสิทธิ์ ธีรานันท์, 2548 : 224-225) ส่วนฉบับที่เป็นพระนิพนธ์จริงๆ ไม่สามารถสืบหาได้ในปัจจุบัน

ความหมายของโลกทัศน์

โลกทัศน์ ในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง ทรรศนะที่ชนในสังคมหนึ่งๆ มีต่อสิ่งที่เป็นจริงในกลุ่มหรือสังคมนั้น เป็นความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ เกี่ยวกับสังคม และเกี่ยวกับตัวเอง คำว่าโลกทัศน์ มีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่า วัฒนธรรม วิถีชีวิต วิถีหรือแบบความคิด และวัฒนธรรมประจำชาติ

โลกทัศน์เกิดจากการปรับตัวของมนุษย์ให้เข้ากับภาวะแวดล้อม กลุ่มชนที่มีภาวะแวดล้อมต่างกันย่อมมีโลกทัศน์ที่ต่างกันเพราะผลจากการปรับตัวในอดีต วรรณคดีเป็นแหล่งข้อมูลชนิดหนึ่ง ที่สะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ของกลุ่มชนในสังคม วรรณคดีของชาวเมืองย้อมสะท้อนโลกทัศน์ของชาวเมือง วรรณคดีของชาวบ้านย้อมสะท้อนโลกทัศน์ของชาวบ้าน (สุกัญญา ภัทรราชย์, 2551: 834) ในการแสดงโลกทัศน์ของกวีนั้น กวีอาจแสดงโลกทัศน์โดยยึดเอาความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง หรือแสดงทัศนะโดยยึดเอาหลักความจริงของโลกที่เป็นสัจจธรรมมาแสดงก็ได้

โลกทัศน์ด้านวัฒนธรรมจากวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน และนิพนธ์ อินสิน (2527: 2-3) กล่าวถึง ความหมายของวัฒนธรรม โดยสรุปเป็น 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. วัฒนธรรมในความหมายกว้าง หมายถึง วิถีทางและแบบฉบับในการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติ สัมพันธ์กันมา รวมทั้งความคิดต่าง ๆ ที่คนได้กระทำ สร้าง ถ่ายทอด สะสม และรักษาไว้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง อะไรที่มนุษย์สร้างขึ้นย่อมเป็นวัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมในลักษณะนี้เป็นไป ในรูปของความรู้ การปฏิบัติ ความเชื่อ สิ่งของหรือวัตถุอันเกิดจากการคิดและการกระทำของมนุษย์

วัฒนธรรมในความหมายกว้างเป็นสิ่งที่มิอยู่ในตัวบุคคลทุกคนขึ้น ทุกท้องถิ่น และทุกประเทศ ต่างกันแต่อาจจะคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันเท่านั้น เช่น วัฒนธรรมของคนจนต่างกับวัฒนธรรมของคนรวย วัฒนธรรมของคนเมืองต่างกับวัฒนธรรมของคนชนบท และวัฒนธรรมของคนไทยต่างกับวัฒนธรรมของคนจีน

2. วัฒนธรรมในความหมายแคบ หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน วัฒนธรรมดังกล่าวจำกัดเฉพาะสิ่งที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ตรงตามรากศัพท์ของคำในภาษาบาลีสันสกฤต คือ ธรรมเป็นเหตุให้เจริญ ส่วนสิ่งไม่ดีทั้งหลายไม่จัดว่าเป็นวัฒนธรรม

บัวผัน สุพรรณยศ (2550 : 12-13) กล่าวถึงประเภทและความสำคัญของวัฒนธรรมว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของชาติ เป็นกระจกเงาส่องความเป็นมาของชาตินั้นๆ ชาติที่จะเจริญโดยสมบูรณ์ ย่อมเจริญด้วยวัฒนธรรมทั้งทางวัตถุและจิตใจ ซึ่งวัฒนธรรมทั้งสองประเภทนี้ ย่อมมีความสัมพันธ์กัน ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งก็ไม่สมบูรณ์ เช่น ถ้าเจริญในทางวัตถุมากเกินไป แต่ในทางจิตใจไม่เจริญตาม ในที่สุดก็เกิดความหายนะ หรือเจริญทางจิตใจมากเกินไป แต่ทางวัตถุไม่เจริญตามก็ไม่ได้ ดังนั้นวัฒนธรรมทั้งสองประเภทจึงต้องมีความสัมพันธ์ตามส่วนที่พอควรกัน

จังหวัดเพชรบุรีเป็นเมืองแห่งศิลปวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดมาหลายชั่วอายุคน แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของเมืองที่มีความเป็นมาอันยาวนาน สภาพทางสังคมหล่อหลอมให้ผู้คนรักในวัฒนธรรม จึงสร้างวัฒนธรรมเฉพาะตนขึ้นมา และถ่ายทอดให้ลูกหลานต่อมาเรื่อย ๆ จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของเพชรบุรี วัฒนธรรมอันดีงามของชาวเพชรบุรีที่ได้สร้างสรรค์ไว้ สะท้อนผ่านโลกทัศน์ด้านวัฒนธรรม ดังนี้

1. ศาสนา ความจากวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรีสะท้อนให้เห็นว่า พุทธศาสนาเป็นสถาบันสำคัญทางสังคมที่มีบทบาทในการสั่งสอนและหล่อหลอมสมาชิกของสังคมให้เป็นคนดี สำหรับโลกทัศน์ของกวีที่มีต่อพุทธศาสนา มีดังนี้

1.1 ความเคารพศรัทธาในพระรัตนตรัย บิดา-มารดา ครู-อาจารย์ กวีมองว่าศาสนามีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อจิตใจของพุทธศาสนิกชน พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งทางจิตใจของชาวพุทธ ดังนั้นก่อนที่จะเริ่มลงมือทำอะไร จึงต้องอาราธนาคุณพระรัตนตรัย พร้อมด้วยคุณบิดา-มารดา ครู-อาจารย์ ให้ช่วยปกป้องรักษา ซึ่งจะเห็นได้จากบทประณามพจน์ ที่ปรากฏจากวรรณกรรม

บทประณามพจน์จากหนังสือประณม ก กา ฉบับพื้นบ้านเพชรบุรี กล่าวบูชาคุณ พระรัตนตรัย บิดา-มารดา และครู-อาจารย์ โดยตั้งนโมก่อน 3 จบ แล้วจึงกล่าวถึงคุณต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

...รัตนตรัย	ขอยอไหว้เอาใจดู
เล่าลือมาถือชู	พระผู้อยู่ในเกศี
คุณรัตน	ขอสุขาในกายี
โรคาและราศี	อย่ามามีให้หนีไกล
แลพระอักขรา	กัมพูชาภาษาไทย
วโรล้าโลโก	ขอยอไหว้ไม่ดูเบา
เดชะปนามัย	ขอให้ใจข้าอย่าเขา

ทำคำในลำเนา	อย่าโง่งเงาเขลาวิชา
ข้าขอคารวะ	มาตุระชนกา
ผู้มีกรุณา	ใครให้เข้าได้แต่ดี
มือคู่สู่เกศา	ไหว้บาทาอาจารย์
รู้ธรรมพระคัมภีร์	เมธาวิม่น้ำใจ

(นฤทธิ ศรีวรรณ ปริวรรต, 2542 : 34)

ดังนี้

บทประณามพจน์จากเรื่องกุมารโรวาท มีคำกล่าวน้สการ และขอพรคุณพระรัตนตรัย

นะโมข้าไหว้พระ	รัตนสรณา
ด้วยไตรทวารา	กายวาจาใจเบิกบาน
เดชะขานบนอบ	ภัยโดยรอบอย่าแผ้วพาน
ข้าขอกล่าวบรรหาร	สอนกุมารให้ศึกษา

(แสนประเสริฐ ปานเนียม ปริวรรต, 2556: 13)

ในศุภมิตชาดกก่อนการดำเนินเรื่อง มีคำกล่าวระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
บิดา-มารดา และครู-อาจารย์ ความว่า

ยอกรประสาน หัตถ์สองยกผ่าน ขึ้นเหนือเกศ
ไหว้คุณสมเด็จ สรรเพชญ์มุณี โปรดสัตว์โลกีย์ ให้พ้นทุกข์ภัย
ข้าไหว้พระธรรม ละเอียดลี้กล้ำ ภายนอกภายใน
ตัดจากสิ่งชั่ว ร้อนรนคฤไพ พระธรรมพิสมัย พ้นมารโดยจง
ข้าขอประนมกร ตั้งจิตขอพร ไหว้คุณพระสงฆ์
คือผู้พยายาม ตามสองในองค์ บอกทางอันลง แก่ชนนานา
ไหว้พระนวลโลก ครั้นพ้นจากโอฆ ขึ้นชมहरษา
พ้นทุกข์พ้นภัย ความไข่มรณา ผ่องแผ้ววิญญา พ้นทางกัณดาร
คุณแก้วทั้งสาม เป็นประทีปตาม ส่องทางนฤพาน
ทำตามบัญญัติ โดยอรรธวิถาร ตามพระจอมอารย์ มีพุทธภูมิกา
สืบนั้วประนม ข้างตั้งบังคม บิดามารดา
คุณพระอาจารย์ ท่านสั่งสอนมา จึ่งรู้ภาษา เจริจาพาที

(ธนู บุญยรัตพันธุ์ ปริวรรต, 2523 : 7)

บทประณามพจน์ในเรื่องพระวรวงศ์ มีคำกล่าวบูชาคุณพระรัตนตรัย คุณของบิดา-มารดา และครู-อาจารย์ ดังความว่า

นโมนมัสการ	ครูอาจารย์สั่งสอนมา
ไหว้ธรรมพระศาสดา	น้อมเข้ามาสอนสงสาร
ตัสส ภควโต	เป็นร่มโพธิ์พันบ่วงมาร
ชักนำเอานิทาน	แต่บุราณลบล้างไป
อรหโต	ดับโมโหอันหลงไหล
เอาธรรมมาสอนใจ	พระเสด็จไปยังนิพพาน
สัมมาและสัมพุทธ	เป็นที่สุดพ้นสงสาร
สรรเพชญญาณ	เอานิพพานมาสั่งสอน
นับนิ้วเหนือเกศา	ต่างบูชาอันบวร
ไหว้รูปปฏิมากร	ข้าอ่อนน้อมถ่อมประกาย
ยกอรขึ้นเหนือเกล้า	ทุกคำเข้าบ่คลาดคลาย
ไหว้ธรรมอันมากมาย	ยกอรถวายนมัสการ
ก้มเกล้าเข้ากราบลง	ไหว้พระสงฆ์ผู้ทรงญาณ
คุณแก้วสามประการ	ยกใส่ไว้ในเกศา
ไหว้คุณผู้สั่งสอน	คุณบิดรและมารดา
พระคุณอันเลื่องมา	พันคนนาข้าบังคม

(เสยย์ เกิดเจริญ บรรณาธิการ, 2524: 26)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น จะเห็นว่าในบทประณามพจน์ กวีได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา กวีจึงสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย บิดา-มารดา ครู-อาจารย์ เพราะถือว่าเป็นผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เป็นผู้คุ้มครองและประสาทความสำเร็จทั้งปวง กวีจึงแสดงความเคารพ เทิดทูน และบูชา

1.2 การสอนหลักปฏิบัติอันเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต นอกจากกวีจะมองว่าการอาราธนา คุณพระรัตนตรัย คุณบิดา-มารดา ครู-อาจารย์ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในศาสนา จะช่วยให้เกิดความเป็น สวัสดิมงคลแล้ว กวียังเห็นว่าพุทธศาสนายังช่วยขัดเกลาให้เป็นคนดีมีศีลธรรม พร้อมกับแนะนำหลักปฏิบัติ ประการต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต

หนังสือประถม ก กา ฉบับพื้นบ้านเพชรบุรี นอกจากจะเป็นวรรณกรรมที่แต่งขึ้น เพื่อใช้เป็นแบบเรียนแล้ว ยังเป็นวรรณกรรมที่ให้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น สอนให้รู้ว่า ควรปฏิบัติ ตนเช่นใด จึงจะได้ชื่อว่าเป็นศิษย์ดี ดังความว่า

ควรจะประหยัด	เป็นลูกศิษย์วัด
รู้จักตักต้ง	มีอชฌาครัน
ที่พระจะฉัน	อุทกัจจัน
	ช่วยกันประเคน
	ถั่วโยโธ
สำหรับข้าว	เมื่อเช้าและเพล
ช่วยกันระวัง	เถิดทั้งเด็กเณร
สิ่งใดบูดเน่น	หมักหมื่นนอยาคา
	เช็ดด้วยปัดกวาด
ทำให้สะอาด	อย่าขาดอชฌา
สัปปุรุษทายก	บาสิกสิกา
เขาไปเขามา	เจ้าอย่ารำเริง
	ซีตันเรียกใช้
ระวังระไว	อย่าได้เซอะเซิง
อย่าทำเคอะคะ	กะจะกะเจิง
แล้วอย่าละเลิง	ปากเป้งโป้งดั่ง

(นฤทธิ ศรีวรรณ ปริวรรต, 2542: 33)

บทประพันธ์ที่ยกมาข้างต้น สอนลูกศิษย์วัดให้รู้จักการปรนนิบัติดูแล พระอาจารย์ คอยสอดส่องดูแลเรื่องภัตตาหารเมื่อถึงเวลาฉัน สอนให้สังเกตภัตตาหารของพระอาจารย์ด้วยว่าเน่าเสียหรือไม่ หากเน่าเสียอย่าเก็บไว้ นอกจากนี้ยังสอนให้เป็นคนขยันทำงาน ให้ความสำคัญสะอาด หมั่นปัดกวาดเช็ดถู ล้างถ้วยล้างชาม และให้ทำตัวสงบเสถียรในเวลาที่มีอุบาสก-อุบาสิกา มาพบพระอาจารย์ที่วัด หากพระอาจารย์เรียกใช้ก็ให้รับใช้ด้วยกิริยาอาการที่สุภาพ

1.3 คุณธรรมและจริยธรรม เนื้อหาในหนังสือประณม ก กา ฉบับพื้นบ้านเพชรบุรี ได้กล่าวถึงคตินิยมตามหลักพุทธศาสนาไว้หลายตอน ทั้งนี้ก็หวังหวังที่จะสั่งสอนให้ผู้อ่านมีศีลธรรมประจำใจ ตัวอย่างเช่น

1) ให้รู้จักบำเพ็ญศีลและให้ทาน กวีสอนว่าเกิดมาชาติหนึ่งต้องเร่ง สร้างบุญกุศล โดยเฉพาะการบำเพ็ญศีลและให้ทาน เพราะเป็นสิริมงคลต่อชีวิต และเป็นคำสอน ของพระพุทธเจ้าที่ทรงสอนไว้ดังความว่า

ถ้าจะให้ดี	เราเกิดมานี้
	ต้องมีกุศล

จำศีลให้ทาน

เป็นการมงคล

ที่พระทศพล

บอกหนทางตรง

(นฤทธิ ศรีวรรณ ปริวรรต, 2542: 38)

2) ให้ปฏิบัติตนเป็นคนดีและเรียนวิชาความรู้ กวีสอนว่าหากปฏิบัติตนเป็นคนดี ประกอบกับมีวิชาความรู้ ย่อมเป็นที่น่านับถือของคนทุกคน แม้ว่าจะตกระกำลำบากอย่างไร ก็จักกลับคืนสู่ความสุขสบายได้ ดังความว่า

วิชาตัวมี

ถ้าเป็นคนดี

ถึงตกไปไกล

เป็นที่เชื่อฟัง

คงจักคืนหลัง

ก็ไม่จนกรัง

ให้บังเกิดผล

(นฤทธิ ศรีวรรณ ปริวรรต, 2542 : 39)

3) อย่าคบคนชั่ว กวีสอนว่าคนอันธพาล คนชอบดื่มสุรา คนชั่วช้า ไม่ควรคบหาสมาคมด้วย เพราะคนเหล่านี้จะนำพาไปสู่หนทางที่ไม่ดี ทำให้ชีวิตไม่มีความสุข ดังความว่า

โทโสโมหัน

ที่ผู้ดูดัน

หน้าตาอุมะหฺร

เป็นอันธพาล

ดูรากุมาร

กินสุราบาล

เร่งเลี้ยงหลีกหลบ

คิดอ่านเร่หนี

เพราะมันจะพา

คนชั่วบัดซบ

ชาติหน้าชาตินี้

อย่าคบไม่ดี

อัปราอัปรีย

ไม่มีจำเริญ

(นฤทธิ ศรีวรรณ ปริวรรต, 2542 : 41)

2. วิถีชาวบ้าน เป็นเรื่องของการแสดงออกทางพฤติกรรมอันเกิดจากความเคยชินที่กระทำ จนติดเป็นนิสัย และเกิดความรู้สึกว่าจะต้องทำเช่นนั้นตามสภาพและบทบาท เพื่อให้เป็นไปตามความเหมาะสมทั้งแก่บุคคลและสังคมที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตหรือการปฏิบัติประจำวันที่ยอมรับกันในสังคม (บุญลือ วันทายนต์, 2539: 285-287) โลกทัศน์ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเรื่องวิถีชาวบ้านนี้ ปรากฏในเรื่องที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตประจำวันของชาวเพชรบุรี ได้แก่

2.1 การประกอบกิจการโรงเหล้า โรงบ่อน นิราศเขาลูกช้างได้สะท้อนให้เห็นถึง การประกอบกิจการดังกล่าวในเพชรบุรีสมัยก่อนว่า ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการเป็นชาวจีน มีลูกจ้างทำงานหลายคน มี

ข้าราชการ เช่น นายอากร และหมื่นพัฒน์ เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการ มีนักร้องสุรา นักเลงพนัน เดินเข้าออก
โรงเหล้า โรงบ่อน กันขวัจไขว่ ดังความว่า

ถึงโรงเหล้าเตาสุรานายอากร
ล้วนแต่เงินไม่มีไทยเข้าไปปน
มีหลงจู๊สำหรับกำกักบัก
พวกนักเลงกินเหล้าเมาออกชาน

โรงอยู่ริมสาครเคียงถนน
บ้างหาบขนข้าวของที่ต้องการ
เป็นคนขีดใช้ต่างตาได้ว่าชาน
บ้างเดินกรานพุดโวเที่ยวโซเซ

(ล้อม เพ็งแก้ว บรรณาธิการ, 2525: 36)

ทั้งโรงบ่อนโรงสุราโรงอาเพื่อน
พวกนักเลงเล่นเบี้ยเสียกันพอ
ที่นักเลงกินเหล้าเมาออกเก
แสนสนุกหนักหนาที่ทำนั้น
เจ๊กหมื่นพัฒน์นัดไก่อ้วนหน้าบ่อน
เมื่อขุนช้างทูลฉลองร้องฎีกา

แม้ใครเจี้ยนแล้วคงหายน้ำลายสอ
ถึงจะอ้อจะเหม็งต้องเจ็งมัน
เที่ยวเดินเซมอคงดูเล่นก็เห็นช้น
ทั้งผู้คนนับพันเหมือนสัญญาณ
มีละครเรื่องขุนแผนที่แสนกล้า
จนถึงฆ่าวันทองคนสองใจ

(ล้อม เพ็งแก้ว บรรณาธิการ, 2525: 45)

2.2 การค้าขาย ความจากนิราศเขาลูกช้างสะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพค้าขายที่
ดำเนินการโดยชาวจีน นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลว่าคนไทยนิยมแต่งงานกับคนจีน ทั้งยังแสดงแนวคิดของคนไทย
สมัยนั้นที่มีต่อคนจีนว่าไม่รังเกียจคนจีน และมีความคิดที่จะแต่งงานเป็นเชยคนจีน อีกด้วย ดังความว่า

ไทยแท้เท่านั้นน้อยไม่ค่อยมาก
แม่เป็นไทยจีนไพล่เป็นบิดา
บ้างนั่งร้านขายของคู่อ่องผิว
ทำไฉนจะได้เซยเป็นเชยเจ๊ก
ถึงจะต้องมีเตี้ยไว้เปียด้วย
เมื่อพบพัศตรเหมือนหล่อนทักให้เดินรอ
งามกระไรนี้หนอมาล่อโลก
ชมลูกสาวเจ๊กเพลีนแล้วเดินพलग

ท้องสองฟากล้วนแต่ข้างต่างภาษา
นั่งเยี่ยมหน้าขาวขาวลูกสาวเจ๊ก
รูปทิวทิวร่างลาวเป็นสาวเด็ก
ได้กินเล็กกินน้อยอร่อยคอ
ถ้าแม่นสวยฉ้นไม่ว่าดอกหนาหนอ
ทั้งเศียรศอรูปร่างสาวสุรางค์
ฉ้นพลอยโศกเสียเพราะน้องยังหมองหมาง
ไปตามทางมรรคาธิบคลาไคล

(ล้อม เพ็งแก้ว บรรณาธิการ, 2525: 34-35)

เรื่องการค้าขายที่เกี่ยวข้องกับคนไทยก็มีปรากฏในนิราศเขาลูกช้างด้วยเช่นกัน ความใน
นิราศกล่าวถึง แม่सान ผู้ประกอบกิจการที่มีชื่อเสียงเรื่อง ยาสูบ แห่งเพชรบุรีว่า

เดินไปถึงโรงแม่सानร้านขายยา
อยากจะทำสูบลองสักสองไฟ

เขาถือว่าเขี้ยวหวานสะท้านไหว
แหวะเข้าไปมีเนื้อความถามราคา

ยาของแม่อย่างนี้ก็มีมานร้อย

สามมวนอัฐยาเขาไปแต่โรมา

ฉันเป็นชาวบ้านนอกดอกหนานา

เอ็นดูเกิดแม่หนอนฉันต่อตี

ฝ่ายแม่สำนนั้นฉลาดว่าขาดทุน

ฉันจึงมีคำตอบว่าขอบใจ

เขาตอบถ้อยว่าเคยขายนะนายขา

ฉันตอบว่าพาลแพงแรงเต็มที

ขอเพียงห้ามวนมิได้ให้เพียงสี่

แม่นปราณีจะซื้อน้องสักสองไฟ

นี้การณดอกฉันจะปันให้

จึงหยิบอัฐส่งให้มิได้ซ้ำ

(ล้อม เพ็งแก้ว บรรณาธิการ, 2525 : 37)

ล้อม เพ็งแก้ว (2525: 43) กล่าวถึงยาสูบของแม่สำนว่าเป็นยาสูบที่ขึ้นชื่อในเพชรบุรี เรียกกันว่า บุหรี่เชียวหวาน ที่เรียกว่าเชียวหวานเพราะมีรสค่อนข้างหวาน แม่สำนสามารถทำสีใบตอง ห่อยาให้มีสีเชียว จึงเรียกกันว่าเชียวหวาน และต่อมาแม่สำนได้ผลิตบุหรี่ยี่ห้อเพิ่มขึ้นอีกชนิดหนึ่ง ใช้แถบแดงคาดมวนให้เป็นที่สังเกต คนทั่วไปเรียกว่า สารวัด และถือกันว่าหากใครสูบบุหรี่ประเภทนี้ได้ถือว่าเป็นนักเลงยาตัวง และในปัจจุบันบุหรี่ยี่ห้อทั้งสองชนิดไม่มีในเพชรบุรีแล้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีทายาทคนใดของแม่สำนสืบทอดกิจการ หรืออาจเป็นเพราะบุหรี่ยี่ห้อที่ทางราชการผลิตเข้ามาตีท้องตลาด ทำให้แม่สำนต้องเลิกกิจการไป

นอกจากนี้ในรัชกาลเธอลูกช้าง ยังสะท้อนบรรยากาศการจับจ่ายซื้อของในตลาดสดเพชรบุรีที่มีสินค้ามากมายจำพวกของกิน ทั้งของควาและของหวาน พืชผลที่ชาวบ้านผลิตกันเอง เช่น ข้าวหมาก เมี่ยงหมากยาต่าง ๆ ทั้งยังมีกล้วยทอด ขนมครก ที่ตั้งร้านขายอยู่หน้าวัด บรรยากาศ ดังกล่าวนี กวีแสดงไว้ในตอนที่เดินทางผ่านวัดเกาะ แล้วข้ามสะพานก่อนถึงวัดจันทราวาส ความว่า

แล้วก็เดินบุ่มบ่ามข้ามสะพาน

โน้นข้าวหมากนั่นเมี่ยงนี่เรียงเสียด

ขนมกล้วยกล้วยทอดยอด้สิ้นคำ

เขาดังร้านคอยท่าอยู่หน้าวัด

ยังมีร้านขายของนั้นเบ็ดเสร็จ

มีอยู่เสร็จหมากยาสารพัด

ขนมครกหกฝาราคาอัฐ

สารพัดแม่นยำต้องการทั้งหวานควา

(ล้อม เพ็งแก้ว บรรณาธิการ, 2525 : 38)

เมื่อเดินทางถึงท่าเสน กวีก็พรรณนาให้เห็นภาพการค้าขายของพวกแม่ค้าตามสองข้างทางที่ต่างส่งเสียงร้องเรียกลูกค้าให้เข้ามาซื้อสินค้า โดยสินค้าส่วนใหญ่เป็นผักสวนครัวและผลไม้ เช่น ดอกแค กระถ่อน แตงกวา แตงไทย แตงโม สับปะรด มะยม ลำไย มะไฟ มะเฟือง มะกรูด มะนาว มะพร้าว มะม่วง มะขาง มะปราง นอกจากนี้ยังมีกล้วยทอดที่ขายดีเป็นอย่างมากจนแม่ค้าทำขายไม่ทัน ทั้งยังมีแม่ค้าจากในเมือง นำสินค้าลงเรือใหญ่มาค้าขายด้วย ดังความว่า

เสียงระเบ็งเซ็งแซ่พวกแม่ค้า

บ้างก็ซื้อบ้างก็ขายแจกจ่ายกัน

ร้านขายของสองแถวข้างแนวท่า

เสียงจะจำฟังการมุดมสน

เสียงสนั่นล้วนสาวสาวพวกชาวดอน

ล้วนแม่ค้าชาวบ้านนอกออกสลอน

นางคนหนึ่งขายดอกแคดูแสนงอน
 ทั้งแต่งกวางแต่งไทยใบโตโต
 ถึงเจ้าของมองดูท่าไม่น่าชด
 ยังร้านหนึ่งเจ้าของสวยชายกลัวทอด
 ซื้อก็ง่ายขายก็ดีมีกำไร
 ทำโน่นจึงจะได้แม่ดวงแข
 นางคนหนึ่งกิริยาก็น่าชม
 ทั้งมะกรูดมะนาวมะพร้าวสวน
 ฝ่ายแม่ค้าเรือใหญ่ที่ในเมือง

ทั้งกระทอนสองลูกใหญ่สองใบพส
 แต่แต่งโมกามราคาไม่น่าจด
 สับรดนั้นค่อยถูกถูกละไฟ
 เจ้าของหยอดไม่ค่อยทันซื้อกันไขว่
 หล่อนมีไฟอยู่แก้มขาวนัยน์ตาคม
 ฉันทกลัวแต่คิดไปจะไม่สม
 ขายมะยมลำไยมะไฟมะเฟือง
 มะม่วงพรวนมะขามมะปรางเหลือง
 ขนกันเนื่องรับรีไม่รีรอ

(ล้อม เพ็งแก้ว บรรณาธิการ, 2525: 45)

ความจากนิราศที่นำมาถวายนี้นำให้เห็นถึงสภาพของชุมชนและตลาดที่มีชาวบ้านนำสินค้ามาซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน โดยความจากนิราศเขาลูกช้างตอนนี้สะท้อนให้เห็นการประกอบอาชีพค้าขายและเศรษฐกิจที่ศึกษากองเพชรบุรี ทั้งนี้จากการศึกษายังแสดงให้เห็นอีกว่าคนจีน มักลงทุนทำธุรกิจใหญ่ที่มีรายได้มาก คือ เป็นเจ้าของกิจการโรงเหล้าและโรงบ่อน ส่วนคนไทยประกอบอาชีพค้าขายจำพวกของกิน บุหรี่ ผักสวนครัว และผลไม้

2.3 การทอผ้า การประกอบกิจการที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งในนิราศเขาลูกช้าง คือ การทอผ้าของสตรีบ้านสมอพลี ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ของพวกสกุลพราหมณ์แห่งเพชรบุรี สตรีพราหมณ์ ที่สมอพลีส่วนใหญ่จะอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน จึงมักทอผ้าสำหรับใช้ขุนหมื่นในครอบครัว ต่อมาจึงยึดเป็นอาชีพ เพื่อเป็นรายได้เลี้ยงครอบครัวอีกทางหนึ่ง (ทวีโรจน์ กล้ากล่อมจิตต์, 2556 : 36) ความมีฝีมือ และความรวดเร็วในการทอผ้าของสตรีบ้านสมอพลี มีกล่าวไว้ในนิราศเขาลูกช้างว่า

พวกชาวบ้านสมอพลีเขาถือว่า
 คิดละห้อยละเหียนึกเสียดาย
 จะแหวเข้าซื้อผ้าสักห้าผืน
 เก็บไว้ให้แม่หนูนุ่งดูละคร

หล่อนทอผ้าว่องไวดีใจหาย
 แม้นโฉมฉายหล่อนมาจะพาจร
 ให้งามชื่นนุ่งสมอารมณ์สม
 นื่องามอนมิได้มายิ่งอาลัย

(ล้อม เพ็งแก้ว บรรณาธิการ, 2525 : 43)

2.4 อาชีพทำน้ำตาล น้ำตาลเมืองเพชรเป็นสินค้าขึ้นชื่อของเพชรบุรีมายาวนาน การทำน้ำตาลถือว่าเป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้เป็นกอบเป็นกำ และยังเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชาวบ้านเพชรบุรีด้วย

นิราศเขาลูกช้างสะท้อนให้เห็นถึงการทำสวนตาลของคนเพชรบุรีในสมัยก่อนว่า เป็นอาชีพที่ทำแล้วมีความสุข ดังความในนิราศว่า

ออกจากท่าเสาพลันรีบผันผาย
แก้งทำเฉยเลยตรงเข้าดงตาล
ที่ลางคนนักเลงร้องเพลงเหนือ
ฟังสำเนียงร้องเพลงวังเวงจริง

ไม่เหือดหายถึงอนงค์แสนสงสาร
สูงเกินการคนขึ้นได้เด็ดใจจริง
เชื่อว่าเมื่อไปเที่ยวเกี่ยวผู้หญิง
เสียงหรั่งหรั่งหยุดฟังเหลียวหลังแล

(ล้อม เพ็งแก้ว บรรณาธิการ, 2525 : 46)

ล้อม เพ็งแก้ว (2525 : 46) กล่าวว่าอาชีพทำตาลเป็นอาชีพที่ทำรายได้ดี และสิ้นค้าออกสำคัญของไทยในสมัย พ.ศ. 2429 คือ น้ำตาล ดังนั้นผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับตาลจึงทำงานอย่างมีความสุข

2.5 มหรสพและความบันเทิง ความบันเทิงของคนสมัยก่อน นอกจากการเล่นทานในครอบครัวแล้ว การดูมหรสพก็เป็นที่ชื่นชอบเช่นกัน เรื่องดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นในนิราศเมืองเพชรฉบับพระนิพนธ์กรมพระราชวังบวรวิชัยชาญ โดยพระองค์เล่าว่าคนเพชรบุรีต้องการชมละครของวังหน้า เจ้าเมืองเพชรบุรีจึงมากราบทูลขอให้จัดแสดง ครั้นชาวเพชรบุรีรู้ว่าจะได้ชมละครของวังหน้าก็แสดงอาการดีใจอย่างยิ่งที่สุด เร่งรีบจัดสถานที่ เตรียมคน เตรียมความพร้อมเพื่อรอชมละคร ดังความว่า

ท่านเจ้าเมืองตามมาว่าวอน
ครั้นท่านรับตกลงจะเล่นให้
จัดแจงแต่งโรงชุลมุน
หาสมุดจุดตะเกียงเตี้ยตั้ง
ตั้งลูกคู่ผู้ร้องตลกโกลน

กลางคืนขอดูละครของเจ้าคุณ
ดูดีใจจริงจริงออกวิ่ง่วน
พวกหมื่นขุนปีพาทย์ราดตะโพน
ไปตามทั้งคนเจรจาอีกหน้าโขน
เที่ยวตะโกนเรียกกันในทันที

(ประสิทธิ์ ธีรานันท์ บรรณาธิการ, 2542 : 227)

ละครของวังหน้าที่แสดงให้ชาวเพชรบุรีชมนั้น แสดงในช่วงหัวค่ำ เรื่องที่นำมาแสดงคือ เรื่องไกรทอง ดังความว่า

สนธยาเย็นย่ำคาลง
พอตั้งตระโหมโรงโหม่งแห่งตั้ง
จึงนำหน้าสาวสุรางค์นางนิกร
ก็ลงโรงจับเรื่องไกรทอง
คลังไคลไหลหลลงเพื่อพรา
เจ้าไกรกลับไปยังคูหา
ตัดพ้อต่อว่าทำทะเลาะ

ก็บรรจงจัดแจงแต่งละคร
คนมานั่งอัดแอสลอน
บทจรขึ้นไปเล่นเด่นรำ
หม่นหมองน้องจากไปเสียในถ้ำ
พิไรรำสองนางต่างเย้ยเยาะ
วิมาลาชลนัยโหลเฝาะ
ก็พอเหมาะหมดเวลาเลิกมาเรือ

(ประสิทธิ์ ธีรานันท์ บรรณาธิการ, 2542: 228)

สิ้นสุดท้ายที่เสด็จประทับอยู่ ณ เพชรบุรี โปรดให้มีละครของวังหน้าแสดงร่วมกับละครของเพชรบุรี ดังความว่า

ขึ้นที่นั่งเย็นใหญ่ได้เวลา
นางอุบลคนของพระยาเพชร
พอโหมโรงแต่ประดานรากร
แล้วเจ้าคุณท่านขึ้นไปสั่งให้เล่น
ตัดดอกไม้ฉายกริชพิศดาร

ให้ผัดแบ่งแต่งหน้าตัวละคร
ครั้นพร้อมเสร็จก็ให้ขึ้นไปก่อน
ก็แทรกซ่อนเข้ามาหน้าพระลาน
เรื่องระเด่นมนตริไปที่ศาล
พอควรกาลเลิกราตีรวล้อง

(ประสิทธิ์ ธีรานันท์ บรรณาธิการ, 2542 : 229)

ความจากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคนเพชรบุรีชอบดูละครกันมาก เพียงแค่คณะละครเริ่มโหมโรง ชาวเพชรบุรีก็มาดูละครกันคับคั่ง ดังที่กรมพระราชวังบวรวิชัยชาญ ทรงกล่าวว่า พอตั้งตระโหมโรงโน้�งหน่งตั้ง คนมานั่งอัดแอแลสลอน และ พอโหมโรงแต่ประดา นรากร ก็แทรกซ่อนเข้ามาหน้าพระลาน

บทสรุป

การศึกษาโลกทัศน์ด้านวัฒนธรรมจากวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี ทำให้ได้ข้อมูลว่าวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี สะท้อนโลกทัศน์ 2 เรื่อง คือ 1) ศาสนา 2) วิถีชาวบ้าน

โลกทัศน์ด้านวัฒนธรรมเรื่องศาสนา ข้อมูลจากวรรณกรรมที่นำมาศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของคนเพชรบุรี เพราะก่อนที่จะเริ่มทำกิจการใด ๆ คนเพชรบุรี จะพึงระลึกอยู่เสมอว่าต้องบูชาพระรัตนตรัยก่อนทุกครั้ง ขณะเดียวกันก็ไม่ลืมบุญคุณของพ่อ-แม่ ที่ปรารถนาให้ลูกได้ดี และไม่ลืมบุญคุณของครู-อาจารย์ ที่อบรมสั่งสอนจนมีวิชาความรู้ จึงปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรีว่า หลังจากที่ได้บูชาพระรัตนตรัยแล้ว ก็จะบูชา พ่อ-แม่ และครู-อาจารย์ด้วย นอกจากนี้ก็ยิ่งแสดงโลกทัศน์อีกว่าคนเพชรบุรี ได้นำคำสอนทางพุทธศาสนา มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เช่น สอนให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี สอนให้เป็นคนมีคุณธรรม และจริยธรรม สอนให้รู้จักการปรนนิบัติดูแลพระอาจารย์ รู้จักรักชาติ รู้จักให้ทาน อีกทั้งยังสอนให้เป็นคนดี ขยันเรียนวิชาความรู้ และไม่คบคนชั่วเป็นมิตร เห็นได้ว่าแนวคิดทางพุทธศาสนาฝังลึก อยู่ในจิตใจของคนเพชรบุรีเป็นอย่างยิ่ง

โลกทัศน์ด้านวัฒนธรรมเรื่องวิถีชาวบ้าน ข้อมูลจากวรรณกรรมที่นำมาศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าคนจีนในเพชรบุรีเป็นผู้ประกอบกิจการโรงเหล้า โรงบ่อน ซึ่งเป็นกิจการขนาดใหญ่ เพราะมีลูกจ้างหลายคน และมีข้าราชการไทยเข้าไปเกี่ยวข้อง มีการทำอาชีพทอผ้าโดยสตรีบ้านสมอพลี และทำน้ำตาลโดยคนเพชรบุรี นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยนิยมแต่งงานกับคนจีน

การค้าขายในเพชรบุรี มีทั้งการค้าขายโดยคนจีนและคนไทย การค้าขายโดยคนจีนนั้น ในนิราศไม่ได้กล่าวไว้ว่าคนจีนค้าขายสิ่งใด บอกเอาไว้เพียงว่าสาวชาวจีนนั่งเฝ้าร้านเพื่อขายของ ส่วนการค้าขายของ

คนไทย ได้แก่ การขายบุหรี่ยี่ห้อแม่सान นอกจากนี้ยังมีตลาดที่มีสินค้าหลายชนิด มาวางขาย เช่น ข้าวหมาก เมี่ยง ขนมถ้วย ขนมครก ก๋วยทอด ผัก ผลไม้ เป็นต้น

สำหรับมุมมองของคนต่างถิ่น คือ กรมพระราชวังบวรวิชัยชาญ ที่เดินทางมาเยือนเพชรบุรี ทำให้ทราบว่าคนเพชรบุรีชื่นชอบการดูมหรสพ เพราะได้แสดงอาการดีใจที่ได้ชมการแสดงละคร ของวังหน้า

เอกสารอ้างอิง

- ทวีโรจน์ กล้ากลุ่มจิตต์. (2556). **พราหมณ์สมอปหล่อ**. เพชรบุรี: เพชรภูมิการพิมพ์.
- ธนู บุญรัตพันธุ์, ปวีวรรณ. (2523). **วรรณกรรมพิริบพีรี 4 เรื่อง**. กรุงเทพฯ: อักษรสยาม.
- นฤทธิ์ ศรีวรรณ, ปวีวรรณ. (2542). **ศึกษาสมุทรไทย ประถม ก กา ฉบับพื้นบ้านเพชรบุรี**.
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว. (2550). **เล่าเรื่องเมืองเพชร**. กรุงเทพฯ: พิมพ์คำ.
- บุญลือ วันทายนต์. (2539). **สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บัวผัน สุพรรณยศ. (2550). **ภาษาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: กองบริการคำสอนและสิ่งพิมพ์
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ประสิทธิ์ ภาพยกลอน และนิพนธ์ อินสิน. (2527). **ภาษากบวัฒนธรรม** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ประสิทธิ์ ธีรานันท์, บรรณาธิการ. (2542). **“นิราศเมืองเพชร” ฉบับพระราชนิพนธ์กรมพระราชวังบวรวิชัยชาญในสมัยรัชกาลที่ 5**. ใน พระปียมหาราชกับเมืองเพชร. เพชรบุรี: เพชรภูมิการพิมพ์.
- มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์. (2553). **ลักษณะของวรรณคดีไทย**. ใน พัฒนาการวรรณคดีไทย หน่วยที่ 1-7. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ล้อม เพ็งแก้ว, บรรณาธิการ. (2525). **ประชุมนิราศเมืองเพชรบุรี**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- สมาน โชะเหม. (2528). **มหาชาติฉบับเมืองเพชรบุรี กัณฑ์ชุก : การศึกษาเชิงวิเคราะห์**. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุกัญญา ภัทราชัย. (2551). **วรรณคดีกับสังคมชนบท**. ใน พัฒนาการวรรณคดีไทย หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสยย์ เกิดเจริญ, บรรณาธิการ. (2524). **ประชุมวรรณกรรมคำสอนจากวัดในจังหวัดเพชรบุรี**.
ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี วิทยาลัยครูเพชรบุรี. (เอกสารอัดสำเนา).
- แสนประเสริฐ ปานเนียม, ปวีวรรณ. (2556). **กุ่มาโรวาท**. เพชรบุรี: เพชรภูมิการพิมพ์.

การวิเคราะห์คุณค่าภูมิปัญญาการแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี Value in Local Wisdom of Lakhon Chatri of Phetchaburi Province

จันทจุฑา สุวรรณคัมภีระ¹/ หทัยรัตน์ ทับพร²/ อัครวิทย์ เรืองรอง³
Chinchutha Suwankhamphira¹/Hatairath Tubporn²/ Akwit Ruangrong³

¹นิสิตปริญญาเอกสาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Doctoral student, Faculty of Development Education, Chulalongkorn University

²อาจารย์ สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²Lecturer, Development Education, Chulalongkorn University

³อาจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

³Lecturer, Bachelor of Education Program in Thai

Corresponding author E-mail: chinchutha.s@gmail.com

(Received: February 29, 2024; Revised: May 14 2024; June 26, 2024)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณค่าภูมิปัญญาละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 5 คณะ ได้แก่ คณะพรหมสุวรรณ คณะ พ เทพประสิทธิ์ คณะธิดาพรหมสุวรรณ คณะปทุมศิลป์ และคณะเบญจาศิษย์ฉลองศรี โดยเลือกศึกษาพื้นที่แบบเจาะจง ได้แก่ วัดมหาธาตุวรวิหาร บ้านเจ้าภาพ สถานที่ที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์และที่พักอาศัยของกลุ่มนักแสดงละครชาตรีในจังหวัดเพชรบุรี การวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้หลักทฤษฎีคุณค่า (Axiology) ซึ่งประกอบด้วยคุณค่าสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) และคุณค่าจริยศาสตร์ (Ethics) ผลจากการวิจัยพบว่าการวิเคราะห์คุณค่าภูมิปัญญาละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีมีคุณค่าสุนทรียศาสตร์ในด้านการแสดง ด้านวรรณกรรม และด้านพิธีกรรมความเชื่อ มีคุณค่าจริยศาสตร์แสดงถึงคุณธรรมการประพฤติตน คุณค่าด้านอื่น ๆ ได้แก่ วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ ที่มีลักษณะเฉพาะประจำท้องถิ่นมีจุดเด่นที่ปรากฏในละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี แสดงให้เห็นองค์ความรู้ที่มีข้อบ่งชี้ในการแก้ปัญหาตามบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่ยังคงสร้างความความบันเทิงและจรรโลงจิตใจ กลายเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่มีการนำไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับยุคสมัย เกิดคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: คุณค่า ภูมิปัญญา ละครชาตรีเพชรบุรี

Abstract

The purpose of this research is to analyze the value of Cha-Tri drama wisdom in Phetchaburi. There are 5 Chatr drama performing troupes which were Phromsuwan, Por Theprasit, Phromsuwan Tida, Pathumsilp, and Benjasit Chalongsri by selecting the study of a specific areas using purposive sampling method where the troupes usually perform which were at Wat Mahathat Worawihan temple, the host's places, places with sacred things and the residence of a Cha-Tri drama performers in Phetchaburi. The study analysis used the principle of value theory (Axiology), which consists of aesthetic values (Aesthetics) and ethical values (Ethics). The results were found that an analysis of the wisdom values of the Cha-Tri drama in Phetchaburi were aesthetic value in performance literature and rituals, beliefs, and ethical values that represents morality. Other values such as culture and identity with specific characteristics and local characters were the features of Phetchaburi's Cha-Tri drama which demonstrated a knowledge that indicated how to solve problems according to the social and cultural context that still entertain and nourish the people's mind. These have become an artistic and cultural heritage that have been applied to suit the contemporary life creating values and great benefit to the development of the local area as a source of learning and cultural tourist attractions.

Keywords: Value, Wisdom, Phetchaburi Chatr drama

บทนำ

ละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง แสดงออกถึงคุณค่าภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อันได้แก่ ความคิด ความรู้ ความเชื่อ ศาสนา จารีต ประเพณี ขนบธรรมเนียม แบบแผน ข้อปฏิบัติในกลุ่ม หรือสังคม ซึ่งมีการยอมรับปฏิบัติสืบทอดกันมา ในรูปของการปฏิบัติ ได้แก่ พิธีกรรมทางศาสนา การพูดหรือสื่อภาษา การร้อง เล่นดนตรี เป็นสื่อทำนองออกมาเป็นเสียง สร้างความบันเทิงใจให้แก่ชุมชน บ้าน หรือในหมู่บ้านมาตั้งแต่สมัยโบราณ

ละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี มีลักษณะเฉพาะของรูปแบบการแสดงของละครพื้นบ้านที่มีบทบาทในการสั่งสอนขัดเกลาเยาวชนผ่านเรื่องราว นิทาน วรรณคดีพื้นบ้าน ในพิธีการแก้สับบนและบทบาทการให้ความบันเทิงในสังคมจังหวัดเพชรบุรีนิยมแสดงแพร่หลาย มีการฝึกหัดที่มีขนบแบบแผน ละครชาตรีมี

การผสมผสานทั้งละครในราชสำนักกับละครชาตรีพื้นบ้านเพชรบุรี มีองค์ความรู้และคุณค่าที่เกิดจากกระบวนการถ่ายทอดฝึกหัด มีรูปแบบอัตลักษณ์เฉพาะ โดยถ่ายทอดส่งต่อกันจากรุ่นต่อรุ่นมีบทบาทในการสั่งสอนขัดเกลาเยาวชนผ่านเรื่องราว นิทาน วรรณคดีพื้นบ้าน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี มีคุณค่าภูมิปัญญาสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้คนชุมชนสังคมได้ ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงการศึกษาคุณค่าภูมิปัญญาดังนี้

คุณค่าปรากฏในการศึกษาเรื่องปรัชญาข้อที่ 3 ตามกรอบแนวคิดของ ส.ศิวรักษ์ (2545)

1. อภิปรัชญา (Metaphysics) หรืออภิวทยา (Ontology) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความจริงแท้อันสูงสุด เรื่องธรรมชาติของจักรวาลและธรรมชาติของมนุษย์ เช่น โลกและจักรวาลสัมพันธ์กันอย่างไร และมนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งเหล่านี้หรือไม่ ถ้ามีอย่างไรมนุษย์มีเสรีภาพในชีวิต หรือว่าอยู่ภายใต้อำนาจลึกลับของอิทธิพลภายนอก เป็นต้น

2. ญาณวิทยา (Epistemology) หรือทฤษฎีแห่งความรู้ (Knowledge Theory or Theory of Knowledge) เป็นการศึกษาว่ามนุษย์จะเข้าถึงความจริงอันสูงสุดได้อย่างไร เช่น ความจริงแท้อันสูงสุดมีจริงหรือไม่ มนุษย์จะรู้ได้อย่างไรว่า สิ่งที่ยู๋มานั้นถูกต้องขอบเขตของความรู้มีกำหนดแค่ไหน และอะไรคือจุดปัจจัยที่ทำให้เกิดความรู้ เป็นต้น

3. คุณวิทยา อักษวิทยา อรรถวิทยา (Axiology) หรือ ทฤษฎีคุณค่า (Value Theory or Theory of Value) เป็นการศึกษาเรื่องคุณค่าทั้งในแง่ความงามและความดีของชีวิตและโลก เช่น คุณค่าชนิดใดเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่มนุษย์พึงปรารถนา และจะได้มาอย่างไร คุณค่านี้นี้มีรากฐานมาจากความจริงหรือเปล่า ความงามทางศิลปะเป็นอย่างไรเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์หรือไม่ เป็นต้น คุณค่าภายใต้ความหมายทางปรัชญาจึงไม่ได้นำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้องสมบูรณ์ของชีวิต แต่เป็นการวิพากษ์เพื่อนำไปสู่การคิดเรื่องความดีและความงามให้กระจ่างชัดขึ้นโดยมีการใช้เหตุผลในการหาคำตอบ

อาจกล่าวได้ว่าคุณค่าเป็นสิ่งที่งามของมนุษย์ที่สามารถทำให้ปรากฏกระจ่างขึ้นได้ด้วยการอธิบายเหตุผล และการอธิบายความดี ความงามนั้นก็ปรากฏการอธิบายในความหมายทางสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์ นอกจากนี้เมื่อศึกษาคุณค่าในเชิงความรู้ที่ได้สั่งสมและมีการถ่ายทอดต่อตามยุคสมัย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาถึงประเด็นภูมิปัญญาซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ประเวศ วะสี (2547: 21) กล่าวว่า ภูมิ แปลว่า แผ่นดินในแต่ละแผ่นดินหรือสิ่งแวดล้อม แต่ละแห่งจะมีลักษณะไม่เหมือนกัน มนุษย์ต้องสร้างปัญหาที่เหมาะสมที่จะอยู่ได้ใน “ภูมิ” หรือสิ่งแวดล้อมนั้น ปัญญาจึงเป็นความรู้ที่เกิดจากแผ่นดินและสิ่งแวดล้อมนั้น

เสนห์ จามริก (2537: 33-34) กล่าวว่า ภูมิปัญญาเป็นผลอันเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของความคิดกับโลกแวดล้อมอันหลากหลาย และเป็นการผสมผสานกันระหว่างสภาพภูมิศาสตร์ทรัพยากร และธรรมชาติ

แวดล้อม ศาสนาและกระบวนการทางสังคม ทั้งหมดประกอบเป็นองค์ความรู้อันเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งส่งสมถายทอดสืบต่อกันมา และเกี่ยวข้องอยู่รอบด้านของวิถีการดำรงชีวิต

ดังนั้น “ภูมิปัญญา” หมายถึง องค์ความรู้และคุณค่าที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ในการจัดการในพื้นที่ด้วยสติปัญญาทำให้เกิดประโยชน์ต่อวิถีชีวิต มีการเคารพในจิตวิญญาณหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ

ตามที่ วนิดา อินทรอำนวย (2560) ให้ความหมายภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คือ “ความรู้ การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติ หรือ ทักษะทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชนยอมรับและรู้สึก เป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง โดยอาจมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อ ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน ซึ่ง “ชุมชน” ในที่นี้หมายความว่า กลุ่มคนกลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่มที่มีความรู้ มีการประพฤติปฏิบัติ สืบทอด หรือมีส่วนร่วมในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้น

อาจกล่าวได้ว่าคุณค่าภูมิปัญญาละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี หมายถึง สิ่งดีงามของมนุษย์ที่สามารถทำให้ปรากฏกระจ่างขึ้นได้ด้วยการอธิบายเหตุผล และการอธิบายความดี ความงามนั้นที่ปรากฏด้วยการอธิบายในความหมายด้านสุนทรียศาสตร์ และด้านจริยศาสตร์ เป็นองค์ความรู้ที่มีการสั่งสมประสบการณ์ชุมชนหรือกลุ่มคนมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ด้วยสติปัญญาทำให้เกิดประโยชน์ต่อวิถีชีวิต มีการเคารพในจิตวิญญาณและสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ

ทักษะทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคลที่มีในละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีทำหน้าที่ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมผ่านความบันเทิงดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุยเดช พระราชทานแก่คณะกรรมการตัดสินภาพยนตร์ไทยยอดเยี่ยมประจำปี 2518 ศิลปิน นักแสดง นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่เทคนิคภาพยนตร์ ณ ศาลาดุสิดาลัย วันอังคารที่ 10 สิงหาคม 2518 (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2549) ว่า

“...ผู้ที่เป็ศิลปินมีหน้าที่ที่จะดูว่ามีความรู้สึอะไรที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและแสดงออกมาในทางของตน ประโยชน์ที่จะได้ทางตรงและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปสำหรับศิลปินคือทำให้ผู้อื่นมีความบันเทิง แต่ประโยชน์นั้นอาจจะก้าวไปไกลกว่านั้น นอกจากประโยชน์ที่จะทำให้อื่นมีความบันเทิงมีความสุขในการได้ยินได้ดู ได้ฟัง ศิลปะที่แสดงเป็นประโยชน์อย่างอื่น คือชี้ให้เห็นว่าสิ่งใดมีอยู่หัวใจของคน และเมื่อเห็นแล้วผู้ที่เห็นผู้ที่เรียกว่าผู้ชม ผู้ฟัง ก็อาจจะนำไปใช้ประโยชน์ได้มาก นอกจากจะเป็นการบันเทิงให้ความสุข ความจริงในเรื่องบันเทิงนั้นมีประโยชน์ทั้งนั้นในทางที่จะทำให้เกิดคิดทำให้เห็นความจริงในจิตใจและเมื่อเห็นความจริงในจิตใจแล้วทำให้เกิดความรู้สึกขึ้น และสามารถที่จะปฏิบัติตนให้ดีให้มีประโยชน์ต่อตนเองและต่อสังคมได้...”

พระราชดำรัสข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าความสำคัญของหน้าที่ศิลปินที่ยังคงมีบทบาทหน้าที่ให้ประโยชน์ด้านความบันเทิง และยังสามารถสะท้อนความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจรรโลงจิตใจให้แก่ผู้ชมก่อเกิดประโยชน์ต่อสังคมจังหวัดเพชรบุรี

ละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี โดยส่วนมากจัดแสดงในงานแก้สับบนถือเป็นอาชีพหนึ่งของชาวจังหวัดเพชรบุรี ตามพัฒนาการปรากฏในพื้นที่ในบริเวณอำเภอเมือง อำเภอบ้านแหลม และอำเภอบ้านลาด ตามการศึกษาข้อมูลของ จันทิมา แสงเจริญ (2539) มีจำนวน 28 คณะ และมี 18 คณะมีพื้นที่อยู่บริเวณอำเภอเมือง พบเห็นได้มากในบริเวณวัดมหาธาตุวรวิหารและการแสดงตามสถานที่ต่าง ๆ ที่มีการว่าจ้างให้จัดแสดงแก่นักท่องเที่ยวที่ลี้ภัยสงคราม วิฑูรย์ คุ่มหอม (2565) ได้อธิบายว่าปัจจุบันมีการปรับปรุงการแสดงตามวันเวลา สถานที่ตามความต้องการของเจ้าภาพ ในบางครั้งปัจจัยด้านสถานที่ การบริหารจัดการในการแสดงละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีก็ส่งผลต่อรูปแบบการแสดงที่อาจทำให้จัดการแสดงได้อย่างไม่เต็มที่ทั้งด้านเวลาในการแสดง เครื่องแต่งกาย การใช้เสียงการร้องการเจรจา และการทำพิธีกรรมที่ต้องใช้สมาธิสร้างความสงบนิ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดแสดง ทำให้การแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก

ละครชาตรีของเพชรบุรี นำเสนอวิธีการสร้างความบันเทิงของมนุษย์ตามวิถีชีวิตของคนไทยที่เกิดความสะเทือนใจในแง่ของการผ่อนคลาย การลดช่องว่างทาง เพศ วัย ชนชั้น ระบบศักดินา การนำวรรณกรรมเรื่องเล่ามาสะท้อนสื่อสารความคิด อีกทั้งละครชาตรีได้บันทึกเหตุการณ์สำคัญในอดีตแต่เป็นที่น่าเสียดายที่ขาดความตระหนักรู้ในการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จนทำให้เกิดการลดทอนคุณค่าของละครชาตรี ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลคุณค่าภูมิปัญญาการแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี ด้วยสุนทรียศาสตร์และจริยศาสตร์ที่แสดงจุดเด่นของจังหวัดเพชรบุรีสร้างการรับรู้เสริมความเข้าใจให้เกิดความตระหนักรู้ให้นำไปสู่การยกระดับคุณค่าภูมิปัญญาละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงวิธีการนำเสนอองค์ความรู้ของละครชาตรีนำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์คุณค่าภูมิปัญญาละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีตั้งแต่ที่มีปรากฏหลักฐานสมัยรัชกาลที่ 4 ถึงปัจจุบัน ศึกษาพื้นที่แบบเจาะจง (Purposive Sampling) วัดหรือสถานที่ที่มีละครชาตรีแก้สับบน ได้แก่ วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี บ้าน ศาลเจ้าตามที่เขาว่าจ้างไปแสดงเพื่อแก้สับบน ที่ตั้งคณะละครชาตรีที่ยังคงมีการสืบสานและสถานที่การแสดงละครแก้สับบนยังคงจัดการแสดง และสัมภาษณ์นักแสดงที่สามารถบอก

บทละครและมีการถ่ายทอดการแสดงละครชาตรีให้แก่ลูกศิษย์ในปัจจุบันโดยผู้วิจัยใช้แนวทางการเลือกแบบก้อนหิมะหรือแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เพื่อเป็นตัวแทนนักแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 5 คน ได้แก่

1. นางบุญธรรม จันทรสุข หัวหน้าคณะพรมสุวรรณ
2. นางสมน จันทรสุข หัวหน้าคณะ พ เทพประสิทธิ์
3. นางสะอาด จันทรสุข หัวหน้าคณะธิดาพรมสุวรรณ
4. นางประทีนทิพย์ โสสกุล หัวหน้าคณะประทีนทิพย์
5. นางเบญจา แก้วอิน หัวหน้าคณะเบญจาศิษย์ฉลองศรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและกระบวนการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ (IRB) ใช้เป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการลงพื้นที่ภาคสนามจริงในพื้นที่ที่มีการจัดแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับคุณค่าภูมิปัญญาละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีและจากการทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดและแสดงเป็นขั้นตอนการศึกษาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภาพกรอบแนวคิดในการศึกษาคุณค่าภูมิปัญญาละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าภูมิปัญญาละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวข้องกับละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี

2. ออกแบบเครื่องมือผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และผ่านกระบวนการตรวจสอบจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ (IRB)
3. นำเครื่องมือที่ได้สัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าของคณะและยังเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ละครชาตรี
4. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการรวบรวมเอกสารมาประมวลผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียงข้อมูลประมวลผลข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ตามรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ
5. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

คุณค่าภูมิปัญญาละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี ได้แบ่งตามการวิเคราะห์แนวคิด คุณค่าสุนทรียศาสตร์ คุณค่าจริยศาสตร์ และคุณค่าด้านอื่น ๆ ได้แก่ คุณค่าด้านวัฒนธรรม อัตลักษณ์ ดังนี้

คุณค่าสุนทรียศาสตร์

ด้านนักแสดง ละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีต้องฝึกหัดจนสามารถร้องบท เจาจาบท ตามบทวรรณกรรมที่นายโรงได้นัดหมายไว้ ด้วยความคล่องแคล่วไหวพริบปฏิภาณ และการปฏิบัติทางการแสดงได้อย่างสวยงามตามองค์ประกอบการแสดงอย่างลึกซึ้ง มีการรับรู้ชื่นชมในความงามจากบทวรรณกรรม การร้องเพลง การเจาจา การเข้าใจเพลงจังหวะทำนอง การใช้พื้นที่ในการแสดง บุญธรรม จันทรสุข (2566) ได้อธิบายเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายมีลักษณะเฉพาะ ต้องฝึกฝนจนเข้าใจจังหวะการเต้นเสา การฝึกนั่ง การใช้มือจีบในลักษณะต่าง ๆ ตั้งวงขึ้นมา ดูความอ่อนช้อย พระเอกแบะเหลี่ยม ย่อเข้ามีการออกท่าทางแรกเริ่มคือ บทตาย เป็น อยู่ ไป มา พุดจาปราศรัย ผู้หญิงคนนี้น่ารักน่าสงสาร ไกล่ ไกล เป็นต้น

ภาพที่ 2 นางบุญธรรม จันทรสุข ทดลองถ่ายทอดท่าทำให้ผู้สนใจฝึกฝน

ในภาพคือ นายเจษฎา อยู่สุข

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

นาวิ สาสงเคราะห์ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของตัวนายโรงละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี กล่าวถึงอัตลักษณ์จำแนกได้คือ 1) อัตลักษณ์การฝึกหัด ในการฝึกหัดมีการเรียนรู้แบบครูพักลักจำ มีครูเป็น

ต้นแบบมีแรงจูงใจคืออาชีพมีรายได้ 2) อุตลักษณ์กระบวนทำรำและทำรบ มีทั้งทำรำที่ปรากฏในแม่บทและทำประกอบสร้างจากการใช้อยู่ยวะ ศีรษะ มือ แขน ลำตัว ขาและเท้า ไม่ปรากฏการประเท้าและไม่ถ่ายน้ำหนักตัวไปยังเท้าที่ก้าวออกไป 3) อุตลักษณ์การแสดง คือแสดงแบบความเชื่อพิธีกรรมมีหน้าที่ร้องเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ รำถวายมือ ร้องประกาศโรง รำชิตชาตรี ลาเครื่องสังเวย ร้องเพลงสรรเสริญพระคุณครู และการแสดงเป็นตัวละครมีหน้าที่เปิดเรื่อง ร้องบทตั้ง ร้องเข้ากับเพลงโทน มีการเจรจา นายโรงต้องมีความสามารถทั้งการแสดง การร้อง การรำ การเจรจา ความงามตั้งแต่การคัดเลือกนักแสดงตัวละครหลัก

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลวิเคราะห์ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก สะอาด จันทรสุษ (2566) ได้พิจารณาจากรูปร่างหน้าตา ความสามารถ การร้องการเจรจา มีลักษณะการทรงตัวที่พร้อมในการฝึกหัดและถ้ามีพรสวรรค์ก็จะทำให้การฝึกหัดง่ายและเป็นธรรมชาติตัวพระมีลักษณะบุคลิกภาพสง่างามดูฉลาดปราดเปรื่องแสดงอารมณ์ผ่านแววตา น้ำเสียง มีการออกท่าทางตั้งวงได้อย่างสง่างามสมส่วน ตัวนางอ่อนหวานหน้าตาสวยจิ้มลิ้ม นางกะเหร้งต้องเป็นคนที่สามารถเล่นตลกได้คนดูขำ โดยส่วนใหญ่แล้วตัวพระ หรือตัวนายโรงไปเล่นตลกบุคลิกจะไม่ขำ ต้องเป็นคนที่มีความรู้พื้นฐานที่อารมณ์ขัน หัวไว สอนคล้องกับ สุมณ จันทรสุษ (2566) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวตลกว่าต้องเป็นคนหัวดีมีไหวพริบปฏิภาณ เสียงดังฟังชัด การเจรจาต้องรู้จังหวะเว้นช่วงเวลาให้คนดูได้คิดตามและที่สำคัญต้องเป็นคนมีบุคลิกตลก จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยได้จำแนกลักษณะตัวละครหลักในการแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางตัวละครและลักษณะเด่นของละครชาตรี

ตัวละคร	ลักษณะของตัวละคร
ตัวนายโรง พระเอก	รูปร่างสันทัด ลำคอระหงส์ สง่างาม วงก้นเหยียดกว้าง มีความสามารถในการร้องเพลง เจริญสื่อสารชัดเจน
นางเอก	รูปร่างสมส่วน กริยาสุภาพเรียบร้อยผิวพรรณผ่องใส วาจานุ่มนวล ความสามารถในการร้องเพลง เจริญสื่อสารชัดเจน
ตัวตลก นางกะเหร้ง	รูปร่างท้วม การเจรจาโผงผาง บุคลิกลักษณะเฉพาะต้องเป็นคนตลก ความสามารถในการร้องเพลง เจริญสื่อสารชัดเจน

จากตารางทำให้ทราบว่านักแสดงละครชาตรีมีเอกลักษณ์เฉพาะตามบทบาทตัวละครหลัก ตัวนายโรงหรือพระเอก นางเอก และตัวตลก แบ่งตามลักษณะได้ ดังนี้

1. รูปร่างหน้าตา
2. กริยา

3. บุคลิกภาพ

4. ความสามารถ

ภาพที่ 3 พระเอกหรือตัวนายโรง นางเอก ในบทบาทพระอภัยมณีกับนางผีเสื้อสมุทร

โดยกลุ่มอนุรักษ์ละครชาตรีเมืองเพชร

ที่มา: กลุ่มอนุรักษ์ละครชาตรีเมืองเพชร (2564)

ภาพที่ 4 ตัวตลกหรือนางกะแห่ในบทบาทนางผีเสื้อสมุทร โดยกลุ่มอนุรักษ์ละครชาตรีเมืองเพชร

ที่มา: กลุ่มอนุรักษ์ละครชาตรีเมืองเพชร (2564)

ด้านดนตรี ที่ใช้ในการแสดงละครชาตรี ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในเอกสารประกอบการสัมภาษณ์นักแสดง ซึ่งมีความสอดคล้องกันคือ แต่เดิมมีเพียงโทนหรือทับ 1 คู่ กลองตุ๊ก 1 คู่ ปี่นอก กรับและฉิ่ง มีเครื่องดำเนินทำนองอย่างเดียว คือ ปี่

สุมล จันทรสุข (2563) อธิบายว่า วิธีการเล่นส่วนมากมีลักษณะเฉพาะ ไม่มีการฝึกหัดแบบเขียนหนังสือ รับถ่ายทอดด้วยการจำ “ครูพักลักจำ” ไม่มีการฝึกหัดเป็นแบบแผนขั้นตอนบางครั้งนักแสดงที่เป็น

ตัวตลกมีความสามารถตลกเอง เป่าปี่ได้ แต่ไม่ละเอียด ละครเพชรบุรีไม่เล่นตามเพลงเถา เอาเพลงเก่ามาร้อง ปัจจุบันคนปี๋หายาก เครื่องดนตรีมี โทนกลองเล็ก 1 คู่ ฉิ่งฉาบ กรับไม้ไผ่ มีการใช้ระนาดบรรเลงแทนการเป่าปี่

จะเห็นได้ว่าดนตรีในละครชาตรีมีการปรับเปลี่ยนการเพิ่มจำนวนเครื่องดนตรีจากปัจจัยด้านความหลากหลายที่สร้างความบันเทิง จากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยบางครั้งพบกลองสากล ดีเสริมในการแสดงอารมณ์ของนักแสดง และมีการใช้เครื่องขยายเสียง

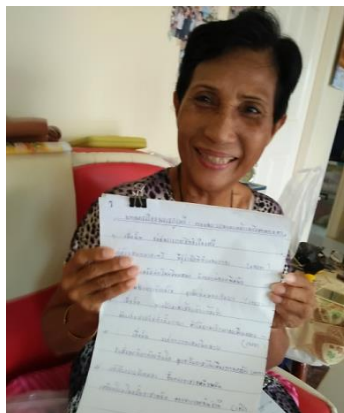
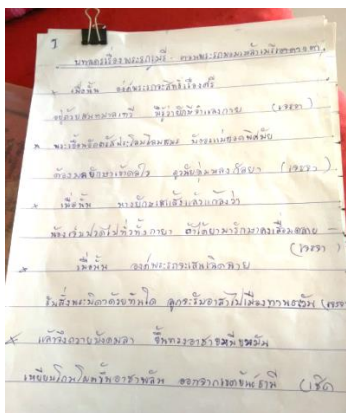
บทร้องมีความหมายที่ช่วยให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงคุณค่าความหมายกับจินตภาพ บทร้อง การร้อง ตัวแสดงต้องใช้อารมณ์ อาทิ ร้องให้ คนบอกบท ต้องมีความสัมพันธ์กับบทบาทตัวละคร เช่น พระอภัยมณี ก่อนเล่าชีวิตตัวเอง ต้องให้ผู้ชมเข้าใจบทบาทอารมณ์ของนักแสดงเริ่มตั้งแต่คนบอกบทละคร ซึ่งต้องบอกด้วยน้ำเสียงเศร้า โกรธ ดีใจ เช่น นางผีเสื้อในบทต้องบอกอ่อนหวานคนบทมีความละเอียดอ่อน แสดงอารมณ์มีวิธีการบอกบทให้นักแสดงคือบอกบรรทัดแรก บรรทัดที่สองต้องอยู่ในใจเพื่อความต่อเนื่อง สุรศักดิ์ ปานลักษณ์ (2562) อธิบายเกี่ยวกับเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครชาตรีมีหลายประเภท เพลงหน้าพาทย์ที่ใช้แสดงอาภักภริยาของตัวละคร เช่น เดินทาง ร้องให้ แปลงกาย สู้รบ แสดงอิทธิฤทธิ์เป็นต้น เพลงละครจะรับร้องส่งร้องของตัวละคร การร้องส่งผู้แสดงจะร้องเพลงขึ้นมาก่อน ดนตรีจึงบรรเลง ให้จังหวะตามเพลงที่ผู้แสดงร้อง เมื่อการแสดงจบจะร้องเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์กลับสู่ที่ประทับหน้าพาทย์บรรเลงเพลงร่ำและเพลงกราวรำเป็นการจบการแสดง

ในการออกแบบการบรรเลงให้สอดคล้องกับกิจกรรมทั้งแบบพิธีกรรมและการแสดงละครนักดนตรีต้องสังเกตการดำเนินการของนักแสดงในแต่ละครั้งการเลือกเพลงการตกลงกับคณะการแสดง การบรรเลงก่อนเริ่ม แม้ในบทเจรจาที่ยังช่วยเสริมแทรกเสริมอารมณ์การออกแบบเสียงต้องใช้ทักษะของนักดนตรีแต่ละคนแทรกเสียงระนาดเวลาตลกตลกตลกตลกตลกตลกใจ เป็นต้น ในด้านการแสดงละครชาตรีมีการแสดงออกด้วยท่าทาง อารมณ์เรื่องเล่าที่สื่อสารผ่านกระบวนการละครรำ ดนตรีที่บรรเลงในระหว่างพิธีแก้บนเพื่อให้เจ้าภาพได้ฟังประกอบกับการชมละครชาตรีรำและร้องบทที่สื่อสารกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบทร้องทั้งในพิธีกรรมและการจับเรื่องของละครชาตรี มีการสื่อสารด้วยภาษาท้องถิ่นการออกเสียงให้ดังเป็นพื้นฐาน ตัดคำสำเนียงสั้นและมีเสียงสูงต่ำ คำ แสดงถึงเอกลักษณ์ของละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

ด้านวรรณกรรม ละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีนิยมนำวรรณกรรมเรื่องแก้วหน้าม้า สังข์ทอง ตะเพียนทอง พระอภัยมณี มีบทร้องบทพูด เนื้อเพลง ตัวเจรจา ดูจากการบทรพรรณกรรมจากสุนทรภู่ซึ่งก็มีการแต่งบทเสริมขึ้นบ้างตามลักษณะของนักแสดง นิยมดำเนินเรื่องรวดเร็ว มีกลเม็ดโดยการผสมเรื่องสะท้อนสถานการณ์ปัจจุบัน บทบาทนางกะแห้งตลกเล่นเรื่องที่สนุกสนานถูกใจคนดู มีทั้งเรื่องที่สนุกสนานบันเทิงและเรื่องที่มีคติสอนใจโดยยังคงโครงเรื่องตำนาน นิทานพื้นบ้าน เรื่องจักรวาล วิถีเลือกบทวรรณกรรม ดำเนินเรื่องรวดเร็ว ละครโกลดโผนถ้าพระเอกบรรยายก็ต้องการมีกุมารโกลดโผน เช่น สุวรรณวงศ์ ตะเพียนทอง พระเอกต้องเก่งเลือกเรื่องจากพระเอกเป็นหลัก การคัดเลือกบทที่นำมาแสดงวิธีการที่ได้

ไต่ตรองถึงความเหมาะสมของการจัดการแสดงถือเป็นความปราชญ์เปรี๊ยะ โดยส่วนมากผู้ที่ทำหน้าที่นี้คือนายโรง หรือที่เรียกกันในกลุ่มนักแสดงละครชาตรีว่า โตโผ (หัวหน้าคณะละคร) ซึ่งในประเด็นนี้สะท้อนเอกลักษณ์ของละครชาตรีที่มีความแตกต่างจากละครไทยดั้งเดิมประเภทอื่น คือ ละครนอก ละครใน

วรรณกรรมทั่วไปที่นิยมนำมาแสดงละครชาตรี ได้แก่ พระอภัยมณี แก้วหน้าม้า ไชยเชษฐ์ จำปาทอง จันทวงศ์ โกมินทร์ เรื่องที่ยกตัวอย่างมาคือเรื่องพระสุธน ตอนจับนางมโนห์ราถึงบูชายัญ มีเรื่องย่อต่อไปนี้ เรื่องย่อพระสุธน ตอนจับนางมโนห์ราถึงบูชายัญร้องเพลงเชื้อ รำถวายมือ ร่ำรำซัด (เสมอ) พระสุธนออก

ภาพที่ 5 แม่ครูบุญธรรม จันทรสุข คณะพรหมสุวรรณ ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

กับตัวอย่างบทละครชาตรีเรื่องพระรถเมรี

ที่มา : บุญธรรม จันทรสุข (2564)

อาจกล่าวได้ว่าละครชาตรีเลือกวิธีส่งต่อภูมิความรู้โดยนាំวรรณกรรมเรื่องเล่ามาสะท้อนความคิด และมีการสื่อสารข้อมูลความคิดโดยคำนึงถึงเหตุผลในการกระทำของมนุษย์ การนำเสนอวิธีสร้างความบันเทิงของมนุษย์ตามวิถีชีวิตของคนไทยที่เกิดความสะท้อนในในแง่ของการผ่อนคลาย การลดช่องว่างทางเพศ วัย ชนชั้น ระบบศักดินา นอกจากนี้การศึกษาในเชิงลึกในสาระสำคัญของละครชาตรีชนบ จาริต สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ที่มีใช้แต่เพียงการอนุรักษ์รูปแบบการแสดง แต่ต้องศึกษาประเด็นคุณค่าที่ต้องมี แนวทางการสืบสาน

ด้านการแสดง ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดการเวลาในการแสดง ช่วงเช้าสองชั่วโมง ช่วงบ่ายหนึ่งชั่วโมง และมีการกำหนดลำดับว่าถ้าเป็นร่าต้องออกแสดงก่อน แต่ถ้าคนไม่เคยเล่นคนบทจะเล่าให้ฟัง ผู้กำกับ บอกเพลงให้พระเอก นางเอกเริ่มแต่งกายแต่งหน้า โหมโรง รำถวายมือ เคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ร้องเชิญครู ซัดหน้าเตียง จับเรื่อง หรือ แล้วแต่ความต้องการของเจ้าภาพ มีช่วงพักเที่ยง จากนั้นร้องเชิญครูรอบบ่าย บ่ายร้องคำพริต แก์สินบนมีเครื่องสังเวย ถ้าไม่มีก็ไม่ต้องแก์สินบน ผู้แสดงมีการเตรียมตัวก่อนแสดง เตรียมไว เล่นเลย เตรียมบทพูดคุยกดลงสื่อสารกับนักดนตรีคนปี ถ้าเป็นการแสดงแก์สินบนจับเรื่องสองชั่วโมง ใน

กลุ่มนักแสดงละครชาตรีมีการใช้คำว่า “ขอด” พุดเป็นประโยคว่า “ได้ขอดเรา” รับพวงมาลัยคนแสดงจะเข้าใจคำว่าขอดคล้ายเป็นการสรุปจบเรื่องได้

ในบทบาทของผู้กำกับการแสดงการคิดให้มีบทและยังต้องเป็นผู้ที่ส่งต่ออารมณ์ที่วิเคราะห์จากบทส่งไปยังนักแสดงขณะเล่น การใช้ไหวพริบปฏิภาณในการตัดสินใจอย่างสุขุมดีบทแต่ต้องประสานกับดนตรีบอกบรรเลงเพลงซึ่งอาจกล่าวได้ว่าถ้าละครชาตรีไม่มีคนบอกบทการแสดงก็ไม่สามารถจะดำเนินไปได้อย่างลื่นไหลติดขัด และไม่เป็นที่ประทับใจผู้ชม นอกจากนี้ประเด็นสำคัญของการแฝงการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางของละครชาตรีก็นับอยู่กับคนบอกบทด้วย

ภาพที่ 6 นักแสดงละครชาตรีฟังผู้กำกับ(โตโผ, คนบอกบท, หัวหน้า, เจ้าของคณะ) เล่าเรื่องกำหนดบทบาท ขั้นตอนในการแสดงไปพร้อมกับการเย็บเสื้อด้านหน้า และใส่เครื่องประดับก่อนเริ่มแสดง
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ด้านเครื่องแต่งกาย พระเอกนางเอกแต่งกายยืนเครื่องพระนาง ตัวตลกแต่งตามบทบาท เช่น ฤๅษี ม้า ฆิฆโมด เป็นต้น มีวิธีการออกแบบลวดลายหลากหลาย พบการปักแบบย้อนหลังลง วัสดุที่ใช้มีลูกแก้วใส เลื่อม ด้าย เข็ม ในการปักชุดใช้ความชำนาญแต่ก็มีการปรับเปลี่ยนวิธีให้ง่ายขึ้นโดยการใช้การชิงสะตั้งแทนการจับด้วยมือ การปักจะต้องใช้ความอดทนและมีสมาธิ ถ้ายังไม่ค่อยชำนาญสามารถใช้ปากกาวาดแบบแล้วปักตามลายที่วาดได้ การปักต้องปักให้แน่นจะออกมาสวยงามไม่เลือนหลุดเวลานำไปแต่งตัว

ภาพที่ 7 ลักษณะชุดที่ใช้ในละครชาตรี ที่มีการปักเลื่อม คณะละครชาตรี พ เทพประสิทธิ์
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ด้านสถานที่การแสดง มีลักษณะเฉพาะซึ่งในอดีตมีการจัดทำโรง 5 เส้า มีเสากลางโรงตั้งตรงโรงตรงไหนก็ได้แต่ต้องมีเสากลางไว้ผู้ชองคลี ตัวละครต้องเวียนรอบ ร้องเชิด ลงเลขยันต์ลงอักขระ คาถาอาคม ปัจจุบันนิยมตั้งกับโต๊ะบูชาครู และปัจจุบันมีการแสดงเพื่อความบันเทิงตามการว่าจ้างของเจ้าภาพได้มีการจัดไฟสีในบริเวณการแสดง

ภาพที่ 8 นางประภาพรรณ ภูมิริน นักแสดงละครชาตรีและคณะจัดการแสดงบริเวณศาลากลาง
หมู่บ้านตำบลหนองจอก อำเภอยาย่าง จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีเมื่อ พ.ศ.2505
ที่มา : นางประภาพรรณ ภูมิริน (2564)

ภาพที่ 9 การแสดงละครชาตรี ในช่วงการรำถวายมือ 2563

ที่มา : ผู้วิจัย (2563)

คุณค่าจริยศาสตร์

คุณค่าจริยศาสตร์ของละครชาตรีแต่เดิมมีวิธีส่งต่อแค่เฉพาะสายตระกูล การศึกษาในเชิงลึกในสาระสำคัญของละครชาตรี ขนบ จารีต ของนาฏยศิลป์ไทยราชสำนักแบบหลวง และขนบจารีตของนาฏยศิลป์ไทยในการแสดงละครชาตรี สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ที่มีใช้เพียงแต่อนุรักษรูปแบบการแสดงเท่านั้น ยังมีประเด็นคุณค่าสำหรับนำไปใช้ตัดสินใจได้วิเคราะห์ข้อมูลให้เห็นถึงสภาพปัญหา พัฒนาการของละครชาตรีที่ปรากฏขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จันทิมา แสงเจริญ (2539) อธิบายเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ทางละครชาตรีว่าเป็นการศึกษานอกชั้นเรียน โดยการเรียนรู้และฝึกหัดกันในครอบครัวกับบรรพบุรุษหรือครูในลักษณะตัวต่อตัว และเป็นกลุ่ม โดยผู้รับถ่ายทอดเริ่มฝึกหัดตั้งแต่อายุ 6 - 10 ปี การถ่ายทอดความรู้ทางละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การถ่ายทอดในกลุ่มเครือญาติ และถ่ายทอดให้กับครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ประชาชนที่สนใจ การถ่ายทอดในกลุ่มเครือญาติ เป็นการถ่ายทอดความรู้ให้บุตรหลานเครือญาติในตระกูล จากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะละครและผู้แสดง การถ่ายทอดในกลุ่มดังกล่าวเป็นการถ่ายทอดความรู้ทางละครชาตรีให้ทั้งหมดเต็มความสามารถในลักษณะตัวตายตัวแทนโดยจะถ่ายทอดให้กับบุตรเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ หลานและญาติ ผู้รับถ่ายทอดกลุ่มนี้จึงเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกหัดอย่างเข้มงวดมีทักษะทั้งการแสดงละคร ดนตรี และมีความรู้ในจารีตแบบแผนขั้นตอนพิธีกรรมในการแสดงครบ ตลอดจนการชดหน้าบทซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของผู้ที่จะได้เป็นนายโรงซึ่งหมายถึงตัวพระเอกและหัวหน้าคณะต่อไป โดยมีขั้นตอนการฝึกหัดที่ค่อนข้างจะเป็นแบบแผน ผู้วิจัยขอเสนอเป็นตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการฝึกหัดละครชาตรี

ขั้นตอน	รูปแบบการฝึกหัด
ขั้นที่ 1	ฝึกรำเพลง ได้แก่ รำถวายมือ เพลงช้า และเพลงเร็ว
ขั้นที่ 2	ฝึกรำท่าบทตามเนื้อร้อง รำว่าบทพร้อม ๆ กับการฝึกร้องเพลงโทนชาตรี และฝึกการเป็นลูกคู่ตีกรับรับบท ตามลำดับ
ขั้นที่ 3	ฝึกรำเพลงประเภทเพลงหน้าพาทย์ต่าง ๆ เช่น เพลงเสมอ เพลงเชิด เพลงร่ำ และฝึกหัดรำเชิญของในพิธีลาเครื่องสังเวย
ขั้นที่ 4	ฝึกบอกลบท
ขั้นที่ 5	ฝึกขัดหน้าบท และท่าบทในบทร้อง ประกาศโรงตลอดจนเรียนรู้การประกอบพิธีกรรมการแสดง และท่องคาถาต่าง ๆ ที่ใช้ในพิธีกรรมการแสดง

ที่มา : จันทิมา แสงเจริญ (2539)

นักแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีได้เรียนรู้ถึงกระบวนการแสดงด้วยการใช้อารมณ์ความรู้สึกเพื่อเห็นคุณค่าในตนเองนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีต่อตนเองและชุมชน เกิดความพึงพอใจรักในการแสดงและจะเต็มใจเข้ามาฝึกหัดและเคารพบูชาครูแสดงความกตัญญูสังเกตได้จากในทุกครั้งที่มีการแสดงจับเรื่องต้องมีการแสดงทุกครั้งต้องมีการไหว้บูชาครูด้วยเครื่องสังเวยก่อนเริ่มแสดง การไหว้ครูช่วยให้ผู้แสดงละครมีการสงบนิ่งมีสมาธิแสดงถึงความพร้อมและคาดหวังการประสบความสำเร็จในการแสดง

ภาพที่ 10 หัวหน้าคณะการแสดงจัดเตรียมเครื่องสังเวยไหว้ครูก่อนเริ่มการแสดงละครชาตรี

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

นอกจากนี้นักแสดงยังมีคุณลักษณะที่ได้ถูกขัดเกลาอบรมจากคุณครูตามที่ สุมล จันทรสุข (2566) อธิบายว่าผู้แสดงละครมีลักษณะละเอียดอ่อนเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น นักแสดงละครชาตรี รู้สีกว่าตนเป็นคนพิเศษได้รับการชื่นชมเห็นคุณค่าก็มีแรงบันดาลใจให้มีความอดทนสูงเวลามาฝึกหัดละคร เมื่อถึงคราวต้องรับงานการแสดงละครก็จะมีปฏิสัมพันธ์พูดคุยเพิ่มพูนความรู้เรื่องการแสดงอยู่เสมอเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้มากขึ้น บางครั้งรู้แล้วก็ต้องถามเพื่อแสดงความอ่อนน้อม เช่นเดียวกับ บุญธรรม จันทรสุข (2566) ได้อธิบายว่า นักแสดงก็ต้องถามคนบถึงการแสดงทั้งเรื่องราวของตัวละคร เพลงที่ใช้ในการร้องเพื่อให้การแสดงประสบความสำเร็จและมีผลต่อการถูกว่าจ้างงานต่อ เบญจา แก้วอินทร์ (2566) คุณธรรมพื้นฐานในละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี ต้องเสียสละตัวเอง ต้องมีความชอบ จิตใจชอบ มุ่งมั่นในการทำมาหากิน ถ้าทำไม่ดีสิ่งไม่ดีจะเกิดกับตนเอง ปลูกฝังคุณธรรมคำสอน ไม่ทะเลาะอยู่แบบพี่น้องให้ทำความดีไว้เคารพกราบไหว้ผู้มีพระคุณไปลามาไหว้ทักทายมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทุกครูทุกคณะมีการอบรมเหมือนกัน

คุณค่าด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม และด้านอัตลักษณ์

ด้านวัฒนธรรม

การแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกทางวัฒนธรรมเป็นมรดกทางวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องในบทบาทของการแสดงพื้นบ้าน แสดงการรำ การร้อง สามารถเป็นตัวแทนสื่อสารกับเทพเจ้าได้เมื่อนำไปใช้ในการแก้สบบน ให้กับคนมีความทุกข์นักแสดงละครชาตรีจะรู้สึกว่าเป็นคนช่วยปลดเปลื้องความทุกข์ให้จึงต้องซื่อสัตย์กับหน้าที่ตนเองนำมาใช้แสดงในพิธีกรรมความเชื่อ แก้สบบนให้คุณพ่อมาช่วย คุณพ่อศักดิ์สิทธิ์ เชื่อว่ามีจริงท่านอยู่ การแก้สบบนถวายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำบุญบ้าน เถลิมฉลอง มีวิธีการแสดงที่เกี่ยวข้องกับการเคารพบูชาครู ต้องมีดอกไม้ธูปเทียน9 เล่ม ห้ามใช้ดอกขบา มีเหล้าขาว ยาสูบ ครุมนุชย์เชื่อว่าจะหายเจ็บหายไข้ เราต้องร้องเชิญ ยามได้ทุกข์ก็ถวาย ยามได้สุขก็ถวาย

ภาพที่ 11 ละครชาตรีในงานแก้สบบน ณ ศาลหลักเมืองเดิมจังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2563

ที่มา : ผู้วิจัย (2563)

ด้านอัตลักษณ์

ละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีจัดการแสดงด้วยการดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็ว มีกลวิธีในการแสดงที่มีความสอดคล้องกับลักษณะการพูดจาด้วยภาษาท้องถิ่นตามบริบทของจังหวัดเพชรบุรี มีการแต่งเนื้อเรื่องให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งอาจแตกต่างจากพื้นที่อื่นด้วยการร้องซ้ำ ร้องรำ ร้องรำ ในจังหวัดเพชรบุรี ร้องทันใจรวดเร็ว ร้องรำพูด ละครบางที่ไม่มีคนบท ละครไทยโรงใหญ่แต่ร้องซ้ำ ออกหน้าพาทย์

สำเนียงการพูดเสียงเหน่อส่งผลต่อการแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี ถ้าสำเนียงหรือคุยกันคนจำได้เลย เป็นผลดีมีคนบอกว่า “ป้าพูดเพชรเลยผมชอบ หนูชอบ” แต่ละครเป็นนางกะแห้งถึงจะเหน่อ เหน่อแบบที่คนดูชอบ “เหน่อดีที่สุด” ส่วนพระเอกเมืองเพชรเล่นละครสีหน้าท่าทางจะออกหมด เวลาแสดงเป็นบทตายาย ภาษาเอกลักษณ์เมืองเพชรจะถูกใช้ ถ้าเป็นจังหวัดอื่นเขาก็พูดสำเนียงตามท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งภาษาถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี ออกเหน่อและพูดเร็ว ตัวพระเอกต้องพูดสำเนียงละคร เช่น “เอาไม่หรือก” “เอามะ” ในพื้นที่ที่มีละครชาตรีของจังหวัดนครปฐมปรากฏบางพื้นที่มีสำเนียงเดียวกันอาจกล่าวได้ว่าในขณะที่แสดงผู้แสดงนั้นมีความรู้ตัวตนกายมีความมั่นใจในการออกเสียง ตั้งแต่สำเนียงภาษาพูดที่สะท้อนตัวตนเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นถ้าเริ่มจากความรู้สึกภาคภูมิใจนี้อาจมีการเผยแพร่วิธีการพูด หรือแม้แต่การบูรณาการแลกเปลี่ยนระหว่างภาษากลาง หรือต่างภาษากันในบางครั้งก็มีการปรับประยุกต์และนำเสนอความสวยงามทางภาษานี้คำนึงถึงผู้ชมเป็นสำคัญ

ภาพที่ 12 นักแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี ในบทนางผีเสื้อ ละคร เรื่องพระอภัยมณี

คณะ พ เทพประสิทธิ์ ณ ศูนย์มนุษยวิทยาสรินธร

ที่มา : Youtube.com สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2565

สรุปผลการวิจัย

คุณค่าภูมิปัญญาละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีได้วิเคราะห์โดยอาศัยกรอบแนวคิดคุณค่าสุนทรียศาสตร์คุณค่าจริยศาสตร์ และคุณค่าด้านอื่นๆ ได้แก่ วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ทำให้เห็นถึงองค์ความรู้ ภูมิปัญญาด้านวรรณกรรม ด้านการแสดง ด้านพิธีกรรมความเชื่อ นำไปสู่ประโยชน์ในการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่มนุษย์ แสดงออกทางพฤติกรรม ได้แก่ ความกตัญญู การมีวินัย สติปัญญา ความรับผิดชอบ ทักษะด้านการสังเกต จดจำ มีสมาธิจดจ่อ มีความพยายามในฝึกฝน ในทางหนึ่งต้องวิเคราะห์แก่นตนเองเมื่อแสดงอย่างตั้งใจ ผู้นั้นจะได้รับผลกระทบดี และในขณะที่นักแสดงละครชาตรีได้รับถ่ายทอดวิธีการแสดง ต้องอาศัยการจดจำที่กระบวนท่า การจดจำท่วงทำนอง การเลียนแบบผู้ถ่ายทอด นอกเหนือไปจากนั้นเมื่อถึงคราวที่ออกแสดงได้ นักแสดงก็ต้องคิดคำเจรจาหรือการรับคำร้องคำเจรจาจากคนบอกบทให้ได้ เมื่อกลับมาสู่ในโลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตประจำวันก็สามารถนำคุณสมบัติเหล่านั้นมาปรับใช้ในโอกาสที่เหมาะสม ดังนั้นจึงควรพิจารณาจำแนกสาระประโยชน์ที่แฝงอยู่ในภูมิปัญญาละครชาตรีมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการสืบสาน อาจเป็นในเชิงระบบหลักสูตรทางการจัดการศึกษา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในท่ามกลางการพัฒนากระแสหลักที่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นให้เกิดความสมดุลในชีวิตก่อให้เกิดความสุขต่อตนเองและผู้อื่นได้อย่างยั่งยืนสืบไป

อภิปรายผลการวิจัย

ละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีเป็นภูมิปัญญาที่ถือเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรม โดยจำแนกเป็นภูมิปัญญาด้านวรรณกรรม ด้านการแสดง และด้านพิธีกรรมความเชื่อ เมื่อได้ศึกษาข้อมูลจากคู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อสม.ศ.) ได้กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมต่อประเทศไทยไว้ว่าเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมา มีเกียรติความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่นและในชาติ ก่อให้เกิด ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่ประชาชน และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและวิจัย เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของมนุษย์มีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับหทัยรัตน์ ทับพร (2566) ได้ศึกษาภูมิปัญญาในแง่ของการพัฒนาท้องถิ่นหรือเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจแล้ว ภูมิปัญญาที่ได้ผ่านการกลั่นกรองและสามารถนำมาปรับใช้กับการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ได้นั้นจะทำให้คนไทยสามารถดำรงชีวิตของตนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สงบและยั่งยืน ดังนั้นการสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาละครชาตรีในจังหวัดเพชรบุรีมีเน้นความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญวิถีชีวิตของนักแสดงละครชาตรี การร้องบท การสร้างสรรค์เครื่องแต่งกาย ความสัมพันธ์เครือญาติ

ตลอดจน มุมมองความคิด ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ทางสุนทรียศาสตร์ จริยศาสตร์ วัฒนธรรม และอัตลักษณ์

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2556) อธิบายว่า สุนทรียศาสตร์เกี่ยวเนื่องกับคำว่าสุนทรีที่แปลว่า งาม ดี ไพเราะ สุนทรียศาสตร์หมายถึงปรัชญาสาขาหนึ่งว่าด้วยความงามและสิ่งทั้งามในธรรมชาติหรืองานศิลปะ ส่วนคำว่าสุนทรีภาพนั้นแปลว่าความงามในธรรมชาติหรือความงามของงานศิลปะที่แต่ละบุคคลสามารถเข้าใจและรู้สึกได้ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของการศึกษาสุนทรียศาสตร์นักแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีต้องฝึกหัดจนสามารถร้องบท เจริญบาท ตามบทวรรณกรรมที่นายโรงได้ตกลงไว้ ด้วยความคล่องแคล่วไหวพริบปฏิภาณ และออกทำทางได้อย่างสวยงามเข้าใจองค์ประกอบการแสดงอย่างลึกซึ้ง มีการรับรู้ชื่นชมในความงาม

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ประเด็นในการศึกษาและออกแบบเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ในบทวรรณกรรม นักแสดง การร้องเพลง การเล่นดนตรี การใช้พื้นที่ในการแสดง

ดังที่ทักษิณา พิพิธกุล (2559) ได้กล่าวถึงการเข้าถึงสุนทรียรสทางศิลปะจึงเป็นการแสวงหาความจริงด้วยการเผยให้เห็นแก่นสาระภายในของ สรรพสิ่ง ซึ่งเป็นความจริงที่เหนือออกไปจากโลกตามตาเห็นสู่การแสวงหาความจริงแท้อันเป็นสากลด้วยสุนทรียศาสตร์แบบ รูปทรงนิยม (Formalism) ในปัจจุบันความหลากหลายและความตกต้นจากสื่อสารสนเทศทำให้มนุษย์ตั้งคำถามและท้าทายกับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่

สุนทรียรสของละครชาตรีเมืองเพชรบุรีมีความจริงที่เป็นแก่นสาระภายในที่ต้องอาศัยวิธีการเข้าถึงผ่านการเรียนรู้ การเข้าใจองค์ประกอบการแสดง นอกจากการชื่นชมผ่านสื่อสารสนเทศ

นอกจากนี้ พาณี สีสวย (2527) ได้ให้ความหมายของสุนทรียศาสตร์เป็นแขนงหนึ่งของปรัชญาที่อยู่ในขอบข่ายที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณค่า (Axiology) ซึ่งเป็นคุณค่าในผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นคำว่า สุนทรียะหมายถึงความงามและศาสตร์ หมายถึงวิชา สุนทรียศาสตร์จึงหมายถึงวิชาที่ว่าด้วยความงาม ความงามโดยทั่วไปนั่นก็คือ ศิลปะ ที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นการเรียนรู้และเข้าใจในสุนทรียศาสตร์นี้ก็หมายถึง การรับรู้และชื่นชมในความงามของศิลปะที่มนุษย์เป็นผู้สร้างนั่นเอง และได้กล่าวถึงความสำคัญของละครว่าการละครเป็นเรื่องของการรวมงานศิลปะทุกด้านทุกชาติทุกภาษาจะต้องมีศิลปะประจำชาติเพื่อแสดงความเป็นอารยะ ความเป็นตนเองและเป็นกระจกส่องสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญหรือความเสื่อม ตลอดจนลักษณะนิสัยของคนในชาตินั้นสอดคล้องกับคุณค่าจริยศาสตร์ พระแสงง สังฆโสภณ (2528) ได้เขียนไว้ในส่วนหนึ่งของลำนาน่าถ้อยแถลงเป็นบทร้อยกรองของบทละครศีลธรรม เรื่องพญามัจจุราชและเพลงดับชุดพระไตรลักษณ์ ศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดมหาธาตุ ให้แก่เด็กและเยาวชนผ่านการแสดงละคร ฟ้อนรำ ซึ่งก็อาจหมายถึง การแสดงละครที่มีบทร้อง เจริญ ให้ความเพลิดเพลิน เป็นเครื่องมือหนึ่งในการใช้อบรมสั่งสอนขัดเกลาผู้คนในสังคมจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าละครชาตรีที่มีการสอดแทรก

สอนคุณธรรมวิธีดำเนินชีวิตการแก้ปัญหา การตัดสินใจของตัวละคร การสะท้อนปัญหาทางสังคม การสอน ความกตัญญู การสอนให้รู้จักความอดทน มีวินัย ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ล้วนแล้วเป็นคุณค่าปรากฏอยู่ในละคร ชาติจังหวัดเพชรบุรีสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความรู้สึกภายในของ ไพบุลย์ โสภณสุภาพ (2562) ได้ วิเคราะห์ถึง ความตระหนักรู้คือจุดเริ่มต้นของการกลับไปเชื่อมตัวตนและสำรวจตนเอง วิธีการฝึกความตระหนักรู้ ทำให้หลายรูปแบบ เช่น การเคลื่อนไหวร่างกายการกระบวนทางดนตรี กระบวนการละครการฝึกโยคะ การฝึก การหายใจ รวมไปถึงกิจกรรมทุกรูปแบบที่เชื่อมความคิด ความรู้สึก และร่างกายการเห็นคุณค่าในตนเอง และความสามารถในการตระหนักรู้ คือประเด็นเรียนรู้ที่นักคิด นักการศึกษาให้ความสำคัญ จะทำอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่รู้ และกลับมามีความตระหนักรู้สภาวะภายในของตนเองเพื่อเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอย่างมีความหมาย รู้เท่าทันชีวิต รู้จักตัวตนที่แท้จริง

การศึกษาตัวตนของนักแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี ตั้งแต่การสังเกตสำเนียงภาษาพูดที่สะท้อนตัวตนเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นถ้าเริ่มจากความรู้สึกภาคภูมิใจนี้อาจมีการเผยแพร่วิธีการพูด หรือ แม้แต่การบูรณาการแลกเปลี่ยนระหว่างภาษากลาง หรือต่างภาษากันโดยคำนึงถึงผู้ชมเป็นสำคัญเพื่อสกัดให้เห็นถึงแก่นคุณค่าจริยศาสตร์และนำมาปรับประยุกต์เป็นแนวทางในการสืบสานต่อไป เพราะคำว่าคุณค่าในมนุษย์ย่อมพัฒนามนุษย์ และมนุษย์ก็จะพัฒนาชุมชน สังคม ประเทศชาติเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพโดยมีเป้าหมายให้เกิดความดีงาม ตามที่ บุญมี แพนแก้ว (2539) อภิปรายถึงขอบเขตเนื้อหาของจริยศาสตร์ว่าแบ่งออกได้เป็น 2 สาขา คือ 1) อภจริยศาสตร์ ที่ศึกษาเรื่องธรรมชาติของความดี การนิยามความดี ความดีมีจริงหรือไม่ ความดีสูงสุดเป็นอย่างไร และ 2) อุดมคติชีวิต ศึกษาถึงอุดมการณ์อันสูงสุดของชีวิตมนุษย์ สอดคล้องกับพระเมธีธรรมาภรณ์ (2546) กล่าวว่าเป้าหมายของชีวิต คือ สันติสุขส่วนบุคคล เป้าหมายของสังคม คือ สันติภาพของสังคม เป้าหมายที่ถึงปรารถนาสำเร็จได้ โดยขึ้นอยู่กับภารกิจธรรมอย่างถูกต้อง สันติสุขของบุคคล คือการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ดังนั้นจริยศาสตร์มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์มีทั้ง การศึกษาธรรมชาติ อุดมคติ เป้าหมายของชีวิต สันติสุขส่วนบุคคลสันติภาพของสังคม ซึ่งล้วนแล้วต้องอาศัยจริยศาสตร์ อาจพิจารณาแนวทางการเรียนรู้จริยธรรมของไทยดั้งเดิม ส. ศิวรักษ์ (2545: 215) อธิบายว่าจริยธรรมดั้งเดิมของเราไม่ได้เน้นที่ความสำเร็จในชีวิต ไม่เน้นที่ความมั่งคั่งมั่นคงในทางอัครฐาน หรือ ความสะดวกสบายชนิดฟุ้งเฟ้อ จริยธรรมและวัฒนธรรมของบ้านเมืองมีพุทธกระแสเป็นตัวกำหนดหลัก สำหรับคนไทยส่วนใหญ่ที่ถือพุทธการสั่งสอนคุณความดีก็ใช้วัฒนธรรมประเพณีและการศึกษาตามบ้าน ตามวัดเป็นแกนที่สำคัญ พ่อแม่สอนลูกครูบาอาจารย์และพระสงฆ์องค์เจ้าสอนศิษย์ โดยพุทธประเพณีต่างๆที่กล่อมเกลาวีถีตามปฏิทินต่าง ๆ ในรอบปี ดังนั้นความเป็นไทยแบบดั้งเดิมการสั่งสอนคุณความดีกล่อมเกลาวีถีใช้วัฒนธรรมประเพณีและการศึกษาตามบ้าน ตามวัดเป็นแกนที่สำคัญ พ่อแม่สอนลูกครูบาอาจารย์และพระสงฆ์องค์เจ้าสอนศิษย์ และปัจจุบันการอบรมสั่งสอนหรือปลูกฝังความดีงามด้วย เมื่อสภาพสังคม

วัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปตามกระแสสังคมปัจจุบัน กระบวนการละครอาจเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยปลูกฝังที่เริ่มที่ภายในจิตใจ เพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงตัวตนภายใน การเรียนรู้อย่างองค์รวม

การเห็นคุณค่าในตนเองส่งผลดีต่อตนเองชุมชนสังคมได้เมื่อนำมาเชื่อมโยงกับการศึกษาในแง่ประโยชน์ของการละครตามการศึกษาของไพบูลย์ โสภณสุภาพ (2562) อธิบายว่า เรื่องละครเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงตัวตนภายในได้ทดลองออกแบบและนำกระบวนการละครเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงตัวตนภายใน ไปใช้กับเยาวชนหญิงศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนบ้านปราณี และขอนแก่น ซึ่งลงนำแนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) แนวคิดการเรียนรู้แนวจิตปัญญาศึกษา (Contemplative education) แนวคิดการเรียนรู้อย่างองค์รวม (Holistic Learning) แนวคิดละครเพื่อการเรียนรู้ (Learning Theatre) และแนวคิดการเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้เห็นว่าละครชาตรีก่อให้เกิดประโยชน์หรือสร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่มนุษย์ ที่อยู่ท่ามกลางกระแสการพัฒาที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ในทางหนึ่งละครชาตรีที่ต้องวิเคราะห์แก่นตนเองการแสดงอย่างตั้งใจ ผู้้นั้นจะได้รับผลกระทบดีและในขณะที่นักแสดงละครชาตรีได้รับถ่ายทอดวิธีการแสดง ต้องอาศัยการจดจ่อที่กระบวนการทำ การจดจำท่วงทำนอง การเลียนแบบผู้ถ่ายทอด นอกเหนือไปกว่านั้นเมื่อถึงคราวที่ออกแสดงได้ นักแสดงก็ต้องคิดคำเจรจาหรือการรับคำร้องคำเจรจาจากคนบอกบทให้ได้ เมื่อกลับมาสู่ในโลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตประจำวันก็สามารถนำคุณสมบัติเหล่านั้นมาปรับใช้ในการสื่อสารหากแต่ต้องมีโอกาสที่เหมาะสมและผนวกกับคุณค่าทางจริยศาสตร์ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ในเชิงบูรณาการ ส่วนที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่ามาใช้ร่วมกันอย่างผสมกลมกลืนเพื่อบรรลุจุดหมายที่ต้องการ ซึ่งเป็นจุดหมายที่ประสานประโยชน์ใช้สอยกับคุณค่าทางจิตใจ เทคโนโลยีกับความงาม ปัญญาภิบาลมณเฑียร สภาวะที่เป็นอยู่กับอุดมคติ เป็นการใช้จินตนาการในโลกของความจริงและเป็นการยังความจริงในจินตนาการเกิดในโลก รังสรรค์วิถีชีวิตความคิดนึกของผู้คนให้เกิดเป็นอัตลักษณ์แห่งยุคสมัย

จากการวิเคราะห์คุณค่าภูมิปัญญาการแสดงละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรี ตามกรอบแนวคิดคุณค่าสุนทรียศาสตร์ คุณค่าจริยศาสตร์ คุณค่าด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม และด้านอัตลักษณ์ ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการแสดงละครชาตรีในการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่อาจนำไปใช้พัฒนาทักษะภายในของมนุษย์และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีแนวทางการสืบสานต่อยอดองค์ความรู้ที่แฝงอยู่ในละครชาตรีด้วยระบบหลักสูตรทางการการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเร่งศึกษาข้อมูลบุคลากรละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนบอกบทละคร
2. ควรยกระดับละครชาตรีของจังหวัดเพชรบุรีให้เป็นงานศิลปะการแสดงในเชิงสร้างสรรค์องค์ประกอบการแสดงที่ตอบสนองความต้องการของผู้ชมในยุคสมัยปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา แสงเจริญ. (2539). **ละครชาตรีเมืองเพชร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ศิลปกรรมศาสตร์ (ดุริยางไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทักษิณา พิพิธกุล. (2559). สุนทรียศาสตร์กับศิลปะ : จากการเสนอภาพตัวแทนถึงสุนทรียะเชิงสัมพันธ์. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 17(2): 18-24.
- นาวิ สาสงเคราะห์, จินตนา สายทองคำ และสุรัตน์ จงดา. (2560). วิเคราะห์อัตลักษณ์ตัวนายโรงละครชาตรีเมืองเพชร. **Veridian E-Journal: ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**, 10(1): 666-678.
- บุญมี แทนแก้ว. (2539). **จริยศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เบญจา แก้วอิน. (2566). หัวหน้าคณะ เบญจาศิษย์ฉลองศรี. สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2566.
- บุญธรรม จันทรสุข. (2566). หัวหน้าคณะ พรหมสุวรรณ. สัมภาษณ์ 14 สิงหาคม 2566.
- ประทีนทิพย์ โสสกุล. (2566). หัวหน้าคณะประทีนทิพย์. สัมภาษณ์ 16 สิงหาคม 2566.
- ประภาพรรณ ภูมิริน. (2564). นักแสดงละครชาตรีและคณะจัดการแสดงบริเวณศาลากลางหมู่บ้านตำบลหนองจอก อำเภอยะยา จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีเมื่อ พ.ศ.2505. สัมภาษณ์ 16 สิงหาคม 2566.
- ประเวศ วะสี. (2547). ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกับการพัฒนา. **ราชบัณฑิตยสถาน**, 29(2): 275-280.
- พาณี สีสวย. (2527). **สุนทรียะของนาฏศิลป์ไทย**. เอกสารประกอบการเรียนการสอนของภาควิชา นาฏศิลป์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี, หน้า 1-14.
- ไพบูลย์ โสภณสุภาพ. (2562). **ละครเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงตัวตนภายใน**. วารสารดนตรีและการแสดง คณะดนตรีและการแสดงมหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2539). **การควบคุมสัญญาชาตญาณ**. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก, ก.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วนิดา อินทรอำนวย. (2560). **พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559**. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 15, 2566 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1544
- วิฑูรย์ คุ่มหอม. (2566). หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์ 15 สิงหาคม 2566.
- ส.ศิวรักษ์. (2545). **ปรัชญาการศึกษา: ศาสตร์และศิลป์แห่งการปฏิรูปการเรียนรู้** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มูลนิธิเด็ก.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2549). **นาฏศิลป์ไทยรัชกาลที่ 9**. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.

สุรศักดิ์ ปานลักษณ์ และภัทระ คมขำ. (2562). **ระเบียบวิธีการบรรเลงปี่พาทย์ประกอบละครชาตรี**

**คณะสุตประเสริฐ ในชุมชน เกาะบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

สุมน จันทรสุข. (2566). หัวหน้าคณะ พ เทพประสิทธิ์. สัมภาษณ์ 15 สิงหาคม 2566.

สะอาด จันทรสุข. (2566). หัวหน้าคณะ ธิดาพรมสุวรรณ. สัมภาษณ์ 17 สิงหาคม 2566.

เสน่ห์ จามริก. (2537). **แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทย : บทวิเคราะห์เบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ : มูลนิธิ,

หทัยรัตน์ ทับพร. (2566). **ภูมิปัญญาไทยกับพัฒนศึกษา**. กรุงเทพฯ: พรรณีพรินต์ติ้งเซ็นเตอร์

หน่วยส่งเสริมจริยธรรม วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี. (2528). **บทละครศีลธรรมเรื่องพญา**

มัจจุราชและเพลงดับชุดพระไตรลักษณ์. เพชรบุรี: วัดมหาธาตุวรวิหาร.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี้
เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน
Factors Affecting the Decision to Travel to Yi Ethnic Group in
Liangshan City Sichuan Province, China

Xu Fan¹/ ธนกร สิริสุคันธา²

Xu Fan¹ / Thanakorn Sirisugandha²

¹นักศึกษา สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹Student, Management, Faculty of Management Sciences, Lampang Rajabhat University

²อาจารย์ สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

² Professor, Management, Faculty of Management Sciences, Lampang Rajabhat University

Corresponding author E-mail:¹ am.sikan@gmail.com

(Received: March 18, 2024; Revised: March 16. 2024; Accepted: June 27, 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวคุณค่าที่ได้รับ และการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี้ เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน และ 2) ศึกษาปัจจัยด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและคุณค่าที่ได้รับส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี้ เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เข้ามาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี้ เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษพบว่า 1) นักท่องเที่ยวชาวจีนมีระดับความคิดเห็นต่อด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว คุณค่าที่ได้รับ และการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี้เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นด้วยกับการที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี้สามารถไปมาได้สะดวก เข้าถึงง่าย มีป้ายหรือสื่อต่าง ๆ ที่สามารถค้นหาแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย และสามารถจดจำเหตุการณ์สภาพแวดล้อม และกิจกรรมในการท่องเที่ยวจากการเดินทางมาสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ตลอดจนการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว เพราะ

ต้องการมาเรียนรู้วัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติอีโดยสามารถตอบสนองความต้องการได้เป็นอย่างดี และ 2) ปัจจัยด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและด้านคุณค่าที่ได้รับเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว คุณค่าที่ได้รับ การตัดสินใจท่องเที่ยว ชนชาติอีเมืองเหลียงซาน

Abstract

This study aims to 1) study the level of opinions regarding the image of tourist attractions; Value received and the decision to travel to cultural tourism destination of the Yi people Liangshan city Sichuan province, China and 2) to study factors in the image of tourist attractions and the values received affect the decision to travel to cultural tourism destination of the Yi people Liangshan city Sichuan province, China. This study is quantitative research that collected data from 385 Chinese tourists who visited Yi ethnic cultural tourism in Liangshan city, Sichuan province, China. The instrument was an online questionnaire. Statistics used include: mean, standard deviation and inferential statistics, multiple regression analysis. The results of the study found that Chinese tourists have different opinions on the image of tourist attractions. Value received and the decision to travel to cultural tourism destination of the Yi ethnic group in Liangshan City, Sichuan Province, China was at a moderate level. They agree that the cultural tourist attractions of the Yi ethnicity are convenient to travel to, easy to access, and have signs or various media that can easily find tourist attractions and can remember environmental events and tourism activities from traveling to experience tourist attractions very well as the decision to travel because they want to learn about the culture and lifestyle of the Yi nation and be able to respond to their needs very well and (2) the image of the tourist destination and the values received affect the decision to travel to cultural tourism destination of the Yi ethnic group in Liangshan City Sichuan Province, China, with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: The image of tourist attractions, Value received, Decision to travel, The Yi ethnic group in Liangshan City

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมหลักที่นำเงินรายได้จำนวนมหาศาลเข้าสู่ทุกประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้เผยว่า ในปี พ.ศ.2565 ในช่วงวันหยุดวันชาติจีน มณฑลเสฉวน มีปริมาณนักท่องเที่ยวรวม 43.26 ล้านคน มีรายได้จากการท่องเที่ยวรวม 14,641 ล้านหยวน สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับจัดจำแนกและการประเมินระดับคุณภาพตามมาตรฐานแห่งชาติ จากระดับ A ถึงระดับ 5A ที่อยู่ในการสำรวจมีจำนวน 632 แห่ง มีปริมาณนักท่องเที่ยวรวม 10.09 ล้านคน การสร้างรายได้จากการจำหน่ายบัตรผ่านประตูได้ทั้งสิ้น 83.61 ล้านหยวน นอกจากนี้ ห้างสรรพสินค้า ศูนย์วัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์ยังมีปริมาณนักท่องเที่ยวมากกว่า 2 ล้านคน โดยนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางระยะสั้น และชื่นชอบเมืองหรือหมู่บ้านโบราณ พิพิธภัณฑ์ และศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ อาทิเช่น เมืองโบราณเจียจื่อ (街子古镇) เมืองโบราณลั่วได๋ (洛带古镇) ถนนคนเดินความง่าย (宽窄巷子) ที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวเฉลี่ยกว่า 2.5 แสนคน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเติบโตของตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่กำลังฟื้นตัวขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางรัฐบาลจีนจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลอมรวมแนวคิดการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาเป็นประเด็นหลักในการพัฒนาพื้นที่ (Huang, Deng and Zhong, 2018)

โดยภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและคุณค่าที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ ถือเป็นผลรวมของความประทับใจ ความเชื่อ ความคิด ความคาดหวัง และความรู้สึกที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อีกทั้งภาพลักษณ์การท่องเที่ยวยังถือเป็นองค์รวมของความรู้สึกนึกคิดที่นักท่องเที่ยวมีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งทัศนคติและการกระทำที่นักท่องเที่ยวมีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะมีความเกี่ยวพันกับภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ และภาพลักษณ์การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ รัฐบาลจีนได้มุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและการพัฒนากลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวมีเอกภาพ มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมถึงภาพลักษณ์การท่องเที่ยวยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ (Chen and Tsai, 2018) ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ สามารถดึงดูดให้กลุ่มคนต่างถิ่นเดินทางมาเยือนเพื่อสัมผัสและชื่นชมกับสิ่งที่ไม่เคยมีในท้องถิ่นของตน อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์และเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน การท่องเที่ยวได้ใช้วัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นทรัพยากรในการดำเนินกิจการ ในขณะที่ตัวแทนชุมชนท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมก็ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวในด้านการสร้างรายได้ การจ้างงาน นำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งวัฒนธรรมยังหมายถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม กลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่งที่

ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ วัฒนธรรม กฎหมาย ประเพณี พิธีกรรม และวิทยาการที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นในสังคมนั้น ๆ ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และอรรถาธิบายไม่ตรีของคนในชุมชน (สามพร มณีไมตรีจิต, 2560)

ปัจจุบันเมืองเหลียงซาน ถือเป็นเมืองของภูมิลำเนาชนกลุ่มน้อยที่มีความหลากหลายทางชนชาติ โดยประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวฮั่นที่ร้อยละ 93.90 และชนกลุ่มน้อยอีกร้อยละ 6.10 ซึ่งเป็นชนชาติฮั่นมากที่สุด โดยเมืองเหลียงซาน เป็นเมืองที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและได้รับการคัดเลือกจากรัฐบาลจีน จำนวน 19 แห่ง โดยแบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับ 4 ดาว 7 แห่ง ระดับ 3 ดาว 9 แห่ง ระดับ 2 ดาว 3 แห่ง ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวระดับ 4 ดาวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ได้แก่ 1) ทะเลสาบผิงไห่ 2) ทะเลสาบหลุกู 3) หมู่บ้านถ้ำชนชาติฮั่นฮา 4) หมู่บ้านเหวินซาง เป็นต้น ทั้งนี้ แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านถ้ำชนชาติฮั่นฮาและหมู่บ้านเหวินซางเพิ่งได้รับการยกย่องให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณภาพระดับ 4 ดาว (รัฐบาลประชาชนเขตปกครองตนเองเหลียงซาน, 2566) ซึ่งนโยบายหลักของเขตการปกครองเมืองเหลียงซานได้มุ่งมั่นพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเต็มกำลัง เพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยวชนชาติฮั่นเมืองเหลียงซานให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง และมีนักท่องเที่ยวตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนมากตามนโยบายการยกระดับแหล่งท่องเที่ยวในเขตเมืองเหลียงซานขึ้นสู่แหล่งท่องเที่ยวระดับชาติ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชนชาติฮั่นเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเกิดการตัดสินใจท่องเที่ยวยังสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ไม่เคยไปได้นั้น ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและคุณค่าที่ได้รับถือเป็นสิ่งสำคัญและเป็นแรงกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชนชาติฮั่นเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน และปัจจัยด้านคุณค่าที่ได้รับถือเป็นปัจจัยที่สามารถสร้างความประทับใจให้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาเยือนเขตชนชาติฮั่นเมืองเหลียงซาน นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในเขตชนชาติฮั่นเมืองเหลียงซานให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมระดับชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว คุณค่าที่ได้รับ และการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติฮั่น เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว และคุณค่าที่ได้รับส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติฮ่อ เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) ผ่านโปรแกรมในเว็บไซต์ WJX.CN เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-administered Questionnaire) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิตินั้น ผู้ศึกษาได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการสรุปผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งมีสาระสำคัญในการดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เข้ามาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติฮ่อ เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอน ซึ่งการศึกษานี้จึงได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรด้วยวิธีการคำนวณจากสูตรของ Cochran (1977) ที่กำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 385 คน ที่ผ่านการสุ่มโดยอาศัยความสะดวก (Convenience Sampling)

2. วิธีการสร้างเครื่องมือในการศึกษา ตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและคุณค่าที่ได้รับที่มีต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว

2.2 ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยสร้างแบบสอบถามให้ทุกข้อคำถามครอบคลุมกรอบแนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งข้อคำถามในแบบสอบถามได้กำหนดมาตรวัดเป็นอันตรภาค 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert (1970) ประกอบด้วย ระดับที่ 1 เป็นระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ระดับที่ 2 เป็นระดับความคิดเห็นน้อย ระดับที่ 3 เป็นระดับความคิดเห็นปานกลาง ระดับที่ 4 เป็นระดับความคิดเห็นมาก และ ระดับที่ 5 เป็นระดับความคิดเห็นมากที่สุด ตามลำดับ โดยคะแนนที่ได้รับจะนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามระดับความคิดเห็น โดยใช้หลักเกณฑ์ของ Best and Kahn (2006) ประกอบด้วย

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แปลความหมายที่ ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แปลความหมายที่ ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แปลความหมายที่ ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 แปลความหมายที่ ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แปลความหมายที่ระดับน้อยที่สุด

2.3 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ให้มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา (Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม (IOC) ตามมุมมองของผู้เชี่ยวชาญทั้งฉบับอยู่ที่ 0.97

2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ยุติวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในมณฑลเสฉวนที่ไม่ใช่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติฮั่น เมืองเหลียงชาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability Test) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Corrected Item-total Correlation) ในทุกข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.70 – 0.90 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ Nunnally (1987) ได้นำเสนอว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 จึงจะถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไปได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ที่สร้างผ่านเว็บไซต์ WJX.CN และส่งต่อไปยังเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) ต่าง ๆ เช่น WeChat, QQ, Weibo เป็นต้น โดยในแบบสอบถามได้ระบุข้อคำถามคัดกรองเป็นคำถามแรก ซึ่งหากผู้ที่ตอบแบบไม่เคยท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมือง เหลียงชาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีนก็ยุติการทำแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการวิเคราะห์สถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter

ผลการวิจัย

จากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 ตัวอย่าง พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติฮั่น เมืองเหลียงชาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยสามารถแสดงผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน

n=385

ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. ท่านได้รับประสบการณ์ที่ดีในการท่องเที่ยวและ การใช้บริการตามสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชนชาติอื้อ ในเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน	2.61	1.14	ปานกลาง
2. แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติอื้อในเมือง เหลียงซาน มณฑลเสฉวน สามารถไปมาได้สะดวก เข้าถึงง่าย มีป้ายหรือสื่อต่างๆที่สามารถค้นหาแหล่ง ท่องเที่ยวได้ง่าย	2.62	1.15	ปานกลาง
3. ท่านสามารถจดจำเหตุการณ์จากการเดินทางมา สัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติอื้อ ในเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน มีสภาพแวดล้อม และกิจกรรมในการท่องเที่ยว	2.62	1.15	ปานกลาง
4. สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติอื้อในเมือง เหลียงซาน มณฑลเสฉวน มีความหลากหลายและ ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวอย่างมาก	2.60	1.17	น้อย
5. ท่านมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติอื้อในเมือง เหลียงซาน มณฑลเสฉวน เพราะชื่อเสียงและ ความงดงามของแหล่งท่องเที่ยว	2.58	1.14	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	2.61	0.94	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน ในภาพรวมที่ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94 โดยนักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อ สามารถไปมาได้สะดวก เข้าถึงง่าย มีป้ายหรือสื่อต่าง ๆ ที่สามารถค้นหาแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย

และสามารถจดจำเหตุการณ์ สภาพแวดล้อมและกิจกรรมในการท่องเที่ยวจากการเดินทางมาสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวได้ที่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากันที่ 2.62 และ 1.15 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีในการท่องเที่ยวและการใช้บริการตามสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติอู๋ เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวนในระดับความคิดเห็นที่ปานกลางค่าเฉลี่ยที่ 2.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.14 นักท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติอู๋ในเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน มีความหลากหลายและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว อย่างมากในระดับความคิดเห็นที่น้อย ค่าเฉลี่ยที่ 2.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.17 และนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติอู๋ในเมือง เหลียงซาน มณฑลเสฉวน เพราะชื่อเสียงและมีความงดงามของแหล่งท่องเที่ยว ในระดับความคิดเห็นที่น้อย ค่าเฉลี่ยที่ 2.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.15 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอู๋เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีนโดยสามารถแสดงผลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าที่ได้รับต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอู๋เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน

n=385

คุณค่าที่ได้รับ	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแปลกใหม่	2.65	1.21	ปานกลาง
2. แหล่งท่องเที่ยวมีทัศนียภาพและสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่งดงาม	2.58	1.17	น้อย
3. แหล่งท่องเที่ยวมีประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น	2.62	1.15	ปานกลาง
4. แหล่งท่องเที่ยวมีงานเทศกาลและกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจ	2.65	1.21	ปานกลาง
5. แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลายของสิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งช้อปปิ้งสินค้าหรือของที่ระลึก	2.61	1.21	ปานกลาง
6. แหล่งท่องเที่ยวมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์น่าศึกษาและน่าจดจำ	2.62	1.14	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	2.62	0.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน ในภาพรวมที่ระดับความคิดเห็นปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.98 โดยนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแปลกใหม่ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีงานเทศกาลและกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจในระดับความคิดเห็นปานกลาง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากันที่ 2.65 และ 1.21 ตามลำดับ รองลงมานักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นและมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์น่าศึกษาและน่าจดจำในระดับความคิดเห็นปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 2.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.15 และ 1.14 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของสิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งช้อปปิ้งสินค้าหรือของที่ระลึกในระดับความคิดเห็นปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.21 ส่วนนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพและสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่งดงามในระดับความคิดเห็นน้อย ค่าเฉลี่ย 2.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.17 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยสามารถแสดงผลได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน

n=385

การตัดสินใจท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ท่านตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติอี่ในมณฑลเหลียงซาน มณฑลเสฉวน เพราะสามารถตอบสนองความต้องการของท่านได้	2.70	1.14	ปานกลาง
2. ท่านตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติอี่ในมณฑลเหลียงซาน มณฑลเสฉวน เพราะคำแนะนำหรือการวิจารณ์จากผู้ที่เคยมา	2.66	1.15	ปานกลาง

การตัดสินใจท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
3. ท่านตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติฮั่นในเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน เพราะต้องการมาเรียนรู้วัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติฮั่น	2.70	1.21	ปานกลาง
4. ท่านตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติฮั่นในเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน เพราะสามารถท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล	2.66	1.16	ปานกลาง
5. ท่านตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติฮั่นในเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน เพราะมีความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว	2.59	1.19	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	2.66	0.99	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติฮั่นในเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน ในภาพรวมที่ระดับความคิดเห็นปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.99 โดยนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติฮั่นในเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน เพราะต้องการมาเรียนรู้วัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติฮั่น และสามารถตอบสนองความต้องการ ในระดับความคิดเห็นปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.21 และ 1.14 ตามลำดับ รองลงมานักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติฮั่นในเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน เพราะสามารถท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล และคำแนะนำหรือการวิจารณ์จากผู้ที่เคยมาในระดับความคิดเห็นปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.16 และ 1.15 ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติฮั่นในเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน เพราะมีความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวในระดับความคิดเห็นน้อย ค่าเฉลี่ย 2.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.19 ตามลำดับ

4. การทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและคุณค่าที่ได้รับส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติฮั่นในเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน ของนักท่องเที่ยวชาวจีน โดยสามารถแสดงผลได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรอิสระที่มีส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน

ตัวแปรอิสระ	การตัดสินใจ					
	B	SE	β	t	p-value	VIF
ค่าคงที่ (a)	1.27	0.15		8.30**	0.000	
ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว	0.27	0.05	0.29	5.03**	0.000	1.26
คุณค่าที่ได้รับ	0.23	0.07	0.27	4.98**	0.000	1.25
F=45.74, P<0.01, R ² adj = 0.29, R ² = 0.23						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและคุณค่าที่ได้รับไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เนื่องจากทุกตัวแปรมีค่า VIF เป็นไปตามเกณฑ์ที่น้อยกว่า 10 (Lee, John and Alice, 2000) โดยปัจจัยด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและคุณค่าที่ได้รับสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ได้ร้อยละ 29 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำ เนื่องจากค่า R² ที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่าร้อยละ 85 (วุฒิไกร บุญคุ้ม, ม.ป.ป. อ้างถึงใน นนัค นัยศรีตา, 2559) แต่เมื่อพิจารณาค่า Sig. พบว่าค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 กล่าวคือ ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว และคุณค่าที่ได้รับส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวมีผลต่อนักท่องเที่ยวชาวจีนในการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน สูงที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.29 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) เท่ากับ 0.27 ค่าความคลาดเคลื่อน (SE) เท่ากับ 0.05 และค่าการทดสอบสมมติฐาน (t) เท่ากับ 5.03 และปัจจัยด้านคุณค่าที่ได้รับมีผลต่อนักท่องเที่ยวชาวจีนในการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.27 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) เท่ากับ 0.23 ค่าความคลาดเคลื่อน (SE) เท่ากับ 0.07 และค่าการทดสอบสมมติฐาน (t) เท่ากับ 4.98 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาข้างต้น สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมที่ระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อ เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อฯ สามารถไปมาได้สะดวก มีป้ายหรือสื่อต่าง ๆ ที่สามารถค้นหาแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย และสามารถจดจำเหตุการณ์ สภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จากการเดินทางมาสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อฯ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Echtner and Ritchie (2003) ที่กล่าวว่าภาพลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยว จะเป็นภาพความประทับใจหรือภาพที่นึกถึงที่มีต่อสถานที่หนึ่งหรือทำให้เกิดการจดจำได้เกี่ยวกับสถานที่หนึ่ง ซึ่งภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อฯ ที่นักท่องเที่ยวนึกถึงมากที่สุดคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เข้าถึงง่าย สืบค้นหาแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ตลอดจนสามารถจดจำเหตุการณ์ และกิจกรรมในการท่องเที่ยวที่ได้จากการเดินทางมาสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธมน ภมรานนท์ (2562) พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม การเดินทางที่มีการคมนาคมสะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเป็นปัจจัยดึงดูดในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิมิต ชื่นสัน และอุมาภรณ์ สมกาย (2564) พบว่า ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวของภูเก็ตที่มีการจัดการภาพลักษณ์เชิงพื้นที่โดดเด่น โดยเฉพาะทางทะเลและชายหาดที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้ชื่นชมชายหาดที่สวยงาม มีกิจกรรมทางทะเลที่หลากหลายสามารถส่งผลต่อความตั้งใจเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวจีนได้

2. นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านคุณค่าที่ได้รับในภาพรวมที่ระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยด้านคุณค่าที่ได้รับส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อ เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อฯ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ และเป็นสถานที่ที่มีงานเทศกาลและกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวชาวจีนได้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อฯ เกิดเป็นความประทับใจจากการรับรู้คุณค่าด้านประสบการณ์ที่เป็นไปตามความคาดหวังซึ่งคุ้มค่ากับเวลาที่เสียไปของการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Moslehpour, Aulia and Masarie (2015) และ สุตาพร กุณทลบุตร (2552) ที่กล่าวในทำนองเดียวกันว่าการรับรู้คุณค่าด้านประสบการณ์

เป็นการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความคุ้มค่าทางด้านเวลาที่เสียไปกับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นไปตามความคาดหวังหรือเหนือความคาดหวังในแต่ละสถานที่ที่ไปท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cooper and Boniface (1998) ที่กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่สำคัญที่จะสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยจะต้องประกอบด้วยสิ่งที่ดึงดูดใจ ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว หรือมีลักษณะชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธมน ภมรานนท์ (2562) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวได้ไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ทำให้เกิดประสบการณ์ที่ได้รับรู้ถึงคุณค่าในการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ไทยซึ่งถือเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิทธิกาญจน์ ฤทธิเทวา (2563) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อคุณค่าที่ได้รับจากการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลาอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านคุณค่าที่ได้รับจากการท่องเที่ยวทั้งด้านประสบการณ์ ด้านการเงิน และด้านเวลาล้วนส่งผลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดสงขลา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา มีดังนี้

1. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อเมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน ในประเด็นที่ว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อสามารถไปได้สะดวก เข้าถึงได้ง่าย มีป้ายหรือสื่อต่าง ๆ ที่สามารถค้นหาแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย และสามารถจดจำเหตุการณ์ สภาพแวดล้อม และกิจกรรมในการท่องเที่ยวจากการเดินทางมาสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่น้อยต่อประเด็นที่ว่าสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อ มีความหลากหลายและการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนการมีชื่อเสียงและการที่มีความงดงามของแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงภาพลักษณ์ต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น การปรับปรุง การบูรณปฏิสังขรณ์ศิลปและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวให้มีความคงไว้ซึ่งประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมให้มากที่สุด พร้อมทั้งจัดกิจกรรมบรรยายความรู้เชิงประวัติศาสตร์ในลักษณะกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม ตลอดจนการจัดระบบการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวให้สามารถอำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวให้มากที่สุด รวมถึงการรักษาความปลอดภัยและความสะอาดอย่างเข้มแข็ง นอกจากนี้ควรใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในทุก ๆ ช่องทางเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอื้อ ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

2. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าที่ได้รับส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีนในทุกประเด็นอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย ดังนั้น องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้เป็นแนวทางเพื่อเร่งการพัฒนาและปรับปรุง และวางแผนการกำหนดการจัดกิจกรรมที่สามารถดึงดูดและสร้างความประทับใจที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยให้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดของชนชาติอี่และเทศกาลต่าง ๆ พร้อมส่งเสริมองค์ความรู้พื้นถิ่นและเร่งประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาติอี่ฯ ผ่านสื่อที่หลากหลาย เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่ฯ ได้ตลอดทั้งปี

3. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน ในประเด็นที่ว่าแหล่งท่องเที่ยวนี้แหล่งท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการและเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและวิถีความเป็นอยู่ของชนชาติอี่ ดังนั้น องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้เป็นแนวทางการไปพัฒนาและปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวให้มีบริบททั้งการพักผ่อนหย่อนใจและเป็นแหล่งของการเรียนรู้ที่ได้รับรวบรวมข้อมูลความเป็นมาของทรัพยากรทางขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่คนรุ่นหลังได้ศึกษาและเกิดการวางแผนและอนุรักษ์สืบต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป มีดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพที่ใช้การสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว ฝ่ายบริหาร และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว เพื่อสอบถามถึงความพึงพอใจและข้อควรปรับปรุงของประสบการณ์ในการท่องเที่ยว เพื่อที่จะได้นำมาปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการพัฒนาในรูปแบบสื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์ เพื่อนำข้อมูลเผยแพร่สู่สังคมมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเชิงการตลาด โดยประยุกต์ใช้ปัจจัยทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีนของนักท่องเที่ยวทั้งชาวจีนและชาวต่างชาติ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ใช้ตัวแปรเป็นองค์ประกอบเชิงการท่องเที่ยวหากทำการศึกษาเพิ่มเติมในเชิงการตลาดก็จะหนุนเสริมให้การศึกษา มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่เมืองเหลียงซาน มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อจะได้นำข้อมูลไปพัฒนาการบริหารจัดการ พัฒนาด้านสถานที่ พัฒนาด้านการตลาดและด้านการประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนชาติอี่ฯ ให้เป็นที่รู้จักและสามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากยิ่งขึ้น

4. สามารถนำแนวทางการศึกษานี้ ไปประยุกต์และพัฒนาเป็นกรอบแนวทางในการศึกษากับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาติอื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน เช่น ชนชาติหุย ชนชาติทิเบต ชนชาติมองโกเลีย เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากศึกษามาพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- นภักดิ์ นัยศรีดา. (2559). ผลกระทบของการสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านสื่อออนไลน์ต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางออนไลน์ของผู้บริโภคในอำเภอหาดใหญ่. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นันท์ธิกาญจน์ ฤทธิเทวา. (2563). ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและคุณค่าที่ได้รับจากการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นิมิต ชื่นสัน และอุมาภรณ์ สมกาย. (2564). ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความตั้งใจเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวภูเก็ต. วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ, 8(2), 39-56.
- พัทธมน ภมรนนท์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- รัฐบาลประชาชนเขตปกครองตนเองเหลียงชานยี่. (2566). เหลียงชานศึกษา. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.lsz.gov.cn//>.
- สามพร มณีโมตรีจิต. (2560). บทบาทวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ โครงการสืบเสาะวัฒนธรรมไทย ภูมิไทยนิยมไทย. ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สุดาพร ฤณชลบุตร. (2552). หลักการตลาด (สมัยใหม่). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Best, J.W. and Kahn, J.V. (2006) *Research in Education*. 10th Edition, Pearson Education Inc., Cape Town.
- Chen, C.F. and Tsai, D. (2018). How destination image and evaluative factors affect behavioral intentions?. *Tourism Management*, 28(4), 1115–1122.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd ed.). New York: Wiley.
- Cooper, C. and Boniface, B.G. (1998). *Geography of travel and tourism*. UK: Butterworth Heinemann.

- Echtner, C.M. and Ritchie, J.R.B. (2003). The Meaning and Measurement of Destination Image. **Journal of Tourism Studies**, 14(1), 37-48.
- Huang, Y., Deng, J., Li, J. and Zhong, Y. (2018). Visitor's attitudes towards China's national park policy, roles and functions and appropriate use. **Journal of Sustainable Tourism**, 16(1), 63–84.
- Lee, C.F., John, C.L. and Alice, C.L. (2000). Statistics for Business and Financial Economics 1. **Singapore: World Scientific**. 28(4), 1115–1122.
- Likert, R. (1970). **A Technique for The Measurement of Attitude**. Chicago: Rand McNally Company.
- Moslehpour, M, Aulia, CK. and Masarie, CE. (2015). Bakery Product Perception and Purchase Intention of Indonesian Consumers in Taiwan. **International Journal of Business and Information**, 10(1), 63-94.
- Nunnally, J. C. (1978). **Psychometric theory (2nd ed.)**. New York: McGraw-Hill.

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Reviewer) ประจำปี

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ รักษาติเจริญ	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ ชีระมณี	ผู้ประเมินอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤตพร ท้วมเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมพุ่ม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
รองศาสตราจารย์ มยุรี วัดแก้ว	ผู้ประเมินอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ นาคจัน	ผู้ประเมินอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ชาทตระกูล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวัต เลิศแสงกิจ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอม พัฒนโชติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานู สรวายสุวรรณ	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพพชา สุภิมารส สิงคเสลิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติคม คาวีรัตน์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตั้งปณิธาน อารีย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิตกาญจก ตั้งภากรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ กิจขลารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธิดา ภูเกล้าวัน	ผู้ประเมินอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงเพ็ญ สว่างใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหภัศ อินทริย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา มัชฌมนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาณุภาค โมขศักดิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เมธาวี จำเนียร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
อาจารย์ ดร.ภาวินี ธีรภูมิ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อาจารย์ ดร.กรกมล ธนโรจน์รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อาจารย์ ดร.เกตมาตุ ดวงมณี	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
อาจารย์ ดร.กมลทิพย์ รักเกียรติยศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อาจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ทวีวัฒนเศรษฐ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ ภูมิภิญโญ

อาจารย์ ดร.อัคราวรรณ เพ็ญวันศุกร์

อาจารย์ ดร.วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์

ดร.ลัคนา ชูใจ

ดร.รัฐศาสตร์ จันเจริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

วิทยาเขตวังไกลกังวล

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผู้ประเมินอิสระ

สำนักงานการสังคม องค์กรแห่งชาติ

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (Publication Ethics)

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียน (Duties of Authors)

1. ผู้เขียนต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่ ไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น
2. ผู้เขียนต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ไม่ให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
3. หากมีการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ในผลงานตัวเอง ผู้เขียนต้องอ้างอิงผลงานเหล่านั้น รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความ
4. ผู้เขียนต้องเขียนบทความวิจัยให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
5. ผู้เขียนที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในผลงานวิชาการนั้นจริง
6. ผู้เขียนต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้ (ถ้ามี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความตามหลักวิชาการเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร
2. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการต้องตัดสินใจคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
4. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว
5. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ ผู้ประเมิน และทีมผู้บริหาร
6. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น
7. หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้นๆ พร้อมชี้แจงเหตุผลต่อผู้เขียน

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ทรงคุณวุฒิมีความตระหนักว่า ไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะได้ ผู้ทรงคุณวุฒิควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

3. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาที่อยู่บนหลักวิชาการ ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
4. หากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าบทความที่ประเมินมีส่วนหนึ่งส่วนใดที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ต้องเป็นบทความด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาที่เกี่ยวข้องกับภาษา วรรณกรรม คติชนวิทยา โบราณคดี ศิลปะ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว การโรงแรม สังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชน การปกครอง การศึกษาและสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นบทความประเภทบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์หรือบทวิจารณ์หนังสือ
2. ต้นฉบับบทความให้เขียนด้วยภาษาไทย โดยระบุชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงานและสถานที่ทำงาน
3. ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
4. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองและประเมินคุณภาพจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 คน
5. บทความที่ส่งมาต้องไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น
6. เนื้อหาและความคิดเห็นในบทความเป็นของผู้เขียนบทความ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย จึงถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1. พิมพ์บทความความยาวประมาณ 20-25 หน้า บนกระดาษขาวขนาด B5 (JIS) เว้นระยะขอบ 2 X 2 เซนติเมตร ใส่เลขกำกับมุมบนขวาทุกหน้า (ยกเว้นหน้าแรก) เนื้อหาใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาดตัวอักษร 14
2. ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษพิมพ์ให้อยู่กึ่งกลาง ใช้ตัวอักษรขนาด 18 ตัวหนา ส่วนชื่อผู้เขียนพิมพ์กึ่งกลาง ใช้ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา เขียนชื่อผู้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้เครื่องหมายขีดทับคั่น หากมีผู้เขียนหลายคนให้ใส่ตัวเลขยกท้ายชื่อ และใส่ข้อมูลวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) สถานที่ทำงานที่เชิงอรรถโดยใช้ตัวอักษรขนาด 12 สำหรับหัวข้อใหญ่ในเนื้อเรื่องใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา
3. บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ละบทคัดย่อมีความยาวไม่เกินหนึ่งหน้ากระดาษขนาด B5(JIS) กำหนดคำสำคัญ (Keyword) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ คำสำคัญภาษาไทยใช้วิธีการเว้นวรรคระหว่างคำ คำสำคัญภาษาอังกฤษใช้จุลภาค (comma) คั่นระหว่างคำ
4. เนื้อหาของบทความวิชาการ ประกอบด้วย 1) บทนำ (Introduction) 2) เนื้อหา (Content) 3) บทสรุป (Conclusion) และ 4) การอ้างอิง (Reference) ส่วนเนื้อหาของบทความวิจัย ประกอบด้วย 1) บทนำ (Introduction) ครอบคลุมความสำคัญ ที่มาของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 2) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ การเก็บรวบรวม

ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล 3) สรุปผลการวิจัย (Conclusion) และการอภิปรายผล (Discussion) 4) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) 5) กิตติกรรมประกาศ (Acknowledge) (ถ้ามี) และ 6) เอกสารอ้างอิง (Reference)

5. เอกสารอ้างอิง ใช้การอ้างอิงตามแนวเอพีเอ (APA: American Psychological Association) มีแหล่งการตีพิมพ์ที่ชัดเจน อาจเป็นหนังสือ วารสาร หรือแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตก็ได้

6. ถ้ามีแผนภูมิ ภาพประกอบหรือกราฟที่ใส่ประกอบไว้ในเนื้อหา ต้องมีชื่อ ที่มา และเลขกำกับติดซ้ายด้านล่าง สำหรับตารางให้ใส่ชื่อตารางติดซ้ายด้านบนของตาราง

7. ผู้เขียนต้องส่ง ข้อมูลต้นฉบับ ผ่านระบบออนไลน์ในรูปแบบ Word และ PDF มายัง <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hspbruacthjournl>

การอ้างอิงเอกสาร

1. รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา

ประอรณช/โปรมณีกุล/(2557: 9) กล่าวว่า.....หรือ.....
(ประอรณช/โปรมณีกุล, 2552: 9)
ฟิลเลย์/(Filley, 1975: 125) กล่าวว่า.....หรือ.....
(Filley, 1975: 125)

2. รูปแบบบรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.// (2545).//การคิดเชิงกลยุทธ์/(พิมพ์ครั้งที่ 3).//กรุงเทพฯ:...../ซัคเซสมิเดีย.
Austin, J.// (1962).//How to do things with words.//London:/Oxford /...../University Press.

บทความ

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร,ปีที่พิมพ์(ฉบับที่),เลขหน้า.
ธาริณี/เชาว์ศิลป์.// (2541).//ห้องสมุดกับคนพิการ.//วารสารสถาบันฯ, 11(2), 17- 18.
Van Dijk, T.A.// (1979).//Pragmatics connectives.//Journal of /...../Pragmatics, 3(5), 447-456.

สิ่งพิมพ์จากฐานข้อมูลอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).//ชื่อเรื่อง//สืบค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี, //จาก URL.
กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ.// (ม.ป.ป.).//โรงแรมของประเทศจีน.//สืบค้นเมื่อ /...../24 เมษายน 2552, จาก www.thaifta.com/thaifta/Portals/0/.

Collection Development Training for Arizona Libraries. //(2007).// //Acquisition.
//Retrieved/August 3, 2007,/from //http://www.dlapr.lib.az. us/cdt.acquis.htm.

วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง.//(ปีพิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ปริญญา/สาขาวิชา/คณะ/สถาบัน.
ประอรนุช โปรงมณีกุล.//(2543).//การใช้อินเทอร์เน็ตกับงานพัฒนาทรัพยากร //สารนิเทศใน
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย.//วิทยานิพนธ์ //ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต/สาขา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ //คณะศิลปศาสตร์/มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
Wattana, Piyarat.//(2004).//Precipitation and characterization of //petroleum
asphaltenes.//Thesis of Doctor of Philosophy./ //University of Michigan.

การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.//(ปี, เดือน วันที่ให้สัมภาษณ์).//ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์.//หน่วยงานของ.//ผู้ให้
สัมภาษณ์.//สัมภาษณ์.
เสนาะ กลิ่นงาม.//(2560, กรกฎาคม 14).//อธิการบดี.//มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.//สัมภาษณ์.
Page, O.//(1991, March 5).//President.//Austin Peay State University.//Interview.

หมายเหตุ 1. กรณีที่ผู้เขียนมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อ 3 คนแรก แล้วตามด้วย “และคณะ” หรือ “et al.”
2. / หมายถึง ระยะเวลาบรรค 1 ครั้ง
// หมายถึง ระยะเวลาบรรค 2 ครั้ง